

IGORREKO EREMU
FUNTZIONALEKO LURRALDE PLAN
PARTZIALA
BEHIN BETIKO ONESPENAREN
AGIRIA

2009ko Urria

(239/2010 DEKRETUA, EHAA 2010205 zk.)

MEMORIA

**IGORREKO ESKUALDE EGITURAREN LURRALDEAREKIKO ZATI
EGITAMUA**

MEMORIA

2009ko urria

PLANAREN SUSTAPENA, EKIMENA ETA ZUZENDARITZA

BIZKAIKO FORU ALDUNDIKO GARRAIO ETA HIRIGINTZA SAILA

Mª Pilar Ardanza Uribarren
Foru-diputata

Iker Bergaretxe Larrea
Hirigintzako Zuzendari Nagusia

Mª Isidra Busturia Bilbao
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko burua

Idoia Garay Telletxea
Lurralde Antolamenduko Ataleko burua

José Manuel Alonso Arana
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko
arkitektoa

Cristina Mata Ramos
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko
arkitektoa

Laura Aisenson Bronstein
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko
arkitektoa

Elisa Cano Martínez
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko
arkitektoa

Gabriel Bengoa Bastida
Diseinu grafikoa

Francisco Javier Hernández Rico
Diseinu grafikoa

INGURUMEN, LURRALDE PLANGINTZA, NEKAZARITZA ETA ARARRANTZA SAILA EUSKO JAULARITZA

M^a del Pilar Unzué Pérez de Eulate
Sailburua

Ignacio Achucarro Arruabarrena
Lurralde Antolamendu eta Uren Sailburuordea

Alfonso Sanz Araujo
Lurralde Antolamenduko Zuzendaria

Jesús María Erquicia Olaciregi
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko arduraduna

Pilar Monjas
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko arkitektoa

José de la Fuente Martín
Lurralde Antolamenduko Zerbitzuko arkitektoa

EGITAMUA IDAZTEKO LAGUNTZA TEKNIKOA

ZUZENDARITZA

IDOM

Juan Carlos Valerio
Arkitektoa

Juan Pablo Puy
Arkitektoa

TALDE TEKNIKOA

IDOM

Jonathan Morquecho
Arkitektoa

Ángel de la Fuente
Mendi-ingeniaria

María Bascones
Arkitektoa

Íñigo Ortiz de Urbina
Biologoa

Cernin Martínez
Ekonomialaria

Magdalena Pi
Bide-ingeniaria

Antonio Fernández
Ekonomialaria

Ion Antoni Pérez
Industria-ingeniaria

Marc Potard
Arkitektoa

Iván Estévez
Hirigintza-abokatua

Elena Díez
Hirigintza-abokatua

LAGUNTZAILEAK

HIRITEK

Markel Bollar Arrate
Hirigintza-abokatua

IGORREKO ESKUALDE EGITURAREN LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUKO
AGIRIAK

1. AZALPEN MEMORIA
2. ANTOLAMENDU ARAUAK
3. BETEARAZPEN PROGRAMA ETA EKONOMIA NAHIZ FINANTZA IKERKETA
4. INFORMAZIO PLANOAK
5. ANTOLAMENDU PLANOAK
6. INGURUMEN ERAGINAREN BATERAKO EBALUAZIOAREN IKERKETA
7. ERAGINEN AGIRIA

AURKIBIDEA

1. SARRERA. ESTRATEGIA 1

1.1	AURREKARIAK	1
1.2	LEGE ERREFERENTZIAKO ESPARRUA	4
1.2.1	LURRALDE ANTOLAMENDURAKO JARRAIBIDEAK (LAJ)	4
1.2.2	LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUAK (LZE)	4
1.2.3	LURRALDE EGITAMU SEKTORIALAK (LES)	5
1.2.4	PLANIFIKAZIO SISTEMA ARTIKULATZEN DUTEN PRINTZPIOAK	5
1.3	HELBURUAK	5
1.3.1	SARRERA.....	5
1.3.2	HELBURU OROKORRAK	6
1.3.3	GAIKAKO HELBURUAK ETA JARDUKETA ILDOAK	9

2. INGURU FISIKOA 12

2.1	SARRERA.....	12
2.2	HELBURUEN ZEHAZTAPENA	12
2.3	ANTOLAMENDUA INGURU FISIKOAN.....	14
2.3.1	BABES HANDIKO LURZORUAK.....	15
2.3.2	GAINAZALEKO UREN BABESA	18
2.3.3	BABESEKO LURZORUAK	19
2.3.4	GAINJARRITAKO BALDINTZATZAILEAK:.....	22
2.3.5	INGURU NATURALEKO OSAGAI AIPAGARRIAK	24
2.3.6	INGURU NATURALAREN GAINEKO BESTE ERAGIN BATZUK: ERAUZKETA JARDUERAK	25
2.4	EKINTZAK INGURU FISIKOAN	28
2.4.1	INGURUMEN HOBETUNTZA	28
2.4.2	IGAROBIDE EKOLOGIKOEN SISTEMA HANDIA.....	28
2.4.3	ESKALA TXIKIKO IGAROBIDEAK	34
2.4.4	IBAI IGAROBIDE EKOLOGIKOA	36
2.4.5	KORRIDOREETAN EZARRI BEHARREKO IRIZPIDEAK	39
2.5	SARE BERDEA	40
2.5.1	PROPOSAMEN INTEGRALA: PAISAIARI LOTUTAKO IBAI IGAROBIDEA (INTERES HANDIKO EREMUA NEKAZARITZAREN, URAREN, PAISAIAREN ETA KULTURAREN ALDETIK)	40
2.5.2	SARE BERDEAREN OSAGAIK	43

3. EZARKUNTZA SISTEMA..... 48

3.1	EGOITZAKO EGOERA DEMOGRAFIKOAREN AZTERKETA ETA DIAGNOSTIKOA	48
3.1.1	SARRERA.....	48
3.1.2	INERTZIA DEMOGRAFIKOARI BURUZKO GOGOETAK	48

3.1.3	ETXEBIZITZAREN BEHARRIZANA ETA ESKARIA, BESTE ITURRI BATZUEN ARABERA.....	50
3.2	PROPOSATURIKO EGOITZA EREDUA.....	51
3.2.1	EREDUAREN HELBURU OROKORRAK.....	51
3.2.1.1	LURZORUAREN KONTSUMOA GELDIARAZTEA.....	51
3.2.1.2	EREDU MISTOA SUSTATZEA, ESPAZIOAN INTEGRATURIKO JARDUERA EKONOMIKOAREKIN ETA EGOITZAREKIN.	52
3.2.1.3	BIZTANLERIAREN MANTENAMENDUA ETA LURRALDE OREKA. HIRIEN SISTEMA INDARTZEA.	52
3.2.1.4	INGURU NATURALA ERRESPETATZEA.....	53
3.2.1.5	GARRAIO PUBLIKOARI LOTURIKO IRISGARRITASUNA ETA IRISGARRITASUNERAKO AUKERAKO MODUAK.....	54
3.2.2	EGOITZA EZARKUNTZETARAKO ETXEBIZITZEN KUANTIFIKAZIOA.....	56
3.2.2.1	KALKULUKO METODOA, ETXEBIZITZEN KUANTIFIKAZIORAKO.	56
3.2.2.2	ESKAINTZAREN MUGAK.	72
3.2.2.3	EGOITZA-EREDUAREN KUDEAKETA.	75
3.2.2.4	EGOITZA EREDUAREN EZAUGARRIAK.	79
3.3	JARDUERA EKONOMIKOAK	88
3.3.1.	JARDUERA EKONOMIKOAREN ETA LANAREN AZTERKETA ETA DIAGNOSTIKOA.....	88
3.3.2.	PROPOSATURIKO EREDU EKONOMIKOA.....	92
3.4	LANDAGUNEAK	101
3.4.1	AURREKARIAK.....	101
3.4.2	HIRIGINTZA LEGERIAREKIKO KOORDINAZIOA	101
3.4.3	ORAINGO LANDAGUNEEN GAINEKO INFORMAZIOA ETA DIAGNOSTIKOA.....	102
3.4.4	LANDAGUNEAK BERRIKUSTEKO IRIZPIDE OROKORRAK.....	106

4. AZPIEGITURAK..... 107

4.1	GARRAIO AZPIEGITURAK	107
4.1.1	AUKERAKO MUGIKORTASUN EREDUA: OINEZKOEN ETA BIZIKLETEN MODUAK ERABILTZEA	107
4.1.2	BIDE SAREA.....	109
4.1.3	TRENBIDE SAREA.....	121
4.1.4	INTERMODALITATEA.....	122
4.2	ZERBITZU AZPIEGITURAK.....	123
4.2.1	Helburuak.....	123
4.2.2	TELEKOMUNIKAZIO AZPIEGITURAK.....	124
4.2.3	ENERGIA.....	124
4.2.3.1	HELBURUAK	124
4.2.3.3	ENERGIA BERRIZTAGARRIKO PROIEKTUEN SUSTAPENA.....	129
4.2.4	URA	130
4.2.4.1	HORNIDURA	130
4.2.4.2	SANEAMENDUA	132
4.2.5	HONDAKINAK	133
4.2.5.1	HONDAKIN SOLIDOEN KUDEAKETA	133
4.2.5.2	HELBURUAK ETA JARDUKETA IRIZPIDEAK.....	134
4.3	KUTSATURIKO LURZORUAK	136

5. EKIPIAMENDUAK..... 136

5.1 DIAGNOSTIKOA: DETEKTATURIKO GABEZIAK 136

5.1.1	HEZKUNTZA EKIPIAMENDUA	136
5.1.2	LAGUNTZAKO EKIPIAMENDUA	137
5.1.3	KIROLEKO EKIPIAMENDUA	137
5.1.4	KULTURA ZENTRORAKO ETA TEKNOLOGIA BERRIETARAKO EKIPIAMENDUA.....	138
5.1.5	GARRAIO AZPIEGITUREI LOTURIKO EKIPIAMENDUA	139
5.1.6	SUSPERTZEA ETA BIRGAITZEA	139

5.2 EKIPIAMENDU PROPOSAMENA 140

5.2.1	LEMOA.....	140
5.2.2	IGORRE.....	140
5.2.3	DIMA.....	140
5.2.4	ARTEA.....	140
5.2.5	AREATZA	141
5.2.6	ZEANURI	141
5.2.7	BEDIA	141

6. ESKU HARTZEKO ESTRATEGIAK 142

6.1 SUSPERTZEKO ESPAZIOAK..... 143

6.1.1	EREMU NARRIATUAK	144
LEMOA	144	

6.2 BIRMOLDATZEKO ESPAZIOAK..... 145

6.3 BIRGAITZEKO ESPAZIOAK 146

6.4 KULTURA ONDAREAREN ANTOLAMENDUA 148

6.4.1	KULTURA ONDAREA. (EUSKADIKO KULTURA ONDAREARI BURUZKO 7/1990 LEGEA).....	149
6.4.2	BESTE ELEMENTU INTERESGARRI BATZUK.....	150
6.4.3	ONDAREA BIRGAITZEKO ESPAZIOAK	151

7. UDAL PLANEAMENDUEN BATERAGARRITASUNA 155

7.1 SARRERA..... 155

7.2 IRIZPIDE OROKORRAK..... 155

7.3 PLANEAMENDUAK BATERATZEKO SISTEMA 155

7.4 LZE-AREN BATERAGARRITASUN EREMUEK ZEHAZTAPENA ETA SAILKAPENA..... 156

7.5 LZE-AREN BATERAGARRITASUN EREMUEK IDENTIFIKAZIOA 157

7.5.1	BATERAGARRITASUN OROKORREKO EREMUAK	157
7.5.2	TRAZATUAREN BATERAGARRITASUNEKO EREMUAK	158

7.6 BATERAGARRITASUN PLANAREN ZEHAZTAPENA, FORMULAZIOA, TRAMITAZIOA ETA ONESPENA..... 159

1. SARRERA. ESTRATEGIA

1.1 AURREKARIAK

Igorreko Eskualde Egituraren Lurraldearekiko Zati Egitamua azterketa- eta ikerketa-prozesu luze baten ondoriozkoa da, eta horrek, proposamen-ekitaldiekiko modu paraleloan, adostasunaren eta partekaturiko borondatearen bidea jarraitu du.

Egitamua **Hasierako Onespenerako Agirian** eta horren aurkezpenaren (eragile publikoen eta gizarte-eragileen artean) eraginezko oharren zein iradokizunen emaitzan oinarrituz, Igorreko Eskualde egiturako Lurraldearekiko Zati Egitamua **Behin-behineko Onespenerako Agiria** sortu da.

Lurraldearekiko Zati Egitamua Agiriaren xedapenak, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurraldea Antolatzeari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legeko 12. artikulua garatuz, honako agiri hauetan jasota daude:

1. Informazioko planoak eta ikerketak.
2. Planaren azalpen-memoria.
3. Ekonomia eta Finantza Ikerketa.
4. Betearazteko programa, lau urteko etapatan xehatuta.
5. Antolamenduko arauak eta planoak.
6. Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioaren Ikerketa.

LALko 12. artikuluan, gainera, honako hau dago ezarrita: *“Lurraldearekiko Zati Egitamuetan, halaber, euren helburuak eta izaera aintzat hartuta beharrezkotzat eta egokitzen diren beste agiri batzuk ere jaso ahal izango dira.”* Horretarako, LAJak onetsi dituen 28/1997 Dekretuko Bigarren Xedapen Gehigarriak haxe ezartzen du: *“Lurraldearekiko Zati Egitamua Guztiak eta Lurralde Egitamua Sektorialek, euren oinarritzko dokumentazioa ez ezik, agiri osagarri bat ere edukiko dute, eta bertan, eraginpeko udalerrri bakoitzaren planeamendua aldatzeko puntuak zehaztuko dira.”* Horrenbestez, lehen aipaturiko oinarritzko dokumentazioari, Planeamenduaren gaineko Eraginaren Agiria izeneko agiri berezi bat eranstean zaio.

Egitamuko Azalpen Memoria, bestalde, “Memoria” izeneko agiri honetan jasota dago, eta horrek bi zati ditu:

- **Sarrera. Estrategia.** Memoriaren lehenengo zatian Egitamua **estrategia** orokorra azaltzen da: lege-erreferentziako esparrua eta antolamenduaren helburuak.
- **Lurralde-eredua.** Memorian lortu nahi den lurralde-eredua dago jasota, eta horren azalpena sei arlotan banatuta dago: Inguru Fisikoa, Ezarkuntza Sistema, Azpiegiturak, Ekipamenduak, Berriztapeneko Estrategiak eta Udal Planeamenduen Bateragarritasuna.

Lurraldearekiko Zati Egitamuko beste agiri batean, Ereduari buruzko **Araudia** dago jasota.

Lurraldearekiko Zati Egitamuko beste agiri batean (araudiaren eranskintzat), **fitxa** batzuk daude, Memorian azaldutako Lurralde Ereduaren eraginezko proposamen-laburpentzat; Egitura Ekintzetan eta Eragiketa Estrategikoetan banatuta daude. Fitxa horietan, Egitamuaren arabera, euren berezitasuna kontuan hartuta, banaka zehaztu behar diren proposamenak biltzen dira.

Halaber, beste agiri batean Ekonomia eta Finantza Ikerketa aurkezten da (Lurralde Egitamu Sektoriala aplikatzearen ondorio ekonomikoen eta zenbatespenen aurreikuspena), baita Betearazpen Programa ere (LZEaren helburuen nahiz jarraibideen aurreikuspenak eta betearazpen horretarako epeak).

Azkenik, dokumentazio grafikoa dago: Lurraldearekiko Zati Egitamuaren Agiriko **Informazio Planoak** eta **Antolamendu Planoak**.

Zehaztapen hauek, batik bat, Legeko 12. artikuluan garaturiko puntuetan oinarritzen dira:

- a) Antolamenduaren helburuak zehaztea, lurraldearen oraingo egoera, egoera sozioekonomikoa eta bilakaera-aukerak aztertuta.
- b) Azpiegitura handiak euskarritzeko gaitasuna duten espazioak adieraztea, euren ezaugarriak aintzat hartuta.
- c) Egitamuaren eremurako edo zonarako interes komunekoak diren ekipamenduen kokalekua zehaztea.
- d) Hirigintza-antolamenduak bete beharreko irizpideak, printzipioak eta arau orokorrak ezartzea.
- e) Birmoldatu, suspertu edo birgaitu egin behar diren espazioak adieraztea, horiek ez narriatzeko edo suspertu ahal izateko, beste erabilera mota batzuetarako (guztiz edo neurri batean lehengoetikiko desberdinak diren erabilerak); halaber, horretarako garatu behar diren programak eta horiek sustatzeko laguntza-neurriak ere adieraztea.
- f) Honako helburu hauetarikoren baterako erreserbatu behar diren lurzoru-azalerak kuantifikatzea:
 - Babes ofizialeko etxebizitzaren eraikuntza (sustapen publikoa edo pribatua duten etxebizitzak); edo etorkizunean azken prezioa mugatuta (arauketa bereziaren bidez) eduki ditzaketen gainerako guztiak.
 - Industria-lurzoruen sustapen publikoa egitea, urbanizaturiko industrialdeak sortu ahal izateko.
- g) LAJetan jasotako xedapenak garatzeko behar diren irizpideak, arauak eta printzipioak zehaztea.

LZEaren tramitazioan igarotako faseak komentatuko ditugu orain:

Igorreko Lurraldearekiko Zati Egitamuaren Aurrerapenaren tramitazioa, hasi ere, Igorreko Lurraldearekiko Zati Egitamuaren Aurrerapenaren entzunaldi-tramitea irekitzeko (2002ko otsailaren 19tik aurrera eta 2 hilabeteko epean) akordioarekin hasi zen; akordio hori Bizkaiko Foru Aldundiak hartu zuen, 2002ko otsailaren 19an.

2003ko uztailaren 22an, Eusko Jaurlaritzak 183/2003 Dekretua onetsi zuen; dekretu horren bidez, ingurumen eraginaren baterako ebaluaziorako prozedura arautu zen. Dekretuan ezarritakoaren arabera, egitamu eta programa batzuek, besteak beste LZEak, Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioaren Ikerketa tramitatu behar zuten, egitamua osatzen zuten agiriekin batera.

Horren eraginpean, bestalde, dekretu hori indarrean sartu baino lehen hasierako onespenik ez zuten egitamu guztiak zeuden, adibidez, LZE hau.

Lurralde-antolamenduko tresnetarako ezarritako Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioaren prozeduraren barruan, Aurrerapeneko agiriari buruzko ingurumen-txostena egin beharra ezartzen zen. LZEaren kasuan, aintzat hartuta berori idazteko prozesua hasierako onesperako agiriaren heldutasun mailan zegoela, prozedura horretan egitamua zein fasetan zegoen berariaz adierazten ez zenez (aurreraturiko tramitazio-agiri baten fasean), zehaztugabetasun-egoera sortzen zen, Aurrerapenaren etapa itzuli behar izatearen inguruko zalantzak sortzen baitziren.

Dekretua aztertzearen eta egoerari irtenbidea aurkitzeko balizko bidea sortzearen ondorioz, Ingurumen Organoari txostena eskatu zitzaion berariaz, orduko ziurgabetasuna konpondu ahal izateko.

Ingurumen Organoaren ebazpenak, espedientea jarraitzeko bide egokia finkatu zuenak, ez zuen beste aurrerapen-fase bat eginarazi, eta txostena egiteko ardua hasierako onespen-agirira lekualdatu zuen. Horrenbestez, une horretatik aurrera agiri hori Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioaren Ikerketaren agirira (aldez aurretik egin beharreko agiria) egokitu beharra sortu zen.

IEBE aurkeztu eta Ingurumen Organoak horri buruzko aldez aurreko txostena eman zuen, 2006ko apirilaren 12ko Ebazpenaren bidez.

Agiri honekin IEBE jasotzen da eta horrek, berriz, aldez aurreko txostenetan egindako galderak erantzuten ditu.

Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioa, 183/2003 Dekretuan jasotakoaren arabera, egitamuak eta programak egiteko nahiz onesteko prozeduretan jasotako prozedura baten bidez artikulatzen da, ingurumen-aldagaia planifikazio prozesuan ondo integratzeko.

Horrela, Igorreko Lurraldearekiko Zati Egitamua osatzen duten agiriei (4/1990 Legeko 12. artikuluan adierazitako agiriak), Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioaren Ikerketaren tramitazioa gehitzen zaie.

Hori guztia, bestalde, adostasun ahalik eta handieneko agiria lortzeko idatzi da, eta irekita uzten da aukerako hautabideak jasotzeko bidea (gaiaren inguruko erakunde- eta gizarte-eztabaidaren eraginezko hautabideak). Horren guztiaren ondorioz, azkenean, agiri hau sortu da.

Nolanahi ere, Atariko Txostenean, 2006ko apirilaren 12ko Ebazpenaren bidez onartutakoan, egindako adierazpenak sartu egin dira, bai dokumentu honetan, bai ECIA-n. Gauza bera egin da jendaurrean jartzeko prozesuaren ondorioz izandako aldaketekin.

1.2 LEGE ERREFERENTZIAKO ESPARRUA

Legeriarik zuzenena eta aplikagarriena, izan ere, lurraldearen antolamendua arautzen duen legeria autonomikoa da, eta horren legegintza-eskumen soila Euskal Autonomia Erkidegoak dauka. Legeria hori, gaur egun, lurraldea antolatzeari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legean (aurrerantzean, LAL) agortzen da.

Hala eta guztiz ere, aintzat hartu behar da, lege horren arabera, Lurralde Antolamendurako Jarraibideak (aurrerantzean, LAJ) landu eta onetsi direla, otsailaren 11ko 28/1997 Dekretuaren bidez eta horren tresnatzat.

Era berean, uztailaren 22ko 183/2003 Dekretua indarrean sartzeak, aurreko ataletan esanenez, Ingurumen Eraginaren Baterako Ebaluazioaren prozeduraren bidezko planifikazio prozesuan ingurumen-aldagaia sartzea artikulatzen du.

Halaber, antolamendu fisikoaren soluzioak baldintzatzen dituzten neurrian, kontuan hartu behar dira Europako arau komunitarioak eta Estatuko nahiz Erkidegoko legezko zein arauzko arauak; izan ere, horiek, bakoitzaren eskumen-eremuaren barruan, ingurumenaren, naturaren nahiz ondare historiko-artistikoaren babesa, demanio-ondasunak eta jardueren lurralde- zein espazio-antolamendua arautzen dute.

Euskal Autonomia Erkidegoko Hirigintza Antolamenduaren barruan, Euskadiko Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 20ko 2/2006 Legea sartzen da (oraintsu onetsitakoa).

Lurraldearekiko Zati Egitamua jaso behar duten lurralde-antolamenduko sistemaren piezak eta logika ondoren adierazitakoak dira:

LALko 2. artikuluan ezarritakoaren arabera, lurraldearen antolamendua honako tresna hauen bidez egingo da:

1.2.1 LURRALDE ANTOLAMENDURAKO JARRAIBIDEAK (LAJ)

LALko 6. artikuluan ezartzen denez, LAJen helburua Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde osoa batera antolatzea da. Halaber, LALko 4. artikuluan ezarritakoaren arabera, helburua honako honetarako erreferentzia-eremu orokorra ezartzea da:

- 1) Lurraldea antolatzeko gainerako tresnak eta hirigintza-antolamenduko egitamuak formulatzea.
- 2) Lurraldean eragina duten egitamuak, programak eta ekintzak formulatzea, herri-administrazioek (autonomikoa eta foru- nahiz udal-administrazioa) garatutakoak.

1.2.2 LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUAK (LZE)

LZEen helburua LAJak garatzea da, azken tresna horren eraginpeko udalerriz gaindiko eremuetan edo zonetan, eta tresna horrek ezarritako irizpideak zehazten dituzte (LALko 11. artikulua). Agiri honen helburua tresna hori da, LAJek Igorreko Eskualde Egitura deituriko zonarako.

1.2.3 LURRALDE EGITAMU SEKTORIALAK (LES)

LESek eragina dute lurraldeko alderdi sektorial jakinen batean; Eusko Jaurlaritzako sailek eta Lurralde Historikoetako foru-organoek lantzen dituzte (LALko 16. art.).

1.2.4 PLANIFIKAZIO SISTEMA ARTIKULATZEN DUTEN PRINTZPIOAK

LALaren arabera, tresna horiek planifikazio-sistema zehatza osatzen dute, eta euren arteko lotura artikulatzen duten printzipioak honako hauek dira:

1. LAJak tresna nagusiak dira eta horien eginkizunak LALko 5. artikuluan ezarrita daude.
2. Lurraldea antolatzeko gainerako tresnak LAJek garatzen dituzte eta, beraz, bertatik eratorritakoak dira (adibidez, LZEaren kasuan: LALko 11. art.); edo, bestela, jarraibide horien arloan sartu behar dira (esate baterako, LESaren kasuan).
3. LZEaren eta LESaren ezaugarri komunak dira, hala eta guztiz ere, LAJekiko mendekotasun hierarkikoa eta lurraldearen antolamenduz gaindiko irismena, hirigintzan ere eragina baitute. LESek LZEei dagokienez dituzten kontraesanek, dena den, eurak jasotzen dituen Egitamu Sektorialeko zatiaren (edo zatien) baliogabetasuna eragiten dute.

1.3 HELBURUAK

1.3.1 SARRERA

Egitamuaeren eredua, 16 urteko epemugarako, biztanleriari, lanari, lurzoruaeren okupazioari eta garapenari buruzko aurreikuspenekin, etorkizuneko hipotesia da eta borondatea adierazten du.

Proposamenek, izan ere, haranak lanean zehar erakutsi dizkigun bokazioak nabarmentzen dituzte. Badakigu haranaren ondasunak zein diren: edertasuna, aberastasun naturala, basoko aberastasuna, abeltzaintza-ahalmena, ibaiak, kultura-aberastasuna (baserriak, eremuak, presak, errotak, baselizak) eta bertako bizi-aberastasun oso berezia.

Lau bizi-unitate daude. Horietariko bat Arratiaren harana da, Arantzazutik hegoalderantz. Bertan, kultura- eta natura-balio handiak kontserbatu dira, eta urbanizazio-tipologiek guztiz aldatu ahal dute inguru hori. Egitamuak, planoetan ikusten denez, osatu egiten du hegoaldeko haran horren izaera, bertan zuzkidura txikiak sartuta. Beste unitate bat Indusiren harana da, eta horrek, nolabait ere, antza dauka Arratia Hegoaldea haranarekin. Beste unitate bat Igorre da; horri dagokionez, Egitamuak horren barruko hiri-artikulazioa lortu nahi du. Berrikuntza-,

birgaitze- eta hobekuntza-beharrizan handiena duen udalerrria da, Bediaren eta Lemoaren atzetik. Azken unitatea Bediak eta Lemoak osatzen dute. Lemoako saihesbideak hobekuntza handiak ekarriko ditu bertako azpiegituren oraingo eraketara eta ezaugarrietara. Helburua hango bizi-kalitatea berreskuratzea da, baita Lemoako Haitzaren eta Ibaizabalen gaitasun naturala berreskuratzea ere.

Egitamua asmo handikoa da, natura-ondarea kontserbatzeko, aniztasun ahalik eta handieneko etorkizuneko lanpostuak eskaintzeko, kultura-ondarea balioztatzeko, integraturiko azpiegituren irudiari, zuzkidura aberasgarrien utopiarri eta bertako kulturak merezi dituen hiriko eskalako nahiz aberastasuneko gune batzuk amesteari dagokienez.

1.3.2 HELBURU OROKORRAK

Igorreko Eskualde Egituraren azterketa eta diagnostikoa egin ondoren, honako helburu orokorrak hauek ezarri dira:

- a) Oraingo biztanle kopuruaren mantenamendua eta hazkunde hautakorra.
- b) Lurzoruaren zentzuzko erabilera.
- c) Haran-hondoa balioztatzea.
- d) Garraio iraunkorrerako hurbilketa.
- e) Baliabide naturalen babesa.
- f) Baliabide berriztagarrien erabilera.
- g) Ongizatearen eta berrikuntzaren sustapena.

A. ORAINGO BIZTANLE KOPURUAREN MANTENAMENDUA ETA HAZKUNDE HAUTAKORRA.

Demografiaren aldetik, LZEaren helburua Eskualde Egituran orain dagoen biztanle kopurua ez murriztea da, eta kuantifikazio-lanerako hipotesizat, berriz, biztanle kopuruaren mantenamendua hartzen du. Horri dagokionez, mantenamendu hori ez da zenbakizko alderdi kuantitatibotik soilik identifikatzen; izan ere, Lurralde Historikoaren joera demografikoa berezkoa da, eta beraz, Zati Egitamuak oraingo biztanleen ezarkuntzari eta finkapenari helduko dio.

Beste alde batetik, Bilbo Metropolitarrereko LZEa hedatzeko estrategien eraginezko inplikazioak aintzat hartuta (LAJen ildo jarraitzen du, ezarritako banaketaren arabera), Hazkunde Hautakorra izeneko etxebizitza kopuru jakinaren hartzaile-funtzioa esleitu zaio Igorreko Eskualde Egiturari. Alderdi horrek, nolabait ere, eremuko etorkizuneko agertoki demografikoa jasotzen du; izan ere, kanpoko berrereka-faktorea sartzeak biztanle kopuruaren hazkunde garrantzitsua eragiten du.

Horretarako, hauxe egin nahi da:

- Eskaintza nahikoa eta malgua bermatzea, bai egoitza-garapenerako eta bai jarduera ekonomikoak garatzeko.

- Eskualde Egiturako biztanleei eremuaren barruan bizitzeko eta lan egiteko erraztasunak ematea, egoitzaren eta lanaren arteko lekualdatze luzerik ez egoteko. Horri dagokionez, eremuan lan egin eta bertatik kanpo bizi den biztanleriaren %25ari (gutxienez) bertan bizitzeko aukera eman nahi zaio.

B. LURZORUAREN ZENTZUZKO ERABILERA.

Igorreko Eskualde Egituran dauden jarduera ekonomikoen hirigintza-garapenak ez dute lurraldea errespetatzen. Aldi berean, bertako egoitza-ezarkuntza berriek, sarritan, dentsitate nahiko baxua dute, eta horrela, lurzorua okupazio handia dago. Bestalde, ingurua errespetatzen duten eta erabilerarako egokiak diren neurriak hartzean agerian gelditu da lurzoru gutxi dagoela.

Funtsezkoa da lurzoruaren zentzuz erabiltzea, eta horretarako, haxe egin behar da:

- Harrera-gaitasuna duten eremuek izan beharreko baldintza egokiak ezarri (Okupazioaren Mugako Eremuak).
- Eremu horiek identifikatu eta eurak garatzeko irizpideak zein mugak zehaztu.

C. HARAN HONDOA BALIOZTATZEA.

Igorreko lurralde-eredua argi eta garbi artikulaturik dago haran-hondoan. Funtsezkoa da Eskualde Egiturako sistema integratu berezia sortzea, eta, horretarako, honako hau balioztatu nahi da:

- Haran Hondoko eta ibai-ibilguko paisaiaren nahiz ekologiaren osagaiak.
- Landa-eremua.
- Nekazaritza- eta abeltzaintza-balio handiko lurzoruak.
- Ondare historiko-artistikoaren barruko elementuak.
- Biztanleguneen hiri-eraketa; horiek ezarkuntza-sistema funtzionalean eta orekatuan integraturik daude.
- Haran-hondoa integratzen duten elementuak, harana oinez edo bizikletan zeharkatu ahal izateko eta biztanleguneetara iraunkortasun-irizpideetan oinarrituz hurbildu ahal izateko.
- Aisialdiari loturiko aukera-elementuak.

D. GARRAIO IRAUNKORRERAKO HURBILKETA.

Ohiko mugimenduetarako garraiobidetzat automobila modu masiboan erabiltzea ez da bateragarria Igorreko Eskualde Egiturako iraunkortasun-irizpideekin.

Bestalde, lehentasuneko intereseko bide batek (N-240) Eskualde Egitura ia osoa zeharkatzen du, eta horrek eragin handia dauka ezarkuntza-ereduan, izan ere, horien barruan hirigintza-hesitzat jarduten du.

Beharrezkoa da garraio-azpiegiturak antolatzea eta garraioko aukerak hurbiltzea, iraunkortasun-irizpideak lortu ahal izateko:

- Motordun ibilgailuan soilik oinarritzen ez den garraio-eredua proposatzea: bizikletaren, trenbidearen eta oinezkoen ibilbideen erabilera sustatzea.
- Intermodalitate eraginkorra eta eroso sortzea.

E. BALIO NATURALEN BABESA.

Igorreko Eskualde Egituran aberastasun natural handia dago. Eskualde Egituran garrantzi handiko bi parke natural daude, Urkiola eta Gorbeia.

Halaber, aipagarria da Eskualde Egiturako baso-aberastasuna, eta, hain zuzen ere, Zeanurin eta Diman espezie bereziekin egin diren basoko birlanaketak.

Komenigarria da Igorreko Eskualde Egituraren berezitasuna mantentzea eta sustatzea, gainerako eskualde-egiturei dagokionez, bertako balio naturalak babestuta.

F. BALIABIDE BERRIZTAGARRIEN ERABILERA.

Igorreko Eskualde Egiturako baliabide berriztagarriak garrantzitsuenak honako hauek dira:

- 1- Zur-ustiapena, Eskualde Egiturako baso asko horren eraginpean baitaude.
- 2- Energia berriztagarriko iturrien balizko ustiapena.

LZEaren helburua baliabide berriztagarriak erabiltzea da, baliabide naturalen ustiapen iraunkorra lortzeko.

G. ONGIZATEAREN ETA BERRIKUNTZAREN SUSTAPENA.

LZEaren helburuak (erabilgarria izatea) eta Igorreko Eskualde Egituraren tamaina txikiak aukera ematen dute eskala txikira heltzeko moduko proposamenak egiteko, biztanleen bizi-kalitatea hobetu ahal izateko.

Helburua eguneroko beharrianak aztertzea da, horiei erantzun integratua emateko. Hori honako honetan gauzatzen da:

- Ekipamendu-proposamena.
- Proposamen batzuen azalpen-justifikazioa.
- Suspertu, birmoldatu edo birgaitu egin behar diren espazioen identifikazioa.

1.3.3 GAIKAKO HELBURUAK ETA JARDUKETA ILDOAK

1. INGURU FISIKOA

GAIKAKO HELBURUAK	• Interes fisiko eta biologiko handia duten espazioak, elementuak eta prozesuak kontserbatzea, Eskualde Egiturako ondarearen funtsezko zatitzat. • Parke naturalak lotzea. • Baso autoktonoko oraingo eremuak zabaltzea. • Isolaturiko fauna- eta landaredi-populazioen arteko truke genetikoa ahalbidetzea. • Ibai-ibilguaren aldagai ekologikoak eta uren kalitate mailak egoera onean kontserbatzea. • Nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduera mantentzea eta sustatzea, haran-hondoan nekazaritza- eta abeltzaintza-gaitasuna duten eremuak okupazio barik utzita. • Produkzioko baso-erabilera arrazionalizatzea eta hobetzea. • Lurraldeko ingurumen-arrisku natural nagusiak ahalik eta gehien murriztea: higadura, akuiferoen zaurgarritasuna eta uholde-arriskua. • Ibai-ibilguak eta ondoko belardiek osaturiko paisaia-eremu oso zabala kontserbatzea. • Paisaiaren irisgarritasun errespetuzkoa eta ilustratua sustatzea, paisaiaren behaketa, interpretazioa eta gozamina sustatzen duten ekintzak garatuz.
JARDUKETA ILDOAK	• Lurraldeko arazo eta aukera nagusiak identifikatzea, eta Lurralde Ereduaren helburu orokorrak adieraztea. • Eremuen babes maila eta antolamendu-kategoriak ezartzea, baita gainjarritako baldintzatzaileak eta inguru naturaleko osagai aipagarriak ere. • Ingurumen-hobekuntza, Igarobide Ekologikoen Sistema Handia, Eskala Txikiko Igarobideak eta Ibaiko Igarobide Ekologikoa, baita Inguru Fisikoaren gaineko Ekintzak ere. • Paisaiari loturiko Ibai Igarobidea eta Ibilbide Naturalistikoak.

2. EZARKUNTZA SISTEMA

GAIKAKO HELBURUAK	- Igorrek Eskualde Egiturako leku nagusitzat duen eginkizuna mantentzea. - Biztanle kopuruaren mantenamendua sustatzea eta erraztea. - Egoitza-garapenerako eta jarduera ekonomikoak garatzeko eskaintza nahikoa eta malgua bermatzea. - Biztanleei Eskualde Egituran bizitzeko eta lan egiteko erraztasunak ematea, bizilekutik lanerako lekualdatze handiak egin beharrik ez izateko. - Okupazioaren mugako eremuei, garatzeko baldintza egokiak bermatzea, beharrezkoa izanez gero.
JARDUKETA LERRROAK	- Egoitza-kuantifikazioa egitea. - Jarduera ekonomikoetarako lurzoruen kuantifikazioa egitea. - Okupazioaren mugako eremuak izan daitezkeen azalerak identifikatzea.

3. AZPIEGITURAK

GAIKAKO HELBURUAK	- Mugikortasun iraunkorra sustatzea. - Intermodalitate eraginkorra eta eroso ahalbidetzea. - Lehentasunezko bide-sarea hiriguneak integratzeko saretik banantzea, azken hori egokiagoa baita erabilera horretarako. - Azpiegituren gehiegizko eragina ekiditea. - Energia berriztagarriak erabiltzea. - Uraren eta hondakinen azpiegiturak ondo kudeatzea.
JARDUKETA LERRROAK	- Motorduna ez den mugikortasun-sarea inplementatzea. - Antzinako ibilbideak suspertzea. - Egituraturiko sarea: trafikoaren antolamendua. - Geltoki intermodala. - Bide-azpiegiturretako arretaguneak. - Hiriko bideria birmoldatzea.

4. EKIPAMENDUAK

GAIKAKO HELBURUAK	- Eskualde Egiturako bizi-kalitatea hobetzea. - Aisialdiko beharrezko ekipamenduak zuzkitzea. - Nagusiei eta haurrei jatorrizko lekutik hurbil egonaldi egonkorra izateko aukera ematea.
JARDUKETA LERRROAK	Ekipamendu-proposamena.

5. ESKU HARTZEKO ESTRATEGIAK

GAIKAKO HELBURUAK	• Ondo urbanizaturik ez dauden hiri-eremuak birmoldatzea, hiri-bizitza eroso lortzeko. • Jarduera ekonomikoen espazioak suspertzea, oraingo industria-paisaia hobetzeko. • Ingurumenaren aldetik narriatuta, bertan behera utzita edo zaharkituta dauden zonak identifikatzea. • Ondare-galera ekiditea. • Areatzako Hirigune Historikoa birgaitzea, baita biziberritze-dinamikak garatu ahal dituzten ondare-elementuak ere.
JARDUKETA LERRAK	• Suspertzeko espazioak. • Birmoldatzeko espazioak. • Birgaitzeko espazioak.

6. BATERAGARRITASUNA

GAIKAKO HELBURUAK	• Udalerrri mugakideen Planeamenduko Arau Subsidiarioetako xedapenak modu integratuan hartzea. • Osagarritasuna eta espezializazioa lortzea, udalerrri mugakideetako lurzoru-erabileretan.
JARDUKETA LERRAK	• Bateragarritasun-sistemak zehaztea. • Ikerketa-eremuak eta bateragarritasun-eremuak identifikatzea.

2. INGURU FISIKOA

2.1 SARRERA

Arratiaren nahiz Indusiren haranetan eta LZEak antolaturiko Ibaizabalen haran-zatian aberastasun natural handia dago (Gorbeiako eta Urkiolako parke naturalak); gainera, baso-, nekazaritza- eta abeltzaintza-aberastasun handia dago, baina abeltzaintza- eta nekazaritza-ustiapena gainbeheran daude, nolabait ere. LZEak bateratu egin behar ditu eremuan aplikatzen diren politika guztiak (ingurumen-, nekazaritza-, baso- eta iraunkortasun-politika), ingurumen-balio handiko inguru fisikoa babestu ahal izateko.

Baldintza horiek aintzat hartuta, Eskualde Egiturako inguru fisikoaren arloko lurralde-antolamenduko proposamena formulatzeko, kontuan hartu da lurraldearen arazo eta aukera nagusien identifikazioan oinarritzen den eskema metodologikoa; gero, Eskualde Egiturarako aurreikusitako lurralde-ereduaren helburu orokorrak zehaztu eta, azkenik, antolamendu-kategoriak eta erabileren zein jardueren arauketak ezarri dira, kasuan kasuko matrizean euskarrituz, LAJetan (Inguru Fisikoaren Jarraibidea) eta beste Lurralde Egitamu Sektorial batzuetan ezarritakoaren arabera, horiek Eskualde Egituraren ezaugarrietara egokituta.

2.2 HELBURUEN ZEHAZTAPENA

Igorreko Lurraldearekiko Zati Egitamua idaztean egindako diagnostikoak aukera eman du Eskualde Egiturako arazo nahiz aukera nagusiak identifikatzeko eta ingurumenaren arloko helburu batzuk ezartzeko; hau da, natura- eta landa-inguruko lurraldean esku hartzeko proposamena egin da, Egitamuaaren helburu nagusia den lurralde-eredu iraunkorraren arloan. Helburuok honako hauek dira:

- 1) Interes fisiko eta biologiko handiko espazio, elementu eta prozesu naturalak kontserbatzea, hobetzea eta suspertzea; izan ere, Eskualde Egiturako ondarearen funtsezko zatiak dira, eta lurraldeko aukera nagusienetarikoa. Honen barruan, Eskualde Egituraren barruko nahiz bertatik kanpoko baliorik handieneko espazio naturalen eta habitaten arteko lotura bermatzea ere sartzen da. Igorre, egotez ere, bi parte natural lotzen dituen eremu geografikoan kokaturik dago, eta horiek interes ekologiko handiko beste eremu funtzional batzuetara hedatzen dira; parkeok, hain zuzen ere, Urkiolako Parke Naturala eta Gorbeiako Parke Naturala dira.
- 2) Gainazaleko eta lurpeko uren kalitate mailak hobetzea eta suspertzea, uraren bi dimentsioak modu integratuan hartuta: baliabide naturala eta ingurumen-bektore garrantzitsua.
- 3) Nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduera mantentzea eta sustatzea, bai landa-ingurua suspertzeko funtsezko sektore ekonomikotzat, bai honako

honetan dituen eginkizunak aintzat hartuta: baliabide naturalen erabilera, paisaiaren kontserbazioa nahiz kudeaketa, eta lurraldearen nortasunaren zaintza. Azken alderdi hori garrantzi handikoa da Igorreko Eskualde Egituran; izan ere, bertan, igarobidearen hondoko itotze gero eta handiagoarekin batera, paisaia interes handiko zona landatarrak daude, produkzio-gaitasun handiko lurzoruetan.

- 4) Produkzioko baso-jarduera arrazionalizatzea eta hobetzea, landa-espazioko lurzoruaren erabileren eta ekonomiaren osagai nagusienetarikoa baita; horretarako, mendiko baliabideak iraunkortasunez ustiatzeko irizpideak eta ekintzak aplikatuko dira, ekonomia eta ingurumena kontuan hartuta; gainera, arreta berezia jarriko zaie lurzoru oso higagarriari eta babesturiko espazio naturaletan dauden lurzoruei, eta, oro har, espazio horien biodibertsitatea kontserbatzeko.
- 5) Lurraldeko ingurumen-arrisku natural nagusiak ahalik eta gehien murriztea, batez ere higadura-arriskuko eremuetan, akuifero zaurgarrietan eta urak hartzeko modukoetan.
- 6) Irigarritasun publikoa sustatzea eta orientatzea (lurralde-orekako baldintzetan), natura- eta landa-espazioetara, bertako balioek eta funtzioek kasu bakoitzean behar dituzten murrizketekin; izan ere, naturarekin eta kalitateko landa-espazioekin kontaktuan egoteak gizarte-hobariak eta onura ekonomikoak dakartza. Halaber, eragin negatiboak ahalik eta gehien murriztuko dira.
- 7) Interes aipagarriko beste elementu batzuk zaintzea, inguru naturaleko osagai garrantzitsuak baitira, eta udal-planeamenduak horiek jaso eta, behar izanez gero, babestu egin beharko ditu.
- 8) Natura- eta landa-paisaia zaintzea, hobetzea eta suspertzea, eta paisaiaren irigarritasun errespetuzkoa eta ilustratua sustatzea, interes bereziko elementuak, paisaia-egiturak eta eremuak kontserbatuz eta paisaiaren behaketa, interpretazioa zein gozamena eragiten duten ekintzak garatuz.
- 9) Area Funtzionalaren paisaia- eta ingurumen-kalitatea sendotzea. **ECIA**n Area Funtzionaleko paisaiei aparteko kalitatea eskaintzen dioten alderdiak edo elementuak zehazten dira, kontserbazioa ziurtatzeko eta balioa emateko.

2.3 ANTOLAMENDUA INGURU FISIKOAN

LZEak inguru fisikoa antolatzeke kategoriak ezartzen ditu eta horiek euren ingurumen-ezaugarrien arabera ere eremu homogeneoak osatzen dituzte; bakoitzari erabilera batzuk esleitzen zaizkio, bertako baliabideen iraunkortasuna aintzat hartuta, eta horiei, berriz, inguru naturaleko gainjarritako baldintzatzaileak eta osagai aipagarriak gainjartzen zaizkie.

Eremu homogeneo horiek landaredia autoktonoko guneak, nekazaritza-nahiz abeltzaintza-sistemak, baso-sistemak, paisaia-unitateak edo beste gune interesgarri batzuk dira.

Balio naturala kontuan hartuta, LZEak eremu horien babes maila ezartzen du, honako bereizketa hau eginez: Babes handiko lurzoruak, Gainazaleko uren babeseko lurzoruak eta Babeseko lurzoruak. Bestalde, LAJekin eta behin betiko onetsitako lurralde-antolamenduko gainerako tresnekin homologazioa ezartzen saiatzen da, baita EAEko Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko Lurralde Egitamua Sektorialarekin ere, horrek behin-behineko onespena soilik eduki arren.

Ondoren, LZEak aintzat hartutako antolamenduko kategoriak eta azpikategoriak aipatzen dira, babes mailaren arabera; halaber, gainjarritako baldintzatzaileak eta inguru naturaleko osagai aipagarriak ere aipatzen dira:

- Antolamenduaren babesak
 - Babes Handiko Lurzoruak
 - Babesturiko eremu naturalak
 - Zuhaitz bereziak
 - Landaredia autoktono interesgarriko eremuak
 - Gune hezeak
 - Gainazaleko Uren Babeserako Lurzoruak
 - Babeseko Lurzoruak
 - Basoa
 - Nekazaritza nahiz abeltzaintza eta landazabala
 - Trantsizioko landa-paisaia
 - Balio estrategiko handiko nekazaritza eta abeltzaintza
- Gainjarritako baldintzatzaileak
 - Urak hartzeko moduko eremuak
 - Akuiferoen kutsadurarekiko eremu zaurgarriak
 - Eremu higagarriak
- Inguru naturaleko osagai aipagarriak
 - Interes geologikoa eta geomorfologikoa duten lekuak
 - Zuhaitz interesgarriak.

Inguru fisikoarekiko irizpide orokortzat, LZEak erabilerak, mugak eta irizpideak ezartzen ditu ezarritako kategorietarako; horiek derrigorrez bete

beharrekoak izan daitezke, euren legeria sektorialaren edo tresna berezien bidez arautzen diren eremuen kasuan izan ezik; azken horiek, aldi berean, derrigorrez bete beharrekoak izan daitezke, edo bestela, kasuan kasuko garapeneko planeamendua berriro formulatu beharko da.

Kategorien babesa, LZEaren ondoreetarako, sustaturiko, onartutako eta debekaturiko erabileren arauketa orokorraren bidez ezartzen da; kategoria horietan guztietan debekaturik daude hirigintza-garapenak; izan ere, LZEan ezarritako ereduari, horretarako ezarritako zonetan soilik egin daitezke hirigintza-hazkundeak, hau da, agiri honetan jasotako hirigintza-okupazioaren mugako eremuetan.

Bestalde, erabileren eta jardueren arauketa, kasuan kasuko matrizearen bidezkoa, LAJekiko homologazioa ezarrita egiten da. Bertan ezarritako bost erabilera motak hartzen dira oinarritzat: Ingurumen-babesa, Aisialdia eta jolasaldia, Oinarritzko baliabideen ustiapena, Azpiegiturak eta, azkenik, Eraikuntza-erabilerak. Horien barruan erabilera desberdinak sartzen dira; baina, erabilera nahiz jarduera batzuk garatzeko baldintzatzaileak gehiago zehaztu behar direnez, LZEan horien barruan azpibanaketa edo desagregazioa ezartzen da.

LZEan erabilera horien zehaztapena ez da berariazkoa, baina analogia ezar daiteke planifikazio sektorialeko gainerako tresnekin (erabilerak garatu dituzten tresnak).

Euren legeria sektoriala edo tresna bereziak dituzten eremuak arautzeko, horietara jo behar da. Gainerako eremuetan, Araudiaren Eranskinean jasotako Antolamendu Matrizeak erabiliko dira.

Lehen esan dugunez, erabilera hauek sustapenekoak, onargarriak eta debekatuak izan daitezke, antolamendu-kategoria bakoitzean; gainera, LZEak sustatutzat edo debekatutzat ezartzen dituen erabileren eta erabilera onargarrien arteko bereizketa egiten da, eta, udalak horiek onartzeko edo debekatzeko erabakia har dezake.

Halaber, LZEaren iritziz, erabilera batzuk baldintza jakinetan baino ez dira onargarriak; hain zuzen ere, erabilera horiek udal-planeamenduak sistema orokortzat edota toki-sistematizat kalifikaturiko lurzoruetan garatu behar dira.

2.3.1 BABES HANDIKO LURZORUAK

Babes handiko lurzoruen interes fisiko eta biologiko handiko espazioak, elementuak eta prozesuak dira; Eskualde Egituraren ondareko funtsezko zatiak dira eta, horietan, helburu nagusienetarikoa bat Eskualde Egituraren barruko nahiz kanpoko balio naturalik handieneko espazio naturalak eta habitatak lotzea da.

“Babes Handiko Lurzorutzat” honako kategoria hauek hartu dira:

- 1- Babesturiko espazio naturalak
- 2- Zuhaitz bereziak
- 3- Landaredi autoktono interesgarriko eremuak
- 4- Gune hezeak

Babesturiko espazio naturalak eta zuhaitz bereziak, izan ere, legez babesturiko espazioak dira eta LAJetan gainjarritako baldintzatzailetzat jasota daude, eta horrek ez dauka garrantzirik ondoreei dagokienez.

Lau kategoria horiek honako atal hauetan banatzen dira:

A. BABESTURIKO ESPAZIO NATURALAK

Honen barruan Parke Naturalak sartzen dira, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeari buruzko 16/1994 Legean ezarritakoak. Eusko Jaurlaritzaren bi dekretutan (abenduaren 29ko 275/1989 eta ekainaren 21eko 228/1994), parke naturaltzat hartzen dira Urkiolako eremua eta Gorbeia eremua, eta bi horiek eragina dute Igorreko Eskualde Egituran. LZEak "Babes Handiko Lurzoru" gisa hartzen ditu biak.

Era berean, babesturiko espazio natural hauek, bertako aberastasun naturalistikoaren eraginez, Garrantzi Komunitarioko Lekutzat (GKL) proposatu dira, NATURA 2000 SAREan sartzeko, eta hori Europako 2004ko abenduaren 7ko Batzordeak onetsi du, Kontseiluko 92/43/EEE Zuzentarauan ezarritakoaren arabera:

- GKL Urkiolako Parke Naturala (ES 2130006)
- GKL Gorbeia Parke Naturala (ES 2110009)

Mugaketa hori grafikoki bat dator Parke Naturaleko Baliabide Naturalak Antolatzeko Egitamuek ezarritako mugekin, eta horien barruan ez da Igorreko Eskualde Egitura bakarrik sartzen, beste eskualde-egitura batzuk ere sartzen baitira: Urkiolako Parke Naturala Durangoko Eskualde Egituran eta Deba Garaiko Eskualde Egituran; eta Gorbeia Parke Naturala Araba Erdialdeko Eskualde Egituran eta, zati txiki batean, Bilbo Metropolitarrako Eskualde Egituran.

Horren lurralde-antolamendua ez da LZEan ezartzen, eta Parke Natural horiek Erabili eta Kudeatzeari buruzko Egitamu Gidarietan eta bertako Baliabide Naturalen Antolamendu Egitamuetan ezarritakoa bete behar da, baita Europako Araudi Komunitarioan ezarritakoa ere, hori aplikagarria baita NATURA 2000 SAREko Garrantzi Komunitarioko Lekuen adierazpenaren ondorioz.

Era berean, azpimarratzekoa da Igorreko Area Funtzionalaren hego-ekialdea tangentialki ukitu arren, Area Funtzionalaren eragin-mugetan Zadorrako Sistemaren Urtegiak LIC (ES2110011) dagoela. Zehatz-mehatz esanda, Urrunagako urtegiak ari gara. Urtegi hori Gasteizko eta Bilboko biztanleei edateko ura eskaintzeko sistemaren zati bat da, beraz, oso garrantzitsua da zaintzea, ez bakarrik natur interesengatik, osasun publikoarengatik ere bai.

B. ZUHAITZ BEREZIAK

Zuhaitz Bereziaren irudia Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeari buruzko 16/1994 Legean ezarrita dago. Eusko Jaurlaritzaren 265/1995 Dekretuan halakotzat hartzen dira, A.S.9 eta A.S.10 kodeekin, Zeanuriko udalerrian dauden bi hagin, Armirekortako belardietan daudenak. Gainera, Balio Naturalen Babes Bereziaren Eremutzat jasota dago kanpoaldeko babes-zona, eta hori, dekretu horretan adierazitakoaren arabera, adaburuaren proiektzio-eremuak eta horren inguruko hiru metroko zerrendak osatzen dute.

C. LANDAREDI AUTOKTONO INTERESGARRIKO EREMUAK.

LZEak halakotzat hartzen ditu artadiak, hariztiak, pagadiak eta urbazterreko landareak osaturiko baso autoktonoko orbanak, balio handiko elementuak baitira ekologiaren eta paisaiaren ikuspegitik.

Eskualde Egituran dauden baso autoktonoko orbanak dimentsio egokiarekin mugatu dira, LZEaren dokumentazioko kartografian jasota gelditzeko. Horrek ematen duen informazioa balioztatu egin behar da, baina esan daiteke interes handikoa dela, Eskualde Egituraren nortasuna zaintzeko balio handia duten eremu horiek kontserbatzeko. Nolanahi ere, ez dira mugatu nekez identifikatzen diren zuhaitz autoktonoen eremuak; adibidez, pinudien ertzetan dauden basotxoak edo udazkenean baso-ustiapenen artean ikusten diren haritz txiki oso ugariak.

Horien mugaketa lehenengo urratsa da etorkizuneko baliozko hedapenerako, eta ez bakarrik zaintzarako; izan ere, Baso Espezie Autoktonoen Araubide Bereziari buruzko 11/1997 Foru Arauak babestu egiten ditu zuhaitz autoktonoak. LZEak horien etorkizuneko hedapena proposatzen du, sistema indartsua eta globala eratu ahal izateko. Landarediaren oraingo egoeraren planoan ikusten denez, baso-ustiapen oso aberatsaren aurrean, landaredi autoktonoko orban txiki horiek (elkarrengandik isolaturiko orbanak) hedapen-gaitasun urria dute. Hedapena, berriz, hobekuntza-ekintzen bidezkoa izan behar da eta ekintza horiei “Eskala Txikiko Igarobideak” izena ematen zaie Egitamuan (aurrerago azalduko dira).

Hala eta guztiz ere, eremu horiei dagokienez, LZEan grafiaturiko mugaketa agian ez dator bat errealtatearekin; izan ere, LZEa transkripzioa egiteko uneko informazio erabilgarrian oinarritzen da; baina informazio hori antzinakoa da eta, beraz, esan daiteke ez dagoela gaurkotuta; horrenbestez, zaharkituta dago eta ez da erabilgarria.

Eremu horiei ematen zaien babes bereziak, hortaz, udal-planeamenduak edo garapeneko planeamenduak halako eremuen presentzia berretsi ondoren soilik izango du balioa. (Aipatu Foru Arauaren 1. artikuluan bildutako baso-espezieei dagokien existentzia berresteko analisia). Horrenbestez, babes bereziko kategoria honen mugaketa ez da mugiezina, eta LZEak babestu beharreko zuhaitzak dituzten eremuetara egokitu behar da.

Legeria sektorialarekiko koordinazioaren ondoreetarako, eremu hauek (aztertu ondoren halako zuhaitzak daudela egiaztatu ondoren eta udal-planeamenduak nahiz garapeneko planeamenduak mugatutakoan) EAEko Nekazari, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESean planteaturiko irizpideari jarraituko diote: orain arteko egoera mantentzea eta, zona ustiatzen ari bada, ustiapen hori mantentzea, erabilitako baliabidearen balio ekologikoen berriztapena nahiz kontserbazioa segurtatuz.

Udalerri bakoitzeko planeamenduak (AASS) aintzat hartuko du halako eremuen presentzia; horiek aztertu eta, babestu beharreko zuhaitzik egonez gero, mugatu egin behar dira, baita babestu ere, betiere baso-espezie autoktonoen Araubide Bereziari buruzko urriaren 14ko 11/97 Foru Arauarekin koordinazioan; izan ere, udal-irizpenaren kalterik gabe (10. artikulua aplikatzeari dagokionez), justifikaturiko zergatirik egon ezean, espezie horiek kontserbatu beharrekoak izango dira.

D. GUNE HEZEAK

Euskal Autonomia Erkidegoko Gune Hezeen Lurraldearekiko Zati Egitamuan (Gobernu Kontseiluak uztailaren 27an emandako 160/2004 Dekretuaren bidez behin betiko onetsita), EAEko Zona Hezeen Inbentarioa dago.

Euskal Autonomia Erkidegoko Zona Hezeak Lurralde Egitamu Sektorialak antolatu ditu, hiru taldetan banatuta:

- a) I. taldea: Babesturiko Espazio Natural izendapenaren eraginpeko zonak, eta horiek espazio bakoitzaren araudi bereziaren arabera antolatzen dira.
- b) II. taldea: LESak antolaturiko zonak, eta antolamendu hori loteslea da udaleko hirigintza-planeamendurako, baldin eta LZEak garatzen ez badira.
- c) III. taldea: LESeko inbentarioaren barruko gainerako gune hezeak; horri dagokionez, ez da ezartzen berariazko babesik, eta udal-planeamenduak erabakiko du zein gune hezek duen balio berezirik (ingurumenaren, naturaren edota paisaiaren aldetik), eta, gainera, ikerketa xehatuen bidez, bidezkoa izanez gero, zona horietarako babesak ezarri ahal izango du.

Igorreko Eskualde Egituran 8 gune heze daude jasota: I. taldeko hiru eta III. taldeko bost. I. taldeko hirurak Areatzako zingirak, Saldropoko zohikaztegia eta londegortako presa dira, eta Gorbeiako Parke Naturalean daude; hortaz, Parkeko arauketa-tresnak berak arautuko ditu. III. taldeko bostak ez ditu LZEak babesten, eta udal-planeamenduari lotuta daude; hain zuzen ere, Undurragako urtegia (Zeanuriko udal-mugaratean), Lekubasoko urtegia (Bediako udal-mugaratean), Saibiko eta Txupilarrako gune hezeak (Dimako udal-mugaratean) eta Altunganako eremu higroturbosoa (Zeanuriko udal-mugaratean).

Horrenbestez, esan daiteke Eskualde Egiturako gune hezeek ez dutela kategoria berezirik osatzen, azpikategoria bat baizik, eta azpikategoria hori, berriz, I. taldeko hiru gune hezeek osatzen dute (Babesturiko Espazio Naturala den Gorbeiako Parke Naturalaren barruko azpikategoria).

2.3.2 GAINAZALEKO UREN BABESA

Kategoria honen arauketa, ondoren adieraziko denaren arabera, EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamendurako LESak eta arlo horri buruzko Legeriak egiten du.

Honako leku hauetan jabari publiko hidraulikoa babesten da, Urei buruzko Legeko Testu Bateginean ezarritakoaren arabera (uztailaren 20ko 1/2001 ED):

- Korrante naturaleko ibilguak, hau da, uren ohiko goraldirik handienetan urpean gelditzen diren lurrak.
- Undurraga, Lekubaso eta Mendizabaleko urtegien ohandeak.

Euskal Autonomia Erkidegoan, gainazaleko uren arauketa EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamenduko LESak ezartzen du, eta horrek hiru osagaien arabera sailkatzen ditu ibaiak: osagai hidraulikoa, hirigintza-osagaia eta ingurumen-osagaia.

Gainazaleko urak, gainera, Igorreko Eskualde Egiturako ubide eta urtegi guztiek ez ezik, bertako babes-zonari dagozkion gutxieneko distantziei lotutako

azalerek ere osatzen dituzte; horien mugaketarako eta babes-araubidea ezartzeko, aplikagarriak izango dira EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamenduko LESeko araudiak ezarritako irizpideak.

LES horretan ezartzen denez:

- Ibaien eta erreken ibilguetarako, gutxieneko distantziak euren osagai hidraulikoen eta hirigintza-osagaien arabera izango dira (dokumentazio grafikoan adierazitako osagaiak), baita ingurumen-osagaiaren arabera ere, eta azken horren eraginak, berriz, ibai-igarobideko ekintzat jasota daude. Atal honetan, ertzen egituraren arabera jasota daude ekintzak, LESean jasotako ingurumen-osagaia aintzat hartuta, eta LZEak proposaturiko beste ekintzak batzuk ere kontuan hartzen dira:

- Undurraga, Lekubaso eta Mendizabaleko urtegien uharketan, gutxienez 50 metroko bazterketa, baita 200 metroko zabalera duen babeserako perimetro-banda ere, uharken gehienezko maila normalari dagokion lerrotik neurtuta. Horri buruzko Plan Berezia idatzi beharko da, zehatz-meatz garatuko dituen **EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamenduko LESaren** zehaztapenak.

2.3.3 BABESEKO LURZORUAK

LZEaren antolamendua Garapen Iraunkorreko Euskadiko Ingurumen Estrategian (2002-2020) sartzen da. Halaber, inguru fisikoari buruzko Lurralde Egitamu Sektorialak aztertu dira, eta horien artean, Babeseko Lurzoru hauei dagokienez, aipagarria da EAEko Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESa, gaur egun behin-behinean onetsita dagoena. Agiri horretan ezarritakoaren arabera, landa-espazioa funtzio anitzekoa da; izan ere, nekazaritza-jarduera ez ezik, ondare handia dago bertan euskarrituta (natura-, paisaia- eta kultura-ondarea); gainera, neurri handian, gizarte baten ezaugarriak islatzen ditu.

EAEko Landa Garapen Planak (2007-2013), bestalde, landa-espazioaren ulermen integratuaren eta koherentearen aldeko apustua egiten du, baita horren funtzio aniztasunaren aldeko apustua ere, eta hori, berriz, garapen iraunkorrera bideraturik dago. Egitamu horren VI. neurria oso interesgarria da: “Zona narriatuen konpentsazio-kalteordaina”. Esku hartzeko neurri horren helburua nekazaritza-jarduera kontserbatzea da, arlo horretan gainbeheran ari diren zonetan, batik bat nekazaritza-sistema iraunkorrak mantendu behar badira, ingurumen-eskakizunei arreta berezia jarrita.

Landa Garapen Egitamuak, bestalde, Nekazaritza Paisaien Kontserbazioa eta Hobekuntza sustatzen du.

BABES LURZORU hauen barruan, LZEan “Baso” eta “Nekazaritza nahiz Abeltzaintza eta Landazabala” kategoriak jasotzen dira, eta horiek bat datoz LAJetan ezarritako kategoriekin: “Basoa” eta “Nekazaritzako nahiz Abeltzaintzako Zona eta Landazabala”. Bestalde, Nekazaritza nahiz Abeltzaintza eta Landazabala kategorian, Nekazaritzako, Abeltzaintzako eta Basoko LESeko irizpideei jarraituz, bi azpikategoria bereizi dira: “Trantsizioko Landa Paisaia” eta “Balio Estrategiko Handiko Nekazaritzakoa eta Abeltzaintzakoa”, eta horiei kasuan kasuko antolamendua esleitzen zaie.

Babes-kategoria hauen barruan, garrantzi berezia dauka urak haran-hondoak hartzeko baldintzatzaileak (gainjarritako baldintzatzailea), eta hori LZEa

diskriminatzeko irizpidea izan da, okupazioari mugako eremuak ezartzeko orduan, duen edafologia-balio handiarengatik.

Bestalde, Babeseko Lurzoruetan jasotako kategorien nahiz azpikategorien arauketa eta horietarako ezarritako erabilera-araubidea LAJetan jasotako sistematizazioan oinarritzen dira, eta LZEan erabilera eta jarduera batzuen garapenerako baldintzak zehatzago azalduta daude.

Udal-planeamendu orokorrak Lurralde Plan Partzial honen kategorizazio-proposamenak errespetatuko ditu eta landa-ingurunean zonakatze orokorraren proposamen egokiak garatuko ditu berariaz "Ingurune Fisikoaren Antolaketa" 0-01.A planoan mugatutako lurraldean. Proposamenak horretan aipatutako erabilera orokorrei lotuko zaizkie: baso eta nekazaritza edo abeltzaintzarako zonan interesgarriak-landazabala, behar bezala justifikatutako bestelako zona-tipologien esanahia alde batera utzi gabe.

A. BASOA

Kategoria honen barruan, LAJetan ezarritako irizpideen arabera, LAJek Baso kategoriarekin zehazten dituzten lurak sartzen dira; hain zuzen ere, oraingo erabilera edota erabilera-bokazioa aintzat hartuta (malda, arriskuak, arroen babes, etab.), baso erabilerarako orientazio argiak dituzten lurak.

Kategoria honen barruan ez dira sartu behealdean edo landazabaleko zonan kokatuta egonik horren elementu osagarriak diren basoak; izan ere, horiek erraz konbinatu eta txandakatu ahal dira nekazaritza- eta abeltzaintza-erabilerekin.

LZEaren helburua ez da nekazaritza- eta abeltzaintza-erabilerak oraingo baso-eremuetan hedatzeko oztopoak jartzea, hedapen hori mendiei eta baso-lurrei buruzko 3/1994 Foru Arauan araututa baitago.

Koniferoen basoak bizi- eta ekonomia-altxor garrantzitsuak dira haranerako, eta LZEak, basoko lurzoruen marrazkia egitean, babestu egiten ditu; dena den, dirudienez komenigarria da baso-eremua mugarik gabe ez hedatzea, landazabaleko lurzoru baliotsuetatik.

Baso autoktonoaren babes eta hori birpopulatzeko jarduketak, LZEan proposatzen direnak, baso-erabilera sustatzeko baliozkoak dira.

B. NEKAZARITZA NAHIZ ABELTZAINZA ETA LANDAZABALA

LAJen Jarraibide Orokorretan ezartzen denez, nekazaritza-lurzoruaren ezaugarriak ez dira lurzoru hori euskarri hutsa izatera mugatzen. Lurzoruok ezin dira birstortu, urriak dira eta garrantzi handia dute oinarritzko jardueretarako; hortaz, horien babes oso garrantzitsua da EAEn.

Halaber, LAJetan ezarritakoaren arabera, LZEek aintzat hartuko dituzte lurzoruen gaitasun agrologikoaren faktoreak eta narriadura-arriskuekiko ahultasuna.

Horren arabera mugaturiko eremua Eskualde Egiturako azalera osoaren %18koa da. Halako lurretarako tentsio nagusiak, izan ere, koniferoen basoaren

aurrerakuntza eta urbanizazioen hazkundea dira, bai hiri-eremuak edo urbanizagarriak hedatu egiten direlako, bai Landagunearen irudiak indarra hartzen duelako.

Lehenengo tentsioari dagokionez, LZEak nekazaritza- eta abeltzaintza-ustiapenen eginkizun ekonomikoa, ekologikoa eta sozio-kulturala babestea proposatzen du, baso-hedapenaren muga oraingo egoeran mantenduta.

Historiak baso-eremuen aurrerakadak eta atzerakadak adierazi ditu: II-VIII. eta IX. mendeetan zibilizazioaren haziak izandako antzinako haranak basoekin estalita daude orain, eta pinudi-erreserba isilak dira. Gaur egun, XXI. mendean, funtsezkoa da baserrietako belardien ingurua kontserbatzea; izan ere, euren ikusmen-protagonismoa aintzat hartuta, landazabaleko zona tradizionaletako paisaiaren pertzepzioaren eragile nagusiak dira.

Gainera, epe luzearako abagune ekonomikoa aurreikustea zaila denez, LZEak ez ditu abeltzaintza- eta nekazaritza-aukerak mugatzen, nekazaritzakotzat nahiz abeltzaintzakotzat eta landazabalekotzat harturiko belardietara eta zelaietara murriztuta. Basoko lurzoruarekin duten mugan, belardiek gainditu egin dezakete muga hori, eta horretarako muga bakarra Babes Bereziko eremuak ez hartzea da, baldin eta mendiei eta basoko lurrei buruzko indarreko Araudian ezarritakoa betetzen badute. Horrela, atea irekita uzten da hedapeneko abeltzaintza- eta nekazaritza-etorkizuna lortu ahal izateko; horrek landagunean mantendu edo suspertu eta abereze zein laboreze beteko du berriro harana.

Nekazaritzako eta abeltzaintzako LESarekin bat etorriz, Nekazaritza nahiz Abeltzaintza eta Landazabala kategorian, bi azpikategoria bereizten dira, bakoitzaren ezaugarri bereizgarrien arabera; hain zuzen ere, Trantsizioko Landa Paisaia eta Balio Estrategiko Handiko Nekazaritza eta Abeltzaintza. Horiek ondoren garatuko ditugu zehatzago.

B.1 TRANTSIZIOKO LANDA PAISAIA

Hurrengo azpikategoriak baino produkzio-gaitasun txikiagoa duten zona laboratuak dira, edo belardiz eta baso-unada txikiz beteriko landazabal-eremuak, besteekin mosaikoa osatuz. Balio estrategiko handiko nekazaritza- nahiz abeltzaintza-zonekin edo baso-zona zabalekin kontaktuan daude, eta euren erabilerak, oro har, bi bokazio horietariko bat izaten du. Lurzoruaren erabilera hauei tradizional esaten zaie, zenbait mendetan mantendu direlako, neurri handiagoan edo txikiagoan, eurak euskarritzen dituen inguru fisikoko ingurumen-baldintzei lotuta, kudeaketak mekanizazio handia izan duen arren. Erabilera horiek, neurri handi batean, inguru fisikoak mugatu dute, besteak beste, maldaren (%12-20tik gorakoa) eta, neurri txikiagoan, garaieraren eraginez.

Lurzoruak produktibitate eta emankortasun ertainak izaten dituzte. Nekazaritza- eta abeltzaintza-eremu hauek labore oso dibertsifikatuak izaten dituzte, eta, horietan, baratzeak frutekin eta, batzuetan, zuhainekin txandakatzen dira, kasu askotan abeltzaintza-aziendekin lotuta baitaude, mozketako belardiekin edo abeltzaintza estentsiboko zelai handiekin. Horietariko asko hesi biziak edo harrizko hormekin mugatuta daude.

B.2 BALIO ESTRATEGIKO HANDIKO NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZA

“Nekazaritza nahiz abeltzaintza eta landazabala” kategoriaren barruan, balio estrategiko handiko eremuak nabarmentzen dira; horiek gaitasun agrologiko handia dute, edota alubioi-lurzoru sakonak eta malda urrikoak.

Nekazaritzako eta abeltzaintzako LZEaren kasuan bezala, azpikategoria honen barruan sartzen diren lurzoruek, malden arabera, gaitasun agrologiko handia dute; horien artean, nekazaritza-ustiapenetako lur batzuk sartzen dira, eta horiek, modernotasuna, errentagarritasuna eta iraunkortasuna aintzat hartuta, sektorerako estrategikotzat hartzen dira; horren barruan, landaredia autoktono interesgarriko eremuak eta ezarkuntza berriak hartzeko gaitasuna duten eremuak sartzen dira. Euren produktibitate handia kontuan hartuta, honako hauek ere sartzen dira: I., II. edo III. mota agrologikoa duten lurzoruek eta alubioi-lurzoruak, %12tik beherako maldetan.

Igorreko Eskualde Egituran, eremu hauek haran-hondoko lurretan eta baserrien edo landaguneen inguruan daude.

LZEak paisaia-unitateak babestu nahi ditu, hiriaren “continuum” deritzona ekiditeko eta azpiegiturek nahiz beste erabilera batzuek lurzorurik onenak ez okupatzeko. Beraz, lur horiek Balio Estrategiko Handikoak dira. Gainera, paisaiari lotutako ibai-igarobidearen ekintzari loturiko belardiak ere bertan daude.

Kontuan hartu behar da, haran-hondoko lurren kasuan, urak hartzeko moduko eremuak direla, eta horrek berez urbanizazioa baztertzen du. Erliebe naturala aldatzea (lurraren kota altxatuta) edo bideratze-obrak (ibaiaren zeharreko profila aldatu eta urbazterreko landaredia ezabatuta) lagungarriak izan daitezke urak hartzeko aukerarik ez egoteko; baina kalte egiten diete gaitasun agrologikoari eta urbazterreko habitatei; nolanahi ere, paisaiaren aldaketa erasokorra sortu eta desitxuratu egiten dute paisaia hori, eta gainera, kostu ekonomiko handia dute.

Beraz, haran-hondoko urbanizazio estentsiboak sortzen duen tentsioa aintzat hartuta, gure ustez, lehentasunezkoa da Balio Estrategiko Handiko lur horiek babestea, aipaturiko bi arrazoen eraginez. Lehenengo eta behin, eremu horien urbanizazioak, urak hartzeko moduko zonak direla kontuan hartuta, paisaia desitxuratzen duelako; bigarrenaz, lehentasuna ematen zaielako gaitasun agrologikoari eta alubioi-lurzoru sakonen izaerari, balizko hirigintza-garapenari dagokionez.

2.3.4 GAINJARRITAKO BALDINTZATZAILEAK:

Gainjarritako Baldintzatzaileak erabilera-baldintzatzaileak dira, eta gainjarri egiten zaizkie antolamenduko kategoriei; horrela, mugatu egiten dute jarduera batzuk (kasu bakoitzean sortzen duten arriskuaren arabera eta babes-irizpide bereziak aintzat hartuz) Gainjarritako Baldintzatzaileen eraginpeko eremuetan garatzeko modua.

Igorreko Lurraldearekiko Zati Egitamuak Gainjarritako Baldintzatzaile hauek ezartzen ditu (EAEko Lurralde Egitamu Sektorialetatik ateratakoak):

- Urak Hartzeko moduko Eremuak.
- Akuiferoak Kutsatzeko Arriskua duten Eremuak.

- Eremu Higagarriak edo Higadura Arriskukoak.

A. URAK HARTZEKO MODUKO EREMUAK

Kokalekua, erliebea eta ezaugarri topografikoak kontuan hartuta, halako zonek uholde-arriskua dute, ohiko uholderik handienetan, Uholdeen Prebentziorako Egitamu Integralean (UPEI) ezarritako itzultze-aldien arabera.

EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamendurako LESak, orain arteko lanak homogeneousatuta (UPEI eta Erkidegoko Ibaien Ikerketa Hidraulikoa), 10, 100 eta 500 urteko itzultze-aldietarako uholde-orbanak ditu grafiatuta, 1/25.000 eskalan.

EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamendurako LESaren Aldaketak emandako informazio horixe hartzen da eragin sektorialtzat, ikerketa gaurkotuagorik egon arte, LZEaren lanetarako, eta kasuan kasuko planoan islaturik gelditu da.

Hala eta guztiz ere, LESak ezarritakoaren arabera, grafiaturiko uholde-lerro horiek oraingo egoerari dagozkio, eta beraz, gaiari buruzko ikerketa bereziek une bakoitzean zehaztuko dituzte, ibilguaren gaineko obrak egiten direnean.

Eremu jakin batzuetan, adibidez, Igorreko udal mugartean, aurreikusitako bideratzea egiteko jarduketan eta Arratia ibaiaren gaineko zubiaren ordezkio handiagoko beste bat egitearen eraginez (urak hartzeko arriskuarekiko hesi-efektua egiten duten ekintzak), uren arloan eskumena duen administrazioak ezaugarri berriak ikertu eta proposamen berria egin behar du, egoera berri horietan sor daitekeen uholde-arriskuari buruz.

Beraz, organo eskudunak LESa aldatu barik alda dezake uholde-orbana; nolana ere, LZEak debekatu egiten ditu hirigintza-garapenak, 10, 100 eta 500 urteko itzultze-aldiak barruan hartzen dituen uholde-orbanen.

B. AKUIFEROAK KUTSATZEKO ARRISKUA DUTEN EREMUAK

Lurpeko akuiferoak kargatzeko eremuak dira eta halako baliabideak kutsatzeko arrisku handia edo oso handia dute, EAEko "Akuiferoak kutsatzeko arriskuaren mapa" deritzon ean ezarritakoaren arabera; mapa hori Eusko Jaurlaritzako Lurralde Antolamendu, Etxebizitza eta Ingurumen Sailak egin du.

LZEaren kartografian adierazitako mugaketa (eremu hauen mugaketa), bestalde, EAEko Ibai eta Erreka Ertzen (Kantauriko Isurialdea) Antolamendurako Lurralde Egitamu Sektorialetik hartu da. Garapeneko planeamenduak, udalerririk bakoitzean, eremu zaurgarriak mugatu eta beharrezko muga guztiak ezarriko ditu, lurpeko akuiferoak kutsatzeko arriskurik ez egoteko.

C. EREMU HIGAGARRIAK EDO HIGADURA ARRISKUKOAK

Halako eremuek, euren ezaugarri litologikoen eta erliebearen ezaugarrien eraginez, higadura-fenomenoak edukitzeko arrisku handia dute, EAEko Nekazaritzako, Abeltzaintzako nahiz Basoko eta Ingurumeneko LESeko Higadura Eredua aplikatzearen emaitzen arabera.

Eremu hauen mugaketa, LZEko kartografian adierazitakoa, EAEko Nekazaritzako, Abeltzaintzako nahiz Basoko eta Ingurumeneko LESaren Hasierako Onespenaren Agiritik atera da. Garapeneko planeamenduak, udalerrri bakoitzean, higadura-arriskuko eremuak mugatu eta beharrezko muga guztiak ezarriko ditu, higadura-fenomenorik ez agertzeko.

2.3.5 INGURU NATURALEKO OSAGAI AIPAGARRIAK

LZEak ikur batekin adierazten du gunen kokalekua; ikurak aditzera ematen du inguru naturaleko osagai horiek ikerketa xehatua behar dutela, euren balorazioa egiteko, eta horietarako eremua nahiz babes-ingurua eta behin betiko antolamendua, berriz, garapeneko planeamenduak egin beharko ditu.

Inguru Naturaleko Osagai Aipagarriok hartzen dira aintzat:

Interes Geologikoa eta Geomorfologikoa duten gunek

Interes Geologikoa eta Geomorfologikoa duten gunek, Lurraldearekiko Zati Egitamuaaren ondoreetarako, euren ezaugarri geologikoak eta geomorfologikoak aintzat hartuta babesa merezi duten eremuak dira; baita, arrarotasuna, ikusgarritasuna, edertasuna eta berezitasuna kontuan hartuta, Egitamuan ondare geologikoaren edo geomorfologikoaren aztarna nagusitzat hartzen diren eremuak ere.

Orain arte, Eusko Jaurlaritzak eta Foru Aldundiak ez dute interes geologikoko eremuen eta guneen gaineko adierazpen berezirik egin. Hala eta guztiz ere, Ikerketa Geomorfologiko Analitikoak egin dituzte, 1:25.000 eskalan, eta horiek EAEko Ingurumen Kartografian jasota daude; bertan, alderdi jakinen eraginez aipagarriak diren eraketa geologikoak eta geomorfologikoak daude adierazita.

Igorreko LZEko Eranskinean, udal-planeamenduak aintzat hartu behar dituen gunek jasotzen dira, eta planeamendu horrek gunen babes-eremua jaso eta mugatuko du, euren kontserbazioa bermatzeko, gunek ez desagertzeko eta ikerketarako elementu didaktikotzat hartu ahal izateko.

Zuhaitz interesgarriak

EAEn orain adierazita dauden 25 zuhaitz bereziak ez ezik, euren ezaugarriak aintzat hartuta babesa merezi duten beste batzuk ere badira. LZEak horiek daudela adierazten du, baina horientzat babes-araubidea ezartzea ala ez ezartzea garapeneko planeamenduak erabakiko du, bere tresnak garatuta.

2.3.6 INGURU NATURALAREN GAINEN BESTE ERAGIN BATZUK: ERAUZKETA JARDUERAK

Sarrera

Haranean kareharri-aberastasun handia dago, eta, horren eraginez, aurreko mendeetan kare-harrobi txikiak eta ugariak egon ziren, gaur egun ere, horien aztarna monumentalak ikusten dira Lemoan eta Igorren. Ez dago antzinako harrobietarako sarbiderik, artadi baliotsuen paisaia ezkutaturik daude; baina ustiapen berriak nagusitzen dira inguruan, euren eskalaren eta bolumenaren ondorioz, eta horrela, naturak ezin ditu horiek integratu.

Gure haranean zenbait harrobi daude: Lemoako Harria eta Garakoi, jada utziak, eta Azurreka eta Apario harrobiak ustiatzeko azalerak; biak Lemoako udalerrian daude; gainera, Xorokilgo harrobia dago, Zeanuriko udalerrian kokatua. Ondoren horiek deskribatzen dira sailkapenaren arabera (jardueran edo jarduerarik gabekoak). Era berean, erregulazioa xedatzen duen araudia adierazten da. Hala eta guztiz ere, LAAk eraispen-jardueri emandako atalean, 11. artikuluan honakoa xedatzen du: “Udal-planeamenduak eraispen-jarduerak eragindako zonen mugak sartu beharko ditu, baita erabilera horretara bideratuko direnenak ere.”

Jardunean daudenak:

1. AZURREKAKO HARROBIA

Azurrekako harrobiari Murgia Mendia ere esaten diote; Lemoako udalerrian dago eta bere mugaketa jasota dago indarreko planeamenduan. Horrenbestez, mugaketa planeamenduan agertzen denez, LZEaren “Inguru Fisikoaren Antolamendua” izeneko O-01.A planoan ere dago jasota.

Bestalde, harrobi hau ustiatzeko proiektua, Aparioko harrobiaren kasuan bezala, Ingurumen Eraginaren Ebaluazio Prozeduraren mende jarri zen, eta, horren ondorioz, Hirigintza, Etxebizitza eta Ingurumen Saileko Ingurumen sailburuak 1990eko azaroaren 21eko Ebazpena eman zuen; ebazpen horren bidez, “Azurrekako meatze-ustiapenaren barruko erauzketa jarduerak” izeneko proiektuaren Ingurumen Eraginaren adierazpena formulatu zen. Prozedura horretan, ingurumena eta baliabide naturalak babesteko, bi harrobi horien ustiapena garatzeko gehieneko mugak ezarri ziren.

Ustiapenaren gehieneko muga, Azurrekako harrobiaren kasuan, Industria eta Merkataritza Sailak ingurumen-organoari bidalitako 106 0001 09/2 zenbakiko planoan jasota dago, LZEaren Ingurumen Eraginaren aurretiazko txostenean adierazten denez.

2. APARIOKO HARROBIA

Aparioko harrobia ere Lemoako udalerrian dago eta indarrean dagoen planeamenduan mugatzen da; mugaketa horixe jaso da LZEko “Inguru Fisikoaren Antolamendua” izeneko O-01.A planoan. Harrobi honen ustiapenaren gehieneko mugari dagokionez, muga hori honako proiektu honetako 1. mapan jasota dago: “Aparioko kareharri-ustiapeneko proiektuaren ingurumen-eraginaren ikerketa gaurkotzea. 3. fasea”. Lemoako udalerriak ingurumen-organoari bidali zion hori.

3. XOROKILGO HARROBIA

Xorokilgo harrobia Zeanuriko udalerrian dago eta muga indarreko planeamenduan sartuta dago. Era berean, hori erregulatzeko bi xedapen daude:

Lehenik eta behin, 437/2007 Foru Agindua, azaroaren 21ekoa, Xorokilgo harrobia eta sarbideak zabaltzeko Zeanuriko Arau Subsidiarioak aldatzeari buruzkoa. Aipatu Agindua 2007ko abenduaren 4ko BAO on argitaratu zen.

Bigarrenez, Zeanuriko udalerriko Planeamenduaren Arau Subsidiarioak aldatzeko lege-testua, 2008ko urtarrilaren 3ko 2. BAO on argitaratua. Helburua Xorokilgo harrobia zabaltzea da.

Bi lege-xedapen horien babesean, harrobia jardunean dauden harrobien barruan sartzen da, planeamenduan jasota baitago.

Xede horrez, muga LPPren “Ingurune Fisikoaren Antolaketa” O-01.A planoan adierazita dago.

- **Arauketa:**

Horren arauketa Meatzei buruzko uztailaren 21eko 22/1973 Legeak eta ekainaren 20ko 115/2000 Dekretuak arautuko dute; dekretu hori, izan ere, erauzketa jardueren eraginpeko Espazio Naturala Suspertzei buruzkoa da. Halaber, erauzketa-jarduera garatzeko, horretara bideraturiko eremua mugatu egin beharko da, aldez aurretik, LAJak onetsi dituen 28/1997 Dekretuko 11. artikuluan ezarritakoaren arabera. LZEak, horrenbestez, 2008eko martxoan indarrean zegoen udal-planeamenduko informazioa erabiltzen du; izan ere, LAJek modu loteslean ezartzen dutenaren arabera, udal-planeamenduak egingo du “erauzketa-jardueren eraginpeko zonen mugaketa, baita erabilera horietarako erabil daitezkeen zonen mugaketa ere”. Ustiapenaren gehieneko muga Ingurumen Inpaktuaren Ebaluazioaren prozeduraren ondorioz sortutakoa da.

Jardunean ez daudenak:

Besteak beste, honakoak daude:

- Lemoako Haitzeko Harrobia (Lemoa)
- Garakoi (Igorre)
- Asterria (Zeanuri)
- Angoitia (Zeanuri)
- Ilunbe (Dima)
- Bargondia (Dima)
- Bernaola (Dima)

- **Arauketa:**

Horri dagokionez, espazio hori suspertzeko, bete egin behar da erauzketa-jardueren eraginpeko Espazio Naturala Suspertzeari buruzko ekainaren 20ko 115/2000 Dekretuan ezarritakoa.

Erauzketa-jardueren eraginpeko Espazio Naturala Suspertzeari buruzko ekainaren 20ko 115/2000 Dekretua ez ezik, harrobi hauen gehienak Ingurumen Hobekuntzatzat jasota daude Nekazaritza, Abeltzaintza eta basoko LESean, eta horrelaxe adierazita dago Ingurumeneko Ekintzen O-01.B planoan.

2.4 EKINTZAK INGURU FISIKOAN

2.4.1 INGURUMEN HOBEKUNTZA

A. AURREKARIAK

LAEK "Ingurumen Hobekuntza" izeneko Antolamendu Katetoria bat ezartzen dute, eta horren helburua kalifikazio hori duten zonak eraldatzea da, euren oraingo egoera ekologiaren aldetik bilakaera handiagokoak diren egoeretara eramanez.

LAEK, "Inguru Fisikoaren Antolamendua" kapituluko jardueren kontrolari buruzko Jarraibide Orokorretan, hauxe ezartzen dute: "planeamendu sektorialak eta herri-administrazioek ahalegina egingo dute edozein obrak sorturiko hondakin solido bizigabeak erabiltzeko, hutsuneak betetzeko materialtzat, erauzketa-jardueren eraginpeko zonak suspertzeko, zona horiek zientziaren eta didaktikaren aldetik dituzten ahalmenen kalterik gabe".

B. IRIZPIDE OROKORRAK ETA EREMUEK MUGAKETA

LZEak proposaturiko ingurumen-hobekuntzako eremuen barruan, jardunean ez dauden harrobiak suspertzea baino ez da sartzen: Lemoako Haitza harrobia Lemoan, Garakoiko harrobia Igorren eta Zeanuriko nahiz Dimako bi harrobitxoak (jardunean ez daudenak).

Bertan behera utzitako harrobi horien ingurumen-susperraldia proposatzen da; izan ere, LZEan suspertzeko espaziotzat jasota daude, "Jarduketa Espazioak" kapitulan.

2.4.2 IGAROBIDE EKOLOGIKOEN SISTEMA HANDIA

A. AURREKARIAK

LAEK sistema natural garrantzitsuak narriatzeko prozesu-historikoa diagnostikatu dute (baso autoktonoen gainbehera eta fauna-habitat baliotsuen narriadura). Beraz, jarraibide horietan ezartzen denez, "inguru fisikoa, paisaia, horren kalitatea eta zaintza, gero eta erabakigarriagoa da, bereizketarako eta lehia-hobarirako faktoretzat".

Halaber, LAJen helburuen artean honako hauek aipa daitezke:

“Lurraldeko gune bakoitzerako, ekologiaren, paisaiaren, produkzioaren eta zientziaren nahiz kulturaren aldetik dituen balioen kontserbazioa bermatzea”.

“Harrera-gaitasunarekin bateragarriak ez diren jardueren eraginez narriaturiko inguru naturaleko elementuak eta prozesuak hobetzea, suspertzea eta birgaitzea”.

LZEak, Igorreko Eskualde Egituran LAJak garatuta, interes ekologikoa duten zonak komunikatzeko aukera detektatu du (Gorbeiako Parke Naturala eta Urkiolako Parke Naturala). Horrela, garatu egiten ditu LAJetan ezarritako Inguru Fisikoa antolatzeako oinarriak, eta gainera, “Inguru Fisikoaren gaineko Ekintza” bat gehitu du, “Igarobide Ekologikoen Sistema Handia” izenekoa.

Bi kategoria bereizten dira:

- **Igarobide nagusia edo eskualdekoa**, Gorbeiako Parke Naturala eta Urkiolako Parke Naturala lotzen dituen; bi parke horiek interes ekologikoko bi zona nagusiak dira, eta gainera, Eusko Jaurlaritzaren Igarobide Ekologikoen Sarearen diseinuko proposamen teknikoan jasota daude.
- LZEak proposaturiko **Bigarren Mailako Igarobideak**; Lemoako Haitzetik Urkiolako eta Gorbeiako parke naturalak iparraldetik lotzea eta etorkizunean Urdaibai Biosfera Erreserbarekiko lotura bat planteatzea da helburua.

B. HELBURU OROKORRAK

Lehenengo eta behin, epe luzeragoko helburutzat, aipagarria da Urkiolako eta Gorbeiako parke naturalak igarobide naturalen funtzioa duten sistema natural handiekin lotzea, Letonako eta Barazarreko lautadetatik, hori ezinbestekoa baita etorkizunean Pirinioak-Picos de Europa deritzonaren arteko penintsula-sistema handia lortzeko; era berean, epe luzeagorako, Urkiolako eta Gorbeiako parkeak iparraldetik lotzea planteatu ahal da, Lemoako Haitzetik, eta horrela, gune estrategiko horretatik, Urdaibai Biosfera Erreserbarekiko lotura lortu ahal izango da, Gorbeia-Anboto-Ogoño lotura erdietsita. Hain zuzen ere, Bizkaiko gailur nagusiek osaturiko banaketa-lerro mediterranearraren eta Kantauri itsasoaren arteko igarobide natural handia sortu nahi da.

Lotura horren gakoa Lemoako Haitza da; izan ere, ibai-igarobide eta azpiegitura guztiak horren iparraldetik eta hegoaldeetik igarotzen dira (etorkizunean egingo den AHT ere barne), eta gainera, iparralde hegoalde gakoa ez ezik, ekialde mendebaldekoa ere zehazten du; izan ere, Durangaldearen eta Bilbo Handiaren atea da, eta faunari nahiz landarediari iparraldeko eta hegoaldeko arroiletatik jauzi egiteko aukera ematen dien erreserba estrategikotzat garrantzi itzela dauka.

C. KOORDINAZIOA LEGERIA SEKTORIALAREKIN

LZEak interes ekologikoa duten zonak komunikatzeko aukera ematen du. Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESa behin-behinean onesteko agiriak bezala, arazo berbera planteatzen du EAEko inguru naturalean:

“... ondo kontserbaturiko naturako uharteak zaintzean oinarrituriko politika ez da nahikoa bertan bizi diren espezieen biziraupena finkatzeko. Gabezia hori arintzeko modu bakarra, izan ere, babesturiko espazio desberdinen arteko indibiduo-trukerako bideak ezartzea da, uharte-izaera hori murrizteko eta lurralde osoan zeharreko jario genetikoak bermatzeko. Hori lortzeko tresna «igarobide ekologikoak» sortzea da.

EAEko Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESa hasieran onesteko agiriak, “EAEko Igarobide Ekologikoen Sarea” ikertzean oinarritzen denak, “Igarobide Ekologikoen Sarea” izeneko Gainjarritako Baldintzatzaile berria ezartzen du.

Halaber, LESaren iritziz, igarobide ekologikoek garrantzi handia dute Estatu osoko eta Europako natura kontserbatzeko. Izan ere, EAEk European duen kokalekua estrategikoa da, eskualde biogeografiko eurosiberiarraren eta mediterraneoaren artean, eta Estatuan ere kokaleku estrategikoa da, Pirinioen eta Kantabriar Mendikatearen arteko loturatzat, Sistema Iberikoaren iparraldeko ertzean.

“EAEko Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESa hasieran onesteko Agiriak honako honen aldeko apustua egiten du: “[Igarobide Ekologikoen] Sarea sortzea, [EAEko] espaziorik interesgarrienak lortu ahal izateko”.

Igarobide Ekologikoen Sarearen funtzio nagusiak honako hauek dira:

Isolaturiko fauna- eta landaredi-populazioen arteko truke genetikoaren ahalbidetzea.

Espezieak galtzeko toki-prozesuak ahalik eta gehien murriztea.

Espezie berrien kolonizazioa ahalbidetzea.

Horretarako, Eusko Jaurlaritzak EAEko Igarobide Ekologikoen Sarea diseinatzeko proposamen teknikoa egin du, eta LZEak laburbilduta jasotzen du hori.

EAEko Landa Garapen Iraunkorrerako Egitamua (2007-2013) “basoen funtzio ekologikoa eta babesekoa bermatzeko laguntzak” ezartzen ditu, neurri egokitzat. Laguntza horiek handiagoak izango dira interes publikoa duten zonetan, zona horiek basoak babesteko duten funtzio ekologikoaren eraginez, eta

kokalekua edo ezaugarriak aintzat hartuta zuzeneko errentagarritasun ekonomikorik ez duten eremuetara bideratzen dira.

“Igarobide Ekologikoen Sarea” gisa ezarritako eremu osoari edo horren zatiari aplikatu ahal zaizkio.

EAEko Ingurumeneko Esparru Programaren ingurumen-helburua hauxe da: “Natura eta Biodibertsitatea Babestea: sustatu beharreko balio garrantzitsua”: “Sistema naturalen osasun ona eta oreka funtsezkoak dira bizitzarako eta gizartearen funtzionamendurako. Gainera, natura eta biodibertsitatea euren berezko balioengatik ere baloratu behar dira: edertasuna, aniztasuna, zientzia-interesa eta espezie bakoitzaren ezaugarri bereizgarriak”. LZEak ildo horretan egiten du lan, “Igarobide Ekologikoak” izeneko eragiketaren bidez.

Euskadiko Baso Planak ezartzen duenez (1994-2030), “Babeseko Eremu Naturalen Sarearen Garapena” (I.2.1 ekintza) honako honekin osatuko da: “Babesturiko Espazioak lortzen dituzten igarobide ekologikoak kontserbatzearekin edo suspertzearekin” (I.3.2 ekintza).

D. IRIZPIDE OROKORRAK ETA SISTEMAREN MUGAKETA:

IGAROBIDE NAGUSIA EDO ESKUALDEKOA, GORBEIA-URKIOLA LOTURA:

Helburu nagusien artean, lehen ere aipatu dugu Gorbeiako eta Urkiolako parke naturalen arteko lotura indartu egin nahi dela; alde batetik, Letonako eta Barazarreko lautadetatik, eta bestetik, Lemoako Haitzetik.

Parke naturalen lotura lehendik ere badago, Eskualde Egiturako hegoaldeetik, ingurumen-baldintza onak dituen eremua baita.

Parke naturalak Eskualde Egiturako iparraldetik lotu nahi izatea, bestalde, Lemoako Haitzak Igarobide Ekologikoen Sistema Handia (Urdaibaiko Erreserbaraino iritsiko dena, helburu orokorretan ezarritakoaren arabera) sortzeko ematen duen aukeraren eraginezkoa da.

BIGARREN MAILAKO IGAROBIDEA, AZPIEGITUREN ZEHARREKO IGAROBIDEA:

Planoan ikusten denez, sistema bat dator hegoaldeko biztanlerik gabeko zonekin, Eskualde Egituraren hegoaldeko mugan, arro mediterraneoaren ondoan; gero, Arratiaren eta Indusiren haranetara jaitsi eta bertako hasierako arroak hartzen ditu barruan; ondoren, Orozkoren banalerrotik doa, harik eta Apariora eta Ibaizabalerantz dauden isurialdeetara iritsi arte, Bediaren eta Lemoaren aurrean; bertan, “azpiegituren zeharreko igarobidea” planteatzen da, bi igarobideren bidez (mendebaldeetik ekialdera 1. eta 2. igarobideak).

Ekialdean, sistemaren barruan gailurreko eta maldako artadiak sartzen dira, Zornotzaren mugan dauden gailurretara iritsi arte; bertan, Ibaizabalerantz jaisten da, Lemoaren eta Zornotzaren arteko mugan, eta “azpiegituren zeharreko igarobidea” prestatzen du, igarobide baten bidez (3. igarobidea).

Ibaizabalera iritsi ondoren, Lemoako Haitzera heltzen da; arretarik handiena behar duen eremuetarikoa da hori, eraldaketa handiak izan baititu: okupazio asko, antzinako hiru harrobi (orain bertan behera utzita), linea elektriko handien igarotzea, Ibaizabalen ertz guztien okupazio zein suntsipen industrial, eta, igarobidea kolapsatu zenean, trenbidearen, errepidearen eta autobidearen okupazioa (Luminagako arroila eta AHTaren nahiz Boroa-Lemoako tunelaren etorkizuneko okupazioak). Beraz, beharrezkoa da eremu horri tratamendu berezia ematea. Hegoaldeko maldako artadi bikainak, gailur monumentala eta etorkizuneko parke tematikoa (harrobi handiaren monumentua) lagungarriak dira gure helburua lortzeko, hau da, mendilerro osoa igarobide ekologikoen sareko funtsezko zatitzat hartzeko.

Bigarren mailako hiru igarobideek, Lemoako Haitzera sartzeko balio dutenek, basoz osaturiko zerrendatxo naturala beharko dute; hori, neurri batean, lehendik ere badago 3. zenbakiko igarobidean, baina 1. eta 2. zenbakiko igarobideetan sortu egin beharko da, bi horietan ere oso komenigarria baita hirigintzaren ikuspegitik, 1. zenbakikoa orain narriaturiko antzinako ibarbide batean baitago; ibarbide horrek Bediako industrialdea eta egoitza-aldea banandu eta antzinako trenbidearen trazatutik jarraitzen du, Errotabarriko presa handirantz eta zelaietarantz.

2. zenbakiko igarobideak Murgiko basoak eta Lemoako Haitza lotzen ditu, Vasnako mendebaldetik igarota, eta, ibaia igaro ondoren, Ormazabaleko ekialdean dagoen hariztira igotzen da.

Hiru igarobideetan, zeharreko iragazkortasunik handieneko eremuak identifikatzen dira, lehendik dauden azpiegitura horien bitartez (trenbidea, Ibaizabalen ezkerreko ertzeko errepidea, Ibaizabal ibaia, eskuineko urbazterreko bideak, antzinako 240 errepide nazionala eta Zornotzako errepidea).

Igarobide horietan, lurzorua landa-izaera eta landaredia mantenduko dira, eta gainera, eraikuntza berriak egitea ekidingo da.

Hiru igarobideetan, komenigarria izango litzateke oinezkoen pasabideak sortzea, honako hauek zeharkatzeko: trenbidea, Ibaizabalen ezkerreko ertzeko errepidea (1. eta 2. zenbakiak), Ibaizabal ibaia, eskuineko urbazterreko bideak, antzinako 240 errepide nazionala nahiz Zornotzako bidea eta igarobidearen barruko bidea (1. eta 2. zenbakiak).

E. IRIZPIDE APLIKAGARRIAK

Igarobide ekologiko horiek kontserbatzeko neurriak hartu behar dira, igarobideok azpiegiturekin ez eteteko edo horien eragina ahalik eta gehien murrizteko.

LANDAREEDIA

Landaketak monoespezifikoak eta garaikideak izaten dira, eta berdintasun horrek eragin negatiboa dauka aniztasun biologikoan. Hala eta guztiz ere, landaketa horien kudeaketa egokiak hobetu egin ditzake bertan bizi diren komunitateak. Halako erabileretarako lurrek duten igarobide ekologikoaren izaera hobetzeko sustatu beharreko neurrien artean, aipagarriak dira:

- Berezko zuhaixka eta zuhaitz-geruza ahalik eta luzaroen mantentzea, landarea bizi den artean.
- Ibarbideetan eta erreketan urbazterreko landaredia kontserbatzea eta landatzea.
- Landaketen barruko basotxoak kontserbatzea eta landatzea.
- Faunaren araldian eta umaldian baso-jarduketak mugatzea.
- Ahal den neurrian, azalera handietan arraseko mozketarik ez egitea.

Neurri horien intentsitatea, berriz, basoko ustiapenen errentagarritasuna ahalbidetzeko mugen barruan ezarri behar da.

Eskualde Egituraren barruan, aipagarria da konifero-landaketen balioa, horien hazkuntzaren ezaugarriak aintzat hartuta.

HESIAK

Oraingo azpiegituretan neurri zuzentzaileak ezartzea, hesiak sortzeko eta, horrela, animaliak igarotzeko dagokionez iragazkortzeko.

Azpiegitura berrien proiektuan, animaliak igarotzea bermatzeko behar diren elementuak sartzea.

“Azpiegituren zeharreko igarotzeetan” (1., 2. eta 3. igarobideak), beharrezko egintzak egitea, faunak hiri-jarraipena eta Ibaizabalen igarobideko azpiegiturak zeharkatu ahal izateko.

“Faunaren pasabideak eta inguruko hesiak diseinatzeko Preskripzio teknikoak” aplikatzea gomendatzen da. Horiek Ingurumen Ministerioak, Naturaren Kontserbaziorako Zuzendaritza Nagusiak, 2005. urtean egin zituen.

GARAPENA

EAEko Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESak “Igarobide Ekologikoen Sarea” izeneko Gainjarritako Baldintzatzailea ezartzeko gomendioa ematen du, eranskintzat garaturiko aplikazio-irizpideak aintzat hartuta, eta horiek jarraibidetzat har daitezke, landa-inguruarekiko integrazio- eta adostasun-eremu batean.

2.4.3 ESKALA TXIKIKO IGAROBIDEAK

“Eskala Txikiko Igarobide Ekologikoak”, izatez ere, baso autoktonoaren igarobidea sortzearen eraginpeko zonak dira, eta baso autoktono hori lerro batzuekin grafiaturik dago planoan.

A. HELBURU OROKORRAK

LZEaren iritzian, positiboa da baso autoktonoko eremu isolatuak lotzea, eskala txikiko igarobide-sare baten bidez; horrela, orban horiek desagertzeko duten joera geldiarazteaz gain, indartu eta, horrela, hedatu egin ahal izango dira.

Hori eginez, orban horiek elkarrekin komunikatuko dira, truke genetikoa ahalbidetzeko.

B. KOORDINAZIOA LEGERIA SEKTORIALAREKIN ETA HERRI ADMINISTRAZIOAREKIN

Euskadiko Baso Planak (1994-2030) “Igarobide Ekologikoak” izeneko I.3.2 ekintza ezarri du; bertan, “landare-eraketa linealek paisaia dibertsifikatzeko eta basoko bizitza babesteko elementutzat dihardute, eta gainera, eginkizun oso garrantzitsua dute zeharkatzen dituzten habitaten arteko truke genetikoan”.

EAEko Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESak “Igarobide Ekologikoen Sarea” izeneko Gainjarritako Baldintzatzailea proposatzen du; bertan esaten denez, “lurraldeko faunaren aniztasuna landaredi naturaleko orban onak eta hedapen handikoak egotean oinarritzen da, baita orban horiek elkarrekin komunikatzeko aukeran ere, truke genetikoa ahalbidetu ahal izateko”.

Horrela, LESaren baldintzatzailea gehiago garatzen da; izan ere, LZEan eskala txikiko eremuak eta igarobideak dira, eta horietan landaredi naturala baso autoktonotzat hartzen da.

Baso autoktonoko igarobide horiek, lerroen bidez grafiatuta, Planeamendu Sektorialerako edo Udal Planeamendurako gomendiotzat gelditzen dira, agiri horiek eraginpeko eremuak zehaztaperen handiagoko eskala batean mugatu ahal izateko.

Nekazaritza, Abeltzaintza eta Basoko LESak garatu egin ditzake “Eskala Txikiko Igarobide” horiek, lurraldeko fauna-aniztasuna aberasteko. Aniztasun hori, berriz, ez da landaredi naturaleko orban onak eta hedapen handikoak egotean soilik oinarritzen; izan ere, orban horiek elkarrekin komunikatzeko aukeran ere oinarritzen da, truke genetikoa ahalbidetu ahal izateko.

Bestalde, Nekazaritza, Abeltzaintza eta basoko LESak eta udalek koordinatu egin behar dituzte LZEak proposaturiko espezie autoktonoak dituzten baso-birlandaketak, Nekazaritza Sailak garatzen dituen jarduketan bidez; halaber, aintzat hartu behar dute horien kudeaketa, euren bideragarritasun ekonomikoa bermatu ahal izateko.

C. IRIZPIDE OROKORRAK ETA EREMUEN MUGAKETA

Igarobideak lerrotzat grafiatu dira. Horretarako, irizpide topografikoak eta naturalak erabili dira, basoen bilakaera naturala aintzat hartuta, malda jaitzita eta ibarbideak harrapatuta, harik eta beherago baso txikiekin bat egin arte; era berean, gailur baten inguruko hazkunde zentrokidea hartu da kontuan, eta logika eta biderik laburrena edo naturalena hartu dira beti, landaredirako eta faunarako.

“Eskala txikiko igarobideak” zailtasunaren edo garapen-faseen arabera bereizi dira:

- a) 1. fasea: euren morfologia, kokalekua edo beste igarobide batzuekiko lotura aintzat hartuta, igarobide hauek garatzea errazagoa da edo egokiagoak dira. Beraz, lehenengo fasean kokatu dira.
- b) 2. fasea: euren morfologia, kokalekua edo beste igarobide batzuekiko lotura aintzat hartuta, igarobide hauek aurrekoek baino zailtasun handiagoa dute garatzeko, edo aukera gutxiago dute. Horrenbestez, 2. fasean kokatu dira.
- c) 3. fasea: euren morfologia, kokalekua edo beste igarobide batzuekiko lotura aintzat hartuta, igarobide hauek garapenik zailena dutenak dira, edo gainerakoek baino aukera gutxiago dute. Hortaz, 3. fasean kokatu dira.
- d) Lurzoru publikoa: igarobide hauek jabetza publikoa duten lurzoruetan daude. Kokaleku horrek bereizi egin ditzake aurrekoetatik, eurak garatzeko moduari dagokionez.

Lerroak lursail bihurtzeko, kontuan hartu behar dira lursail bakarreko kudeaketak ematen duen erraztasuna, kargen banaketa orekatua eta jabeen jarrera ona. 25 m-ko batez besteko zabalera eta berriz landatzeko orduan espezie autoktonoak erabiltzea gomendatzen da.

Planoan, aldaketa horiek guztiek lurraldean eragiten duten aldaketa ikusten da: zona naturalek sistema orokorra zehazten dute eta antzinako paisaiak koniferoak biltzen ditu orain. 25 m-ko batez besteko zabalera aintzat hartu denez, igarobide guztien azalera osoa 200 ha.koa izango litzateke (lurraldearen %1).

“Eskala txikiko igarobide ekologikoen” eremuetan lor daitekeen dirulaguntzaren eraginezko urteroko diru-sarrerak atal ekonomikoan aztertzen dira. Lehentasuna emango zaie baso autoktono pribatuei, “Inguru Fisikoaren gaineko Ekintzei” edo administrazioak laguntzako neurri ekonomikoak hartzeari.

D. BASO AUTOKTONOKO IGAROBIDEEN JUSTIFIKAZIO EKONOMIKOA

Bizkaiko Lurralde Historikoko basoak kontserbatzeko eta garatzeko laguntza-araubidea ezarri duen abenduaren 5eko 151/2000 Foru Dekretuak (2001eko urtarilaren 15eko BAOko 595-614. or.) nekazaritza-lurrak baso autoktonoarekin birlandatzeko eman daitezkeen laguntzak adierazten ditu. Dekretuko 1. tituluan ezartzen denez, “nekazaritza-lurretan basoak sortzeko laguntzen barruan, landaketaren kostuak ez ezik, landaturiko hektarea bakoitzeko urteroko saria ere sartzen da, horrek diru-sarreretan sortzen dituen galerak

gehienez hogeituroteko epean konpentsatzeko (...). Sari horren gehieneko zenbatekoa 120.630 pta./ha.koa izango da”. Errentak konpentsatzeko laguntza hori ez da emango nekazaritza lurren birlandaketa hazkuntza azkarreko espezieekin egiten denean.

2.4.4 IBAI IGAROBIDE EKOLOGIKOA

A. AURREKARIAK

“Ibai Igarobide Ekologikoa” ekintza hau gehienbat ekologikoa da, eta agerian jartzen du Arratia, Ibaizabal nahiz Indusi ibaien ibilguetako eta horien ertzetako ingurumen-osagaiak kontserbatu eta suspertu egin behar direla.

Ekintza hori bereizi egin behar da “Paisaiari lotutako Ibai Igarobidea” deritzon proposamenarekin (Nekazaritzaren, Uraren, Paisaiaren eta Kulturaren aldetik interesgarriak diren eremuak), azken hori Sare Berdeari lotuta baitago; dena den, jakina, ingurumena hobetzeko eta egoera ekologikoa suspertzeko ekintzek igarobidearen erabilera sustatzen dute.

B. KOORDINAZIOA LEGERIA SEKTORIALAREKIN

EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamendurako LESak (abenduarien 22ko 415/1998 Dekretuaren bidez onetsita) euren ingurumen-osagaiaren arabera garatzen du zona-banaketa, eta horien antolamendurako irizpideak ezartzen ditu. Honako hauek dira:

- a) Lehentasunezko Interes Naturalistikoa duten Zonetako Ertzak.
- b) Ondo Kontserbaturiko Landaredia duten Ertzak.
- c) Higadura Arriskua, Irristatzeak edo Akuiferoen Zaurgarritasuna duten Zonetako Ertzak.
- d) Suspertu beharra duten Ertzak.

Halaber, jarduketa hidraulikoetarako araudi berezia ere badu; hain zuzen ere, Zuzentze- eta Bideratze-lanetarako.

Horretan eta LZEa egiteko “in situ” bildutako datuetan oinarrituz, Igorreko Eskualde Egiturako Ibai Igarobide Ekologikoa osatzen duten ekintzak aurkezten dira.

C. IRIZPIDE APLIKAGARRIAK ETA EREMUEN IDENTIFIKAZIOA

Ibai-igarobidea osatzen duten ekintzak honako hauek dira:

- a) Ondo kontserbaturiko ertzak.
- b) Suspertu beharra duten ertzak.
- c) Ertzaren jarraitasuna, modu naturalean bermatu beharrekoa.
- d) Ertzaren jarraitasuna, hiri-izaerarekin bermatu beharrekoa.
- e) Programaturiko bideratzea.

Horiek guztiak “Inguru Fisikoaren gaineko Ekintzak” izeneko planoan grafiatu dira.

ONDO KONTSERBATURIKO ERTZAK

Mota hau ibilguen ertzetako eta urbazterretako landarediaren kontserbazio-egoeraren arabera zehazten da; zaindu beharreko landaredidun ertzak dituzten tarteak aukeratzen dira.

IRIZPIDE APLIKAGARRIAK

Halako ertzetan, bertako landaredia kontserbatu nahi da, ekosistema egoera klimatikotik hurbil dagoenean; edo, bestela, klimaxerako bilakaera sustatu nahi da, suspertzeko esku-hartze bigunak eginez, balio handiko landarediaren iraunkortasuna bermatzeko.

SUSPERTU BEHARRA DUTEN ERTZAK

Zabortegien, hondakindegien, indusketen, betelaneen, bideratze-lanen eta halakoen presentziaren ondorioz narriaturiko lurrak dira, baita beste edozein zergatiren ondorioz kalitate ekologikoa murriztuta duten zonak ere, eta horiek modu aktiboan suspertu behar dira.

IRIZPIDE APLIKAGARRIAK

Halako ertzetan aplikatu beharreko irizpide orokorra, izan ere, zabortegien eta hondakindegien presentziaren eraginez narriaturiko edo bideratzeen zein beste obra batzuen ondorioz aldaturiko guneak suspertzea eta berriztatzea izango da.

Ingurumena hobetzeko jarduerak sustatuko dira, ibilguaren berezko morfologia suspertzeko eta urbazterretako landaredia ordeztzeko esku-hartzeak eginez.

ERTZAREN JARRAITASUNA, MODU NATURALEAN BERMATU BEHARREKOA

Izaera naturala mantentzeko bokazioa duten ibilgu-tarteak dira. Tarte horretan, oraingo ezaugarriak aintzat hartuta (ondo kontserbaturiko landaredia, etab.), jarraitasuna lortzeko (ingurumen-irizpideetan oinarrituz) aukera gehien duen ertza adierazi da.

Aurreko kasua zabaldu behar da, ertza suspertzean eta berriztatzean jarraitasuna lortu ahal izateko.

IRIZPIDE APLIKAGARRIAK

Aplikatu beharreko irizpide orokorra, izan ere, ertz horietan ibilguari ingurumen-kalitatea ematen dioten elementuen jarraitasuna bermatzea da: ondo kontserbaturiko urbazterreko landaredia, garbiketa, ibilguaren narriatu gabeko eraketa, paisaia-izaera, etab.

Udal-planeamenduek ingurumena hobetzeko jarduerak proposatu ahal dituzte, ibilguaren berezko morfologia suspertzeko eta urbazterreko landaredia birlandatzeko.

ERTZAREN JARRAITASUNA, HIRI-IZAERAREKIN BERMATU BEHARREKOA

Hiri-izaera mantentzeko bokazioa duten ibilgu-tarteak dira. Hirigintza-irizpideetan oinarrituz jarraipena lortzeko aukerarik gehien duen tarteko ertza adierazi da, horren oraingo ezaugarriak aintzat hartuta (hirigintza-jarduketak egiteko aukera, etab.).

Horrela, ibai-ibilguaren jarraitasuna eskaintzen da, bertako hiri-tarteetan, biztanleriaren gozamenerako. Jarraitasun naturaleko ertzekin batera, hiri-tarte osotik ibilbide osoa sortzeko aukera ematen duten ertzen ikuspegia ere ematen da.

IRIZPIDE APLIKAGARRIAK

Irizpide orokor aplikagarria, izan ere, ertz horietan edo ibaiarekiko nahiz bertatik hurbileko (Igorreko hiri-zeharbidea) ibilbide lineal paraleloetan hirigintza-elementu egokiak bermatzea da, espazio askeen sisteman integratzeko moduko espazioa sortzeko eta espazio horrek ibilguaren tarte zeharkatzeko. Garrantzitsua da espazio horren oinezko erabilera sustatzea, bertatik ibiltzeko moduko espazio atsegina sortuta.

Ertzaren jarraitasunak duen izaera lineal horrek ibilguaz gozatzeko jarduketak sustatzen ditu, ibilbideen bitartez, eta horiek urbanizaturiko eremu guztietan zeharrekoak izan daitezke.

PROGRAMATURIKO BIDERATZEA

Igorreko hirigunean programaturiko bideratzea jaso da, EAEko Ibai eta Erreka Ertzen Antolamendurako LESean adierazitakoa.

IRIZPIDE APLIKAGARRIAK

Hiri-zona izan arren, soluzio bigunak proposatzen dira (ezponda berdeak, birlandatzeko moduko harri-lubetak, ibilgu bikoitzak, etab.), aintzat hartuta haranak EAEko beste haran batzuen aldean duen izaera naturalagoa. Komenigarria da uholde arriskua urbazterreko landarediaren kontserbazioarekin bateratzea, ibilguaren bizitasun ekologikoa sustatzeko. Zona horietan komeni da ibilgu bikoitzeko formulak erabiltzea; izan ere, horiek hobeto egokitzen dira ibaiko beheko mailako baldintzetara, eta, gainera, egokitzapen maila handiagoa dute ibaiaren dinamika hidraulikoarekin.

2.4.5 KORRIDOREETAN EZARRI BEHARREKO IRIZPIDEAK:

Korridore ekologikoen sistema nagusia osatzen duten korridoreak, eskala txikiko korridoreak eta ibai-korridore ekologikoa, Lurraldeko Plangintza honek ingurune fisikoaren ekintza bezala proposatutakoak dira. Horrela, baldintza gainjarri bezala sartu beharko dira plangintzen ingurune fisikoan.

2.5 SARE BERDEA

Sare Berdea Inguru Fisikoan dauden espazio askeetako eta jolasaldi-eremuetako ekipamenduen sistema integratua da; bere helburua “lurraldearen iragazkortasuna” sustatzea da, biztanleentzat; gainera, hiritarrek naturaz gozatzeko (espazio desberdinen bokazioarekiko modu bateragarrian) mekanismoak bilatu behar dituzte.

Igorreko Eskualde Egituran, Sare Berdea bi sistematan laburbiltzeko modukoa da:

a) Haranaren sekzioko beheko mailan: Ibaizabal-Arratia-Indusi ibai-igarobidea (paisaiari lotutakoa); haran-ondoko belardiak lotu (ibaiaren ardatzean) eta ibilbideari loturiko elementurik interesgarrienak integratzen ditu.

b) Haranaren sekzioko erdiko eta goiko mailan: Gorbeiako eta Urkiolako parke naturalak, gailurrak eta bitarteko landa-ingurua zeharkatzen dituen paisaia-igarobidetzat, eta, bertan, malda erdiko belardiak identifikatzen dira.

LZEaren iritziz, “Gailurretan zeharreko Paisaia Igarobidea” kontserbatzeko garatu behar diren ekintzak eta hartu behar diren neurriak kapitulu honetako “Inguru Fisikoaren Antolamendua” eta “Inguru Fisikoaren gainerako Ekintzak” ataletan ezartzen dira. Horrenbestez, Sare Berdeko elementuei dagozkienak baino proposamen gehiago egiten dira.

Bestalde, oso interesgarria da “Paisaiari lotutako Ibai Igarobidea “Sare Berdea” atalean zehaztea, beste atal batzuetan ez baita bere izaera unitarioa islatzen. Garrantzitsua da biztanleengandik oso hurbilekoa den sistema integratua izateko duen gaitasuna; beraz, babestu egin behar da ibai-igarobide horren paisaia-balioa, eta horixe da zehazturiko igarobidearen helburu nagusia. Beste alde batetik, berebiziko aukera ematen du haraneko balio naturalak, estetikoak, historiko-kulturalak eta landatarrak neurri batean mantentzeko. Proposamen integrala da eta aurrerago horixe esaten da, Sare Berdearen zatitzat osatzen duten elementuak edozein izan arren.

2.5.1 PROPOSAMEN INTEGRALA: PAISAIARI LOTUTAKO IBAI IGAROBIDEA (INTERES HANDIKO EREMUA NEKAZARITZAREN, URAREN, PAISAIAREN ETA KULTURAREN ALDETIK)

A. AURREKARIAK

LAJetan ezarritakoaren arabera, helburu nagusienetariko batzuk honako hauek dira:

Landa-ingurua garatzen laguntzea, baliabide naturalak ondo antolatuz, horien ustiapen iraunkorra artikulatuz, inplikaturiko eragileen partaidetzan oinarrituz

eta baliabide horien gaitasunak erabiliz, biztanleak inguru naturala ezagutzeko eta horretaz gozatu ahal izateko.

Bestalde, LAJek Landa Espaziorako estrategien artean ezartzen dutenez, beharrezkoa da Landa Garapeneko Politika Integrala abiatzea, horren balio naturala eta ekologikoa sustatzeko, azpiegiturak hobetzeko eta biztanleen bizi kalitateak hobera egiteko. Halaber, LAJek garrantzia ematen diote turismoaren garapenari, irisgarritasun ona eta inguru-kalitate handia duten landa-inguruetarako aukera interesgarritzat. Inguru naturala babesteko neurriak ez ezik, beste neurri asko ere proposatzen dira landa-ingurua eta gune tradizionalak suspertzeko.

LZEak, LAJak garatzeko, Eskualde Egituran era anitzeko balioak integratu beharra ezartzen du: inguru fisikoaren balioak, landa-inguruarenak, hiriguneenak eta ondare historikoak nahiz kulturalak dituztenak. Hori haran osoan egingo da.

LZEak haran-hondoko nekazaritza-jarduera mantentzearen aldeko apustua egiten du, bai zergati ekonomikoak nahiz lanari lotutakoak eta bai, batik bat, honako hau aintzat hartuta: eraikitako ondarearen kudeaketa, paisaiaren oinarritzko egiturak eta lurraldearen nortasunaren zaintza. Horrek guztiak balio natural eta paisaia-balio handia ematen dio ibai-igarobideari; bertan, paisaiaren irisgarritasuna (biztanleei dagokienez) bateratu egin nahi da ibai-igarobideari bere izaera ematen dion landa-izaeraren mantenamenduarekin, lehendik dauden ibilbideak erabilia eta paisaia-unitateak zatikatzen dituzten ibilbide berrien sorrera ekidinez.

B. KOORDINAZIOA LEGERIA SEKTORIALAREKIN

EAEko Nekazaritza, Abeltzaintza nahiz Basoko eta Inguru Naturaleko LESak garrantzi handia ematen dio EAEko inguru naturalari, funtzio ekonomikoaren, ekologikoaren eta sozio-kulturalaren ikuspegitik; izan ere, turismo-erakarpina, ingurumen-balioa, paisaia, kultura-ondarea eta halako beste balio batzuk aintzat hartuta, aukera handiak daude.

EAEko Landa Garapen Egitamua (2007-2013), landa-inguruan dauden desorekak oso ahulak eta apurkorak dira leku eta baldintza jakinetan; esate baterako, ibilguen ertzetan eta ur-laminetan, eta inguru horiek oso aberatsak dira ingurumenaren ikuspegitik begiratuta. Horri dagokionez, ibaiak eta errekek babestea proposatzen du: "Ibai- eta erreka-ertzetako paisaia eta ingurumena babestea, baita bertako uren kalitatea ere".

Landa Garapen Egitamuan agertzen den neurria, izan ere, "Herrien Berrikuntza nahiz Garapena eta Landa Inguruaren Babesa zein Kontserbazioa" da. Zalantzarik gabe, neurri oso garrantzitsua da Ibai Igarobidea garatzeko; izan ere, helburua "landa-inguruan kokaturik dauden interes historiko, artistiko edo tradizionalako eraikinak babestea, suspertzea eta kontserbatzea da, horiek apurka-apurka ez galtzeko edo bertan behera ez uzteko; horrela, erakargarriagoak izango dira eta guneak nahiz landa-zonak aberastuko dituzte".

Landa Garapen Egitamua helburua, azkenik, "Ingurumena babestea da, paisaiaren kontserbazioari eta nekazaritza- nahiz baso-ekonomiari lotuta". Neurri horren xedea "gutxi aldatu diren landa-paisaiak kontserbatzea da, baita basotxoak eta landazabalaren paisaiako ohiko beste elementu batzuk zaintzea ere, elementu horiek inguru naturala osatzen duen paisaia-berezitasunen bat eskaintzen dutenean".

C. IRIZPIDE OROKORRAK ETA PAISAIARI LOTURIKO IBAI IGAROBIDEAREN MUGAKETA

Urkiolako eta Gorbeiako parke naturalek gailurrak zaintzen dituzten bezala, malda erdiko belardiek balio horren jarraipena egiten dute, bi mendikate horietan eta Lemoako Haitzean. Hala eta guztiz ere, beharrezkoa da haranaren sortzailea den Arratia ibaia zaintzea. Beraz, igarobideak ibaiaren ardatz nagusia eta ondoko haran-hondoko belardi guztiak babestu behar ditu, horiek paisaia-eremu oso zabal hau zaintzeko beharrezkoak direnean. Eremuko pasaia-balioa eta balio naturala mantentzea sustatu eta, aldi berean, eremuari bere izaera ematen dioten nekazaritza- eta abeltzaintza-ustiapenen jarraitasuna sustatzen da.

LZEak, beraz, balio handikotzat hartzen duen eremu horretan ahalik eta gutxien esku hartzearen aldeko apustua egiten du, "Paisaiari loturiko Ibai Ibilbidea" izeneko ibilbide bat eskainita; horrek, esku-hartze ahalik eta txikienarekin (oso-osorik lehendik baitago sortuta), biztanleek inguru horretaz gozatzeko aukera ematen du.

Ibilbidea iparraldetik hegoaldera hasita, proposamenaren barruan Asteizako presa nahiz gunea, Astui Ugarteko nahiz Erosoko belardi guztiak eta trenbidearen antzinako trazatua sartzen dira; gero, mendebalderantz jarraitzen du, Astitze gunea barruan hartuta eta Lemoako udal mugartean sartuz; azkenik, Pozuetara eta Lemoako Haitzarekiko lotunera iristen da.

Pozuetatik, ibaiaren eskuineko ertz osoan, proposamena egin da Lemoako ibai-parkea babesteko eta San Ignazioko, Lemorietako nahiz Teileriako belardiak biltzeko; ondoren, ezkerreko ertzetik, Bolunbururaino doan Zornotzarekiko muga.

Tarte honetan, igarobidearen ezkerreko ertzak zementu-plantaren aurreko belardiak biltzen ditu, Lemoako Hiri Planeamenduan ezarritakoak, eta Larrabeitiko ibarra zehazten du, Errekako errotaraino eta belardietaraino.

Eremu honetan honako hau aurkituko dugu: 4 presa, hiru zubi interesgarri, bi jauregi, bi dorretxe, hiru karobi, baserri eta gune interesgarri asko eta asko, hiru galtzada historiko, tranbiaren antzinako ibilbidea, eta urbazterreko ale bikainak (ehunka urteko berebiziko arteak); Errekako presatik eta errotatik, igarobideak Aristiko belardietatik eta gunetik jarraitzen du.

Igorreko lurretan, Tarabusiko industrialdea, San Andres basiliza eta Iturraldeko larrediak biltzen ditu, Garakoiko gunera iritsi arte; bertan, eraikin bikainak eta suspertu beharreko zubia daude. Garakoiko atearen atzean, igarobideak Igorreko lautada garbietatik egiten du aurrera. Azkenik, Olabarriko

ibarra Arantzazuko gunerekin muga garbitzat zehazten saiatzen da, hiri-jarraipena ekiditeko.

Eremu konplexu honen barruan, honako hau dago: lau presa, erromatar zubi bat, Erdi Aroko bi zubi, bost dorretxe, bi jauregi, hiru basilika eta balio handiko baserri asko. Arantzazuko erroilaren ostean, igarobideak Arantzazuko, Olarrako, Bildosolako eta Etixerreko belardi handiak biltzen ditu. Arteako industrialdeari dagokionez, horren espazio askeen sistema nolabait ere igarobidean sartzea iradokitzen da. Proposamenak aurrera jarraitzen du, harik eta Arteako, Errotazarrako, Errotabarriko nahiz Iturrinoko lautadetara iritsi arte, eta bertatik, Ugarteiko eta Biteriko zelaiak biltzen ditu, Areatzaraino.

Arantzazutik Areatzara bitarteko lautada horiek guztiek nekazaritza- eta abeltzaintza-gaitasun handia dute; horrela, Arteako garapen berrietan errespetuz jokatu beharko da, eta gainera, ezinbestekoa izango da okupazioaren balio estrategiko handiko zonak zaintzea.

Arantzazutik izendaturiko eremuan lau presa, jauregi bat, hiru dorretxe, bost errota eta herri-arkitektura zibileko monumentu asko daude.

Areatzaren ostean, proposamenak Zulaibarreko igarobidearen babesa hasten du, Zeanuriraino, eta bertatik Lanbreabaraino; dagoeneko malda gogorak okupatzen ditu eta horiek N-240 errepidea kontrolatzeko eta baso-zonekin kontaktuan jartzeko aukera ematen diote, mendiko zonekiko lotura paisaia-unitate batean eginez.

Ibai-igarobide handi horren zaintza eta babesa, bertako balio naturalak, nekazaritzakoak nahiz abeltzaintzakoak eta kulturakoak aintzat hartuta, funtsezkoa da, igarobideak haranaren irudia eratzen baitu, bai bertako biztanleentzat eta bai N-240 errepidetik doazen bidaiarientzat.

2.5.2 SARE BERDEAREN OSAGIAK

A. ONARRIZKO INFORMAZIOA

Sare Berdearen onarrizko informazioa hauxe da:

- a) Hiri-ezarkuntzak.
- b) Landa-ezarkuntzak.
- c) Belardiak.

Lehenengo biak "Ezarkuntza Sistema" kapitulutik datoz. Aldiz, belardiak Sare Berderako berriaz hautaturiko informazioak dira. Hortaz, ondoren azalduta daude:

HARAN HONDOKO BELARDIAK

“Balio Estrategiko Handiko Eremuak” deritzenetatik datoz eta LZEaren Inguru Fisikoaren Antolamenduan jasota daude.

Paisaiari loturiko Ibai Igarobideari lotuta dauden haran-hondoko belardiak aukeratu dira. Belardi horien artean, “Balio Estrategiko Handikoek” hirigintza-garapenik gabeko eremuak osatzen dituzte grafikoki, eta bertan, nekazaritza- eta abeltzaintza-ustiapenen jarraitasuna bermatzen da, ibai-igarobidearen paisaia-eraketa mantentzeko.

MALDA ERDIKO BELARDIAK

“Trantsizioko Landa Paisaia” deritzonetatik datoz eta LZEaren Inguru Fisikoaren Antolamenduan jasota daude.

Malda erdiko belardi hauek haraneko landa-espazioaren zati garrantzitsua eratzen dute.

B. GAINAZALEKO ELEMENTUAK

Eremu interesgarriak dira paisaiaren ikuspegik begiratuta, eta aintzat hartuta aberastasun natural handia dutela biztanleen gozamenerako eta behaketarako, zeharkatzen dituzten ibilbideen bidez. Haran-hondoko belardiak eta malda erdiko belardiak ez ezik, honako hauek ere sartzen dira:

- a) Babesturiko Espazio Naturalak.
- b) Espazio Askeak.

BABESTURIKO ESPAZIO NATURALAK

Gorbeiako eta Urkiolako parke naturalak dira.

Espazio hauek garrantzi handia dute jolasaldirako, bai Eskualde Egiturako biztanleei eta bai Bizkaiko nahiz EAE osoko biztanle guztiei dagokienez.

ESPAZIO ASKEAK

Igorreko Eskualde Egituraren barruko udalerrietako hirigintza-planeamenduan jasotako espazio askeen ekipamenduak dira.

C. ELEMENTU LINEALAK: IBILBIDE NATURALISTIKOAK

Sare Berdeko sistema integratua egituratzen duten elementu linealak dira, eta, azken batean, bertatik zeharreko ibilbidea eta gozamina ahalbidetzen dutenak. Honako hauek dira:

- a) Paisaiari loturiko Ibai Ibilbidea.
- c) Lurraldean Sartzeko Ibilbideak.

PAISAIARI LOTURIKO IBAI IBILBIDEA

Haran-hondotik zeharreko ibilbide osoa eratzen du, eta estu lotuta dago paisaiari loturiko ibai-igarobidearen proposamen integralari; bat dator ibai-ibilguarekin eta horri zuzenean lotutako elementu interesgarriekin.

Zubiak, errotak, presak eta kulturaren nahiz paisaiaren aldetik interesgarriak diren beste elementu batzuk zeharkatzen dituen ibilbide honek oinezkoari aukera ematen dio paisaiari loturiko ibai-eremuko inguru naturalaz gozatzeko eta bertatik ibiltzeko, betiere inguru fisikoa errespetatuz. Horrela, ibilbidea lehendik dauden bideetan oinarritzen da eta errespetatu egiten ditu bertako nekazaritza-lursailak, igarobidearen paisaia-balioa kontserbatzeko eta bere izaera mantentzeko.

Ibilbide hau, tarte batzuetan, bat dator Aukerako Mugikortasun Sarearekin; izan ere, lurraldearen aldagaien eta haranaren estutasunaren ondorioz, tarte horiek eginkizun bikoitza dute, hain zuzen ere, Aukerako Mugikortasun Saretzat garaturiko eremuatarako sarbide iraunkorra eskaintzea eta Paisaiari loturiko Ibai Eremuaren irisgarritasuna zein gozamina ahalbidetzea, Sare Berdearen elementutzat.

LURRALDEAN SARTZEKO IBILBIDEAK

Lurraldean sartzeko dauden ibilbide batzuk dira, eta espazio naturaletaraino edo gailurretaraino doaz.

Aintzat hartu diren zirkuituak interesgarriak dira, zeharkatzen duten eremuaren edertasunaren edo berezitasunaren eraginez; gainera, mugatu egin dira irisgarritasun ona dutenak edo sarritan erabiltzen direnak, eta horietariko gehienak lurraldean sartzeko biztanleguneei lotuta daude: Dima, Areatza eta Zeanuri.

Lurraldean sartzeko ibilbide hauek, neurri batean, bigarren mailako errepideek osatzen dituzte; horiek, zenbait kasutan, oinezkoen bideekin osatuta daude, lurraldean hobeto sartu ahal izateko. Ibilbide horietan oinezkoak, bizikletak eta ibilgailuak ibil daitezke, Eskualde Egiturako eremu naturalera hurbiltzeko.

D. ELEMENTU JAKINAK: INTERESGUNEAK

Interesguneak elementu interesgarriak dira, ingurumenari, historiari, zientziari, kulturari edo antzeko arloei lotutako balioen eraginez. Honako hauek izan daitezke:

- a) Inguru Fisikoko Elementu Erakargarriak.
- b) Elementu Arkitektoniko interesgarriak.

INGURU FISIKOKO ELEMENTU ERAKARGARRIAK

Kontuan hartu dira:

- a) Ohiko eragiketa geologikoak. Berezitasuna, edertasuna edo izaera enblematikoa aintzat hartuta interesgarriak direnak.
- b) Gailur nagusiak.

ELEMENTU ARKITEKTONIKO INTERESGARRIAK

Aintzat hartu dira:

- a) Inguru naturalaren interpretazio-zentroak eta zentro didaktikoak: Euskal baserriaren ekomuseoa eta Abertzaletasunaren artxibategi-museoa Artean, eta Gorbeiaiko Parke Naturaleko Parke-etxea Areatzan.
- b) Eraikuntza bereziak. Balio arkitektonikoaren edo historikoaren eraginez bisitarientzat aipagarriak direnak.

E. ESKU HARTZEKO MODUAK

LZEak esku hartzeko proposatzen dituen moduak honako hauek dira:

- a) Lurraldean Sartzeko Guneak.
- b) Kiroleko eta Jolasaldiko Ekipamenduak.
- c) Jolaseko Eremuak.

LURRALDEAN SARTZEKO GUNEAK

LAJek ezartzen dutenez, “Lurraldean Sartzeko Guneak” zehazteko irizpideak honako hauek dira:

- a) Jolaseko Eremuaren bokazioa duten espazio naturaletatik hurbil egotea.
- b) Gune txikiak izatea eta hiri-irudi erakargarria edukitzea.
- c) Jokabide sozio-demografikori dagokionez, atzerakuntzan edo gainbeheran dauden guneak izatea.

Hain zuzen ere, Igorreko Eskualde Eremuan, LAJetako 2. eranskinean Dimako, Areatzako eta Zeanuriko hiriguneak proposatzen dira “Lurraldean Sartzeko Gune” gisa; LZEak ere horiexek aukeratu eta udal-planeamenduen esku uzten du LAJetan proposaturiko helburuak nahiz irizpideak betetzeko neurri egokien ezarkuntza.

KIROLEKO ETA JOLASALDIKO EKIPAMENDUAK

Ibai-igarobidean zehar, LZEak lau eremu aukeratu ditu; horietan naturaz gozatzeari loturiko ekipamenduak instalatu eta sare berdearen izaera indartu ahal da. Ibai-ibilguari loturiko ekipamenduak izan daitezke, Igorreko, Arteako, Bediako

eta Zeanuriko udalerritan, baina funtsezkoa da inguru naturalean esku-hartze ahalik eta txikiena egitea eta ibai-igarobide ekologikoa kontserbatzea.

Ezarkuntza-sistematik hurbil dauden zonak dira, urak hartzeko moduko eremuetan daudenak, eta bertan, berebizikoa da jolaseko ekipamendua egotea, uholde erako ur-laminadun eremuak sortzeko; gainera, horretarako, ibilgua erabiltzeko aukera dago.

Igorren kiroleko ekipamendua izan daiteke, udako igerilekuekin, LZEko “Ekipamenduak” kapituluaren ezarritakoaren arabera. Beste biak baino egokitzapen handiagoa izan daiteke, Igorrerako eta gainerako udalerrietarako aukera ona baita, inguru naturala errespetatzen duten soluzioak hartuta.

Beste bi ekipamenduen jarduketa (Artean eta Zeanurin) bigunagoa izan daiteke; bertan, ibaiko ura bera ibilguaren ondoko putzuetan erabil daiteke, udan gozatzeko, jolaseko eremu bati lotuta.

Bedian olgetako area kontuan hartuko da Ibaizabalen iparraldeko eremuan. Ezartzeko baldintza, ibai-ibilguari lotutako natur intereseko area (larrean haranaren ondoan), eremu honetan betetzen da.

Ekipamendu interesgarriak dira eta Ibaizabal-Arratia-Indusiko Paisaiari loturiko Ibai Igarobidearen proposamenean sar daitezke.

JOLASEKO EREMUAK

Jendeak erabiltzeko eta gozatzeko ekipaturiko eremuak dira; halako eremuen helburuak aisialdia, turismoa, hezkuntza eta inguru naturalaren interpretazioa dira; mota desberdineko jolas-jardueretarako espazio baten egokitzapena eragiten dute: aulkiak, barbakoak, iturriak, osasun-zerbitzuak, haurren jolasak edo ohiko zerbitzua emateko eraikinen bat.

Planoan, lurraldean dauden eta LZEak jasotzen dituen jolaseko eremuen kokalekua dago grafiatuta.

3. EZARKUNTZA SISTEMA

3.1 EGOITZAKO EGOERA DEMOGRAFIKOAREN AZTERKETA ETA DIAGNOSTIKOA

3.1.1 SARRERA

Egoitza- eta industria-erabileretarako proposatzen den ereduak bermatu egiten du Eskualde Egiturako biztanleek bertan bizitzeko eta lan egiteko duten eskubidea. Iraganean, zonako pertsona askok emigratu egin behar izan zuten, bertan lan edo egoitza egokia ez aurkitzearen ondorioz. LZEak zuzendu egin behar du joera hori, eta beraz, gutxienez, honako eskubide hauek bermatu behar dizkie lanaren, egoitzaren edo jatorriaren eraginez Eskualde Egiturari lotuta dauden pertsonen:

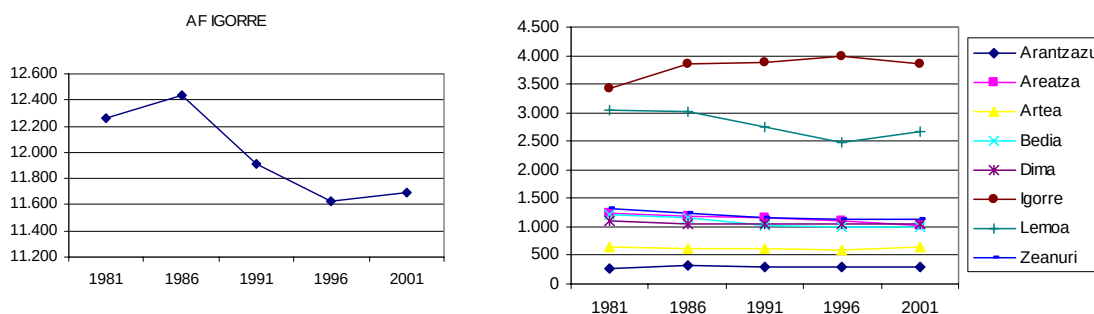
- 1) Oraingo bizilekua mantentzeko eskubidea.
- 2) Lantokitik hurbil dagoen bizilekua edukitzeko eskubidea, lanerako joan-etorri luzerik egin behar ez izateko, horrek bizi-kalitatea murriztu eta ingurumena narriatzen baitu. Eskubide hau bermatzeko, egoitza-lurzorua eskaintza egokia egin behar da.
- 3) Norberaren interesen eta trebakuntzaren arabera lanpostua aurkitzeko eskubidea. Helburu hau betetzeko, beharrezkoa da Eskualde Egituran jardura ekonomikoa dibertsifikatzea.
- 4) Ingurumenaz gozatzeko eskubidea, paisaia ederra eta aberastasun natural handia duen eremu batean. Eskubide hau bermatzeko, ezinbestekoa da egoitza- eta ekonomia-ekimenen kontrol kualitatiboa eta, batzuetan, kuantitatiboa egitea, milaka urteko haran honen izaera mantendu ahal izateko.

3.1.2 INERTZIA DEMOGRAFIKOARI BURUZKO GOGOETAK

Eskualde Egiturako beharrian endogenoen zenbatespena, biztanleriak izandako bilakaeraren ondoriozkoak, ondoren adierazita daude, hausnarketa eran.

Inertia demografikoa biztanleriak orain arte izandako joeren proiektioetan oinarritzen da. Horri dagokionez, udalerrri batzuetan ikusten den hazkunde demografikoa, batez ere, biztanleria (zenbait zioen ondorioz) beste eremu batzuetatik (Bilbo Metropolitarrak eta Durango) Eskualde Egiturara etortzearen eraginezkoa da, eta ez bertako biztanleen hazkunde begetatiboaren eraginezkoa.

Biztanleriaren bilakaera oinarritzko elementua da iraganeko joera jakiteko eta hurrengo urteotako etxebizitza-beharrianen aurreikuspena egiteko, baldin eta LZEaren ereduak joera horren mantentzea egokitzen jotzen badu. Oinarritzko datuak ondoren adierazita daude:

Iturria: Eustat, 2001era arteko datuak

Euskal Estatistika Erakundeak (EUSTAT) Bizkairako planteatzen duen hipotesian oinarrituz, Eskualde Egiturako udalerrietarako biztanleria-proiekzioak egitean aplikaturiko oinarritzko kasua, izan ere, azken 20 urteotan ikusitako joeraren mantenamendua da; hain zuzen ere, mantendu egiten da 1986-05 aldian ikusitako joera. Testuinguru horretan (hurrengo taulan adierazitakoa), Eskualde Egiturarako aurreikuspena urtero %0,1eko biztanleria galtzea da; dena den, azken urteotan ikusi den suspertzea 1986ko antzeko zifretara iritsi da.

IGORREKO ESKUALDE EGITURAKO BIZTANLERIAREN PROIEKZIOAK

	1986	1991	1996	2001	2005	Urteko tasa 86-05	Biztanl. aurreik. 2010	Biztanl. aurreik. 2015	Biztanl. aurreik. 2021
Arantzazu	322	284	285	289	299	%-0,2	297	294	291
Areatza	1.190	1.152	1.096	1.031	1.081	%-0,4	1061	1042	1020
Artea	631	621	594	644	677	%0,1	680	682	686
Bedia	1.153	1.036	996	994	1.000	-%0,4	978	956	931
Dima	1.040	1.038	1.048	1.052	1.143	%0,3	1158	1174	1193
Igorre	3.842	3.884	4.000	3.857	4.100	%0,2	4149	4198	4258
Lemoa	3.010	2.740	2.470	2.681	2.818	%-0,4	2763	2710	2647
Zeanuri	1.244	1.161	1.135	1.143	1.250	%0,0	1248	1247	1245
IGORREKO E.E.	12.432	11.916	11.624	11.691	12.368	%-0,1	12.334	12.303	12.269

Iturria: Eustat eta geuk landuta

Aurkezturiko datuak ondo interpretatzeko, bi gauza esan behar dira. Lehenengo eta behin, azken urteotan udalerri batzuek hazkunde demografiko itzela izan dute, adibidez, Lemoak; hazkunde hori beste eskualde-egitura batzuetatik (Bilbo Metropolitarra edo Durango) iritsitakoen eraginezkoa da, eta, fenomeno berria denez eta biztanle asko oraindik errolatuta ez dagoenez, ez dago estatistiketan ondo jasota. Bestalde, biztanle kopuruak etxebizitza nahikorik egon ez delako egin duela behera esan daiteke, eta ez alderantziz. Etxebizitzak Eskualde Egituran azken 20 urteotan Bizkaiarekin konparatuz izandako hazkunde urriak horixe adierazten du. Ikuspegi horretatik begiratuta, etxebizitza eskaintzak konpentsatu egin behar du eraikuntzak azken bi hamarkadotan izandako geraldia.

3.1.3 ETXEBIZITZAREN BEHARRIZANA ETA ESKARIA, BESTE ITURRI BATZUEN ARABERA

EAEko Etxebizitzaren Beharrianari eta Eskariari buruzko Inkestan (2001erako inkesta, 2002an argitaratua) ikusten denez, hurrengo 4 urteotan etxebizitza lortzeko beharizana egongo da. Datuek, inkestan oinarrituz, inertzia demografikoaren eta familiako kide kopurua murriztearen (hau da, gure C osagaia, aurrerago ikusiko dugunez) osagaien batuketa jasotzen dute, inkesta egoiliarren artean egin baitzen.

4 urtetan egongo den etxebizitza beharizana

IGORREKO E.E.	Familiak (%)	Etxebizitza kopurua	Urtebeterako eskaria	8 urterako eskaria (*)	16 urterako eskaria (*)
Aldatu beharra	2,8	104	31	248	496
Lortu beharra	7,62	288	80	640	1.280
Birgaitu beharra	12,12	452	100	800	1.600

Iturria: EAEko etxebizitza beharizana eta eskaria. Abaguneko Inkesta, 2001eko emaitzen txostena. Lurralde Antolamendu, Etxebizitza eta Ingurumen Saila (2002).

(*)Iturria: geuk landuta, "Urtebeterako eskaria" zutabea erabili eta hori 8 eta 16 urterekin biderkatuta.

Egoiliarrek 16 urtera izango duten etxebizitza berriaren beharrianaren konparazioa (1.280) koherentea da LZEak egindako zenbatespenarekin.

3.2 PROPOSATURIKO EGOITZA EREDUA

3.2.1 EREDUAREN HELBURU OROKORRAK

Proposaturiko Egoitza Eredua ezartzeko, funtsezkoa da honako helburu orokor hauek lortzea:

3.2.1.1 Lurzoruaren kontsumoa geldiaraztea.

Garapeneko ereduak beti ez dute kontuan hartu lurzorua ondasun urria dela, eta, lurzorua iraunkortasun-irizpideekin erabili beharrean, zenbait kasutan alferrik galdu da lurzoru hori, mugak dituen eremu baterako komenigarriak ez diren ezarkuntza-ereduak inportatuz.

Berriro esan behar da, hortaz, lurzorua ondasun oso urria dela lurraldean; beraz, lurraldea erabiltzeko eredu iraunkorak erabili behar dira, "lurzoru deritzon baliabidearen kontsumoan ekonomia" aplikatuta.

LZEak geldiarazi egin nahi du lurzoruaren kontsumoa, azken urteotako joera iraultzeko. LZEaren estrategian aintzat hartzen da oraingo etxebizitza-parkearen ahalmena, eta eraikitako ondarea optimizatzearen aldeko apustua egiten da, esku hartzeko lehentasunezko eratzat, lurzoru berriak okupatu beharrean, lurraldearen oraingo harrera-gaitasuna mugatua baita. Bestalde, sustatu egin behar da indarreko planeamenduren optimizazioa, lurzorurik gehien kontsumitzen duten erabilera-intentsitateak berrikusita eta ingurura egokituta, lurzorua aurreztu ahal izateko.

Lurralde Antolamenduari buruzko 4/1990 Legean ezartzen denez, Lurraldearekiko Zati Egitamuek birmoldatu, suspertu edo birgaitu behar diren espazioak adieraziko dituzte, horiek ez narriatzeko edo suspertu ahal izateko, guztiz edo neurri batean desberdinak diren erabileretarako; halaber, horretarako garatu behar diren programak ere sortu eta horiek gauzatzeko laguntza-neurriak hartuko dituzte.

Eraikitako ondarearen optimizazioa, oraingo egoitza-parkeari dagokionez, birgaitzean oinarritu behar da; hori urbanizazioetan, eraikinetan eta etxebizitzetan egingo da, eta horren helburua, izan ere, funtzioa, egitura edo bizigarritasuna egokitzea da.

Halaber, gogoratu egin behar da okupatu barik dauden etxebizitzak kopurua handia dela; horietariko asko "kudeatzeko modukoak" dira, 2005eko bi urtean behingo estatistikak EAEn hutsik dagoen etxebizitzari buruz emandako datuen arabera.

Komenigarria izango litzateke hutsik dauden etxebizitza batzuetan esku hartzea, horretarako mekanismoak artikulatuz; mekanismo hauen barruan, etxebizitzok

alokairuko merkatura ateratzea eta tipologiak aldatzea sartzen dira, tipologia horiek oraingo eskarien arabera diren moduluetara egokitzeko.

Lurzoru berria kontsumitu behar izanez gero, LZEan zehazturiko okupazioaren mugako eremuen barrua erabili beharko da. Hala eta guztiz ere, LZEaren ereduak Eskualde Egituraren garapen bikainerako beharrezkotzat hartzen dituen lurzoruak baino ez dira okupatuko; hau da, Gutxienekeen Eredua erabili behar da, mugaturiko eremua beti okupatzeko modukoa dela dioen ideia baztertuta; izan ere, aldiz, proposatzen den udal-planeamenduak mugaturik dagoen eremu honen barruko azalera ahalik eta txikiena eraldatzen saiatu behar du.

3.2.1.2 Eredu mistoa sustatzea, espazioan integraturiko jarduera ekonomikoarekin eta egoitzarekin.

Jarduera ekonomiko asko, egoitza-erabilerarekin guztiz bateragarriak izanik, hiriguneen kanpoaldean kokatu nahi dira, lurzoruaren kostua merkeagoa baita. Horrela, zona, logela-hiri eta industria-eremu isolatuen (hiritik isolatuak) arabera espezializazio funtzional kaltegarria sortzen da; halako espezializazioak zona batzuetatik besteetarako mugikortasun handia sortzen du eta horrek eragin larriak ditu ingurumenean nahiz maila funtzionalean.

LZEak proposatzen duen ereduaren arabera, egoitza-erabilera orokorreko lurzoru berri guztiek, gutxienez, eremuko egoitza-eraikigarritasunaren %10eko erreserba eduki behar dute, jarduera ekonomikoetarako; horien artean, industria-erabilera bateragarria ez ezik, honako hauek ere egon daitezke: merkataritzako hirugarren sektoreko erabilera, bulegoa, zuzkidura pribatuko beste zerbitzu batzuk eta zenbait erabilera, adibidez, hezkuntzako, osasuneko, gizarte-zerbitzuko, kiroleko nahiz kulturako eta antzeko beste batzuk.

Beraz, LZEaren helburua jarduera ekonomiko bateragarrien eta ekipamenduen erabilera hirirako suspertzea da. Horrela, horiek ez dira hiriguneetatik kanpoko eremuetan kokatuko, komenigarria baita kokaleku horiek instalazio industrialagoetarako erreserbatzea, horiek egoitzako hiri-egiturarekin hain bateragarriak ez direlako eta merkantzien trafiko astunarekiko lotura funtzional handiagoa dutelako.

3.2.1.3 Biztanleriaren mantenamendua eta lurralde oreka. Hirien sistema indartzea.

Igorreko Eskualde Egiturako biztanleriak ibilbide demografiko negatiboa dauka. LZEak beharrezko lurzoruaren erabilgarritasuna bermatu nahi du. Eskualde Egiturako udalerri guztietan, behintzat bertako biztanle kopurua mantendu ahal izateko eta biztanleok beste leku batzuetara ez joateko, Egitamua indarraldian.

Horretarako, udal bakoitzak bertako biztanleriak behar dituen etxebizitzak egin behar ditu, aintzat hartuta hango biztanleria-segmentu guztien lorpen-gaitasuna, eta beraz, Babes Ofizialeko Araubidea erabilita.

Biztanle kopuruaren mantenamendua bermatzeko, aintzat hartu behar da familien batez besteko tamaina apurka-apurka murrizteko joera, hurrengo urteetarako aurreikusten dena. Izan ere, LZEaren hipotesia mantendu arren (Egitamua indarraldian biztanle kopurua mantentzea), edo biztanle kopuruak behera egiten badu ere, etxebizitza-eskariak gorantz jarraituko du.

Lurralde Orekako Estrategiari erantzuna emateko (LAJetan zehazturiko Ereduak sustatu duen estrategia), Eskualde Egiturako udalerri batzuetan, biztanle kopurua mantentzeaz gain hazkunde hautakorra ere egongo da; hau da, beste eskualde-egitura batzuetatik (batez ere, Bilbo Metropolitarretik) iritsitako biztanleria hartzeko etxebizitza kopuru jakina egongo da.

Esku-hartze hori LAJen lurralde-helburuaren araberakoa da: eskualde Egituraren barruko neurri ertaineko hirien sarea sustatzea, horien eskalan egokia baita LZEek garatu beharreko lurralde-orekako estrategien aplikazioa.

Familien batez besteko tamainari eta hazkunde hautakorrari erantzuna ematen dieten etxebizitza berriak, nolanahi ere, udalerriaren egitura sozio-ekonomikorako egokiak izan behar dira; gainera, beharrezkoak diren babes ofizialeko araubide guztiak bermatuko dira, biztanleak (bertako etxebizitza-merkatuan sartu ezin izatearen eraginez) euren udalerritik joan behar ez izateko.

3.2.1.4 Inguru naturala errespetatzea.

Lurralde-antolamenduaren helburu nagusienetarikoa bat, izan ere, baliabide naturalak zentzuz administratzea eta ingurumena babestea da. Lurraldeko jarduketa sektorial guztietarako erreferentziako esparruak diren EAEko Lurralde Antolamendurako Jarraibideek (LAJ), horri dagokionez, ingurumena errespetatzearekin konpromisoa duen jarrera etikoa hartearen aldeko apustua egiten dute, inguru fisikoaren nahiz naturalaren arazoekiko eta aukerekiko sentikortasun berezian oinarrituz, inguru horren gaineko eragin negatiboak ekiditera mugatzen den jarrera gaingiduta.

A. Okupazioaren mugako eremuek

LZEak garapen iraunkorrekiko duen konpromisoaren eraginez, ingurumen-baliorik urrieneko lurzorua erabiltzea proposatu du; horretarako ezarri behar diren irizpideetan, okupatu behar ez diren eta, beraz, egoitza-ezarkuntzen proposamen berrietatik salbuetsita geldituko diren lurzorua zehazten dira; lurzoru horien artean, hiru itzultze-aldietariko edozeinetan urak hartzeko modukoak diren eremuak sartzen dira, balio estrategiko eta edafologiko handia baitute; beraz, zabaldu egiten dira Ibai eta Erreka Ertzen LESeko baldintzak, baita Gainazaleko Uren Babeseko edo Babes Handiko kategoriaren baten barruko lurzorua ere.

Inguru naturala ahalik eta gehien babesteko, murriztu egin da horren erabilera, eta okupazioaren mugako eremuak ezarri dira; eremu horietatik kanpo ezin daiteke hirigintza-garapen berririk egon, eta beraz, inguru fisikoaren eraldaketaren aurkako babes oso zabala sortu da, bai balio estrategiko handiko nekazaritza-lurzoruei eta bai inguru naturala antolatzen duten gainerako kategoriei dagokienez.

Okupazioaren mugako eremuak landaretza autoktonoaren area interesgarrietan izango balira, 11/1997 Foru Arauak, Zenbait Baso Espezie Autoktonoen Erregimenari buruzkoak, definitutako irizpideak kontuan hartu beharko dira. 10. artikulua aplikatzeari dagokionez udal-gogoeta alde batera utzi gabe, honakoa xedatzen du: arrazoi justifikaturik ez dagoen bitartean, espezieak kontserbatu behar direla.

Okupazioaren mugako eremuek ez dute horren kolonizazioa eragiten LZEaren indarraldian. Okupazioa planeamenduak zehaztuko du; izan ere, nahitaez edo oso-osorik okupatu beharrik ez duten eremu malguak dira, eta, betiere, aintzat hartu behar dira aktiboan dauden nekazaritzako eta abeltzaintzako ustiapenak, nekazaritza- nahiz abeltzaintza- eta baso-jardueren lehiakortasuna mantentzeko eta hobetzeko, eta, horrela, inguru naturalaren eta landa-inguruaren kalitatea mantendu ahal izateko.

Nolanahi ere, nekazaritzako eta abeltzaintzako ustiapenak suspertzea bermaturik egon daiteke.

B. Aske guneak

Garatu beharreko eremuetan espazio libreak eta lorategiak diseinatzeko orduan, landaretzari dagokionez espezie autoktonoak erabiltzea gomendatzen da, bereziki, ibilguetatik hurbil dauden zonetan, espazio horiek paisaiarekin moldatu eta integratzen direla bermatzeko eta ureztapen-eskaerak minimizatzeko. Gainera, natur ingurunean inbasio-prozesuak era ditzaketen kanpoko baso-espezieak (adibidez, *Fallopia Japonica*, *Cortaderia selloana*, *Conyza canadensis*) ez erabiltzea gomendatzen da.

3.2.1.5 Garraio publikoari loturiko irisgarritasuna eta irisgarritasunerako aukerako moduak.

Mugikortasunaren fenomenoak LZEak kontuan hartzen duen oinarritzko alderdietariko bat da.

LZEak, hortaz, hiri trinkoaren eta erabilera mistoen printzipioak aplikatzeko erabakia hartu du, mugikortasun iraunkorraren aurkakoak diren hiri-garapeneko oraingo joera batzuk zuzendu ahal izateko.

Ibilgailuen bideetan oinarrituz sortu diren jarduera ekonomikoak (hiriaren berezko egitura errespetatzen ez dutenak) irisgarritasunik gabeko uharteak dira orain, beste garraiobide batzuei dagokienez, eta bideak eurak ere hesiak dira beste edozein motatako irisgarritasunerako.

Egoera hori ikusita, ezarkuntza berriak (egoitzakoak eta jarduera ekonomikoetarakoak) aukeratzeko orduan, LZEak kontuan hartu du eremu horien eta hiriaren gainerako eremuen arteko artikulazioa, baita aukerako beste garraiobide batzuekiko iragazkortasuna ere (adibidez, oinezkoak eta bizikletak, biztanlerik gehienek erabiltzeko modukoak). Hortaz, beharrezko azpiegiturak garatu behar dira halako garraiobideak sustatzeko, ibilgailu pribatuaren kaltetan,

horren erabilera ez baita beharrezkoa hiriguneen barruko eta ondoko industrialdeetarako joan-etorrietarako.

Hiri-garapenei loturiko alderdi horiek ez ezik, garraio publikoaren erabilera eta ibilgailu pribatuaren erabilera eza sustatu beharra ere badago, mugikortasun-arazoari erantzuna emateko zati osagarriak baitira.

3.2.2 EGOITZA EZARKUNTZETARAKO ETXEBIZITZEN KUANTIFIKAZIOA

3.2.2.1 Kalkuluko metodoa, etxebizitzaren kuantifikaziorako.

3.2.2.1.1 Beharrianak eta eskaria.

Sarreratzat eta aldeztu aurreko irizpidetzat, gauza bat argitu behar da etxebizitzaren eskariari eta beharrianari buruz. **Beharrianaren** helburua etxebizitzaren okupazioa da, eta **eskariaren** barruan, berriz, beste helburu batzuetarako etxebizitza kopurua sar daiteke (adibidez, inbertsioa egiteko), eta etxebizitza horiek, azkenean, hutsik dauden etxebizitza kopuruaren barruan sar daitezke. Azken batean, etxebizitza-beharrianari eman behar zaio erantzuna, hanpatze-irizpideak hartzearen kalterik gabe, espekulazioa saihestu ahal izateko, eskaintza urriaren ondorioz.

Aditzera eman behar da, hala eta guztiz ere, zaila dela eskariaren barruko beharriak kuantifikatzea.

3.2.2.1.2 Eredua.

Etxebizitza-beharrianera hurbiltzeko, LZEak kalkulurako erabiltzen duen metodoaren helburua, izan ere, LZEan ezarritako hazkunde-**eredurako** egokia den egoitza-kuantifikazioa lortzea da.

Kalkuluko metodo hori, bestalde, etxebizitzaren beharrian endogenoaren zenbatespenean oinarritzen da, eta horretan eragina duten faktoreak biztanleriaren mantenamendua, familien batez besteko tamainaren murriztapena eta, horren eraginez, etxebizitza berrien kopuruaren hazkundea dira.

Gainera, LAJetan zehazturiko Ereduearen ondoriozko Lurralde Oreka-aren Estrategiari erantzuna emateko, LZEak bere kuantifikazioan Kanpoko Berrorkerako faktore bat sartzea erabaki du; hain zuzen ere, Bilbo Metropolitarrako Eskualde Egituratik iritsitako biztanleria hartzeko etxebizitza kopurua.

Era berean, metodo propioa definitzeko LPPk gaitasuna dute, LAAk 9. kapituluako 3.2. atalean aipatzen duten bezala. Hala diote:

“Area Funtzional bakoitzeko Lurralde Plan Partzialak udalerri bakoitzean etxebizitzarako lurzoruen eskaintza kuantifikatuko du honakoetan oinarrituta: lurralde-ereduearen inplikazioak, aurrez ikusitako hazkuntza demografikoa, familiaren batez besteko tamainan aldaketak, bigarren etxebizitzaren eta eskaintzaren zorroztasuna zuzentzea. 21. kapituluaren 1. eranskinak “Haskuntza Selektiboa izateko Hiri Eremuak” eta “Habitat Alternatiboak” kategorietan sartutako

hiri-eremuak eta udalerriak biltzen ditu eta aipatutako garapen-planeamendua idaztera arte behin-behinekoz kuantifikatzeko koefizienteak eskuratzen ditu.”

LAren aipatu eranskinean xedatutakoaren arabera, etxebizitzarako lurzoru berria kuantifikatzeko irizpideak etxebizitza-unitateetan ematen dira eta hori da jarraitu den irizpidea.

3.2.2.1.3 Eskaintzaren mugak.

Ereduari erantzuna emango zaiola bermatzeko, horixe baita LZEaren helburua, komenigarria da gehieneko eta gutxieneko **eskaintza** teknikoa aintzat hartzea; horrek, bi muga horien arteko balio bat aukeratuz, Ereduko modu hanpatuan lorturiko kuantifikazioa betetzeko aukera ematen du.

Eskaintza hori, gehienez jota, Ereduaren kuantifikazioa baino bi aldiz handiagoa izango da, eta, gutxienez jota, ostera, kuantifikazio hori eta erdi. Ereduaren eraginez lorturiko kuantifikazioari, beraz, **hamasei urterako hanpatze-koefizienteak** aplikatzea erabaki da (gehieneko balioa 2 eta gutxienekoa 1,5).

Ereduan ezarritako kuantifikazioa baino handiagoa den eskaintza egoteak ez du esan nahi hori betearazi egin behar denik; aldiz, LZEaren helburua proposaturiko ereduaren eraginezko etxebizitza kopuruari erantzuna ematea da.

Ondoren, zortzi eta hamasei urterako hanpatze-koefizienteen arteko lotura azaltzen da. Bitarte baten barruko hanpatze-koefiziente bat aukeratu behar denez, baimendutako bitartearen mugen muturreko kasuak azaltzen dira, hau da, gehienekoa eta gutxienekoa.

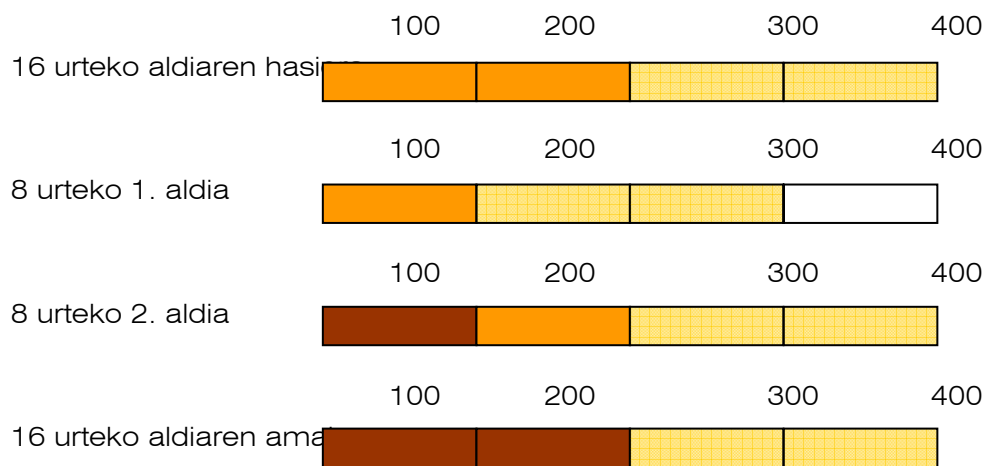
16 urterako 2ko balioa duen gehieneko hanpatze-koefizientea hartzeak aukera ematen du 8 urteko aldirako hanpatze-koefizientea (udal-planeamenduetan jasotakoa) aurreikusitako beharizana baino 3 aldiz handiagoa izateko, ondoren azaltzen denez.

Horretarako, adibide erraz bat jarri dugu, eta horrek agerian jartzen du 16 urteko beharizanetarako 2ko balioa duen gehieneko hanpatze-koefizientea hartuta bermatu egiten dela 8 urteko aldi bakoitzean beharizanak baino hiru aldiz gaitasun handiagoa duten lurzoruak proposatu ahal izatea.

Hipotesia

Aldia	Etxebizitzen benetako beharizana	Hanpatze-koef.	Hanpaturiko beharizana
16 urte	200	2	400
8 urte	100	3	300

Etxebizitzen banaketa

Benetako beharizana

Soberakinaren eskaintza

Benetako kontsumoa

Era berean, 16 urterako 1,5eko balioa duen gutxieneko hanpatze-koefizientea hartzeak aukera ematen du 8 urteko aldirako hanpatze-koefiziente hori (udal-planeamenduetan jasotakoa) aurreikusitako beharizana baino 2 aldiz handiagoa izateko.

3.2.2.1.4 Ereduaren kalkulua.

3.2.2.1.4.1 LZEaren 16 urterako Esparrua-Proposamena.

Beharrianak, LZEan ezarritako ereduaren arabera, 16 urterako kalkulatu dira, horixe baita erreferentziako esparrua, Udal Planeamenduan 8 urterako beharrianak betetzeko eta jasotzeko.

3.2.2.1.4.1.1 Ereduaren osagaiak.

LAJetan ezarritako irizpideen arabera, LZEak irizpide horiek egokitu ondoren, gainerako Lurraldearekiko Zati Egitamuekiko homogeneousazio-irizpideak aintzat hartuz, hazkundearen lau osagai baloratzen dira, eta horiek udalerrien artean dimentsionatu, sailkatu eta banatu behar dira, okupatzeko moduko etxebizitza kopurua lortzeko. Kalkulurako metodoa honako osagai hauen batuketa egitean oinarritzen da:

1. Ereduaren hazkunde hautakorra (A)
2. Barruko berrorka (B)
3. Beharrian endogenoak (C)
4. Bigarren egoitza (D)

3.2.2.1.4.1.2 Ereduaren hazkunde hautakorra. A osagaia.

Udaleko egoitza-kuantifikazioa lurralde-ikuspegi zabalago batekin egin behar da; ikuspegi horrek udalerriko muga zorrotzak gainditzen ditu, horietatik sarritan ezin baitira hauteman lurralde-eskala egokitik behatzean soilik ikusten diren aukerak edo arazoak. Lurraldearekiko Zati Egitamuak lurralde-proiektu koherente batean integratu behar du hirigintza-jarduera.

Halaber, udal mugarteen mugaketak ikuspegi politiko administratibotik begiratuta duen garrantzia ahaztu barik (lurraldea egituratzeko elementutzat), onartu egin behar da higiezinaren merkatua gehienetan udalerriz gaindiko eremuetan eratzen dela eta eremu horiek, sarritan, Eskualde Egituraren mugak ere gainditzen dituztela.

Eskualde Egiturak (lurralde-eskala “ertaina”) eta horren leku nagusiak “funtsezko piezak” dira lurralde-orekako baliozko estrategiak aplikatzeko; zerbitzuak, zuzkidurak, ekipamenduak, hiriko leku garrantzitsuak, egoitza- nahiz lan-aukerak eta halakoak erabiltzeko estrategien protagonista nagusia hiri-sistema da.

Eskualdeko leku nagusien buruzagitza eta gune desberdinen arteko bateragarritasuna lortu behar da, neurri ertaineko hiriak indartuz, horiek lurralde-orekako prozesuetan balio handia duen hiri-egitura osatzen baitute.

Adierazitako aldagaien ebaluazioaren eta azterketaren arabera, baita Bilbo Metropolitarrako LZEa (LAJak erabiltzen dituen) hedatzeko estrategien eraginezko ondorioen arabera ere, Igorreko Eskualde Egiturari 450 etxebizitza esleitzen zaizkio.

Ez da ahaztu behar Igorreko udalerriko LAJek bokazio jakina adierazi zutela berariaz, egoitza-lurzoruari dagokionez; izan ere, etxebizitza kopuru osoa iradoki zen eta hori, oro har, pentsa daitekeena eta ikerketa demografikoetan nahiz etxebizitza-beharrizanetan adierazitakoa baino askoz ere handiagoa da. LAJek diotenez, lurralde-eredura egokitzeko osagai hau Eskualde Egiturako Lurraldearekiko Zati Egitamuak dimentsionatu behar du, “hazkunde hautakorra” deritzona edo aukerako habitaten izendapena kontuan hartuta.

LZEak egiten duen banaketa honako arrazoibide honen arabera da:

- Etxebizitzarik gehienak (gutxi gorabehera, 300) Igorreko udalerrian biltzea proposatzen da, industriaren zatirik handiena bertan baitago; horrela, Eskualde Egiturako hiriburutzat duen eginkizuna indartu eta, gainera, horrek lagundu egingo du egoitzaren nahiz lanaren arteko oreka sortzen. Igorre sustatzeko erabakia, izan ere, Eskualde Egiturako buruzagia izateko masa kritiko nahikoa duen udalerri bat egon behar izatean oinarritzen da; horrela, hirugarren sektorea ere garatuko da, orain horrek ez baitauka garrantzi handirik eskualdean. Horri dagokionez, LAJetan ezarritakoa hartzen da aintzat, eta, horren arabera, Igorre Hazkunde Hautakorreko udalerria da.
- Gainerako etxebizitzak Eskualde Egiturako beste udalerrien artean banatzen dira, harrera-gaitasuna duten udalerrien artean, Igorreko udalerriari egoitza-aukera bat eskaintzeko eta, horrela, Eskualde Egituraren barruko banaketa orekatua egoteko; banaketa hori honako irizpide hauetan euskarritzen da:
 - Aukerako habitatak sustatzea: Arantzazu, Areatza eta Artea.
 - Arteako industrialdean lana sortzea. Industria horretatik hurbil etxebizitzak egotea lagungarria izango da biztanleak lan-ingurura heltzeko, ibilgailu pribatua erabili barik, eta, horrela, hobetu egingo da garraio-sistemako ingurumen-iraunkortasuna.
 - Joera eta aukera egiaztatzea, beste eskualde-egitura batzuetatik iritsitako biztanleen ezarkuntza ahalbidetzeko, Bediako eta Lemoako udalerrietan fenomeno hori gertatzen ari baita.

Eskualde Egiturari esleituriko 450 etxebizitzako zifra horri esker, Eskualde Egituran lan egin eta bertatik kanpo bizi diren biztanleen %25ek (gutxienez) Eskualde Egituran bizitzeko aukera izango du; izan ere, gaur egun, Igorreko Eskualdeko bigarren sektorean lan egin eta bertatik kanpo bizi diren 1800 pertsona inguru daude. Biztanle horietariko batzuen ezarkuntza erraztuta, murriztu egingo dira lantokirako joan-etorriak, eta, horrela, hobetu egingo da ingurumena, zonako errepideetan trafiko gutxiago ibiliko baita.

Azken batean, biztanle horien %25ek Eskualde Egituran bizitzeko aukera edukitzeko, gutxi gorabehera 450 etxebizitza behar dira.

Azkenik, A osagai honen barruan, nolabait ere, Eskualde Egiturako etorkizuneko testuingurua biltzen da; izan ere, kanpoko berroreka-faktore bat sartzearen ondorioz, biztanleriaren hazkunde handia sortzen da berez.

Adierazitako osagai exogenoa osatzen duen hazkunde hautakor edo kanpoko berroreka hori, etxebizitza kopuruari dagokionez, hurrengo taulan jasota dago:

UDALERRIAK	16 urte
	A. Ereduaren Hazkunde Hautakorra (etxebizitzak)
Arantzazu	8
Areatza	20
Artea	20
Bedia	10
Dima	0
Igorre	307
Lemoa	85
Zeanuri	0
IGORREKO E.E.	450

3.2.2.1.4.1.3 Barruko berroreka. B osagaia.

B osagaia Eskualde Egiturako etxebizitza-beharrizanen barruko berrerekari dagokiona da. Barruko berroreka, horri dagokionez, beharrizanak udal mugartearen barruan konpontzeko lurzoru nahikorik ez duten udalerrietako etxebizitza-eskaria (LZEan adierazitako kokaleku-irizpideak aintzat hartuta) eskari horri aurre egiteko lurzoru-soberakina duten udalerrietan kokatzearen eraginez sortzen da.

Igorreko Eskualde Egituraren kasuan, lurzoru erabilgarriari eta horien ezaugarri naturalei buruz egindako ikerketak aintzat hartuta, esan daiteke Eskualde Egiturako udalerri bakoitzak bere beharrezanean erantzuna emateko harrera-gaitasun nahikoa duela, eta Barruko Berrorrekako B osagaiari, beraz, balio nulua edo zeroren berdina ematen zaio.

	16 urte
UDALERRIAK	B. Barruko Berrorrekako (etxebizitzak)
Arantzazu	0
Areatza	0
Artea	0
Bedia	0
Dima	0
Igorre	0
Lemoa	0
Zeanuri	0
IGORREKO E.E.	0

3.2.2.1.4.1.4 Beharrian endogenoak. C osagaia.

C osagaiak udalerrien beharrian endogenoak islatzen ditu eta etxebizitza-beharrianen hazkundeak zehazten du; hazkunde hori, berriz, hurrengo urteotan familien batez besteko tamainak izango duen murriztapenerako joeraren eraginezkoa da. Horrenbestez, LZEaren hipotesia mantendu arren (Egitamuaaren indarraldian biztanle kopurua mantentzea), edo biztanle kopurua murriztu egiten bada ere, etxebizitza-eskaria gero eta handiagoa izango da.

Horrela, familien batez besteko tamainaren murriztapen handiari eta iraunkorrari buruzko hipotesiaren inguruan egiten da lan, familien batez besteko tamainan gure antzeko erreferentziak (familia bakoitzeko 2,1 pertsona) dituzten Europako beste herri batzuetan bezala; izan ere, pertsona bakarrekakoak eta guraso bakarrekakoak diren etxebizitzaren kopuruak gora eta familia bakoitzeko kide kopuruak behera egin du, emakumeen ugalkortasun-indizeak azken hamarkadotan izandako murriztapenari estu lotuta.

Familien batez besteko tamaina, bestalde, biztanleriaren eta etxebizitza nagusien arteko zatiduratzat kalkulatu da. 2001eko familien batez besteko tamainan oinarrituz, Familien batez besteko tamainak 2025era arte izango duen bilakaera kalkulatu da, urteko %1,127ko murriztapen-tasa aintzat hartuta, hau da, Familien batez besteko tamainak EAEn 1993tik 2000ra bitartean izandako urteko murriztapen-tasa, LAJen arabera.

IGORREKO ESKUALDE EGITURAREN LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUA

Adierazitako irizpideari jarraituz, eta lantzen ari diren gainerako LZEekiko homogeneotasun-irizpideak ezarrita, urteko 0,03ko murriztapen-tasa kalkulatu da familien batez besteko tamainan; horrela, Eskualde Egitura osoari dagokionez, 2001eko 2,89ko batez besteko tamainatik abiatu eta 2025eko 2,18kora iritsi gara, eta 16 urteko aldirako kalkulaturiko murriztapena 0,48koa da.

Ondoko taulan, Eskualde Egiturako udalerri bakoitzari dagokionez, etxebizitza nagusien kopurua, biztanle kopurua eta familien batez besteko tamaina (2001) adierazten dira, zentsutik aterata, baita 2002-2025eko ondorengo urteetarako familien batez besteko tamaina ere, urteko 0,03ko murriztapenaren hipotesian oinarrituz.

IGORREKO ESKUALDE EGITURAKO FAMILIEN BATEZ BESTEKO TAMAINAN AURREIKUSITAKO BILAKAERA

Udalerriak		Arantzazu	Areatza	Artea	Bedia	Dima	Igorre	Lemoa	Zeanuri	E.E. GUZTIRA
2001eko zentsua	Etxebizitza nagusiak	95	373	204	353	385	1.233	985	418	4.046
	Biztanleria	289	1.031	644	994	1.052	3.857	2.681	1.143	11.691
	Familien b.b. tamaina	3,04	2,76	3,16	2,82	2,73	3,13	2,72	2,73	2,89
Familien batez besteko tamainaren (TMF) hipotesia, 2002-2025 aldirako	2002	3,01	2,73	3,12	2,78	2,70	3,09	2,69	2,70	2,86
	2003	2,97	2,70	3,09	2,75	2,67	3,06	2,66	2,67	2,82
	2004	2,94	2,67	3,05	2,72	2,64	3,02	2,63	2,64	2,79
	2005	2,91	2,64	3,02	2,69	2,61	2,99	2,60	2,61	2,76
	2006	2,87	2,61	2,98	2,66	2,58	2,96	2,57	2,58	2,73
	2007	2,84	2,58	2,95	2,63	2,55	2,92	2,54	2,55	2,70
	2008	2,81	2,55	2,92	2,60	2,52	2,89	2,51	2,53	2,67
	2009	2,78	2,52	2,88	2,57	2,50	2,86	2,49	2,50	2,64
	2010	2,75	2,50	2,85	2,54	2,47	2,82	2,46	2,47	2,61
	2011	2,72	2,47	2,82	2,51	2,44	2,79	2,43	2,44	2,58
	2012	2,69	2,44	2,79	2,49	2,41	2,76	2,4	2,41	2,55
	2013	2,66	2,41	2,76	2,46	2,39	2,73	2,38	2,39	2,52
	2014	2,63	2,39	2,72	2,43	2,36	2,7	2,35	2,36	2,49
	2015	2,6	2,36	2,69	2,4	2,33	2,67	2,32	2,33	2,47
	2016	2,57	2,33	2,66	2,38	2,31	2,64	2,3	2,31	2,44
	2017	2,54	2,31	2,63	2,35	2,28	2,61	2,27	2,28	2,41
	2018	2,51	2,28	2,6	2,32	2,25	2,58	2,24	2,26	2,38
	2019	2,48	2,25	2,57	2,3	2,23	2,55	2,22	2,23	2,36
	2020	2,45	2,22	2,54	2,27	2,20	2,52	2,19	2,20	2,33
	2021	2,42	2,19	2,51	2,24	2,17	2,49	2,16	2,17	2,30
	2022	2,39	2,16	2,48	2,21	2,14	2,46	2,13	2,14	2,27
	2023	2,36	2,13	2,45	2,18	2,11	2,43	2,10	2,11	2,24
	2024	2,33	2,10	2,42	2,15	2,08	2,40	2,07	2,08	2,21
	2025	2,30	2,07	2,39	2,12	2,05	2,37	2,04	2,05	2,18

C osagaia 16 urteko aldirako kalkulatzeko (hurrengo taulan jasotako kalkulua), 2005eko biztanle kopurua (Egitamua idazteko uneko informazio erabilgarri berriena aintzat hartuta) eta biztanleria hori mantentzearen hipotesia hartu dira oinarritzat; aldi horretan, familien batez besteko tamainak 0,48ko murriztapena izango duela kalkulatu da.

UDALERRIAK	16 urte
	C. Beharrian Endogenoa (etxebizitzak)
Arantzazu	25
Areatza	108
Artea	52
Bedia	97
Dima	117
Igorre	319
Lemoa	291
Zeanuri	128
IGORREKO E.E.	1137

Taulako emaitzak honako formula hau aplikatuta lortu dira:

$$C = P/(TMF-0.48) - P/TMF$$

Formula horretan P eta TMF udalerriko biztanle kopurua eta familien batez besteko neurria dira, 2005ean. Biztanleen datua aldakorra denez, osagai horren emaitza ez da loteslea, baina bai da hori kalkulatzeko adierazitako formula. Nolanahi ere, TMF urtean 0,03 murrizten bada, zehaztapen loteslea da.

3.2.2.1.4.1.5 Bigarren egoitza. D osagaia.

Osagai honek, LAJek bigarren egoitzako hazkundeetarako finkaturiko udalerriei, proposaturiko Lurralde Ereduaren arabera dimentsionamendua esleitzen die eskaintza honetan.

Eskualde Egitura honetan, izaera hau izan dezakeen udalerri bakarra Artea da, Lurraldean Sartzeko Gunea eta eremuko gaitasun handieneko udalerria baita. Beraz, guztira 13 etxebizitza esleitzen zaizkio, bigarren egoitzaren osagaitzat, Eusko Jaurlaritzako Lurralde Antolamendu Sailak emandako datuen arabera.

UDALERRIAK	16 urte
	D. Bigarren Egoitza (etxebizitzak)
Arantzazu	0
Areatza	0
Artea	13
Bedia	0
Dima	0
Igorre	0
Lemoa	0
Zeanuri	0
IGORREKO E.E.	13

3.2.2.1.4.1.6 Ereduko etxebizitzaren kuantifikazioa, 16 urterako Esparru-Proposamenean.

Azaldutako osagaien batuketa (A, B, C eta D osagaiak), izan ere, LZEak erabilitako Ereduaren arabera 16 urteko aldirako aurreikusitako etxebizitza kopuru garbiaren kuantifikazioa da.

Aurreikusitako etxebizitza kopuru garbi horri aurre egiteko orduan, helburua ez da kopuru hori etxebizitza berria eraikita soilik lortzea; izan ere, kasuan kasuko udal-planeamenduak azaldu diren estrategiak erabilia bermatu behar du kopuru hori; estrategia horien artean, lehendik dagoen etxebizitzaren erabilera eta eraikitako ondarearen optimizazioa sartzen dira.

Egindako ebaluazioan eta adierazitako aldagaien azterketan oinarrituz, etxebizitza kopuru garbiaren zenbatespen hau proposatzen da:

UDALERRIAK	Ereduaren KUANTIFIKAZIOA				
	16 URTEKO ALDIRAKO ETXEBIZITZA KOPURU GARBIA				
	A Ereduaren Hazkunde Hautakorra	B Barruko Berroreka	C Beharrian Endogenoa	D Bigarren Egoitza	GUZTIRA
Arantzazu	8	0	25	0	33
Areatza	20	0	108	0	128
Artea	20	0	52	13	85
Bedia	10	0	97	0	107
Dima	0	0	117	0	117
Igorre	307	0	319	0	626
Lemoa	85	0	291	0	376
Zeanuri	0	0	128	0	128
IGORREKO E.E.	450	0	1137	13	1600

3.2.2.1.4.1.7 Kalkulaturiko biztanleria, Esparru-Proposamenaren ondoriozkoa.

LZEaren Lurralde Ereduak Kanpoko Berrorekako A osagaia sartzearen alde egindako apustuaren eraginez, irauli egin da Eskualde Egiturako biztanle kopurua galtzeko oraingo joera; horrela, biztanleria-masa gutxi gorabehera %9an berreskuratu eta handitu da, 2005eko biztanleriari dagokionez.

Kapitulu honetako “*INERTZIA DEMOGRAFIKOARI BURUZKO GOGOETAK*” izeneko 3.1.2 atalean, biztanle kopurua murrizteko joera ikusi dugu:

- *Euskal Estatistika Erakundeak (EUSTAT) Bizkairako planteatzen duen hipotesian oinarrituz, Eskualde Egiturako udalerrietarako biztanleria-proiekzioak egitean aplikaturiko oinarritzko kasua, izan ere, azken 20 urteotan ikusitako joeraren mantenamendua da; hain zuzen ere, mantendu egiten da 1986-05 aldian ikusitako joera. Testuinguru horretan (hurrengo taulan adierazitakoa), Eskualde Egiturarako aurreikuspena urtero %0,1eko biztanleria galtzea da; dena den, azken urteotan ikusi den suspertzea 1986ko antzeko zifretara iritsi da.*

	1986	1991	1996	2001	2005	Urteko tasa 86-05	Biztanl. aurreik. 2010	Biztanl. aurreik. 2015	Biztanl. aurreik. 2021
Arantzazu	322	284	285	289	299	%-0,2	297	294	291
Areatza	1.190	1.152	1.096	1.031	1.081	%-0,4	1061	1042	1020
Artea	631	621	594	644	677	%0,1	680	682	686
Bedia	1.153	1.036	996	994	1.000	%-0,4	978	956	931
Dima	1.040	1.038	1.048	1.052	1.143	%0,3	1158	1174	1193
Igorre	3.842	3.884	4.000	3.857	4.100	%0,2	4149	4198	4258
Lemoa	3.010	2.740	2.470	2.681	2.818	%-0,4	2763	2710	2647
Zeanuri	1.244	1.161	1.135	1.143	1.250	%0,0	1248	1247	1245
IGORREKO E.E.	12.432	11.916	11.624	11.691	12.368	-0,1%	12.334	12.303	12.269

Iturria: Eustat eta geuk landuta

Biztanle kopuruak udalerriren batean beheranzko joera izan arren, LZEak proposaturiko eredu estrategia biztanlerik ez galtzeko beharrezko lurzorua eskaintzean oinarritzen da; beraz, etorkizuneko biztanle kopurua kalkulatzeko orduan, LZEak aintzat hartzen du ezein udalerritako biztanle kopurua ez dela murriztuko, hau da, gutxienez egonkor mantenduko dela. Horrela, kalkulua egitean, 2021eko biztanle kopurua 2005ekoaren berdina dela jotzen da, ondorengo tauletan ikusten denez.

Hazkunde Hautakorreko A osagaian, Bilbo Metropolitarrako egoitza-hedapenaren estrategien ondorioak biltzen dira; hain zuzen ere, Igorreko Eskualde Egiturari esleituriko etxebizitza kopurua 450ekoa da; horrek, gehieneko eta gutxienezko balioei dagokienez, 900 eta 675 etxebizitza adierazten du, hurrenez hurren.

Lehen esan dugunez, faktore horrek biztanleriaren hazkundea eragiten du. 16 urteko aldiaren hazkunde hautakortzat hartutako 450 etxebizitzak okupatuta, bestalde, biztanle kopuruak 1084 biztanleko hazkundea izango du, 2021erako familien batez besteko tamaina kontuan hartuta, ondoko taulan adierazten denez:

	2021eko Biztanleria Egonkoraren Aurreikuspena	A osagaia. Hazkunde Hautakorra 16 URTE	TMF 16 URTE	A osagaia. Hazkunde Hautakorra 16 URTE	2021eko Biztanleria Osoaren Aurreikuspena
	Biztanleak	Etxebizitzak		Biztanleak	Biztanleak
Arantzazu	299	8	2,42	19	318
Areatza	1.081	20	2,19	44	1.125
Artea	677	20	2,51	50	727
Bedia	1.000	10	2,24	22	1.022
Dima	1.143	0	2,17	0	1.143
Igorre	4.100	307	2,49	764	4.864
Lemoa	2.818	85	2,16	184	3.002
Zeanuri	1.250	0	2,17	0	1.250
IGORREKO E.E.	12.269	450	2,3	1.084	13.451

Horrela, Eskualde Egituran bizi den biztanle kopurua mantentzeko, finkatzeko eta handitzeko helburua beteko litzateke, eta horrek orekatu egingo luke oraingo egoitza-lana balantzea, balantze horrek defizita baitauka egoitzari dagokionez.

3.2.2.1.4.2 Ereduaren udal-aplikazioa.

3.2.2.1.4.2.1 Udal-aplikazioaren justifikazioa.

Bere Planeamendu Orokorra berrikusten duen udalerri bakoitzak, egin ere, Lurraldearekiko Zati Egitamuak zortzi urterako ahalbidetzen dizkion etxebizitzak kalkulatu beharko ditu.

Udal Planeamenduari Esparrua-Proposamena aplikatu ahal izateko, esparru hori Planeamenduaren benetako aldira egokitu behar da, zortzi urteko aldira.

Gehieneko etxebizitza kopurua 8 urteko aldirako egoitza-ereduaren arabera kuantifikatzeko, Esparru-Proposameneko taulak aldi horretara egokitzeko aukera ematen duen metodoa behar da.

3.2.2.1.4.2.2 Ereduaren hazkunde hautakorra. A osagaia.

LZEak Hazkunde Hautakorra edo Osagai Exogenoa izango duten udalerriak adierazten ditu. Hazkunde hautakorra, izan ere, agiri honetan jasotako lurralde-ereduaren erabakiaren eraginezkoa da eta bat dator LAJetako irizpideekin; hazkunde hori Eskualde Egiturako hirigune batzuek eskualdeko leku nagusitzat duten eginkizuna indartzeko egiten da.

Osagai horrek balio iraunkorra dauka eta balio hori, 8 urteko aldirako, 16 urterako aurreikusitako lurralde-orekaren osagaitzat ezarritako etxebizitza-bolumenaren erdia da.

Adierazitako osagai exogenoa eratzen duen hazkunde hautakor hori taula honetan adierazita dago:

	8 urte
	A. Ereduaren Hazkunde Hautakorra (etxebizitzak)
UDALERRIAK	
Arantzazu	4
Areatza	10
Artea	10
Bedia	5
Dima	0
Igorre	154
Lemoa	43
Zeanuri	0
IGORREKO E.E.	226

3.2.2.1.4.2.3 Barruko berroreka. B osagaia.

LZEak egoitza-lurzuaren erabilgarritasuna bermatzen du, itotzerik ez egoteko; gainera, hazkundearen mugak ezarri eta hazkundeok espazioan banatzen ditu, lurralde-ereduarekiko koherentziaz. Udalerrri bakoitzeko lurzorua nahikotzat hartzen da, LZEaren eta, beraz, Planeamenduaren indarraldiko urteetako eskaria xurgatzeko, eta ez da beharrezkoa udalerrien arteko berroreka egitea, hau da, erantzun beharreko eskariak Eskualde Egiturako udalerrri batzuetatik besteetara lekualdatzea.

3.2.2.1.4.2.4 Beharrian endogenoak. C osagaia.

C osagaia kalkulatzeko (8 urteko aldirako), bere planeamendua berrikusten duen udalerrri bakoitzak berrikuspen urteko biztanle-kopurua eta TMF hartuko ditu oinarritzat, eta biztanle kopuru hori mantentzeko buruzko hipotesian euskarrituko da; aldi horretan, familien batez besteko tamainan kalkulaturiko murriztapena 0,24koa da.

Ondoren azaldutako taularen emaitzak honako formula hau aplikatuta lortu dira:

$$C = P/(TMF-0.24) - P/TMF$$

Formula horretan P eta TMF udalerrriko biztanle kopurua eta familien batez besteko tamaina dira, 2005ean. Biztanleen datua aldakorra denez, osagai horren emaitza ez da loteslea, baina bai da hori kalkulatzeko adierazitako formula. Nolanahi ere, TMF urtean 0,03 murrizten bada, zehaztopen loteslea da.

UDALERRIAK	8 urte
	C. Beharrian Endogenoa (etxebizitzak)
Arantzazu	14
Areatza	58
Artea	29
Bedia	53
Dima	62
Igorre	177
Lemoa	156
Zeanuri	68
IGORREKO E.E.	617

LZEak ez du lotesletzat hartzen goiko taulan adierazitako C osagaia, baina bai berori kalkulatzeko metodoa, eta TMFaren murriztapena loteslea da, urte baterako 0,03ko balio iraunkorrean. Adierazitako formula aplikatzeko, aintzat hartu behar da, planeamendu orokorreko tresnak tramitatu baino lehen, informazio erabilgarria gaurkotu egin behar dela, benetako datuetan oinarrituz (halakorik egonez gero); beraz, emaitzak berriro kalkulatu beharko dira.

3.2.2.1.4.2.5 Bigarren egoitza. D osagaia.

Lehen esan denez, 16 urterako aurreikusitakoaren erdia izango da.

UDALERRIAK	8 urte
	D. Bigarren Egoitza (etxebizitzak)
Arantzazu	0
Areatza	0
Artea	7
Bedia	0
Dima	0
Igorre	0
Lemoa	0
Zeanuri	0
IGORREKO E.E.	7

3.2.2.1.4.2.6 8 urterako udal-aplikazioan baimendutako gehieneko etxebizitza kopurua.

Hurrengo taulan, 8 urteko aldiko udal aplikazioan baimendutako gehieneko etxebizitza kopuruaren kuantifikazioa dago jasota, eta hori bat dator 8 urteko aldirako kalkulaturiko A, B, C eta D osagaien batuketaren emaitzarekin.

A, B eta D osagaiak lotesleak dira, eta C osagaia, berriz, berriro kalkulatu beharko da udalerrri bakoitzeko planeamendu orokorra berrikusten denean, zehazturiko irizpideen arabera.

Aurreikusitako etxebizitza kopuru garbiari erantzuna emateko orduan, helburua ez da kopuru hori etxebizitza berriein betetzea; hain zuzen ere, Udal Planeamenduak, okupatzeko moduko etxebizitza kopuru hori bermatzeko (proposaturiko ereduaren estrategiaren eraginezko kopurua), lehendik dauden etxebizitzak ere erabili beharko ditu.

Nolanahi ere, Ereduaren arabera baimendutako gehieneko etxebizitza kopurua da (etxebizitza okupagarritzat bermatu beharreko kopurua); eskaintza, berriz,

IGORREKO ESKUALDE EGITURAREN LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUA

gehieneko etxebizitza kopuru horren lorpena (merkatuko estutasunak ekidinez) bermatzen duen teknika da, eta, horretarako, ezarritako hanpatze-bitartearen barruko balio bat aukeratzen du.

Gainera, Udal Planeamenduak lehentasunen oinarrizko ordena finkatu eta programazio-baldintzak ezarri beharko ditu, egokitzen hartzen dituen eredu-erakunde, Ereduaren arabera 8 urteko aldirako baimendutako gehieneko etxebizitza kopuruaren erabilgarritasuna lortu ahal izateko.

Hurrengo taulan, baimendutako gehieneko etxebizitza kopurua kalkulatzeko (aurreko ataletan azaldutakoaren arabera) erabili behar den metodoa dago adierazita. Zenbatekoak, izan ere, lau osagaien batuketara egitearen emaitzak dira, eta C osagaia (aldagarria den bakarra) oraingo uneari buruzkoa da.

UDALERRIAK	KALKULUKO METODOLOGIA				
	8 URTEKO ALDIRAKO ETXEBIZITZA KOPURU GARBIA				
	A Ereduaren Hazkunde Hautakorra	B Barruko Berroreka	C Beharrian Endogenoa	D Bigarren Egoitza	GUZTIRA
Iturria					
Arantzazu	4	0	14	0	18
Areatza	10	0	58	0	68
Artea	10	0	29	7	46
Bedia	5	0	53	0	58
Dima	0	0	62	0	62
Igorre	154	0	177	0	331
Lemoa	43	0	156	0	199
Zeanuri	0	0	68	0	68
IGORREKO E.E.	226	0	617	7	850

3.2.2.2 Eskaintzaren mugak.

3.2.2.2.1 LZEaren esparru-proposamena.

Gauza jakina da higiezin merkatuko mekanismoek ez dihardutela baliabideak esleitzeko sistema eraginkortzat. Horrenbestez, eta kudeaketaren arazoen eraginezko zurruntasuna aintzat hartuta, komenigarria da EAEko udalerrietako planeamenduak eskaini beharreko egoitza-lurzoru berria ez mugatzea aurreikusitako hazkundeei dagokien etxebizitza kopurura.

Aldiz, hirigintza-planeamenduan gertatzen denez, espekulazio-tentsio kaltegarriak baztertu ahal izateko, maniobra-bitarte antzeko bat ezarri behar da. Kontzeptuari dagokionez, LAJetan eskaintzaren zurruntasuna zuzentzeko faktore izena hartzen denaren bidez artikulatzen da, eta LZEan horren ordean hanpatze-koefizientea erabiltzen da; koefiziente hori gehieneko baten eta gutxieneko baten arteko bitarte batek zehazten du, eta udal-planeamenduak aukeratzen duen hanpatze-koefizientea horren barruan egon behar da.

LZEko planteamendu metodologikoan, ulertzen da hanpatze-koefizientea aplikagarria dela ereduaren arabera aurreikusitako etxebizitza kopuru garbia kalkulatu ondoren, hori egoitza-lurzoruko eskaintzan adierazteko orduan. Helburua ez da aurreikusitako etxebizitza kopurua handitzea, lurzoru-aurreikuspen nahiko lasaia egitea baizik, bertan beharrezko etxebizitzak eraiki ahal izateko, hiri-garapeneko prozesuak zurrunka izan arren.

Gehieneko eta gutxieneko koefiziente horiek aplikatuta, LAJetan ezarritakoari jarraituz, maniobra-bitarte nahikoa bermatu nahi da, eskarian aurreikusita ez dauden balizko inflexioei erantzuna emateko, planeamendua aldatzen den bitartean.

16 urteko aldiko garapenari dagokionez, honako hanpatze-koefiziente hauek aplikatu dira, gehieneko eta gutxieneko balioak kontuan hartuta, udalerri bakoitzak (bere aukeren barruan) bere hazkunde-eredua aukeratzeko:

- Udalerrri bakoitzaren eskaintzaren gehieneko balioa, lurzoruaren gehiegizko kalifikazioaren ondoriozko ordenarik gabeko hirigintza-garapenik ez sortzeko.
Horrek ezin izango du gairitu hamasei urterako etxebizitza kopuru garbia, kopuru hori 2ko koefizientearekin biderkatuta.
- Udalerrri bakoitzaren eskaintzaren gutxieneko balioa, kalifikaturiko lurzoruaren urritasuna ekiditeko, planeamenduak bermatu egin beharko baitu gutxieneko hori.
Horrek ezin izango du gairitu hamasei urterako etxebizitza kopuru garbia, kopuru hori 1,5eko koefizientearekin biderkatuta.

Gehieneko eskaintza kalkulatu ondoren, kasuan kasuko udalerriak balio txikiagoren bat hartzearen kalterik gabe (ezarritako gutxieneko mugatik beherakoa ez den balioa), eta Eskualde Egiturako Lurralde Azterketari kontrajarrita, lurraldearen

IGORREKO ESKUALDE EGITURAREN LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUA

okupazioaren mugako ereduak aukeratzen dira, udalerri bakoitzaren harrera-gaitasuna kontuan hartuta.

Gehieneko eskaintza baimentzen denez (helburua hori betearaztea izan ez arren, ereduaren zenbatekoa bermatzea baizik), hazkundearen mugako eremuen mugaketa koherentea izan behar da zenbatespen horrekin.

Eskualde Egituran 16 urteko aldirako etxebizitza-eskaintza kalkulatzearen ondoriozko laukia ondoren datorrena da:

UDALERRIAK	ESKAINTZAREN MUGAK (16 URTE)									
	A Hanp. A*2	A Hanp. A*1,5	B Hanp. B*2	B Hanp. B*1,5	C Hanp. C*2	C Hanp. C*1,5	D Hanp. D*2	D Hanp. D*1,5	ESKAINTZ. GUZTIRA Hanpatuta	ESKAINTZ. GUZTIRA Hanpatuta
	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.
Arantzazu	16	12	0	0	50	38	0	0	66	50
Areatza	40	30	0	0	216	162	0	0	256	192
Artea	40	30	0	0	104	78	26	20	170	128
Bedia	20	15	0	0	194	145	0	0	214	161
Dima	0	0	0	0	234	176	0	0	234	176
Igorre	614	460	0	0	638	478	0	0	1252	939
Lemoa	170	128	0	0	582	437	0	0	752	564
Zeanuri	0	0	0	0	256	192	0	0	256	192
IGORREKO E.E.	900	675	0	0	2274	1706	26	20	3200	2400

3.2.2.2.2 Udal-aplikazioa.

Esparrua-Proposamena Udal Planeamenduari aplikatu ahal izateko, esparru hori Planeamenduko benetako aldira egokitu behar da, zortzi urteko aldira.

Hurrengo taulan, Eskualde Egiturako udalerri bakoitzerako etxebizitza-eskaintzaren kuantifikazioa agertzen da, 8 urteko aldirako; une honetako aplikazio-laukia da, eta A, B, C nahiz D osagaien batuketa zortzi urtera kalkulatuta lortzen da, osagai horiek aldi horri dagozkion hanpatze-koefizienteekin biderkatu ondoren.

Gogoratu egin behar da etxebizitza kopuru garbiarekiko hazkunde horrek, eskaintza ezartzeko orduan, ez duela etxebizitza beharrian handiagorik eragiten; izan ere, helburua beharrezko egoitza-lurzorua erabilgarritasunean zurruntasunik ez egotea da.

8 urteko aldirako, 16 urteko aldiari dagozkion koefizienteetan oinarrituz lorturiko hanpatze-koefizienteak aplikatu dira, 3.2.2.1.2 atalean azaldutakoaren arabera.

Gehieneko eta gutxieneko balioak aintzat hartuta, udalerri bakoitzak (bitarte horien barruan) bere muga erabakitzeko, koefizienteak honako hauek dira:

- Udalerri bakoitzaren eskaintzaren gehieneko balioak ez du gaindituko zortzi urtera baimendutako gehieneko etxebizitza kopurua, hori 3ko koefizientearekin hanpatuta.
- Udalerri bakoitzaren eskaintzaren gutxieneko balioak bete egin behar du zortzi urtera baimendutako gehieneko etxebizitza kopurua, hori 2ko koefizientearekin hanpatuta.

Eskualde Egituran 8 urtera egongo den etxebizitza-eskaintza kalkulatzearen eraginezko laukia ondoren datorrena da:

UDALERRIAK	ESKAINTZAREN MUGAK (8 URTE)								ESKAINTZ. OSOA Hanpatuta	ESKAINTZ. OSOA Hanpatuta
	A Hanp. A*3	A Hanp. A*2	B Hanp. B*3	B Hanp. B*2	C Hanp. C*3	C Hanp. C*2	D Hanp. D*3	D Hanp. D*2		
	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.	GEH.	GUTX.
Arantzazu	12	8	0	0	42	28	0	0	54	36
Areatza	30	20	0	0	174	116	0	0	204	136
Artea	30	20	0	0	87	58	21	14	138	92
Bedia	15	10	0	0	159	106	0	0	174	116
Dima	0	0	0	0	186	124	0	0	186	124
Igorre	462	308	0	0	531	354	0	0	993	662
Lemoa	129	86	0	0	468	312	0	0	597	398
Zeanuri	0	0	0	0	204	136	0	0	204	136
IGORREKO E.E.	678	452	0	0	1851	1234	21	14	2550	1700

3.2.2.3 Egoitza-ereduaren kudeaketa.

Hasi baino lehen, gogoratu behar da garatu beharreko etxebizitzak baimendutako gehienekoak direla, ereduaren ezarritakoaren arabera (barruko eskaria eta hazkunde hautakorra), eta ez eskainitakoak, horien eginkizuna itotzerik ez egotea baita.

LZEak lurzoru berriaren kontsumoa geldiarazi nahi du, azken urteotako joera iraulita. Horretarako, detektaturiko beharrianak, alde batetik, eraikitako nahiz urbanizaturiko ondarea eta indarreko planeamenduaren gaitasuna, 3.2.2.4.1. ataleko dentsitate-irizpideekin bat berraztertu beharko litzatekeena, optimizatuta bete behar dira, eta bestetik, okupazioaren mugako eremuetan mugaturiko lurzoru berria erabilita, beharrezkoa izanez gero.

3.2.2.3.1 Eraikitako eta urbanizaturiko ondarea.

Agiri honen helburua izan ere, finkaturiko hiri-lurzoruen eta eraikitako ondarearen gaineko esku-hartze aktiboari lehentasuna ematea da, oraingo egoitzako higiezinaren parkea suspertzeko eta, horrela, horren baldintzak nahiz onurak eraikuntza berriko etxebizitzak dituztenekin berdintzeko; hori eginez, egoitza-eskaintza handitu eta, hortaz, lurzoria kontsumitzeko beharrian txikiagoa dago.

Eraikitako eta urbanizaturiko ondarearen optimizazioa, bestalde, honako jarduketatila hauetan oinarrituko da:

- Hutsik dagoen etxebizitzan esku hartzeko mekanismoak artikulatzea.
- Etxebizitza birgaitzea. Lehengo eraikina kontserbatzea eta hobetzea.
- Tipologiak aldatzea eta oraingo eskarietara hobeto moldatzen diren modulueta egokitzea.

3.2.2.3.1.1 Hutsik dagoen etxebizitzan esku hartzeko mekanismoen artikulazioa.

Igorreko Eskualde Egituran etxebizitza kopuru handia dago hutsik, eta horiek berrerabili egin daitezke. Hala eta guztiz ere, okupatzeko moduko etxebizitza gaitasuna, esku-hartze horren ondoriozkoa, berez ez da eskaintza eragilea, esku hartzeko mekanismoak behar baititu, etxebizitza merkatura irteteko eta eskaintza bideragarria izateko.

3.2.2.3.1.2 Etxebizitza birgaitzea. Oraingo eraikina kontserbatzea eta hobetzea.

Urbanizaturiko eta eraikitako ondarea kontserbatzeko eta hobetzeko estrategien artean (Lurralde Antolamenduari buruzko 4/1990 Legean jasotako estrategiak), honako hauek identifikatzen dira: Birmoldatzea, Suspertzea eta Birgaitzea. Azken horren barruan, eraikina birgaitzea dago jasota. Alderdi horiek guztiak sakon aztertuta daude agiri honetako “Berritzeko Estrategiak” izeneko 6. kapitulan.

3.2.2.3.1.3 Tipologiak aldatzea.

Aurreko ataletan esan dugunez, azken urteotan familien batez besteko tamaina murriztu egin da, eta aurrerantzean ere beheranzko joera hori egongo dela uste dugu; beraz, etxebizitza txikiagoko moduluak har daitezke eta horien kopurua, horrenbestez, handiagoa izango da, lehendik dauden etxebizitzak eta eraikiko diren berriak aintzat hartuta.

Eraikinen behealdeak etxebizitzatzat erabiltzeari dagokionez, esku-hartze hori ez da jarduketa positibotzat hartzen; izan ere, eredu mistoaren arabera (jarduera ekonomikoa eta egoitza espazioan integratzen dituen eredua), ez da komeni jarduera ekonomikoa hiriguneen kanpoaldera eramatea; izan ere, azken horren ehuneko egokia bermatu behar da, ez bakarrik merkataritza-erabileretarako, baita hirugarren sektoreko gainerako jarduera ekonomiko guztietarako, zerbitzuetarako edo etxebizitzarekin bateragarria den industriarako ere, eta zuzkidura publikoetarako eta pribatuetaarako ere bai. Eta, lehendik eraikitako eraikinetan, jarduera ekonomiko horretarako lekurik egokienak eraikinen beheko solairuak izan daitezke; izan ere, bertan, eraikineko beste solairu batzuetan jardunbide irregularra dutenak ere ezarri ahal izango dira, egoitzakoak ez diren erabilerekin (batez ere, bulegoak, lanbide-bulegoak, klinikak, akademiak eta beste jarduera liberal batzuk, bere garaian goiko solairuetan kokatu zirenak, solairu horiek garai hartan beheko solairuak baino merkeagoak zirelako).

Hala eta guztiz ere, eremu baten barruko erabilerak mistoak izateko, beheko solairuak ez ezik eraikin soilak ere erabil daitezke, eta horietan etxebizitzarekiko erabilera bateragarriak garatuko dira.

3.2.2.3.2 Planeamenduaren gaitasuna optimizatzea.

Indarreko planeamenduaren gaitasunari dagokionez, berriro aztertu behar da horren optimizazioa, LZEan eta Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legean ezarritako estrategiaren arabera; alderdi horretatik, lehentasuna emango zaio lurzoru berriak kolonizatu baino lehen garaturiko eremuak erabiltzeari.

Kontuan hartu behar da, 2/2006 Legea indarrean sartu ondoren, bertako bigarren xedapen iragankorrean ezarritakoaren arabera, gehieneko eta gutxieneko eraikigarritasunak ezarri direla, eta hirigintza-antolamenduko planek (behin betiko onetsita daudenak ere barne) berez onartu behar dituzte, baldin eta lege hau indarrean sartzeko unean antolamendu xehatua behin betiko onetsita ez badago; beraz, oraingo planeamenduaren gaitasuna handitu egin daiteke, gutxieneko eraikigarritasuna aplikatuta.

Horrela, Legeko 77. artikuluan ezartzen denez, finkatu gabeko hiri-lurzorurako eta lurzoru urbanizagarriarako, zuzkidura publikoetarako ez diren erabileren kasuan, sestra gainera gutxieneko eraikigarritasun fisikoa kalkulatzeko, lurzoruaren metro koadro bakoitzeko 0,4 metro koadroko sabaiko indizea aplikatuko zaio eremuaren edo sektorearen azalerari, sistema orokorretarako lurzoru aintzat hartu barik. Hirigintza-garapenen helburua %15eko edo hortik gorako lurzoru-azalerak izanez gero, indizea 0,3 izango da. Babeseko etxebizitzarako lurzoru-erreserba egin behar duten udalerrietan, indizea 0,25 izango da.

Gehieneko eraikigarritasunari dagokionez, udal bakoitzak ingurukoa aintzat hartuta aukeratu beharko du eraikigarritasun hori, udalerri bakoitzaren nortasuna mantentzeko.

Lurzoru-beharrizanak kontrajarri egiten zaizkio indarreko planeamenduek Legea egokituta ematen duten hazkunde-gaitasunari; planeamendu horiek LZEan jasota daude, data jakinari buruzko informazio mailan, eta berrikusi edo aldatu egin daitezke.

3.2.2.3.3 Okupazioaren mugako eremuak.

LZEaren ondoreetarako, hirigintza-garapen berrien bidezko okupazioaren mugako eremuak izango dira Ezarkuntzen Lurralde Ereduko eta Ezarkuntza Sistemako planoetan islatutako lurralde-eremuak; horietan, udal-planeamenduko agiriak hurrengo 16 urteetarako proposaturiko hazkundeak izan ditzakete, eta horietatik kanpo ezin da hirigintza-eraldaketarik egin.

Okupazioaren mugako eremuak, izan ere, datozen urteotako hazkundera mugatzeko azalerak dira. Eremu horiek honako ezaugarri hauek dituzte:

1. Ez dira egokitzen eskaintzaren gehieneko mugetara, eta udalei aukerako okupazioak ahalbidetzen dizkiete, adierazitako eremuen barruan; hau da, lurzoru berriak aukeratzeko lasaitasuna dago eta, beraz, beti ez dira oso-oso-rik okupatzen.

Udal-planeamenduak eremu mugetatik lurzoruen sailkapena aldatu nahi duenean, honakoa kontuan hartu beharko du: lurzoruek polui dezaketen jardura edo instalazioa izan badute edo eutsi behar badute, 1/2005 Legeak 17.1. artikuluan xedatutakoarekin bat, EAEko ingurumen-organoari dagokio lurzoruen kalitatea aitortzea, Legean araututako prozedurari jarraiki. Eta, era berean, aipatu legeak 17.5. artikuluan xedatutakoarekin bat, lurzoruen kalitatearen aitortzea Hiru Planeamendua behin betiko berraztertu edo aldatu baino lehen egin beharko da.
2. Horien barruan espazio askeen edo zuzkiduren sistema orokorrak egon daitezke. Nolanahi ere, horietan espezie autoktonoak erabiltzea gomendatzen da landaretzari dagokionez eta ez da gomendatzen atzerriko landare-espezieak erabiltzea, bereziki, ur-ibilguetatik hurbil dauden zonetan, hori guztia espazio horiek paisaiari moldatu eta integratzen direla bermatzeko eta arriskuaren eskaerak minimizatzeko.
3. Eremuak ezarri ondoren, okupazio-aukerak emateko, gerta daiteke, egoitzakoa den eraikitako eta urbanizaturiko jarduketan ondorioz (Eskualde Egituran lurzoruen kontsumoa geldiarazteko), eremuotako ezein azalerarik okupatu behar ez izatea.
4. Okupazioaren mugako eremuetan azalerarik okupatu ezean edo zati bat soilik okupatuz gero, gainerako azaleran "Inguru Fisikoaren Antolamendua" izeneko O-01.A planoan ezarritako kategoriak ezarriko dira, eta horiek "Ezarkuntzen Lurralde Eredua" izeneko O-02.A planoen seriean ere grafiaturik daude.

3.2.2.3.3.1 Okupazioaren mugako eremuak zehaztea.

“Okupazioaren mugako eremuak” mugatzeko jarraitu den prozesua ondoren azalduta dago.

Aukeratzen diren lurzoruak, batez ere, finkaturiko eremuen edo garatu beharrekoen ondokoak izango dira, udal-planeamenduan ezarritakoaren arabera; saihestu egingo dira isolatuta dauden eta oraingo ereduarekiko loturarik ez duten hirigintzak.

Lurralde Plan Partzial hau egiteko erabilitako iturria BFaren Garraio eta Hirigintza Saileko Planeamendu GIS izenekoa izan da. 2008ko martxoan eguneratua dago. Nolanahi ere, iturri horretako informazioa indarrean dauden udal-planeamenduetatik lortzen da eta hiru hilez behin eguneratzen da.

Planeamenduaren GIS gutxi gorabeherakoa da, arau-dokumentu lotesle bakarrak egiaz onartzen direnak baitira. Paper euskarrian eginak egoten dira eta Udaletako, Foru Aldundiko eta Eusko Jaurlaritzako planeamendu artxibategietan aurkitzen dira. Aipatu dokumentuak elkarren artean homogeneotasunik gorde gabe idazten dira, beraz, udal-planeamenduak erantsiz ez da Bizkaiko lurraldearen informazio urbanistiko jarraitua eta koherentea lortzen. Hala, planeamendu desberdinak interpretatu behar dira, antzeko tratamendua emateko. Lan hori Garraio eta Hirigintza Sailak egiten du.

Ezarkuntzen Lurralde Ereduko eta Ezarkuntza Sistemako planoetan adierazitako eremuak, eskala aldatzean, egokitu egin daitezke udal-planeamenduaren bidez, errealitate fisikoarekiko zehaztapen zorrotzagoa egiteko. Berregokitze horren barruan LZEak grafikoki mugaturiko azalerak sar daitezke, aintzat hartuta lerrokadurak, bertako eraikinak, lurraldearen topografia, interes naturala edo eraikia duten elementuen zaintza, bide-egiturarako egokitzapena, etab.

Okupazioaren mugako eremuak landaretza autoktono interesgarriaren areen gainean baleude, 11/1997 Foru Arauak, Zenbait Baso Espezie Autoktonoen Erregimenari buruzkoak, definitutako irizpideak kontuan hartu beharko dira. 10. artikulua aplikatzeari dagokionez udal-gogoeta alde batera utzi gabe, honakoa xedatzen du: arrazoi justifikaturik ez dagoen bitartean, espezieak kontserbatu behar direla.

Okupazioaren mugako ereduak zehazteko orduan, okupazioaren egokitze-irizpide batzuk erabili dira eta udal-planeamenduak egoitza erabileretarako erabil ditzake, berrikusi beharreko udal-planeamenduan oinarrituz, iraunkortasuna sustatzeko. Irizpideok honako hauek dira:

1. %15etik beherako maldako lurzoruak, batez besteko malda txikiagoko eremu handiagoetan dauden azalera txikien kasuan izan ezik.
2. Euskal Autonomia Erkidegoko Ibai eta Erreka Ertzen Lurraldearekiko Zati Egitamuak zehazturiko 10, 100 eta 500 urteko hiru itzultze-aldietan urak hartzeko modukoak diren eremuen eraginpean ez dauden lurzoruak.

Xede horrez, 500 urteko itzulera-denboraldiarengatik eragindako lurzoruak ez dira bakarrik urpetze-irizpideengatik baztertzen, baita lurzoruen

edafologia-balio handiarengatik ere. Nagusiki bat datoz Baso eta Nekazaritza LPSk definitutako Balio Estrategiko Altuaren Nekazaritza eta Abeltzaintzaren kategoriarekin.

3. Babes Handiko Lurzoruak eta Gainazaleko Uren Babesa kategorietan jasota ez dauden lurzoruak.

Udal planeamenduek, salbuespen gisa, Okupazioaren mugako eremuetatik kanpoko hirigintza ezarpen berrietarako proposamenak egin ahal izango dituzte, alegia, Plan Partzialean aurreikusi gabeko egoitzako ezarkuntza berriak finkatzeko.

Alabaina, proposamen horiek ondorengo baldintza hauek bete beharko dituzte:

- Udal proposamenak gizarte intereseko jardueri buruzko justifikazio zorrotza eta Lurralde Plan Partzialak diseinatutako lurralde ereduarekin lotura izan beharko ditu, eta eragin ditzakeen lurralde inpaktuei buruzko azterketa egokia ere aurkeztu beharko du.
- Dena dela, hirigintza ezarpen berriak egiteko proposamen aukera aurretik dauden hiriguneetan eta haiekin zuzenean edo zeharka lotura duten hirigintza hazkunderen aurreikuspenak egitera eta mugatuko da, artikulua honen 6. puntuan zehaztutako irizpideak erabiliz.
- Udal Planeamendu Orokorrak proposatuko dituen egoitzako lurzoru berriek ez dute ezarritako egoitza kopurua handitzerik eragingo ezta Lurralde Plan Partzialak proposatutako egoitzako lurzoruaren okupazioaren hedadura handitzerik ere.

3.2.2.4 Egoitza ereduaren ezaugarriak.

3.2.2.4.1 Etxebizitzaren batez besteko azalerak eta dentsitatea.

Eraikigarritasun kontzeptuaren definizioa emateko orduan, 2/2006 Legea joko dugu. Eraikigarritasun fisikoa edo gordina, izan ere, sestra gainean edo sestra azpian eraikitako nahiz eraiki beharreko sabai-azalera osoa da; hirigintza-eraikigarritasuna, berriz, hirigintza-antolamenduak lurralde-eremu jakinerako ezarritako irabazizko erabilerei nahiz jardueri dagozkien eraikigarritasun fisikoa da, eta salbuetsita gelditzen da eremu horretarako lehendik edo aurreikusita dauden zuzkiduren eraikigarritasun fisikoa. LZEak, Legeko 77. artikuluan adierazitakoaren arabera (hirigintza-eraikigarritasunaren mugei buruzko artikulua), zuzkidura publikoetarako ez diren erabileretarako sestra gaineko eraikigarritasun fisikoa ezartzen du, hau da, sestra gaineko hirigintza-eraikigarritasuna, sistema orokorretarako lurzorua aintzat hartu barik.

Horri dagokionez, Euskal Herriko Lurzoru eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legeak ezarritako eraikigarritasunak betetzen direla udal-planeamenduak zainduko du. Hori guztia honakoa alde batera utzi gabe: legeak xedatutako eraikigarritasunak beteta, okupazioarekiko eremu mugei buruzko proposamenak egiten diren

areetan LPPk hektareako etxebizitzaren izapideen barruan etxebizitzaren batez besteko azalaren estimazioa egingo duela proposamenak legearen parametroekin bat datozela egiaztatzeko.

Bereziki ulertu behar da ikerketa bezala etxebizitzaren dentsitatearen eta batez besteko tamainaren arteko erlazioa. Argi eta garbi uzten du dentsitatea handitzearekin ez dela derrigorrez eraikigarritasuna gehitzen, udalerriek adosten duten eraikigarritasuna ingurune eraikian dagoen bolumetriarekin integratu nahian.

LZEak, hazkunderako mugako eremuak proposatzeko orduan, aztertutako lurralde-eremuaren harrera-gaitasuna aztertzen du, eraikuntza-bolumenak harrera-gaitasun hori ez gainditzeko.

Hala eta guztiz ere, aintzat hartu behar dira Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legeak ezarritako gutxieneko eraikigarritasunak: **0,4 m²/m²** irizpide orokortzat; **0,3 m²/m²** %15etik gorako malda duten lurzoruetan; **0,25 m²/m²** babes motaren bati lotutako etxebizitzarako lurzoru-erreserbarik egin behar ez duten udalerrietan (Igorreko Eskualde Egituraren kasuan, udalerririk gehienak).

Halaber, egoitza-erabilera orokorreko lurzoru berri guztiek, gutxienez, eremuko eraikigarritasunaren ehuneko aldagarria edukitzearen aldeko apustua egiten da, jarduera ekonomikoak kokatzeko; horien artean, industria-erabilera bateragarria ez ezik, beste batzuk ere egon daitezke; adibidez, merkataritzako hirugarren sektoreko erabilera, bulegokoa, zuzkidura pribatuko beste zerbitzu batzuk eta beste zenbait erabilera (esaterako, hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, kirola nahiz kultura eta antzeko beste batzuk).

Dentsitatearen parametroa (hektareako etxebizitza kopurua) estu lotuta dago eraikigarritasunarekin.

LZEak, okupazioaren mugako eremu bakoitzari, hektareako etxebizitza-dentsitatea, etxebizitza bakoitzeko eraikitako batez besteko azalera eta kasu bakoitzerako egokitutako hartzen dituen beste erabilera batzuetarako eraikigarritasun-ehunekoa esleitzen dizkio.

Dentsitatea ez da balio bakartzat esleitzen, gutxieneko baten eta gehieneko baten arteko dentsitate-tartea ezarrita baizik. Igorreko Eskualde Egiturako okupazioaren mugako eremuetarako dentsitate egokia ezartzeko, urkila hauek erabili dira:

A tartea (Baxua): 15 - 30 etx./Ha.

B tartea (Ertaina): 30 - 50 etx./Ha.

C tartea (Altua): 50 - 75 etx./Ha.

Dentsitateak ezartzeko, honako hau hartzen da aintzat:

- Hiriguneko ohiko dentsitateak, horren dentsitate desegokiak edo dentsitate oso baxuak nahiz oso altuak baztertzeko, horiek aldaketa kaltegarria eragingo bailukete multzoan.

- Okupazioaren mugako eremuetarako lurraldearen harrera-gaitasun urria duten udalerrietan, horiek gutxieneko dentsitatea izan behar dute, lurzorua alferrik ez galtzeko.
- Okupazioaren mugako eremu bakoitzak, gunearen erdirako hurbiltasuna aintzat hartuta edo ondoko garapenen eraginez, dentsitate-bokazio jakina dauka.

Azken emaitza “**okupazioaren mugako eremuak**” izeneko mugaketa grafikoa da, bakoitza dentsitate-urkila bati lotuta (A, B eta C), gehieneko eta gutxieneko baten bidez zehaztuz, eta horien artean Planeamenduak egokiena aukeratuko du.

- a) **Dentsitate baxuko A tartea**, hektareako 15-30 etxebizitza dituen, lehengo hiri-egiturari jarraipena ematen dioten maldako lurretan dauden eremuetarako ezarri da, eta eremuok salbuespenezkoak dira. Halako pare bat eremu baino ez dira aintzat hartzen, bata lgorren eta bestea Zeanurin.

Tarte honen goiko mugan (hektarea bakoitzeko 30 etxebizitza), kasuan kasuko eremuari lotutako etxebizitzaren batez besteko gehieneko azalera eraikia 150 m²-koa izango da, eta beraz, adierazitako batez bestekotik gorako eta beherako azalera duten etxebizitzak egon daitezke.

Tartearen gainerako zatian, eremuan eraikitako egoitza-azalera osoak ez du gaindituko goiko parametroa aplikatzearen emaitza (eraikitako azalerako 150 m²-ko, hektarea bakoitzeko 30 etxebizitzako dentsitaterako).

Bestalde, eremuko egoitza-azaleraren %5 etxebizitzarekin bateragarriak diren jarduera ekonomikoetarako edota ekipamendu pribatuetarako erreserbatuko da.

- b) **Dentsitate ertaineko B tartea**, hektareako 30-50 etxebizitza dituen, okupazioaren mugako eremuei sarrien esleitzen zaiena da, egokientzat hartzen baita, dentsitate hori Eskualde Egiturako udalerririk gehieneko dentsitatearen antzekoa delako.

Tarte horren goiko mugan (hektarea bakoitzeko 50 etxebizitza), kasuan kasuko eremuari lotutako etxebizitza eraikiaren batez besteko azalerak ez ditu 100 m²-ak gaindituko; horrenbestez, aurreko atalean esan dugun bezala, adierazitako batezbesteko horretatik gainera eta azpiko azalera duten etxebizitzak egon daitezke.

Tartearen gainerako zatian, eremuan eraikitako egoitza-azalerak ezin izango du gainditu aurreko parametroa aplikatzearen ondoriozko emaitza (100 m²-ko azalera eraikia, hektarea bakoitzeko 50 etxebizitzako dentsitaterako).

Bestalde, eremuko egoitza-azaleraren %10 etxebizitzarekin bateragarriak diren jarduera ekonomikoetarako edota ekipamendu pribatuetarako erreserbatuko da.

- c) **Dentsitate altuko C tarte**a, 50-75 etxebizitza dituen, okupazioaren mugako eremuei esleitzen zaizkie, eremu horiek halako dentsitateak dituen hiri-egitura finkatuaren ondoan daudenean, edo zati batean okupaturik dauden edo erabilgarritasun urria duten lurzoruen kasuan.

Tarte horren goiko muga (hektarea bakoitzeko 75 etxebizitza), kasuan kasuko eremuari lotutako etxebizitza eraikiaren batez besteko azalera ez ditu 90 m²-ak gaindituko; horrenbestez, aurreko atalean esan dugun bezala, adierazitako batezbesteko horretatik gaineko eta azpiko azalera duten etxebizitzak egon daitezke.

Tartearen gainerako zatian, eremuan eraikitako egoitza-azalera osoa ez da izango aurreko parametroa aplikatzearen ondoriozkoa baino handiagoa (90 m²-ko azalera eraikia, hektareako 75 etxebizitzako dentsitaterako).

Bestalde, eremuko egoitza-azaleraren %10 etxebizitzarekin bateragarriak diren jarduera ekonomikoetarako edota ekipamendu pribatuetarako erreserbatuko da.

3.2.2.4.2 Egoitza-erabilerari lotzeko moduko tipologiak.

Tipologia bi irizpide kontuan hartuta aukeratuko da: lehenengo eta behin, zonako eraikuntza tradizionalako jarraibideak errespetatzea; bigarrenez, trinkoa den eta lurzoru gutxi kontsumitzen duen hirigintza-eredua sustatzea, lurzorua baliabide urria baita.

Tipologia ahalik eta egokiena izango da, aplikatzen den dentsitatearen arabera, eta, irizpide orokortzat, honako hauek gomendatzen dira:

a) Dentsitate baxuko zonetan (A tarte):

Etxebizitza-tipologiaren erabilerak eraikinak nolabait pilatzen saiatuko da, populatze pilatua sustatzeko.

b) Dentsitate ertaineko zonan (B tarte):

Taldeko etxebizitza-tipologiak erabiliko dira; hori, oro har, 3-4 solairu inguruko altueretan garatu ahal da. Tipologia herri-arkitekturan oinarritzeko ahalegina egingo da.

c) Dentsitate altuko zonetan (C tarte):

Dentsitate honi egokituriko taldeko etxebizitzaren tipologiak erabiliko dira; eraikuntza motak, tartearen dentsitate ertainaren kasuan, 5 solairuko altuera izan dezake, baina betiere ingurura egokiturik egon beharko da.

Antolamenduari, altuerari eta materialei dagokienez, komenigarria da eraikina haraneko herri-arkitektura oso aberatsera egokitzea (arkitektura zibila nahiz erlijiosoak), baita bertako arkitektura kultura ere, eta azken hori, neurri handian, herri-arkitekturaren ondoriozkoa da: baserriak, garaiak, estalpeak, baselizak, santutxoak, arkupeak, parrokiak, dorretxeak, jauregiak, zubiak, antzinako ospitaleak, udaletxeak.

3.2.2.4.3 Babes Publikoko, Babeseko eta Tasaturiko etxebizitzak Igorreko Eskualde Egituran.

3.2.2.4.3.1 Babes Publikoko Araubideren bati loturiko etxebizitza- eskariaren zenbatespena.

Babeseko etxebizitza-beharrizanaren zenbatespena egiteko, *Gipuzkoako gazteei eta etxebizitzari buruzko gogoetak 2002* (Gipuzkoako Foru Aldundia) izeneko ikerketan erabilitako metodologia har daiteke oinarritzat; baina horrek ez du Eskualde Egiturarako datu fidagarririk ematen, eta beraz, hipotesi batzuk erabili beharko ditugu. Ondoren, erabilitako metodoa eta lorturiko emaitzak azaltzen dira.

Hurrengo 16 urteotan, Eskualde Egiturako 2.320 pertsonak 21 urte izango dituzte (biztanleria-piramidetik lorturiko datu objektiboa). Gazteen talderako oraingo

okupazio-tasa mantenduz gero (%73), 1.693 ibiliko dira lanean; talde horrek izango du gurasoen etxetik joateko aukera eta etxebizitzaren balizko eskatzailea izango da. *Gipuzkoako gazteei eta etxebizitzari buruzko gogoetak 2002* (Gipuzkoako Foru Aldundia) izeneko ikerketako hipotesia erabilita, adin-talde horretan %90eko tasa lortzen da bikoteak eratzeari dagokionez, eta %10ek gainditu egiten dute BOE lortzeko behar den errentaren gehieneko ataria (LGSa baino 5,5 aldiz handiagoa). Beraz, Eskualde Egituran, babes ofizialeko etxebizitzaren beharrezana ondoren adierazitakoaren arabera da:

A. Gazte kopurua (1)	2.320
B. Lanean dabilzan gazteak (1)	1.693
C. Lanean ibili arren, BOEa lortzeko gehieneko errenta-ataria gainditzen ez duten gazteak (2)	1.523
D. Bikote-eraketaren koefizientea (2)	%90
E. Babeseko etxebizitza-eskaria (3)	838 etxebizitza

(1) Iturria: EUSTATen datuetan oinarrituz egindako proiektzioak

(2) Iturria: *Gipuzkoako gazteei eta etxebizitzari buruzko gogoetak 2002* (Gipuzkoako Foru Aldundia)

(3) Honelaxe kalkulatu: $E = (1-D) \cdot C + D \cdot C/2$

Zifra horrek aukera ematen du Eskualde Egituran bizi eta BOEa lortzeko baldintzak betetzen dituzten gazteek halako etxebizitza bat eskuratu ahal izateko.

Kontuan hartu beharreko beste alderdi bat, izan ere, etxebizitzaren prezio garestiaren eraginezko biztanleria-exodoaren arriskua ez izatea da; hain zuzen ere, Eskualde Egituran higiezinaren eskaintzaren prezioa Bizkaia osokorik baxuena da; dena den, exodo hori, zenbait kasutan, biztanleek lana Eskualde Egituratik kanpo lortzen dutenean eta etxebizitzaren prezioan dagoen aldea Eskualde Egituran gelditzea eragiteko modukoa ez denean gertatzen da.

Azkenik, 2007ko azaroaren 29ko azken datuen arabera, Etxebideren eskaerari dagokionez, hori udalerri nagusietan kontzentratzen da:

Area Funtzional guztian 1.123 eskatzaile daude eta horietatik 226k bakarrik alokairua eskatzen du, ziurrenik, erosteko diru-sarrera nahikoak ez dituztelako.

Etxebizitza babestuen eskaera handieneko udalerria Lemoa da eta atzetik Igorre dago. Lemoak 379 eskatzaile ditu eta bakarrik 41 daude erroldatuak udalerri horretan; bien bitartean, Igorren proportzioa orekatuagoa da: 287 eskatzaile guztira eta 103 udalerrian erroldatuak. Egoera geografikoari erreparatuz, Lemoan erroldatu gabe dauden eskatzaileak Galdakao, Amorebieta eta Zornotzatik datozela suposa daiteke.

Aurreko paragrafoan eskainitako datuak hurrengo atalean dagoen taulan egindako kalkuluekin bat datoz.

3.2.2.4.3.2 Babes Publikoko Araubideren bati lotutako etxebizitzetarako erreserba.

Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legeak ezarritako atari batzuen gainetik, udalerriek babes publikoko araubideren bati lotutako etxebizitzetarako erreserba egin behar dute. Horri dagokionez, 82. artikuluan helburu horretarako lurzoru-erreserba egin beharra arautzen da, eta hori, oro har, 3.000 biztanletik gorako udalerrietan eta 2.000 biztanletik gorako biztanleria duten hiri-lurzoruaren ondoko gunek dituzten udalerrietan aplikatu behar da.

Igorreko Eskualde Egituran, lehenengo kasuan dagoen udalerri bakarra Igorre da; hau da, 3.000 biztanletik gorako biztanleria dauka. Lemoa bigarren kasuan egon daiteke; izan ere, 3.000 biztanlerik eduki ez arren, biztanlerik gehienak hiri-lurzoruan bizi dira.

Udaleko hirigintza-planeamenduak, bestalde, babes publikoko araubideren bati lotutako etxebizitzetarako lurren erreserba egin behar du, 80. artikuluan adierazitako estandarrak eta zenbatekoak aintzat hartuta:

- **Finkatu gabeko hiri-lurzoruan**, horren egikaritza gehienbat egokitzakoa den erabileraren jarduketa integratuen bidezkoa denean, egitamu orokorretako eta, bestela, egitamu berezietako hirigintza-antolamenduak babes publikoko araubideren bati lotutako etxebizitzetarako kalifikatuko ditu gutxienez egoitza-erabilerako hirigintza-eraikigarritasunaren **%40ko** hazkundera, lehendik gauzatutakoari dagokionez. Ehuneko hori gutxienez **%20an** xehatzen da araubide orokorreko nahiz bereziko babes ofizialeko etxebizitzak eraikitzeo, eta gainerako ehunekoa, **%40ra** arte, tasaturiko araubidea duten babes ofizialeko etxebizitzak eraikitzeo.
- Gehienbat egoitzako erabilera duen **lurzoru urbanizagarrian**, egitamu orokorretako eta, bestela, egitamu berezietako hirigintza-antolamenduak babes publikoko araubideren bati lotutako etxebizitzetarako kalifikatuko ditu gutxienez egoitza-erabilerako hirigintza-eraikigarritasunaren **%75eko** hazkundera, lehendik gauzatutakoari dagokionez. Ehuneko hori gutxienez **%55ean** xehatzen da araubide orokorreko nahiz bereziko babes ofizialeko etxebizitzak eraikitzeo, eta gainerako ehunekoa, **%75era** arte, tasaturiko araubidea duten babes ofizialeko etxebizitzak eraikitzeo.
- Bi kasuotan, tasaturiko araubidea duten babes ofizialeko etxebizitzetarako onartutako hirigintza-eraikigarritasunaren orde, udaleko etxebizitza tasatuak erabil daitezke, Legean ezarritakoaren arabera.

Lurzoru egokiaren erabilgarritasuna funtsezko faktorea da etxebizitza-jarduketak garatzeko. Horrela, udalek, udal-planeamenduaren bidez, epeak finkatu behar dituzte garapeneko planeamendua egiteko zein onesteko eta lurzoru programatzeko, eta, horrela, babesturiko etxebizitzaren eskariari erantzuna emateko (sustapen publikoa edo pribatua duten etxebizitzak), eredu gehieneko etxebizitza kopurua aintzat hartuta (eta ez eskaintzakoak).

Hala eta guztiz ere, Eskualde Egiturako udalerririk gehienak ez daude legez behartuta helburu horretarako erreserbarik egitera, ez baita ezarritako gutxieneko biztanleria-atarira iristen. Dena den, udalerrri txikiago horiexek jasaten dituzte, gehienbat, biztanleriaren lekualdatzeak (Eskualde Egiturako toki nagusietarakoak), eta horietan etxebizitza merkeagoak egoten dira, batez ere lehenengo etxebizitza lortzeko; hortaz, udalerrriok babesturiko etxebizitza garatzeko ekimenak koordinatu eta sustatu behar dituzte.

Horri dagokionez, 2/2006 Legeko 27.4 artikuluan ezartzen denez, batez besteko hirigintza-eraikigarritasunaren %10eko lagapena, bertan ezarritakoa, lursail eraikigarrian gauzatu behar da. Legez babesturiko etxebizitzarako lurzoru erreserbarik egin beharrik ez duten udalerriek, baldin eta eremuan, sektorean nahiz gehienbat egoitza-erabilera duen egikaritza-unitatean helburu horretarako erreserbarik ez badute, babes publikoko etxebizitzarako erabili beharko dituzte lortutako lursailak.

Indarreko legeriaren aplikazioaren eraginpean ez dauden udalerrri hauetan, komenigarria da alokairuko etxebizitza-parkea edukitzea, hori gehienetan salerosketakoa baino malguagoa baita. Azken batean, udalerrriak inplikatu egin behar dira helburu horretarako lurzoruaren udal-ondarea sortzen; gainera, Sustapen Publikoko Etxebizitzaren Parkea egonkor mantendu (hori askea ez izateko), azalera-eskubidea erabili eta, orokorrean, lehengo nahiz geroko etxebizitzaren alokairua sustatu behar dute, gazteen sektoreetarako egoitza-malgutasun handiagoa lortu ahal izateko. Udalerrri horietan, familia berriak eratzeko lurzoru-eskariak asistematikoak izaten dira, eta antolaturiko eskari batean oinarrituz ebazten dira; garatzen diren jarduketak, berriz, inplikaturiko administrazioen arteko hitzarmenaren bidez artikulatzeko modukoak dira.

Halaber, udalek, batez ere udalik handienek, eskumenak berenganatu behar dituzte etxebizitza publikoen ondarearen sustatzailatzat eta administratzailatzat. Etxebizitza horien kudeaketari garrantzi handia eman behar zaio, parke publikoaren kontserbazio akastunaren edo administrazio ezegokiaren eraginezko arazoak ekiditeko.

Azkenik, informazio gisa, Etxebizitzaren LESaren eta Idazte Taldearen zenbatespenen konparazioa aurkezten da.

Etxebizitzaren LESaren eta Idazte Taldearen zenbatespenen konparazioa.

UDALERRIAK	Proposaturiko BOEak	Kalifikaturiko BOEak (2000ko urtarrila)	BOEtzat kalifikatzeko beharizana	Babesturiko Etxebizitzaren Zenbatespena (*)
Iturria	Etxebizitzaren LES	Etxebizitzaren LES	Etxebizitzaren LES	Gure zenbatespena
Arantzazu	0	0	0	20
Areatza	60	12	48	77
Artea	45	109	0	42
Bedia	85	76	9	73
Dima	0	0	0	80
Igorre	480	23	457	255
Lemoa	150	0	150	204
Zeanuri	70	14	56	87
IGORREKO E.E.	890	234	720	838

(*) Babesturiko Etxebizitzaren zenbatespenaren banaketa (udalerrien arabera zatikatu gabe) etxebizitza nagusien oraingo banaketa kontuan hartuta egin da.

3.3 JARDUERA EKONOMIKOAK

Biztanleria finkatzeko eta ingurumena errespetatzeko helburuak garapen ekonomiko iraunkorreko estrategia behar du, oraingo beharrianak betetzeko, hurrengo belaunaldien bizi-kalitatea arriskuan jarri barik.

3.3.1. JARDUERA EKONOMIKOAREN ETA LANAREN AZTERKETA ETA DIAGNOSTIKOA

3.3.1.1. Industria-jardueraren eraginpeko garapena.

Ikuspegi ekonomikotik begiratuta, Igorreko Eskualde Egituran industria-sektorearen protagonismo handia dago, eta hori denboran zehar indartu egin da, gainerako jarduerak izandako indar txikiagoaren ondorioz. Izan ere, baso-jarduerak bai, baina nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduerak ez dute, oro har, orientazio ekonomiko zehatza, eta baserriko errenten osagarriak baino ez dira. Halaber, Eskualde Egituran hirugarren sektoreko jarduera ekonomikoak oso urriak dira.

Eskualde Egiturako industria-garapena, batez ere, Igorren izan da, eta, neurri txikiagoan, Bedian eta Lemoan; horrela, udalerri horietako jarduera ekonomikoak polarizazio handia izan du. Aintzat hartuta Eskualde Egiturako gainerako udalerriek landa-izaera nabaria dutela, ondo bereizitako bi paisaia eta errealitate ekonomiko biltzen dira; horiek, neurri handian, biztanleriaren lekualdatzeak eragin dituzte, udalerriei “esleituriko” bokazio desberdinen ondorioz. Nolanahi ere, Igorreko Eskualde Egitura Bilbo Metropolitarrako Eskualde Egituraren kanpoaldeko zona da, eta ez dauka dinamismo nahikorik biztanleria-hazkundeko prozesurik eragiteko, hazkunde ekonomikoarekin batera, eta lanaren eta bizilekuaren arteko oreka lortzeko; horrek biztanleen mugikortasuna eragiten du. Bizkaiko Lurralde Historikoko Eskualde Egitura nagusiaren ondoan egoteak, segurutik, oztopatu egin du zerbitzuen jarduera berriak sartzea eta bertako industria garapena osatzeko biztanleria-ataria nahikoa izatea.

3.3.1.2. Biztanleriak eta lanak Eskualde Egituran izandako bilakaera.

Oraingo abagunean oinarrituriko zenbatespena eginez, hurrengo 16 urteotan Eskualde Egiturako 2.320 pertsona egongo dira lan egiteko adinean; horietatik, euren adin taldearen oraingo okupazio-tasa mantenduz gero (%73), 1.693k egingo dute lan. Eskualdeko egitura ekonomikoak kuota hori zurgatzeko gaitasuna izan behar du. Halaber, egitamuaren indarraldian 2.698 pertsonak 64 urte izango dituzte, eta beraz, irten egingo dira biztanleria aktiboaren taldetik. Kuota horretatik, enplegua utziko duten pertsonak 1.618 izango dira (%60 inguruko okupazio-tasa, adin-talde horretan).

“Hutsik dauden enpleguen” (1.618), hau da, nolabait ere beste langile batzuek hartzeko “aske” gelditzen diren enpleguen, eta enplegu-beharrianaren (1.693) arteko kenketak aditzera ematen du 75 enplegu beharko direla (hutsik dauden

IGORREKO ESKUALDE EGITURAREN LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUA

enpleguak Eskualde Egiturako biztanleek hartzen dituztela dioen hipotesia onartuta). Eskualde Egiturako oraingo egitura mantenduta, 75 enplegu horien banaketa sektoriala hauxe izango da:

Eskualde Egiturako beharrian endogenoak hurrengo 16 urteotan

	Guztira	Nekazaritza	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak
Arantzazu	2	0	1	0	1
Areatza	7	0	2	1	3
Artea	4	0	1	0	2
Bedia	6	0	2	0	3
Dima	8	0	3	1	4
Igorre	26	0	12	2	12
Lemoa	15	0	7	1	7
Zeanuri	8	1	3	0	4
IGORREKO E.E.	75	2	31	5	37

Hutsik dauden enpleguak Eskualde Egiturako biztanleek hartuko dituztela dioen hipotesia, neurri handian, biztanle horien trebakuntza mailaren arabera da, eta trebakuntza hori Bizkaiko batez bestekoa baino urriagoa dela jotzen da.

10 urte eta gehiagoko biztanleria, lurralde-eremuka sailkatuta, trebakuntza mailaren arabera. 2001

	Biztanleria osoa	Ikasketa barik	Eskolaur. eta oinar.	LH	Bigarren mailakoa	Ertaina - goikoa	Goi mailakoa	Erdi edo goi mailako ikasketen ehunekoa, biztanleria osoari dagokionez	Lanbide heziketako ikasketen ehunekoa, biztanleria osoari dagokionez
Artea	599	3	231	102	125	49	81	%22	%17
Areatza	958	13	455	155	161	82	81	%17	%16
Lemoa	2.478	128	1.183	398	383	162	187	%14	%16
Bedia	923	47	478	131	112	66	72	%15	%14
Zeanuri	1.068	89	435	200	124	99	121	%21	%19
Igorre	3.595	106	1.627	652	651	236	301	%15	%18
Arantzazu	273	6	119	54	36	28	28	%20	%20
Dima	970	16	455	180	147	67	104	%18	%19
E.E. guztira	10.864	408	4.983	1.872	1.739	789	975	%16	%17
Bizkaia	1.040.537	45.708	438.234	139.121	188.851	76.994	144.389	%21	%13

Iturria: Eustat

Taula horretatik ondorioztatzen denez, beharrezkoa da haraneko biztanleriaren trebakuntza hobetzea. Lana sortzeko estrategiarekin batera, lanbide-gaitasuna behar da. Bestela, kalitaterik handieneko enpleguak kanpoko langileek hartuko dituzte.

Eskualde Egituran lana sortu beharra aztertzeko orduan kontuan hartu behar den beste datu bat langabezia-tasa da. 2001eko martxoan tasa hori %5aren ingurukoa zen (202 langabetu), eta hori marruskadurako langabeziatzat har daiteke.

EINen erregistraturiko langabezia, lurralde eremuen arabera sailkatuta (martxoaren 31ko datuak).

	2000	2001
Artea	19	10
Dima	21	21
Arantzazu	7	5
Areatza	27	26
Igorre	86	59
Lemoa	53	50
Zeanuri	15	12
Bedia	36	19
E.E. GUZTIRA	264	202

Iturria: Eustat

Hala eta guztiz ere, langabezia baxuak ez du esan nahi lanposturik sortu behar ez denik. Izan ere, lanpostuok orain inoiz baino garrantzitsuagoak dira hirugarren sektorean, sektore horretan okupaturik daudenek Eskualde Egituratik kanpo joan behar izaten baitute lanera. Bestalde, oraingo industria-gaitasuna mantendu beharra dago eta, horretarako, kasu askotan, instalazioak handitu eta modernatu egin behar izaten dira. Horrenbestez, biztanleria finkatzeko, beharrezkoa da Eskualde Egiturak okupazio-aukera egokiak eskaintzea, eta, horretarako, jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren erreserba nahikoa egin behar da.

Bestalde, Eskualde Egituran konpentsazio eza nabaria dago lanaren eta bizilekuaren kokalekuan. Hain zuzen ere, Jarduera Ekonomikoetarako eta Merkataritza Ezarkuntzetarako Lurzoruaren Sorrera Publikoaren LESean ezarritakoaren arabera, Eskualde Egiturako Bigarren Sektorean lan egiten duten biztanle guztietatik 1.826 biztanle Eskualde Egituratik kanpo bizi dira. Komenigarria izango litzateke konpentsazio eza hori zuzentzea, horren eraginezko garraio-kostu handiak ekiditeko eta langileen bizi-kalitatea hobetzeko.

Lanaren eta bizilekuaren kokalekua, bigarren sektorean, Igorreko Eskualde Egituran

UDALERRIA	Bigarren sektorean dihardutenak	Bigarren sektoreko enplegu kopurua	Enpleguen balantzea
ARANTZAZU	59	49	-10
AREATZA	207	30	-177
ARTEA	94	19	-75
DIMA	216	31	-185
ZEANURI	215	46	-169
HEGOALDEA (E.E.)	791	175	-616
IGORRE	947	2.400	1.453
LEMOA	507	856	349
BEDIA	169	819	650
IPARRALDEA (E.E.)	1623	4075	2452
IGORREKO E.E.	2.414	4.250	1.836

Iturria: Jarduera Ekonomikoen LES.

Aipagarria da Eskualde Egituraren hegoaldeko udalerriek (Zeanuri, Areatza, Artea, Arantzazu eta Dima) desoreka handia dutela iparraldeko udalerriei dagokienez (Igorre, Bedia eta Lemoa). Azken horietan 2.452 langileko “enplegu-soberakina” detektatu da, hau da, eremu horrek laneskua erakartzen du, baina langileok ez dira Eskualde Egituran bizi; hegoaldeko zonan, berriz, aurkako joera ikusten da. Hain zuzen ere, udalerriotan bizi diren bigarren sektoreko 616 langilek bertatik kanpo egiten dute lan (askok iparraldeko udalerrietan).

Adierazitako guztia kontuan hartuta, eta Eskualde Egituran egoitzaren eta lanaren arteko oreka handiagoa lortu ahal izateko, hegoaldeko udalerrietan industria-lurzorua sortzea zentzuzkoa da (Arteako industrialdea), baita iparraldeko udalerrietan egoitza-lurzorua sortzea ere (batik bat, Igorren); dena den, gure ustez, Eskualde Egituraren tamaina txikiaren ondorioz ez da beharrezkoa egoitza-udalerriaren eta lan-udalerriaren arteko erabateko bateragarritasunik egotea. Esate baterako, Igorren eta Arantzazuren arteko lekualdatzeen kostuak ez dira garestiagoak Igorre barruko lekualdatzeak baino; hortaz, ez da zentzuzkoa udalerri edo ezarkuntza guztietan oreka lortu nahi izatea. Bestalde, aintzat hartu behar da udalerri bakoitzaren bokazio guztiak sustatu behar direla, bertako balioetan oinarrituz (batzuetan oso bereizgarriak eta parekorik gabeak), eta bokazio guztiak ez dira zertan industriakoak izan; izan ere, udalerri guztiek, gehienbat hegoaldekoek, industria-eremuak edukitzea akatsa da.

3.3.2. PROPOSATURIKO EREDU EKONOMIKOA

3.3.2.2. Ereduaren helburu orokorrak.

3.3.2.2.1. Eraikitako ondarea optimizatzea.

Lurzorua ondasun urria da lurralde honetan, eta, beraz, lurraldea erabiltzeko eredu iraunkorrak erabili behar dira; hau da, "lurzorua kontsumitzeko ekonomia-printzipioa" erabili behar da.

Horretarako, lehenengo eta behin, eraikitako ondarearen optimizazioa sustatu behar da, kasu honetan udal-planeamenduan dauden eremuak Suspertuta (batez ere, jarduera ekonomikoei dagokienez), oraingo irudia hobetzeko eta industria-paisaia egokitzeko, EAEko industrializazio masiboaren garaian sorturiko hiri-eremuetan.

Industria-paisaiari dagokionez, aipagarriak dira Industria Aurriak, Narriaturiko Eremu gisa identifikatzen direnak; hala ere, euren ezaugarri bereziak aintzat hartuta, ez daude suspertzeko esku hartzeari lotuta.

3.3.2.2.2. Hirugarren sektoreko jarduerak egoitza-eremuetan integratzea.

Oraingo eredu ekonomikoak Eskualde Egiturako zona jakinetan pilatzen ditu jarduera ekonomikoak, eta, eredu horren inertiaren eraginez, oraingo planeamenduen ezarkuntza berriek industria-zona izeneko leku tradizionaletan (bide-sarea egotean oinarrituriko eta hiriguneetatik isolaturiko zonak) kokatu nahi dituzte jarduerak. Horrenbestez, egoitza-erabilerarekin bateragarriak diren jarduera ekonomiko asko hiriguneen kanpoaldean kokatu nahi izaten dira, bertan lurzorua merkeagoa delako. Horrela, hiritik isolaturik dauden zonen, egoitza-eremuen eta industria-eremuen araberrako espezializazio funtzional kaltegarria sortzen da; horiek ez daude elkarrekin egituratuta eta zona batetik besterako mugikortasun handia sortzen dute; horrek eragin larriak ditu ingurumenean eta funtzioetan.

LZEak proposaturiko jarduera ekonomikoaren ereduak haxe lortu nahi du: A tarte (15-30 etx./ha.) eta B (30-50 etx./ha.) nahiz C (50-75 etx./ha.) tarteetako egoitza-erabilera orokorreko lurzoru berri guztiek, hurrenez hurren, eremuko eraikigarritasunaren %5eko eta %10eko erreserba edukitzea (gutxienez), jarduera ekonomikoak kokatzeko. Jarduera horien artean, gainera, industria-jarduera bateragarria ez ezik, merkataritzako hirugarren sektoreko erabilerari lotutakoak, bulegokoak eta zuzkidurako beste zerbitzu batzuk ere egon daitezke (adibidez, hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, kirola nahiz kultura eta antzeko beste batzuk).

Beraz, LZEaren helburua hirian jarduera ekonomikoen eta ekipamenduen erabilerak suspertzea da. Horrela, horiek ez dira hiriguneen kanpoaldeko eremuetan kokatuko; izan ere, kokaleku horiek instalazio industrialagoak hartzeko erreserbatzea komeni da: erabilera hori ez da hain bateragarria egoitzako hiri-

egiturarekin, eta, gainera, lotura funtzional handiagoa dauka merkantzien trafiko astunarekin.

3.3.2.2.3. Inguru naturala errespetatzea.

Lurralde-antolamenduaren helburu nagusienetariko bat baliabide naturalak zentzuz administratzea eta ingurumena babestea da. Ikuspegi horretan, lurraldearen gaineko jarduketa sektorial guztietarako erreferentziakoak diren EAEko Lurralde Antolamenduko Jarraibideek (LAJ) konpromisoazko jarrera etikoa hartzea proposatzen dute, ingurumenaren tratamenduari dagokionez, inguru naturalaren arazoekiko eta aukerekiko sentikortasun berezian oinarrituz, inguru horren gaineko eragin negatiboak ekiditera mugatu barik.

LZEak garaipen iraunkorrekiko konpromisoa du eta, horrela, ingurumen-baliorik urrienerako lurzoruak erabiltzea proposatu du; horretarako, okupatu behar ez diren lurzoruak zehazten dituzten irizpideak finkatu behar dira, lurzoru horiek babestuta eta hirigintza-eraldaketatik salbuetsita gelditzeko; halako lurzoruaren artean, hiru itzultze-aldietariko edozeinetan urak hartzeko modukoak diren eremuak daude, balio estrategiko eta edafologiko handia baitute; horrenbestez, gogortu egiten dira Ibai eta Erreka Ertzen LESeko baldintzak eta Babes Berezikiko eta Gainazaleko Uren Babeseko kategoriaren batean jasotako lurzoruetarako baldintzak.

3.3.2.2.4. Garraio publikoari loturiko irisgarritasuna eta mugikortasunerako aukerako moduak.

Mugikortasun-fenomenoa, izan ere, LZEak oinarritzat hartzen duen alderdietariko bat da.

LZEak, hortaz, hiri trinkoaren printzipioak betetzea eta egoitza-eremuetan jarduera ekonomiko bateragarriak sartzeari erabaki du, mugikortasun iraunkorren aurkakoak diren hiri-garapenerako oraingo joera batzuk zuzendu ahal izateko.

Jarduera ekonomikoak, zenbait kasutan, ibilgailuen bideen arabera sortu dira, hiriaren berezko egiturari jarraitu barik; halako jardueretara joateko modu bakarra ibilgailu pribatua da gaur egun, eta bideak eurak hesiak dira gainerako irisgarritasun mota guztietarako; beraz, aukerako garraiobideak proposatzen dira, adibidez, oinezkoa eta bizikleten bidezkoa; horretarako, lurraldea, egoitza eta jarduera ekonomikoa lotzen dituzten ardatz jarraituak sortuko dira; horiek kaleek osatuko dituzte, eraldaturiko lurzoruetan, eta lehendik dauden bideetan euskarrituriko tarte bigunek, berriz, lurzoru urbanizaezinean, betiere inguru fisikoa aldatu barik; hori guztia, bestalde, erabileraren ikuspegitik, guztiz bideragarria da oinezkoentzat eta bizikletentzat, aintzat hartuta zona batzuen eta hiri-ezarkuntzen arteko hurbiltasuna, distantzia osoak eta topografia.

Hiri-garapenera loturiko alderdi horiek ez ezik, beharrezkoa da garraio publikoa sustatzea eta ibilgailu pribatuaren erabilera baztertzea, mugikortasun-arazoari erantzuna emateko zati osagarritzat.

3.3.2.3. Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren kuantifikazioa.

3.3.2.3.1. Kalkulurako metodoa.

3.3.2.3.1.1. Eredu ekonomikoaren oinarriak.

Hazkunde ekonomikoari dagokionez proposatzen den ereduaren helburua, izan ere, Eskualde Egituran azken urteotan ikusitako joerari erantzuna ematea da. Hazkunde hori lehen sektorearen, hirugarrenaren eta bigarrenaren garapen konpentsatua lortzean oinarritzen da, eta lehenengo biei garrantzi berezia ematen zaie, haraneko industria-pilaketa handia aintzat hartuta.

Lehen sektoreari tratu berezia eman behar zaio, zona honetan iraganean nekazaritza- nahiz abeltzaintza-ustiapen indartsua egon zelako eta zonak erabilera hori mantentzeko bokazioa duelako, betiere egoera sozioekonomiko berriekiko elkarreraginean. Horri dagokionez, inguru naturala eta, beraz, belardiak ahalik eta gehien babesteko, murriztu egin da nekazaritza-lurzoruen eta inguru naturala antolatzen duten gainerako kategorietako lurzoruen okupazioa. Horretarako, mantendu egin nahi ditu LZEak nekazaritza- eta abeltzaintza-ustiapenak, behintzat kuantitatiboki, eta jarduera ekonomikoen eraginez desagertzen diren nekazaritza- eta abeltzaintza-azaleretarako lurzoru babestua suspertzea ahalbidetuko du.

Bigarren sektoreari dagokionez, beharrezkoa da oraingo instalazioen zentzuzko hedapena ahalbidetzea; izan ere, euren biziraupena hedapen horren mendekoa da; horretarako, beharrezkoa izanez gero, bermatu egin daiteke erabileren bateragarritasuna, egoitza-erabilerari loturiko lurzoruetan, okupazioaren mugako eremuetan, udal-planeamenduen bidez; dena den, betiere, ingurumen alderdiei alderdi ekonomikoen moduko lehentasuna eman behar zaie, zonako berezitasun ekologikoak aintzat hartuta.

Hirugarren sektoreari dagokionez, haranean hirugarren sektoreko enplegu-urritasuna dago, eta, horren eraginez, sektoreko langileek emigratu egin behar izaten dute. Hortaz, jarduera horiek sustatu egin beharko dira, euren ezarkuntza errazten duten haztaperen-koefizienteak proposatuz. Alderdi horretatik, hirugarren sektoreko jardueren sorrera, kanpoaldeko eremuetan sustatu beharrean, hiriguneetan sustatu behar dira, batez ere Igorren. Hain zuzen ere, A tarteetan eta B nahiz C tarteetan, hurrenez hurren, egoitza-lurzoru berrien eraikigarritasunaren %5 eta %10 (gutxienez) zerbitzu-sektoreko jarduera ekonomikoetarako erreserbatzea proposatzen da, egoitza-erabilerarekin bateragarriak diren jarduerak izango dira, esaterako, merkataritzako hirugarren sektoreko erabilera, bulegokoak eta beste zerbitzu batzuk, besteak beste, zuzkidura pribatukoak (adibidez, hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, kirola nahiz kultura eta antzeko beste batzuk). Artean, hirigunean hirugarren sektoreko jarduerak eta zerbitzuak garatzea, izan ere, jarduera nagusienetarikoa da, bertako hirigune historikoa suspertzeko eragiketa estrategiko baten barruan.

3.3.2.3.1.2. Beharrian endogenoen kalkulua.

Kalkuluko bi hipotesi egiten dira; lehenengoa, lana sortzean eta bertako industriak handitzean oinarritzen da, eta bigarrena, berriz, Eskualde Egituran azken urteotan egon den lurzoruaren kontsumoan.

Lana sortzean eta bertako industriak handitzean oinarrituriko kalkulua.

Eskualde Egituran lan egiten duten langileen beharrianetan oinarrituz, detektatu diren industria-lurzoruko beharrianak honako hauek dira:

- Enplegu-beharrian endogenoak: kalkulua alderdi endogenotik begiratuta beharrezkotzat identifikaturiko bigarren sektoreko 31 lanpostuetan oinarritzen da. Hektarea bakoitzeko 45,7 enpleguko ratioa aintzat hartuta (EAEko industrialdeen batez bestekoa, Jarduera Ekonomikoen LZEan ezarritakoaren arabera), kontzeptu horren araberrako industria-lurzoruaren beharrian 0,68 hektareakoa da. Osagai horren barruan ez da kontuan hartu oraingo enpleguak mantentzeko, sarritan, oraingo instalazioak handitu beharra dagoela. Elementu hori (oraingo enplegu maila mantentzeko beharrian endogenoa) ondoren jasota dago.
- Oraingo enpresak hedatu beharra: 14,22 hektarea (orain okupaturiko lurzoruaren %15).
- Talde-hazkuntzaren beharrianak: Bilbo Metropolitarrako Eskualde Egiturako LZEa hedatzeko estrategien eraginezkoak (450 etxebizitza). Zifra horrek aukera emango luke Eskualde Egituran lan egin eta bertatik kanpo bizi diren biztanleen %25ek (gutxienez) Eskualde Egituran bizitzeko; izan ere, Igorreko Eskualde Egituran sektorean lan egiten duten pertsonetarik 1800 Eskualde Egituratik kanpo bizi dira. Horrenbestez, biztanleria horren zati baten ezarkuntza ahalbidetuta, mugikortasuna murriztu eta, horrela, ingurumenak ere horren hobaria jasoko luke.

Hirugarren sektoreko lurzoruari dagokionez, sektore horretan enplegu-beharrian detektatu da, eta hori egoitza-erabilerarekin batera bideratu behar da hiriguneetara; hain zuzen ere, A tarteetan eta B nahiz C tarteetan, hurrenez hurren, eremuko eraikigarritasunaren %5 eta %10 (gutxienez) erreserbatu behar da jarduera ekonomikoetarako, eta, horien artean, etxebizitzarekin bateragarria den industria-erabilera ez ezik, hirugarren sektoreko beste batzuk daude; esate baterako, merkataritza, bulegoak eta zuzkidura pribatuko beste zerbitzu batzuk (adibidez, hezkuntza, osasuna, gizarte-zerbitzuak, kirola nahiz kultura eta antzeko beste batzuk).

Azken batean, ikuspegi honetatik begiratuta, hirugarren sektoreko erabilera (erabilera nagusitzat) ez dago jasota ondoren adierazitako kuantifikazioan; jarduera ekonomikoetarako lurzoru-beharrianak, izan ere, industria-lurzoruko 14,90 hektareakoa da, erabilera nagusitzat, eta hirugarren sektoreko jarduerak erabilera osagarriak izan daitezke instalazio horietan, eta, beraz, bertara lotuta egon daitezke.

Aurreko urteetan Kalifikaturiko Lurzoruan oinarrituriko kalkulua.

Jarduera ekonomikoetarako lurzoru-beharrianak kalkulatzeko, aintzat hartu ahal dira aurreko aldi batean helburu horretarako okupaturiko lurzoruak.

1990-2002ko aldian okupaturiko lurzorua

UDALERRIAK	Industria-hirugarren sektorea (ha)	Industria (ha.)	Hirugarren sektorea (ha.)
ARANTZAZU	0,00	0,00	0,00
AREATZA	0,00	0,00	0,00
ARTEA	2,50	2,50	0,00
BEDIA	0,00	0,00	0,00
DIMA	0,00	0,00	0,00
IGORRE	9,00	9,00	0,00
LEMOA	5,00	5,00	0,00
ZEANURI	0,00	0,00	0,00
IGORREKO E.E.	16,50	16,50	0,00

Datu horien arabera, batez beste, urteko 1,375 hektarea okupatu dira. Ratio hori egitامuan jasotako 16 urteetara aplikatuta, industria-lurzoruen beharrian hauek lortzen dira:

$$1,375 \text{ ha./urteko} \times 16 \text{ urte} = 22 \text{ ha}$$

Bi horietatik azken hau hartu behar da aintzat, joera adierazten duena, beharrezko hektarea kopuru handiagoa adierazten baitu.

3.3.2.3.1.3. Eskaintzaren mugak.

Lehen esan dugunez, Eskualde Egiturako eredu ekonomikoa Sprilur-ek lurzorua sortzeko duen politikaren eraginpean dago. Gainera, ez da beharrezkoa udalerri guztiek jarduera ekonomikoetarako lurzorua edukitzea; izan ere, Eskualde egituraren ezaugarriak aintzat hartuta, eskaintza integratua egin behar da eta, beraz, ez dira kontuan hartuko jarduera ekonomikoetarako lurzoru berria sortzeko aukerak, Jarduera Ekonomikoetarako Lurzoruen LESan ezarritakoak, aintzat hartuta horrek jarduera ekonomikoetarako lurzoruen lehentasunezko kokalekurako ezartzen duen udal-kategorizazioa.

LZEaren planteamendu metodologikoan, egoitza-lurzoruen kasuan ezarri den bezala, jarduera ekonomikoetarako lurzoruen erabilgarritasunean zurruntasunik ez egoteko, zurruntasun- eta hanpatze-koefizientak erabili beharko lirateke, eta horiek aplikagarriak izango lirateke jarduera ekonomikorako lurzoru-beharrianak kalkulatu ondoren.

Egoitza-kuantifikaziorako erabilitako sistemarekiko analogiaz, ohiko prozeduren arabera eta 16 urteko aldiko garapena planteatuz, hanpatze-koefizienteak, gehieneko eta gutxieneko balioak aintzat hartuta, 2 eta 1,5 izan daitezke, hurrenez hurren.

Horrenbestez, jarduera ekonomikoetarako lurzoruen gehieneko eskaintza, aztertutako beharrianak kontuan hartuz, 44 ha.koa izan daiteke (22x2), eta gutxienekoa, berriz, 33 ha.koa (22x1,5).

3.3.2.3.1.4. Planeamenduaren gaitasuna.

16 urterako detektaturiko beharrianak (22 ha.) onargarriak dira, orain erabilgarria den jarduera ekonomikoetarako lurzoru kalifikatuaren kasuan; horren azalera 29,49 hektareakoa da, hau da, gainditu egiten du azken urtekotako joeraren eta eskaintzaren mugen eraginezko beharrianak; hortaz, LZEak ez du jarduera ekonomikoetarako lurzoru berririk proposatzen.

Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren erabilgarritasuna Igorreko Eskualde Egituran.

Lurralde- eremua	Oraingo planeamendua (ha.)		
	Okupaturiko lurzorua	Hutsik dagoen lurzorua	Guztira
Arantzazu	7,80	0,00	7,80
Areatza	0,00	7,92	7,92
Artea	19,49	0,00	19,49
Bedia	18,43	0,00	18,43
Dima	9,56	4,60 (1)	14,16
Igorre	41,20	1,31	42,51
Lemoa	37,60	15,66	53,26
Zeanuri	1,58	0	1,58
Guztira	135,66	29,49	165,15

(1) Betiere 349/2007 Foru Aginduan xedatutako baldintzak betetzen badira.

Oharra: Igorren hirugarren sektoreko erabilerarako dauden 5 hektarea izan ezik (4 okupatuta eta 1 hutsik), Eskualde Egiturako jarduera ekonomikoetarako lurzoru osoak industria-erabilera dauka.

Aintzat hartu behar da hutsik dagoen lurzoruaren kokalekua beti ez dela egokiena industria-garapenerako; izan ere, zenbait udalerritan hori hirigunetik oso hurbil dago.

Era berean, ezin daiteke ahaztu hutsik dagoen lurzoruaren zifrak “itxuragabetu” egin dezakeela, nolabait ere, jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren erabilgarritasunari buruzko errealitatea; izan ere, horren barruan zenbait udalerriren zifrak sartzen dira eta, beraz, ez da lurzoruaren eskaintza bateratua, Eskualde Egitura osoan industria-espaziotzat kalifikaturiko espazioen batuketa baizik. Gainera, egoera hori udalerririk gehienetan ikusi da, eta horrek “zatikatu” egiten du lurzoruaren eskaintza, eta ikertzen ari garen eremuan jarduerak ezartzearen baldintzapean jartzen du. Bestalde, ezin da ahaztu industria-lurzoruaren kokalekuak (Arratia ibaiaren ertzetan), kasu batzuetan, horren erabilera ekiditen duela, urak hartzeari lotutako arazoan eraginez; horrek aukera ematen du udal-planeamenduan proposaturiko jardueren berrikuspena egiteko.

Ondoren, hektareako 40 enpleguko ratioa aplikatuz, jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren gaitasunarako kalkulatu den enplegu-sorrera adierazten da, eta horrek gaindituko lituzke Eskualde Egiturako beharrian endogenoak.

Enplegu berria

	Azalera (ha.)	40 enplegu / ha.
AREATZA	7,92	316,8
DIMA	4,60	184
IGORRE	1,31	52,4
LEMOA	15,66	626,4
IGORREKO E.E.	29,49	1179,6

Dena den, abiatutako jarduketak publikoek jardura ekonomikoetarako lurzoru-beharrizanak betetzen dituztela aintzat hartuta, ez da lurzoruaren okupazioaren mugako eremurik proposatzen hurrengo 16 urteetarako; hain zuzen ere, jardura ekonomiko bateragarriak sustatzea proposatzen da, batez ere hirugarren sektoreko erabilerei dagokienez, egoitza-eremuetan, batez ere Igorren.

Hala eta guztiz ere, salbuespenez, eta LPP aldatu gabe, jardura ekonomikoaren ezarpen berriak onartu ahal izango dira, udal-planeamenduak proposatzen badu. Horretarako, jardura justifikatu beharko da gizarte-interesean oinarrituta eta LPPk diseinatutako lurralde-ereduarekin harremanean.

Jardura ekonomikoetarako lurzoru berriak artikulatu honekin bat udal-planeamendu orokorrean proposatzen badira, bakarrik industria-ehun zaharkituen eraldaketa esku-hartzei hautabidea emateko mugatu ahal izango dira eta hiri birgaitzearen edo sustapen publikoaren eragiketa integralen esparruan sartuko dira.

3.3.2.3.2. Esku hartzeko estrategiak.

Aditza eman behar da, aurreko ataletatik ondorioztatzen denez, LZEak ez duela jardura ekonomikoetarako berezko hazkunde-eredurik proposatu; izan ere, oraingo jarduketek erraz gaitzen dute beharrizak endogenoen eta egoitza-ereduak sortutako hazkunde hautakorren eraginezko eskaintza.

Hala eta guztiz ere, LZEak oraingo jardura ekonomikoaren ondare eraikiaren eta urbanizatuaren gainean (batez ere, industria-ondarea) esku hartzeko estrategia hauek hartu ditu:

3.3.2.3.2.1. Jardura ekonomikoetarako eremuak suspertzea.

Eraikitako eta urbanizaturiko ondarearen optimizazioa, funtsean, jardura ekonomikoetarako eremuen kasuan, suspertzean oinarritutako litzateke; horren helburua oraingo irudia hobetzea eta industria-paisaia egokitzea da, EAEko industrializazio masiboaren garaian sortutako hiri-espazioei dagokienez.

Jardura ekonomikoetara atxikitako lurzoruak suspertzeko eragiketetan (gehienetan, industria-lurzoruak), honako irizpide hauek hartu beharko dira kontuan:

Industriako hiri-espazioen (LZEak grafikoki jasotakoak) oraingo irudia egokitu egin behar da, honako helburu hauek lortu ahal izateko:

- i. Finkaturiko lurzoru okupatuak hobetzea.
- ii. Barrualdeko egitura-ardatz jarraituak sortzea, barruko komunikazioetan koordinatua eta autonomia den hiri-egitura sortzeko.
- iii. Zaharkitutako industria-eremuak suspertzea.
- iv. Industria-kalifikazioa duten okupatu gabeko lurzoruak garatzea, horietan tipologia berriak sartzeko; horren lehentasunezko ezaugarriak honako hauek izango dira: inguru atsegina, eraikitako espazioen erakarpina eta faktore kualitatiboen nagusitasuna (kuantitatiboei dagokienez).
- v. Ingurumenaren arloko neurri zuzentzaileak ezartzea, beharrezkoa izanez gero.

LZEaren iritziz, funtsezkoa da oraingo industrialdeetan esku-hartzeak egitea, horien egokitzapena egiteko, funtzioaren, egituraren edo bizigarritasunaren aldetik; izan ere, hirigintzan gabeziak daude edo horietariko batzuetan neurri zuzentzaileak ezar daitezke. Horri dagokionez, 4/1990 Legean ezarritakoaren arabera, hiru **Suspertze Eremu** proposatzen dira Bediako eta Lemoako udalerrietan (dokumentazio grafikoan jasota); hala ere, Udal Planeamenduak suspertu beharreko beste eremu batzuk zehaztu ahal izango ditu. Gainera, horietariko batzuek, hiriguneetan kokaturik daudenez, neurri zuzentzaileak hartu beharko dituzte, ingurumenean sorturiko eragina ahalik eta gehien murrizteko.

3.3.2.3.2.2. Eremu narriatuak suspertzea.

Industria Aurrien arazoak arreta berezia behar du, zaharkitzapen- eta narriadura-itxura ematen dutelako; izan ere, dinamika berrien sorkuntza oztopatzen dute.

Horri dagokionez, toki-eremutik halako espazioak suspertzeko politikak bultzatu behar dira, baliozko kudeaketa oztopatzen duten elementuak ezabatuz. Kasu batzuetan, adibidez, Lemoako udalerrian, Arauak Berrikusteko Agiriaren proposamenen artean, narriaturiko eremu batzuk suspertzea dago jasota, eta, horretarako, Ibaizabalen ibai-parkearen eta intermodalaren proiektuetan integratuko dira.

Adierazitako zonak LZEaren agiriko 6.2 atalean adierazita daude.

3.3.2.3.2.3. Jarduera ekonomikoak berritzeko espazioak.

LZEak, udal-planeamenduko jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren gaitasuna berrikusi egin daitekeenez, hori aldatzeko aukera aintzat hartuta, industria-zona

batzuk beste leku batean kokatzeko bi kasu jasotzen ditu, oraingo egitura ekonomikoa ez hausteko. Lehenengo kasuan, oraingo kokalekuak ez ditu betetzen lurzoruen okupazioaren egokitasun-irizpideak, LZEak ezarritakoak (adibidez, urak hartzeko arriskua); bigarren kasuan, ez da bateragarria egoitza-erabilerekin edo ez da ondo txertatzen oraingo hiri-egituran. Jarduera ekonomikoetarako lurzoruen sustapen publikoko eragiketek, bestalde, industria-zonak beste leku batzuetara eramatea eragin dezakete.

Bigarren kasuan, Bediaren kasuan bezala, udal-planeamenduek proposamena egin dezakete, oraingo egoera hobetzeko hirigintza-jarduketak (udalerrri mailakoak) behar dituzten zonak **Berriztatze**ko; ondo justifikatuz gero, gainera, industria-erabileren eraginez egoitza-erabilerak sar daitezke, erabileren arteko bateragarritasun eza edo oraingo egiturari jarraipena eman beharra aintzat hartuta.

Nolanahi ere, komenigarria izango litzateke eremu horietan eragilera orokor mistoak egitea, hau da, egoitza-erabilera jarduera ekonomikoen presentziarekin, enpleguan eta produkzio-egituran sortu den galera orekatzeko, eta, horrela, zonen araberako espezializazio funtzional kaltegarria ekiditeko.

3.4 LANDAGUNEAK

3.4.1 AURREKARIAK

EAEko LAJek ezartzen dutenez, hirigintza- eta eraikuntza-jarduerak “beste erabilera batzuekiko orekaren baldintzan oinarrituz egin behar dira, lurraldeko balio naturalak, paisaiakoak eta produkziokoak zainduta. Arreta berezia jarriko zaie barreiatutako eraikinetako egoitza-erabilerei, lurzoruaren okupazioan eta inguru naturalean duten eragina ez baita mugatzen benetan okupatzen duten espaziora”.

Izan ere, landaguneen antolamenduak garrantzi handia hartzen du: teoriarik lurraldea guztiz errespetatzen duen okupazio-forma izan arren, kontrolik gabeko garapenak eragin kaltegarri handia sor dezake inguruan.

3.4.2 HIRIGINTZA LEGERIAREKIKO KOORDINAZIOA

Landagunea, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean ezarritakoaren arabera, sei eta hogeita bost baserri bitarteko multzoa da, eurak biltzen dituen eta izaera hori ematen dien espazio publiko baten inguruan bilduta.

Lege horrek ez du landagunearen errealitate historikoa ondo baloratzen (antzinatasuna, higiezinaren balio arkitektonikoa, biztanleek egindako lurraldearen kudeaketa, etab.), eta, gehienbat, guneak baserri kopuru jakina edukitzea eta horiek biltzen dituen espazio publikoa egotea baloratzen du.

Lege horrek muga batzuk ezartzen ditu, oraingo landaguneen hazkundeari buruz:

- a) Landaguneko lurzoru urbanizaezinean, planeamenduak ezin izango du handitu eraikitako azalera, eta etxebizitza kopurua ezin izango da oraingo kopuruaren %50etik gorakoa izango. Halaber, oraingo eta aurreikusitako baserri kopurua ez da 25etik gorakoa izango.
- b) Ezin izango da zuzkidura, ekipamendu, espazio aske edo trazatu berriko bide publiko berririk zehaztu, eta egin daitekeen gauza bakarra lehendik dauden mugak eta lerroak arautzea da.

Bestalde, Legean ezarritakoaren arabera, landaguneak okupaturiko lurzoru-azalera hiri-lurzorutzat sailkatutik egon daiteke plan orokorrean, baldin eta, lege horren arabera, hori bidezkoa bada; bestela, landaguneko lurzoru urbanizaezintzat sailkatuko da.

Horrenbestez, oraingo landaguneetakoren bat hiri lurzoru bihurtzeko arriskua dago, kokalekuaren, irisgarritasunaren, zerbitzuen eta harrera-gaitasunaren aldetik duen egokitasuna aztertu barik; gainera, nortasuna galdu ahal du eta eraikigarritasunaren hazkundea (finkatu gabeko hiri-lurzoruan aurreikusitako gutxieneko eraikigarritasunarena ere bai) kaltegarria izan daiteke; horrek guztiak arriskuan jartzen du oraingo lurralde-eredua, bertan EAEko landa-espazioak funtsezko eginkizuna baitu.

Horri dagokionez, garrantzitsua da landaguneak hiri-lurzoruari atxikitzearen ondorioak aztertzea; izan ere, finkatu gabeko hiri-lurzoruari aplikatzeko moduko gutxieneko eraikigarritasunak 15-20 etx./ha. bitarteko dentsitateak eragingo lituzke, babesturiko etxebizitzarako lurzoru-erreserbarik egin beharrik ez duten udalerrietan (horietan, eraikigarritasuna kasu guztien artekorik txikiena da, hain zuzen ere, 0,25 m²/m² eta 0,4 m²/m² bitartekoa); horri dagokionez, aintzat hartu behar da landaguneen oraingo dentsitatea 5 etx./ha. ingurukoa dela, legerian eskatzen den lursail-azalera 2.000m²-koa baita.

3.4.3 ORAINGO LANDAGUNEEN GAINEKO INFORMAZIOA ETA DIAGNOSTIKOA

Ondoren, Eskualde Egiturako landaguneen zerrenda egiten da, kontuan hartuta horien azalera, ondoriozko dentsitatea (geuk landuta), oraingo nahiz aurreikusitako etxebizitza kopurua eta horien kopuru osoa; 25 etxebizitzatik gorakoak gorritz adierazita daude, horixe baita Legeak ezarritako gehienekoa (oraingo eta aurreikusitako etxebizitzaren batuketa eginez).

UDALERRIAK	LANDAGUNEAK			ETXEBIZITZAK		
		Azalera (ha.)	Dentsitatea (etx./ha.)	Oraingo etxebizitza kop.	Aurreikusitako etxebizitza kop.	Etxebizitza kop. osoa
ARANTZAZU	ARANTZAZUGOITI	4,01	2,99	12	0	12
	OLARRA	8,56	2,34	20	0	20
	ZALBIDE	4,14	2,17	9	0	9
		16,71		41	0	41
AREATZA	ITURRI-MORRO	2,14	5,61	7	5	12
		2,14		7	5	12
ARTEA	BITERI	1,74	6,90	12	0	12
	ELEXABEITI	1,57	8,28	13	0	13
	ESPARTA	1,36	10,29	14	0	14
	URIBARRI UGARTE	1,74	9,20	14	2	16
		6,41		53	2	55
BEDIA	ASTITXE BIDEKOETXE	1,41	9,22	10	3	13
	BARROETA	1,07	7,48	8	0	8
	BELUSTI	2,23	4,93	8	3	11
	EREÑO	3,56	3,65	9	4	13
	EROSO-UGARTE	2,55	4,71	11	1	12
	IBARRA	1,97	8,12	11	5	16
	MURTATZA	0,68	26,47	18	0	18
	UCHARAIN	1,60	6,25	10	0	10
		15,07		85	16	101

IGORREKO ESKUALDE EGITURAREN LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUA

ZEANURI	ALTZUSTE	5,32	5,64	15	15	30
	ARZUAGA	5,30	5,28	15	13	28
	ASTERRIA	3,01	6,31	10	9	19
	ASTONDO	2,24	5,36	6	6	12
	ELLAURI	1,87	9,63	9	9	18
	EMALDIA	2,83	4,95	7	7	14
	IPIÑA	3,20	5,94	14	5	19
	IPIÑABURU	2,77	6,14	12	5	17
	IPIZAR	2,76	5,07	7	7	14
	KALLARTE	4,33	5,54	17	7	24
	LANDATZI	5,13	4,68	14	10	24
	ORTUZAR	4,16	6,49	18	9	27
	SAGARRE	2,40	5,00	7	5	12
	SAN PEDRO	4,17	5,28	16	6	22
	UNDURRAGAKO E.	2,09	5,74	6	6	12
	URIBE ZELAI	4,36	6,88	21	9	30
	URRUKUTXI	4,86	5,97	22	7	29
		60,80		216	135	351
DIMA	ARTAUN	9,84	2,95	29	0	29
	BARGONDIA	6,19	5,65	21	14	35
	BITERIÑO	2,84	4,93	10	4	14
	IBARRA	2,17	11,52	19	6	25
	LARRINAGA	2,16	7,41	12	4	16
	OBA	6,54	4,89	21	11	32
	OLABARRI	2,25	2,67	4	2	6
	OLAZABAL	4,13	7,02	18	11	29
	ZAMACOLA	1,38	6,52	7	2	9
	ZIARRUSTA	2,78	7,55	14	7	21
		40,28		155	61	216
IGORRE	GARAKOI	3,81	5,25	16	4	20
	SAN CRISTOBAL	6,84	3,65	22	3	25
	SAN JUAN	4,59	4,58	15	6	21
	URKIZU	3,01	5,65	14	3	17
		18,25		67	16	83
LEMOA	ARRAINO	9,63	3,12	19	11	30
	AZURREKA	5,57	4,85	16	11	27
	DURANDIO	7,29	3,02	11	11	22
	ELORRIAGA	6,30	3,49	11	11	22
	ERREKALDE	8,78	3,08	16	11	27
	MENDIETA	2,60	4,62	11	1	12
		40,17		84	56	140
IGORREKO E.E.		199,83		708	291	999

Iturria: Udalplan 2008

Udalerrietako landaguneak aztertu ondoren, honako kasuistika hau aurkitu dugu:

- LZEaren okupazioaren mugako eremuen barruan dauden (batzuk neurri batean) landaguneak: Ibarra (Dima) eta Astitxe (Bedia).
- Gehienez sei etxebizitza (oraingoak gehi aurreikusitakoak) dituzten landaguneak: Olabarri (Dima) .
- Betearazitako 25 etxebizitzatik gorako landaguneak: Artaun (Dima) .
- 25 etxebizitzatik gorako (oraingoak gehi aurreikusitakoak) landaguneak: Altzuste, Arzuaga Ortuzar, Uribe Zelaia eta Urrukutxi (Zeanuri), Bargondia , Oba eta Olazabal (Dima) Azurreka, Errekalde eta Arraino (Lemoa).

Ondoren, ikuspegi zehatzagoa erabiliz, aipaturiko **landaguneak** udalerriaz udalerri aztertuko ditugu:

Lemoa:

Honakoa azpimarratu behar da: udalerri honetan gune batzuk denbora batez eten egin direla eta taula honetan ez direla sartzen behin betiko eten ondoren.

Esan behar landagune kalifikazioa duten Arraino, Azurreka, Durandio, Elorriaga, Errekalde eta Mendieta guneek dentsitate baxuak dituztela landaguneak izateko (5 etx./ha. baino gutxiago); horrenbestez, berrikusi egin beharko da lursailen oraingo tamaina, trinkoagoak diren eta lurzoru gutxiago kontsumitzen duten guneak eratzeko duten mugaketa murriztu ahal izateko.

Bestalde, Arrainoko, Azurrekako eta Errekaldeko guneek nahiz eta egun 25 etxebizitza ez gairitu, planeamenduan aurrez ikusten diren etxebizitzak egiten badira kopuru hori gairitu daiteke; horregatik, landa-guneak izaten jarraitzeko, aurreikuspenak murriztea proposatzen da.

Dima:

Udalerri honen kasuan Udalplan 2007ko datuak kontuan hartu dira, Arau Subsidiarioak aztertu berriak izan direlako eta oraindik Testu Bateratua ez delako argitaratu.

Ibarrako gunea, lehen esan dugunez, neurri batean LZEak proposaturiko okupazioaren mugako eremuen barruan dago; hortaz, hirigintza-aldaketa izan dezake, baldin eta Udalak erabaki eta etxebizitza kopuruaren mugaketak ahalbidetzen badu.

Arreta berezia jarri beharko zaio Artauneko guneari; horrek betearazitako 29 etxebizitza ditu eta, beraz, gairitu egiten du 2/2006 Legeak baimendutako 25eko gehieneko kopurua. Gune horretan, udalak ez du hazkunderik aurreikusi, eta horrek agerian jartzen du udalerria landagunetzat mantendu nahi dela, hau da, ez dela 30 etxebizitzara heldu nahi, horixe baita aurreko legeriak landagunetzat hartzeko ezarritako muga. Etxebizitza kopurua aplikatuta finkaturiko hiri-lurzorua izanez gero, oraingo mugaketaren eraginezko dentsitatea 2,95 etx./ha.koa da, eta hori ez da egokia hiri-lurzoruan; gainera, landagunekoa baino baxuagoa da.

Bestalde, gunea finkaturiko hiri-lurzorutzat hartuz gero, gutxieneko eraikigarritasuna aplikatu beharrak sortuko lukeen hazkunderak ez dauka zerikusirik lehendik dagoen gunearekin, eta gainera, 135 etxebizitzako hazkundera egongo litzateke, oraingo etxebizitza kopuruari dagokionez, kontuan hartuta derrigorrezko gutxieneko eraikigarritasunean oinarrituz egindako kalkulua eta eraikitako 150 m²-ko tipologiaren erabilera. Gehieneko eraikigarritasuna aplikatuz gero, 1477 etxebizitzako hazkundera egongo litzateke, oraingo etxebizitza kopuruari dagokionez. Horrenbestez, gure iritzian, bi kasu horiek ezin dira planteatu, aintzat hartuta landagune honen kokalekua, irisgarritasuna eta zerbitzuak; hortaz, hori guztia aintzat hartzea eta, betiere, mugaketaren murriztapena planteatzea proposatzen da.

Bestalde, Bargondia, Oba eta Olazabaleko guneeetan, gaur egun 25 etxebizitzako kopurua gainditu ez arren (hori gainditu ahal bada ere, planeamenduan ezarritako etxebizitzak betearaziz gero), landagune-izaera mantentzeko, horien mugaketa eta aurreikuspenak murriztea proposatzen da, lehen adierazitakoaren ondorioz.

Azkenik, Olabarriko guneari dagokionez, hiri landagunetzat hartzea egokia ote den erabaki behar da, etxebizitza kopuru osoa (oraingoak eta aurreikusitakoak) seikoa baita.

Zeanuri:

Zeanuriko landaguneak, oro har, aurreko legeria (5/1998 Legea) errespetatuz sortuta daude. Kasu batzuetan (adibidez, Alzuste, Arzuaga Ortuzar, Uribe Zelaia eta Urrukutxi), 2/2006 Legea indarrean sartzean baimendutako gehieneko etxebizitza kopurua aldatu egin denez, komenigarria da hiri berrikustea, landagunearen espiritua mantentzeko (oraingo proposamenak duena); izan ere, finkatu gabeko lurzorutzat hartuz gero, nabarmen handituko litzateke etxebizitza kopurua, Legean finkaturiko gutxieneko eraikigarritasuna aplikatuta bakarrik, eta, horrela, galdu egingo litzateke guneen nortasuna.

Bedia:

Astitzeko gunea LZEak proposaturiko okupazioaren mugako eremuen barruan dago, eta hirigintza-aldaketa izan dezake, baldin eta udal-ereduak eta etxebizitza kopuruaren mugaketak horretarako aukera ematen badute, eta, horrela, finkaturiko edo finkatu gabeko hiri-lurzorua izango litzateke, edo lurzoru urbanizagarria, hirigunearekin mugakidea baita.

Murtatzako guneari dentsitate altua dauka eta, industria-zonekin inguraturiko egoitza-eremua denez, horren bokazioa nahiz sailkapena udal-planeamenduak erabakiko ditu.

Ibarrako guneari dagokionez, horrek mugaketa nahiko artifiziala dauka; izan ere, N-240 errepideak zatitu eta, dirudienez, errepide horren iparraldeko zonan ez dago etxebizitzarik; horrenbestez, landaguneko mugaketa etxebizitzak dituen zonara murriztea proposatzen da, eta horiek, betiere, izaera hiri ematen dien espazio publiko baten inguruan bilduta egon behar dira.

Arantzazu:

Azkenik, Olarrako gunea ez da landagunea, etxebizitzak ez baitaude espazio publiko baten inguruan bilduta; izan ere, eraikuntza berriko etxebizitzak dira, funtsean; eraikuntza-dentsitate baxua dauka, eta hori gehiago egokitzen zaio eraikuntza barreiatuko eremuari, landagunean eskatzen den espazio publiko baten inguruko bilketari baino.

3.4.4 LANDAGUNEAK BERRIKUSTEKO IRIZPIDE OROKORRAK

Eskualde Egiturako Landaguneen berrikuspena egitean, udalek ondoren azaldutako irizpideak hartuko dituzte kontuan:

1. Landagune bakoitzaren mugaketa berrikustean, horren azalera eta eraikuntza-gaitasuna egokitu egin behar dira landaguneen ohikoetara, nekazaritza- eta abeltzaintza-gaitasuneko lurzoruen babesa defendatzeko, Eskualde Egiturako landaguneetan.
2. Eurak sortu dituen landa-izaera galdu duten gunek (erabilera-gatazkak eragiten dituzten hiri-lurzoruen —okupazioaren mugako eremuen barrukoak— hurbiltasunaren eraginez), Lurraldearekiko Zati Egitamuak halako eremuei esleituriko xedapenek arautuko dituzte.
3. Euren garapena 5/1998 Legean ezarritakoaren arabera osatu duten landaguneen kasuan, baserri kopurua 25etik gorakoa izan arren, egiaztatu egin behar da ea landagunetzat hartzeko baldintzak betetzen diren, hau da, ea etxebizitzak espazio publiko baten inguruan bilduta dauden, edo aldiz, eremu barreiatuak diren.
4. Gunea hirigunea izanez gero, eta finkatu gabeko hiri-lurzoruko eremuak proposatzen badira, horren ondoriozko dentsitatea integratu eta asimilatu egin behar da finkaturiko hiri-lurzoruen dentsitateara. Aplikagarria izango litzateke 2/2006 Legeak ezarritako gutxieneko eraikigarritasuna, eta beraz, kontrolatu egin behar da etxebizitza kopuruaren hazkundea; izan ere, ezin da egon oraingo gunearekin zerikusirik ez duen eta horren nortasuna arriskuan jartzen duen hazkunderik; hazkunde horiek, gainera, egokiak izan behar dira gunearen kokalekuarekin, bestela esku-hartzeak egin beharko bailirateke bertako bide-azpiegituretan, iristarritasunaren eta zerbitzu-azpiegituren beharrezko baldintzak bermatzeko ondo baloraturik dagoen inguru fisikoan; gainera, horrek eragin kaltegarria sortuko luke landa-espazioan.
5. Eraikuntza-tipologia oraingoaren antzekoa izango da eta mantendu egingo dira landagunearen berezko dentsitateak.

Azaldutako irizpide orokorrak aplikagarriak dira Eskualde Egiturako landagune guztietan; hala ere, “Ezarkuntzen Lurralde Eredua” izeneko O-02.A1 nahiz O-02.A2 planoetan eta “Ezarkuntza Sistema” izeneko O-02.B1 zein O-02.B2 planoetan, Egitamuak arazorik gehien ematen dituzten landaguneak identifikatzen ditu, atal honetan aztertutako alderdiei dagokienez, eta horien egokitzapena lehentasunezkoa da.

4. AZPIEGITURAK

4.1 GARRAIO AZPIEGITURAK

4.1.1 AUKERAKO MUGIKORTASUN EREDUA: OINEZKOEN ETA BIZIKLETEN MODUAK ERABILTZEA

A. HELBURUAK

Mugikortasunaren fenomeno iraunkortasunera hurbiltzeko esparru orokorrean, aldatu egin behar da oraingo garraio-modua (automobilean oinarritua) Eskualde Egituran, oraingo egoerak eragiten dituen ingurumen-arazoak ekiditeko.

Gaur egun, kasu batzuetan jarduera-eremu batzuetarako irisgarritasuna errepide-sarearen bidezkoa baino ez da. Beste alde batetik, ezarkuntzek haran-hondoetan duten kokalekua eta euren arteko distantzia aintzat hartuta, aukera dago motordunak ez diren lekualdatze-moduak erabiltzeko.

Hori guztia aintzat hartuta, garrantzi handikoa eta egitamuaren helburua da, garraioaren arloan, motordun mugikortasunaren ordeztuko aukerako sareak sustatzea, egoitza- eta jarduera-eremuetara oinez eta bizikletaz joan ahal izateko, erosotasun- eta segurtasun-baldintza egokietan.

Herri Lan eta Garraioko Foru Sailak (Lurralde Historiko osoa egituratzearen arloan) aintzat harturiko ardatz nagusiak oinarritzat hartuta, planteaturiko sareak erantzuna ematen die proposaturiko lurralde-ereduaren eskariei, eta sare osoan, beraz, bizikleten eta oinezkoen moduak erabil daitezke. Horretarako, LZEan berriro interpretatu behar dira Eskualde Egituran dauden ardatzen trazatuak, eta gainera, Egitamu Gidarian aurreikusitakoei beste tarte batzuk erantsiko zaizkie. Azken horien artean, aipagarria da Dimatik Arratiako Ardatzerako lotura, baita jarduera-eremuak egituratzen dituzten ibilbideak ere.

B. AUKERAKO MUGIKORTASUN SAREA

Lurraldearekiko Zati Egitamuaren ondoreetarako, Aukerako Mugikortasun Sarea oinezkoen eta bizikleten zirkulaziora berariaz bideratzen dena da; izan ere, lekualdatze-modu horiek erabili nahi dira egoitzaren eta hiri-garapeneko eremuetan dauden jarduera-, lan- nahiz aisialdi-eremu nagusien arteko joan-etorrietarako. Sare hori oraingo errepideei lotuta dago, suspertu beharreko bideak zein hiri-zonak erabiltzen ditu (edo garapen berrietan sortuko den bideria) eta haran-hondoetan kokatuta dago (Ibaizabal, Arratia eta Indusi); gainera, komunikazio ahalik eta zuzenena bilatzen du, zeharkatzen dituen guneen artean.

Aukerako mugikortasun-sarea “Motorduna ez den mugikortasunaren ardatzak” planoan grafiatuta dago. Sare hori, funtzionaltasunari dagokionez, alde batetik, banaketa-sarearen nahiz sare kapilarraren tarteek osatzen dute, eta bestetik, lurraldean sartzeko ibilbideek, eta ibilbide horietan halako erabilerak lekualdatzeko beste modu batzuekin batera ahalbidetzen dira. Haran-hondoaren kasuan, tarte batzuetan sare hau bat dator Sare Berdeak osatzen duen Paisaiari lotutako Ibai Ibilbidearekin.

C. OHAR OROKORRAK

Egitamu honetan proposaturiko sarea, neurri handian, lehendik dauden edo aurreikusitako garapen berrien ondoriozkoak izango diren trazatueta euskarritzen da, eta horiek, berriz, ezarkuntza berriko lotura-tarte batzuekin osatuta daude.

Trazatu horiek honako egoera hauetarikoren baten eraginezkoak dira:

- Finkaturiko hiri-lurzoruen gaineko ezarkuntza, dimentsioak aintzat hartuta bidegorriak egiteko aukera ematen duten kaleak edo motordun trafikoak debekaturik dituzten tarteak aprobetxatuz.
- Garapen berrien gaineko ezarkuntza, bidegorriak aurreikuspenaren eraginpeko proiektuetan jasota, finkaturiko ibilbideei jarraipena emateko.
- Landa-inguruaren gaineko ezarkuntza. Oraingo bideak erabiltzea dago aurreikusita, eta horiek inguruaren ezaugarrietara egokituko dira.

Aukerako mugikortasun-sarea, bestalde, sarea jasoko duten eremuen (finkaturiko hiri-lurzorukoa, garapen berrikoa edo landakoa) egokitzapenik handiena duten tipologiak eta materialak erabilita formalizatuko da.

D. PROPOSAMENAK

LZEak planteatzen dituen eskema-erako trazatuen helburuak ez dira sarearen ulermen ludikora mugatzen, eta sare horri gaitasuna eman nahi diote jarduera- eta egoitza-eremuen arteko komunikaziorako; kasu bakoitzerako, berriz, bi lekualdatze-moduak ondoen bateratzeko modua finkatu beharko dira.

1. IBAIZABAL

Ibaizabalen haranean, Bediako industria-zonan, luzetarako bi adar planteatzen dira, bata ibaiaren ibilguari jarraituz eta bestea N-240 errepidearen beste aldetik, garaturiko industria lurzoruetatik, horiek egituraren jarraipena eskaintzen baitute Usansolotik Bilbo Metropolitarrera. Bediako hirigunean zehar, dagoeneko bateratuta dagoen ardatza modu barizentrikoan doa eta errepide orokorrarekiko paraleloan jarraitzen du, harik eta Lemoako bidegurutzera heldu arte; bertan, adarretariko batek, iparraldetik, lurzoru desberdinak egituratzen ditu, bai lurzoru garatuak eta bai etorkizunean okupatu beharrekoak, eta beste adarrak, berriz, Ibaizabalen ibilgutik jarraitzen du, ibai horren eta Arratia ibaiaren gurutzagunera arte; Zornotzarantz, jarraipena ardatz bakarrekin egiten da.

2. LEMOA-IGORRE-ARANTZAZU

Arratiaren ibilguari goiko uretan jarraituta, ekialdeko ertzetik dagoen bidearen trazatutik, Tarabusin izan ezik, bertan ardatza N-240 errepidearen ondoan baitago, oraingo industria-lurzoruetarako irisgarritasuna ahalbidetuz. Igorreko saihezbidearen iparraldeko muturrean egingo den lotunetik igaro ondoren, horren bide-zeharbidea eta espazio horretako hiri-eremua suspertzeak aukera ematen du oinezkoen eta bizikleten sarea sartzeko, Igorreko hirigunetik, eta sare hori Arantzazuraino luzatzeko.

3. ARTEA-AREATZA-ZEANURI

Arantzazutik aurrera, oraingo bideetan eta Arteako industria-lurzoru berrien eraginezko biderian euskarrituz, Arteako gunera heltzen da. Bertatik aurrera, egin beharreko hirigintza-egokitzapena aprobetxatuz, sareak Areatzaraino jarraitzen du, eta gero, BI-3530 errepidearen ondotik, Zeanuriraino.

4. DIMA

Igorretik, garapen berriek sorturiko bideria erabiliz, eta Dimako udalerrian BI-2543 errepidearen ondotik, gune horren eta harana zeharkatzen duen ardatzaren arteko lotura proposatzen da.

4.1.2 BIDE SAREA

A. AZTERKETA ETA DIAGNOSTIKOA

Bide-sarea, Igorreko Eskualde Egituran, egitura-bide batek osatzen du (N-240); hori, Lurralde Historikoko luzetarako igarobide handiarekin Galdakaon (Eskualde Egituratik kanpo) bat eginez (A-8/N-634), Bediatik, Lemoatik eta Arratiako haranetik, Ubidera heltzen da; gero, Arabatik jarraitzen du. Bide hau salbuetsitako lotura-bide nagusia da Bilboren eta Gasteizen artean, eta bi hiriburuen arteko trafikoaren zati bat hartzen du. Ibilgailu astunen kasuan, 2005eko edukierak aintzat hartuta, horien herenak baino gehiagok bide hau aukeratzen du, ordainlekua duen autobidearen kaltetan (A-68). Horrenbestez, bideak harturiko trafiko-bolumena arautu egin daiteke, autobidean aplikatu beharreko tarifa-politikaren arabera.

N-240 autobidean oinarrituz, zenbait errepide abiatzen dira;

- BI-635 errepideak Lurralde Historikoaren ekialdeko zonarekin lotzen du Arratia, batez ere Gernikarekin eta Zornotzarekin; 2005eko edukieren arabera, egunero 2000 kamioi sartzten ditu azken udalerri horren hirigunean.
- BI-2543 errepideak Indusiren harana zeharkatzen du, Igorretik Otxandiora, Eskualde Egituratik kanpo, eta Dimarako irisgarritasuna eskaintzen du (N-240 errepideak zeharkatzen ez duen Eskualde Egiturako udalerri bakarra).
- Arteatik, BI-3524 eta BI-3513 errepideek Arratiako haranaren eta Nerbioiren arroaren arteko lotura ezartzen dute, Zeberiotik eta Orozkotik, hurrenez hurren; dena den, erabilera mailak oso urriak dira.

Eskema BI-3530 errepidearekin osatzen da; horrek, N-240 autobidearekiko paraleloan joanez, Arteako, Areatzako eta Zeanuriko gune nagusiak lotzen ditu; halaber, horietatik abiatzen diren bigarren mailako errepide batzuk ere badira eta horien trafikoak toki-izaerakoak dira.

Planifikazio mailan, Igorreko Eskualde Egiturari dagokionez, Euskadiko 2. Errepide Egitamu Orokorreko (1999-2010) sarean dauden bakarrak N-240 eta BI-635 dira; bertan, honako jarduketa hauek adierazten dira (guztiak LZEan jasota):

- N-240, Euskotrenen pasabidea ezabatzea (betearazita).
- N-240, Boroa-Lemoa autobidea.
- N-240, Lemoa-Igorre autobidea.
- N-240, Zeanuri-Barazarreko hirugarren erreia.
- N-240, Lemoako saihesbidea.
- N-240, Igorreko saihesbidea.
- N-240, Zeanuriko saihesbidea (betearazita).

Bestalde, Bizkaiko Errepideen LESak, erkidego mailan egindako aurreikuspenak jasotzeaz gain, Foru Sarea osatzen duten errepideen multzoa finkatu eta horren garapena ezartzen du, jarduketa mota guztiak programatuz. Horiek, Igorreko Eskualde Egituran, honako hauek dira:

1. N-240, Euskotrenen pasabidea ezabatzea (betearazita).
2. N-240, Boroa-Lemoa; galtzada bikoiztea, LESean adierazitakoaren arabera, azpiegitura berritzat hartu behar da, proposaturiko trazatua dela bide.
3. N-240, Lemoa-Igorre1; galtzada banatzea.
4. N-240, Zeanuri-Barazar (1. eta 2. faseak); abiadura moteleko erreia.
5. N-240, Lemoako saihesbidea; udalerriko saihesbidea.
6. N-240, Igorre1-Igorre2; udalerriko saihesbidea.
7. N-240, Zeanuriko saihesbidea (betearazita).
8. N-240, sarbideak berrantolatzea Artean/Areatzan (betearazita).
9. BI-2543, Dimaiko saihesbidea; udalerriko saihesbidea.
10. BI-2543, Dima-Barazar lotura; azpiegitura berria.

Lehenengo zazpi jarduketek garatu egiten dute Euskadiko 2. Errepide Egitamu Orokorrean (1999-2010) ezarritakoa. Beste hirurak LESeko aurreikuspenak dira.

LZEak, bestalde, gaingitu egiten du ikuspegi sektorial hutsa, eta lurralde mailako ikuspegia erabili nahi du errepide sarerako; ikuspegi hori, alde batetik, bide-sarearen eta inguru naturalaren arteko loturari buruz egindako azterketan oinarritzen da, eta bestetik, oraingo eta aurreikusitako hiri-garapenetan.

Inguru naturalari dagokionez, horren barruan antropizatuta baina nekazaritza-nahiz baso-erabilerara lotuta dauden azalerak sartuta, helburua horren aurkako erasoak ahalik eta gehien murriztea da, horren ondorioz bide-azpiegitura berriak ezartzen baitira. Hiri-eremuei dagokionez, bideek horietan sorturiko zatikatzea aztertzen da, baita bertan jasotzen diren jarduera mota desberdinek eskainitako irisgarritasuna ere. Ikuspegi horren ondorioz, horretarako berariaz ezarritako bide-hierarkizazioa sortzen da.

Administrazio sektorialak Lurralde Historikoan bide-sarea garatzeko ezarritako jarduketek, Eskualde Egituran, zenbait tartetan azpiegiturak bikoiztea eragiten dute eta, horrela, bideak espezializatu egiten dira. Horrela, tarte batzuk igarotze-trafikorik gabe gelditzen dira, eta horiek, neurri batean, bat datoz aurreikusitako

hiri-garapenekin; horrek LZEak egindako bide-ereduaren sorrera eragiten du, eta, jarduketa-proposamenak egiteko orduan, batez ere tarte horiek hartzen dira aintzat, euren hiri-suspertzea egiteko. LZEaren bide-proposamenaren barruan, era berean, BI-2543 errepidearen gaineko jarduketan (LESean ezarritako jarduketak) salbuespena ere sartzan da; izan ere, oraingo erabileraren eta aurreikuspenen mailak kontuan hartuta, horiek ez dira beharrezkoak LZEaren indarraldian. Nolanahi ere, ezarritako bide-eredua ez da Euskadiko Errepideen Egitamu Orokorrean ezarritakoaren aurkakoa.

B. SAREAREN HIERARKIZAZIOA

Eskualde Egituraren ikuspegitik, barruko erlazioei eta kanpoko eremuekiko erlazioei dagokienez, eta bertako lurralde-antolamenduaren ondoreetarako, bide-sarea ikuspegi morfologikotik hierarkizatzeke proposamen orokorra egiten da, lurraldearen egitura bermatzeko, baita lurraldeko errepideen ezaugarriak eta funtzionaltasuna bermatzeko ere.

Sailkapen horri loturiko ezaugarri tipologikoak gainjarri eta baldintzatu egiten dute (modu loteslean) bide-azpiegituren arloko ekintzen garapena eta betearazpena (lurralde-egitamu sektorialak eta kasuan kasuko udal-planeamenduek proposaturiko azpiegiturak). Sailkapen hori ez da Bizkaiko Errepideen Egitamuan jasotakoaren aurkakoa, eta ikuspegi berria ezarri nahi du, lurralde-antolamenduari estuago lotuta dagoena.

Hierarkizazio horrek, etorkizunean egin beharreko jarduketak kontuan hartuta, erreferentziako bide-eredu batzuk sortzen ditu. Sailkapen horren arabera, honako bide-sare hauek bereizten dira:

EGITURA SAREA

Sartzeko eta igartzeko mugimenduetarako egokiak diren igarobideek osatzen dute; baita, Eskualde Egituraren barruan, igarobide horien eta eskualde-egituren leku nagusien arteko lotura sortzen duten errepideek ere.

- a) Funtzionaltasuna: Eskualde Egitura kanpoarekin lotzeko luzera handiko ibilbideen ibilgailu-trafikoa. Igarotze-trafikoak egituratzeko ardatz gisa ere erabiltzen da.
- b) Tipologia: Sarearen barruko bideak bi eredu desberdini lotuta gelditzen dira:
 - 1- Autobiak, Bizkaiko Errepideen Foru Arauan zehazturiko ereduaren arabera (8/1999 Fako 3.4 art.), honako ezaugarri hauekin:
 - Zirkulazioaren noranzko desberdinak banantzeko elementuak dituzte, baimendutako gehieneko abiadura 100 km/h ingurukoa da eta loturak desnibelekoak dira.
 - Lurzoruaren erabilerak baldintzatzen dituzte eta ez dago ondokoetarako sarbiderik.
 - Motordun trafikoa bakarrik. Debekaturik dago bizikletek eta oinezkoek erabiltzea.
 - Ibilbide luzeko autobus-lineak eta expres deritzenak, geraldirik gabe.

2- Errepide konbentzionalak, Bizkaiko Errepideen Foru Arauan errepide konbentzionaletarako ezarritakoaren arabera (8/1999 Fako 3.7 art.), honako ezaugarri hauekin:

- Galtzada bakarra dute, baimendutako abiadura 90 km/h ingurukoa da eta gurutzaguneak nibelean daude, biribilguneen bidez edo horiek lehentasuna emanez.
- Lurzoruaren erabilerekiko koordinazioa, eta sarbideen kontrola dago.
- Motordun trafikoa, berariazko erreiak edo bazterbide egokiak dituzten bizikletekin.
- Ibilbide luzeko autobus-lineak eta expres deritzenak, erreserbaturiko espazioetan egindako gemalekuekin.

c) Proposatutako jarduketak:

- Boroa-Lemoa lotura (azpiegitura berria).
- Lemoako saihezbidea, Aparioraino (azpiegitura berria).
- Galtzada banatzea, N-240 autobian, Aparioren eta Igorreko saihezbidearekiko iparraldeko loturaren artean.
- Igorreko saihezbidea (azpiegitura berria).
- Abiadura moteleko erreia N-240 autobian (Zeanuri-Barazar).

d) Eskualdea egituratzen duten bideen zerrenda, Eskualde Egitura proposaturiko jarduketekin eraldatu ondoren:

- Boroa-Lemoa lotura eta Apariorainoko saihezbidea.
- N-240 Aparioren eta Igorreko saihezbidearekiko iparraldeko loturaren artean (errepide konbentzionala).
- Igorreko saihezbidea
- N-240 Igorreko saihezbidearekiko hegoaldeko loturaren eta Zeanuriko saihezbidearekiko iparraldeko loturaren artean (errepide konbentzionala).
- Zeanuriko saihezbidea
- N-240 Zeanuriko saihezbidearekiko hegoaldeko loturaren eta Lurralde Historikoaren mugaren artean (errepide konbentzionala).

BANAKETA SAREA

Hiri-eremuetan, gaitasuna eta zentralitatea aintzat hartuta ardatz nagusiak diren hiri-bideek osatzen dute; horiek egokiak dira lekualdatze-modu desberdinak erabiltzeko, eta, gainera, garraio publikoko linea nagusien euskarri egokiak dira. Hirikoak ez diren eremuetan, Eskualde Egiturako udalerrien arteko edo horren eta inguruko eskualdeen arteko lotura-egitura osatzen duten errepideek eratzen dute, eta eskualde-egitura desberdinen arteko lotura ahalbidetzen du.

- a) Funtzionaltasuna: Luzera ertaineko ibilbideko ibilgailuen trafikoa. Oinarritzko sareko jarioak lurraldean banatzen ditu. Hiri-eremuetan, kolektoretzat dihardu.
- b) Tipologia. Egokia da ondo bereizitako bi eremutarako, baina betiere lurzoruaren erabilerekiko koordinazioan, eta ez dago mugakideetarako sarbideen kontrolik.
- 1.- Hiri-eremua: Hiri-bidea, Bizkaiko Errepideen foru Arauan (2/1993 Fako 60. art.) ezarritakoaren arabera, edo Zeharbideak edo Hiri Tarteak, Bizkaiko Errepideen Foru Arauan (2/1993 Fako 55-59. art.) ezarritakoaren arabera, honako ezaugarri hauekin:

- Bide hauetan baimendutako abiadura 50 km/h ingurukoa da eta gurutzaguneak, berriz, mailan egiten dira, semaforoen eta biribilguneen bidez.
- Garraio publikoko lineen kanal nagusiak, errei bereziarekin edo halakorik gabe, eta geralekuekin, horretarako erreserbaturiko lekuetan.
- Motordun trafikoa, berariazko erreiak edo bazterbide egokiak dituzten bizikletekin.

2.- Hirikoa ez den eremua: Mugakideekiko sarbide-mugarik gabeko errepide konbentzionalak dira, Bizkaiko Errepideen Foru Arauan (8/1999 FAko 3.7 art.) errepide konbentzionaletarako ezarritakoaren arabera, honako ezaugarri hauekin:

- Galtzada bakarra, 70 km/h inguruko abiadura baimenduarekin, eta gurutzaguneak horiei lehentasuna emanez edo biribilguneen bidez egiten dira.
 - Garraiobide publikoko lineen bide nagusiak, horretarako erreserbaturiko geralekuekin.
 - Motordun trafikoa, berariazko erreiak edo bazterbide egokiak dituzten bizikletekin. Oinezkoentzako espaloiak edo bazterbideak.
- Proposatutako jarduketak:
 - N-240 autobiarren hiri-birmoldaketa, Bediako eta Lemoako guneeetan.
 - Kanpoaldeko hiri-bidea, Bediako gunearen iparraldetik.
 - BI-635 errepidearen hiri-birmoldaketa, Lemoako gunean.
 - N-240 autobiarren hiri-birmoldaketa, Igorreko eta Arantzazuko guneeetan.
 - BI-2543 errepidearen hiri-birmoldaketa, Dimako gunean.
 - BI-2543 errepidearen kanpoaldeko zeharbidea, Dimako gunean.
 - BI-3524 errepidearen hiri-birmoldaketa, Arteako gunean.
 - BI-3524 errepidearen kanpoaldeko zeharbidea, Arteako gunearen iparraldetik.

c) Eskualde Egiturako hiriko banaketa-bideak, hori proposaturiko jarduketekin eraldatu ondoren:

- N-240 errepidearen oraingo zeharbideko hiri-bidea, Bediako eta Lemoako guneeetan.
- Kanpoaldeko hiri-bidea, Bediako gunearen iparraldetik.
- BI-635 errepideko oraingo zeharbideko hiri-bidea, Lemoako gunean.
- N-240 autobiarren oraingo zeharbideko hiri-bidea, Igorreko eta Arantzazuko guneeetan.
- BI-2543 errepideko kanpoaldeko zeharbidea, Dimako gunean.
- BI-3524 errepideko kanpoaldeko zeharbidea, Arteako gunearen iparraldetik.

d) Eskualde Egituran hirikoak ez diren banaketa-bideak, hori proposaturiko jarduketekin eraldatu ondoren:

- N-240 errepidea Bedian eta Lemoan, hiriguneak izan ezik (errepide konbentzionala).
- BI-635 errepidea Lemoan, hiriguneak izan ezik (errepide konbentzionala).
- BI-2543 errepidea, Igorrerren eta Otxandioaren artean (errepide konbentzionala).
- BI-3524 eta BI-3513 errepideak Artean (errepide konbentzionala).

SARE KAPILARRA

Lurralterako irisgarritasun mailarik altuena sortzen duten bideek osatzen dute. Hiri-eremuetan osatzen duten kaleen luzapenak (hirigunetik kanpo) errepideak izaten dira, LZEan azaldutako sareetarikoren baten barruko errepideak. Hirikoak ez diren eremuetan, Sare Kapilarra toki-irisgarritasuneko errepide egiturak osatzen du, eta errepide horiek, berriz, beste sare batzuen zerbitzua ez duten garapen-eremuetara hedatzen dira, baita Eskualde Egiturako landagune guztietara ere.

- a) Funtzionaltasuna: Ibilbide laburreko ibilgailuen trafikoa, oinezkoen eta bizikleten bideetatik banandua eta horrekiko paraleloa; guneak lotzen ditu.
- b) Tipologia: egokia da ondo bereizitako bi eremutarako, baina betiere lurzorua erabilerekin koordinazioan, eta ez dago mugakideetarako sarbideen kontrolik:
 - 1.- Hiri-eremua: Hiri-bideak, Bizkaiko Errepideen Foru Arauak ezarritakoaren arabera (2/1993 Fako 60. art.); edo, trafiko-intentsitate oso txikiko errepideen kasu batzuetan, Zeharbideak edo Hiri Tarteak, Bizkaiko Errepideen Foru Arauan (2/1993 Fako 55-59. art.) ezarritakoaren arabera.
 - Galtzada baten abiadura moteleko bidea (~30 km/h); lehentasunezko eta semaforodun gurutzaguneekin.
 - Garraio publikoa, helburu horretarako erreserbaturiko espaziorik gabe.
 - Motordun eta bizikleten trafikoa bateratuta. Oinezkoentzako espaloiak.
 - 2.- Hirikoa ez den eremua: Foru- edo udal-titulartasuneko errepideak, Bizkaiko Errepideen Foru Arauan errepide konbentzionalerako ezarritakoaren arabera (8/1999 Fako 3.7 art.), honako ezaugarri hauekin:
 - Galtzada baten abiadura moteleko bidea (~50 km/h); lehentasunezko eta semaforodun gurutzaguneekin.
 - Garraio publikoa, helburu horretarako erreserbaturiko espaziorik gabe.
 - Motordun eta bizikleten trafikoa bateratuta. Oinezkoentzako espaloiak.
- c) Sare kapilarreko jarduketatzat, hiri-birmoldaketa proposatzen da, eraginpeko guneen zeharbideetan.
- d) Proposatutako jarduketaren bidez eraldaturiko Eskualde Egituraren hiriko bide kapilarrak antzinako N-240 autobia (Zeanurin) eta BI-3530 (Artean eta Areatzan) nahiz BI-4545 zeharbideak (Diman) dira.
- e) Proposatutako jarduketaren bidez eraldaturiko Eskualde Egituran hirikoak ez diren bide kapilarrak:
 - BI-3530 Artearen eta Zeanuriren artean (errepide konbentzionala).
 - BI-3542 Barazarren eta Otxandioren artean (errepide konbentzionala).
 - Dokumentazio grafikoan jasotako bigarren mailako gainerako errepideak.

Bide-sarea, egitura horren arabera, "Bide eta Trenbide Azpiegiturak" planoan grafiaturik dago.

C. OHAR OROKORRAK

Lurraldea osatzen duten baliozko elementuak zaintzeko, LZEak irizpide eta jarraibide orokorrak ezartzen ditu, gainerako politika sektorialeiei dagokienez, eta gainera, horien nahitaezko bateragarritasuna ere ezartzen du, aurreikusitako azpiegitura berriei.

A. AINTZAT HARTU BEHARREKO IRIZPIDEAK

Igarotze-bideen jarioak eta LZEan ezarritako garapenak sortutakoak aintzat hartuta egindako bide-azterketa berezia erreferentziazat hartuta, oraingo N-240 errepideak LZEaren indarraldian euskarritu behar duen trafikorako nahikoak dira administrazio sektorialak aurreikusitako hobekuntzak, Boroa-Lemoako saihebidetan, Igorreko saihebidetan, Aparioko korapiloan eta Arteako industrialdearen sarbide berrian; jarduketa horiek, osatu ere, Eskualde Egituran behar diren motordun trafikorako azpiegitura berri guztiak osatzen dituzte.

Bide-azpiegitura berrien planteamenduan, horiek LZEan ezarritako lurralde-eredura egokitzeko eta inguruan ondo integrazteko, honako jardura orokor hauek ezartzen dira:

- LZEak egindako aurreikuspenak, gehienbat garapen berriei eta motorduna ez den mugikortasun-sareari buruzkoak.
- Landaredi autoktonoa.
- Kultura-intereseko guneak (presak-errotak-dorretxeak).
- Ibai-sistema orokorra.
- Etorkizuneko ingurumen-hobekuntzako igarobideak.

Area Funtzionalaren eremu batzuetan airearen kalitateari eta zarataren eraginari dagokionez, LPPk zenbait neurri planteatzen ditu garapen berriengatik Area Funtzionalean trafikoaren hazkuntza minimizatzeko. Hala, garraio-modu kolektiboak eta motorrik gabekoak sendotzen dira, baita garraio-modu guztien intermodalitatea ere.

Hala eta guztiz ere, inpaktu horiek sortuko dituzten azpiegituren kudeatzaileei dagokie ebaluatzea, beraz, Errepideen Plan Sektoriala aztertzeko ingurumen-inpaktuaren ebaluazioak eta horietan aurrez ikusitako azpiegiturak egiteko orduan, zarataren eta airearen poluzioaren mapak sartuko dira alderdi horiek behar bezala ebaluatzeko eta Zaratari buruzko 37/2003 Legeak 14. artikuluan zehaztutakoa betetzeko.

Okupazioaren eremu mugak garatzen badira, gomendatzen da zarataren eta airearen poluzioaren ebaluazioak udalerriek egitea ere bai. Horretarako, batetik, trafikoaren eta inpaktuen hazkuntza kuantifikatu eta kokatu behar da eta, bestetik, Ekintza Planaren bidez garatu beharreko eremuetan eta horien arrazoiengatik eragina izango dutenetan neurri zuzentzaileak zehaztuko dira. Hori bereziki aplikatuko da, Eusko Jaurlaritzako Lurralde Antolamendu eta Ingurumen Sailak eginda, Ingurunearen Zarataren Kontsulta, Informazio

eta Kudeaketa Sistemetan sartuak edo eraginda dauden Area Funtzionaletan: Bedia, Lemoa, Igorre eta Arantzazu.

B. ARRETAGUNEAK

Bide-sarean, halakotzat hartzen dira arreta berezia merezi duten egitura-sareko loturak.

LZEak hauxe proposatzen du gunehorietan:

- Horiek sorturiko ingurumen eragina ahalik eta gehien murriztea.
- Azpiegitura guztien igarotzearen erantzun egokia ematea, euren forma eta funtzioa errespetatuz. Arreta berezia jarri beharko zaio oinezkoen nahiz bizikleten zirkulazioari, sare kapilarrean.

Arretagune horiek "Bide eta Trenbide Azpiegiturak" planoan grafiatu dira.

C. JARDUKETA MOTAK

LZEan bide-sarearen gaineko jarduketa mota hauek hartzen dira aintzat:

a) Bide-azpiegitura berrien ezarkuntza. Halako jarduketek azpiegitura berrien betearazpena eragiten dute, oraingo sarea funtzionalagoa izateko, kontuan hartuta aurreikusitako trafiko-jarioek eskaturiko prestazioak eta hiriguneetako elkarreraginak ekidin beharra.

b) Kanpoaldeko hiri-bide berrien ezarkuntza. Halako jarduketek helburua, izan ere, hiriguneetan aukerako ibilbideak sortzea da, horien leku batzuetan motordun trafikoa murrizteko edo ekiditeko. Lurraldearekiko Zati Egitamuan ezarritako sareak osatzeko, honako jarduketa hauek daude aurreikusita (biak Banaketa Sarearen barruan):

c) Igarotze-trafikorik gabe utzitako bideen tratamendua. Halako bideetan egin behar diren jarduketak eraginpeko tarteen ezaugarrien araberakoak dira.

- Hiri-inguruko zonetan: Sekzioari, mugakideetarako sarbideei eta abarri loturiko arazoak konpontzeko gutxieneko jarduketak. Ez dago jasota bizikletetarako eta oinezkoentzako zerrenda bereziak sartzea, eta horiek eremuotan izango dituzten ibilbideek bermaturik izan behar dute jarraitasuna, Aukerako Mugikortasun Sarearen bidez. Jarduketa hau honako kasu hauetan dago ezarrita:
- Hiri-zonetan (hiri-tarteak eta zeharbideak). Jarduketek halako eremuen ezaugarriak ematen dizkiote bideari; hobetu egiten dituzte ibilgailuen trafikoaren eta hiriko bizitzaren arteko bateragarritasun-baldintzak, trafikoa moteltzeko neurrien eta diseinuaren nahiz materialen tratamendu bereziaren bidez. Bizikleten eta oinezkoen lekualdatzeak, Aukerako Mugikortasun Sarearen trazatua edozein izan arren, bidearen sekzioan helburu horretarako dauden zerrenda

berezietatik egiten dira. Zentralitaterik handieneko hiri-zonetan, jarduketan helburua oinezkoen eta bizikleten erabilerak sustatzea izango da, ibilgailuan trafikoa baldintzatuta, hori moteltzeko neurrien bidez; gainera, aukerako ibilbiderik aurreikusiz gero, trafikoa garraibide publikora edo oinezkoen erabilera soilera mugatuko da. Halako jarduketak kasu hauetan ezartzen dira:

d) Hiri-tarteen eta zeharbideen egokitzapena. Trafiko-intentsitate urria duten errepideen kasuan, halako jarduketaren helburua bateragarritasun-baldintzak hobetzea da, ibilgailuen trafikoaren eta eraginpeko guneko hiri-bizitzaren artean, trafikoa moteltzeko neurriak hartuta eta bidearen diseinuan nahiz materialetan tratamendu berezia erabiliz.

D. IRIZPIDEAK

Modu berezian, aurreikusitako jarduketei dagokienez, administrazio sektorialak eta LZEak horietarako irizpide batzuk ezartzen dituzte eta, gainera, arretaguneak ere zehazten dira.

1. BOROA LEMOA SAIHESBIDEA

LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUAREN EREDUAN OINARRITUZ AINTZAT HARTU BEHAR DIREN IRIZPIDEAK

Boroa-Lemoa loturako bide-azpiegitura berria berearazteak eta hori Lemoako saihesbidetik Aparioraino luzatzeak aukera emango du N-240 autobioiako zeharbidea urbanizatzeko eta oinezkoentzat egokitzeko, Bediatik eta Lemoatik igarotzeko lekuan; horrek hobari handiak ekarriko ditu bertako bizi-kalitatera eta, gainera, nabarmen aldatuko ditu bertako trafikoaren norabideak, hori Lemorietako errotonda berrian eta zubian pilatuta. Horren trazatua oraingo bideen kotaren gainetik joango da, eta bide horiekin desnibeleko loturen bidez izango du konexioa; sekzioa, berriz, zirkulazioaren noranzko bakoitzeko bi erreikoa izango da. Arretaguneak aztertu eta, oro har, Egitamuko irizpideak adierazi dira:

- a) Lemoako Haitza: Parke naturalen lotura estrategikoa.
- b) Lemorietako lotura atsegina.
- c) Iturizako paisaiaren ezaugarriak mantentzea.
- d) Arratiaren ibilgu naturalaren gaineko eraginak ekiditea.
- e) Aukerako mugikortasun-sarearen jarraitasuna arriskuan ez jartzea.

Jarduketa horren bidez, Bediako eta Lemoako zeharbideak hiri-bideria bihurtzeko aukera ematen du.

ARRETAGUNEAK

- a) Lemoako hegoaldeko lotura, Aparioko zonan.

2. N-240 APARIO-TARABUSI TARTEAN

LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUAREN EREDUAN OINARRITUZ AINTZAT HARTU BEHAR DIREN IRIZPIDEAK

Trafiko-bolumenek hurrengo urteotan izango duten bilakaeraren arabera, igarotze-trafikoetarako erabilera-baldintza jakinak bermatzeko, N-240 autobideak tarte horretan dituen prestazioak handitu beharra planteatu daiteke. Horretarako, oraingo sekzioa handitu behar da, edo bestela, oraingoarekiko paraleloa den azpiegitura berria sortuko da. Nolanahi ere, soluzioaren oinarritzko alderdia izango da mugakideetarako sarbidea ez oztopatzea eta toki-izaerako mugikortasunaren dinamikan hesirik ez sortzea.

Jarduketa hau egin beharrik ez izateko edo, behintzat, atzeratzeko, baita jardueraren eraginezko motordun trafiko gehien sorrera ahalik eta gehien murrizteko ere, beharrezkoa da Igorreraren eta Lemoaren artean aukerako mugikortasun-azpiegitura ezartzea, bi gune horiek artikulatzeko eta horien nahiz garatutako lurzoruen arteko tarte artikulatzeko oinarritzko ardatzat.

3. IGORREKO SAIHESBIDEA

LURRALDEAREKIKO ZATI EGITAMUAREN EREDUAN OINARRITUZ AINTZAT HARTU BEHAR DIREN IRIZPIDEAK

Igorreko saihesbidea oraingo bideen kotaren gainetik dago, eta bide horiekin, berriz, desnibeleko loturen bidez dauka konexioa; zirkulazio-noranzko bakoitzeko errei bat dauka. Saihesbide hori eginez, nabarmen hobetuko da Igorreko zeharbidea, eta alde aurreko ezinbesteko baldintza da hori hiri-bideria bihurtzeko. Hala eta guztiz ere, eraginak sortzen ditu, batik bat hegoaldeko ibilbidean, eta erreferentziako irizpidetzat honako hauek hartu beharko dira:

- a) Garakoi auzoa errespetatzea eta baliabide gutxi erabiltzea.
- b) Topografia errespetatzea, haran-hondoko kota berberak mantenduta.
- c) Igorreko Ate eta Silueta Historikoa mantentzea.
- d) Paisaia-kostuak ahalik eta gehien murriztea.

ARRETAGUNEAK:

- a) Igorreko iparraldeko lotura, Tarabusitik hurbileko lurretan.
- b) Arantzazuko hegoaldeko lotura.

4. ORAINGO BIDERIA BIRMOLDATZEA:

Boroa-Lemoako eta Igorreko saihesbideak eginez, murriztu egiten da Lemoa, Igorre, Bedia eta Arantzazu udalerrietako hiri-zeharbideetako trafiko-zama handia.

Hiri-bideria bihurtzeko prozesuen ondorioz, bide-espazioak hiri-eremuan sartzen dira, eta horren helburua, hiri-errealitateak apurka-apurkako eraldaketaren arabera eskatzen duenean, zentralitate handieneko zonak motordun trafikorik gabe uztea da.

Horretarako, bidea hiri-erabilerara egokitu behar da; horretarako, hauxe egin behar da: trafikoaren abiadura murriztu, oinezkoen eta ibilgailuen bilguneei erantzuna eman, bizikleten erabilera jaso, zeharbidea oinezko- nahiz merkataritza-erabilerara egokitu, biztanleentzat atseginak diren espazioak sortu, etab.

Bideak, halaber, gaur egun bide-bikoiztasuna duten lekuetan egokitu ahal dira; horretarako, hiri-egituren barruko tarteen gaineko jarduketak proposatuko dira, beste aukerak igarotze-trafiko guztiak hartzen baititu barruan; bideak, era berean, eraginpeko guneko hiri-bizitza eta trafikoa hobeto bateratzeko ere egokitu behar dira.

Egokitzapen hori, nolanahi ere, jarduketa mota desberdinak erabiliz egin behar da, eraginpeko guneen eta bide-tarteen ezaugarriak kontuan hartuta.

BEDIA.

- ♦ Kanpoaldeko hiri-bide berria ezartzea, Bediako gunearen hiri-garapenen iparraldetik, oraingo N-240 errepidearen aukerako bidetzat, hirigunearen erditik igarotze-trafikorik ez egoteko, hiri-hazkunde berrien sorrera aprobetxatuz.
- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-inguruko zonatzat erabiltzea, N-240 autobidean, Bediako eta Usansoloko hiriguneen artean.
- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri zonatzat erabiltzea, N-240 autobian, Bediako hiriguneari dagokion tartean.

LEMOA.

- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-inguruko zonatzat erabiltzea, BI-635 errepidean, Boroa-Lemoako loturak eta La Flechako industrialdeak bat egiteko lekuan, Bediako eta Lemoako hiriguneen artean.
- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-zonatzat erabiltzea, N-240 autobian eta BI-635 nahiz BI-3526 errepideetako tarteen, Lemoako hirigunean; bertan, hiri-ardatza sortzeak aukera emango du gunearen eta geltokiaren arteko lotura nabarmen hobetzeko, lbaizabalen gaineko zubi berriaren bitartez.

IGORRE.

- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-inguruko zonatzat erabiltzea, N-240 autobian, saihezbidearekiko iparraldeko loturaren eta Igorreko hirigunearen artean, eta horren eta Arantzazuko hirigunearen artean.
- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-zonatzat erabiltzea, N-240 autobian eta BI-2543 errepideko tarteen, Igorreko hirigunean. Hiri-ardatza sortzeaz gain, jarduketa horrek aukera

emango du ibaiaren eta San Pedro elizaren arteko lotura nabarmen hobetzeko, Dimako errepideko hiri-ibilbidea; gainera, tranbiak Arantzazuraino izandako antzinako ibilbidea oinezkoentzat suspertzeko aukera ere emango du.

ARANTZAZU.

- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-zonatzat erabiltzea, N-240 autobiaaren tartean, Arantzazuko hirigunean. Ardatza, lehen esan dugunez, Igarrekoarekiko jarraitasunean suspertuko da.

ARTEA.

- ♦ Inguruko hiri-bide berria ezartzea, Arteako guneko hiri-garapenetako iparraldetik (BI-3524 errepidearekiko aukerakoa), hiri-hazkunde berrien sorrera erabiliz.
- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-inguruko zonatzat erabiltzea, BI-3550 errepidean, Arteako hirigunearen eta Areatzako udal mugartearen artean.
- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-zonatzat erabiltzea, BI-3550 errepideko tartean, Arteako hirigunean.
- ♦ BI-3524 eta BI-3513 errepideen hiri-tarteak eta zeharbideak egokitzea, Arteako hirigunean; horretarako, ibilgailuen mugimenduari dagokionez, trafikoa moteltzeko neurriak hartu behar dira. Nolanahi ere, hiri-hazkunde berrien sorrera aprobetxatu egin beharko litzateke erdiko zonak erabat suspertzeko aukera ematen duten ibilbideak sortzeko.

AREATZA.

- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-inguruko zonatzat erabiltzea, BI-3550 errepidean, Areatzako hirigunean eta Arteako udal mugartearen.
- ♦ Igarotze-trafikorik gabe utzitako bidea hiri-zonatzat erabiltzea, BI-3550 errepideko tartean, Areatzako hirigunean.

ZEANURI.

DIMA.

BI-2543 eta BI-4545 errepideen hiri-tarteak eta zeharbideak egokitzea, Dimako hirigunean; horretarako, ibilgailuen mugimenduari dagokionez, trafikoa moteltzeko neurriak hartu behar dira. Nolanahi ere, hiri-hazkunde berrien sorrera aprobetxatu egin beharko litzateke erdiko zonak erabat suspertzeko aukera ematen duten ibilbideak sortzeko.

4.1.3 TRENBIDE SAREA

A. AZTERKETA ETA DIAGNOSTIKOA

Lurralde-ereduaren oinarritzko helburua garapen iraunkorreko neurriak hartzea izanik, garraioari dagokionez trenbide-garraioa sustatzea planteatzen da. Eskualde Egituraren eta bertan sorturiko mugikortasunaren ezaugarriak kontuan hartuta, indartu egin daitezke bidaiarien trenbide-garraioaren bidezko lekualdatzeak, Eskualde Egituraren eta horren inguruaren arteko erlazioetan, aintzat hartuta Eskualde Egituratik irtendako edo bertara iritsitako bidaiak sortzen dituzten gune nagusiek trenbide-zerbitzua dutela.

Garraiobide horren erabilera inplementatzeko, hala eta guztiz ere, neurri bereziak aplikatu behar dira ibilgailu pribatua gutxiago erabiltzea eragiteko; izan ere, ibilgailu pribatuaren erabileraren kupotik erakarri behar dira trenbidea erabiliko duten bidaiari berriak; era berean, trenbide-zerbitzua bera hobetzeko neurriak hartu behar dira, lekualdatze-aldiak eta maiztasunak optimizatu ahal izateko.

B. SAREAREN EGITURA

AF bi trenbideek zeharkatuko dute: batetik, Abiadura Handiko Trenaren sareak eta, bestetik, Euskotrenen sareak.

Euskotrenen oraingo lineak Ibaizabalen harana zeharkatzen du, Igorreko Eskualde Egiturako iparraldean, eta geroalekuak ditu Bedian eta Lemoan. Linea horrek honako eremu hauek ahalbidetzen ditu:

- a) Bilbo, jarduera metropolitarrako erdigune nagusitzat, beste garraiobide batzuekiko truke-sorta handiarekin, beste helmuga batzuekin konektatzeko.
- b) Bermeo, iparralderantz, Urdaibaiko eremuak duen aisialdi-eskaintzarekin.
- c) Zornotza-Durangon, eta luzapeneko Gipuzkoako eremuan, ekialderantz, lan-, merkataritza- eta aisialdi-jarduerako gune garrantzitsuak.

Abiadura Handiko Trenarentzat aurrez ikusita dagoen linea Bedia eta Lemoa udalerrien iparralderantz, ertzetik, igaroko da, ia-ia A-8 autopistaren paralelo. Ez dago geltokirik, eta ibilbide gehiena gainetik egingo da. Lemoan baino ez da igarotzen tunel batetik, tarte nahiko labur baten.

Trenbide-sarea “Bide eta Trenbide Azpiegiturak” izeneko planoan grafiaturik dago.

C. OHAR OROKORRAK

Trenbide Sareko LESaren trazatua hobetzeko proposamena dago eta horrek eragina dauka Eskualde Ereduan dagoen tarteetan; hain zuzen ere, ezabatu egin nahi dira Lemoaren eta Zornotzaren arteko tarte ia osoa osatzen duten hiru bihurguneak; horrela, udalerri batetik bestera joateko denbora nabarmen laburtuko

litzateke. Gainera, Eskualde Eremitik kanpo, baina zerbitzuaren kalitatean eragin handiarekin, honako jarduketa hauek proposatzen dira:

- Zornotza. Trazatua gunean bertan arrazionalizatzea, geltokiak bateratzea eta horiek erdialdean nahiz lurpean kokatzea.
- Bilbo. Linea Alde Zaharreko geltokiraino luzatzea, Metroarekiko loturekin.

Trenbide-sare osoko segurtasun-baldintzak hobetzeko, Lemoako trazatuaren kotak aldatu egin dira oraintsu, N-240 autobia gainetik igarotzeko. Horri lotuta, toki-irisgarritasuneko bideetan dauden pasabideei dagokienez, horien ezabaketa gaiari buruzko indarreko araudi sektorialaren arabera izan behar da.

Truke modaleko gune bat sortzea faktore erabakigarria da, Eskualde Eremuaren eta Lurralde Historikoaren gainerakoen arteko trenbide-lotura optimizatzeko.

D. PROPOSAMENAK

Trenbide-sare osoko segurtasun- eta zerbitzu-baldintzak hobetzeko, honako jarduketa hauek proposatzen dira:

- Lemoako geltokiaren eta bertako hirigunearen arteko lotura hobetzea, Ibaizabal ibaiaren gainean oinezkoentzako pasabide berria eginez.
- Lemoako geltokian, autobuseko, automobileko eta bizikletako bidaiarien trukea ahalbidetzeko elementuak ezartzea.

4.1.4 INTERMODALITATEA

Behin eta berriro esan dugunaren arabera, beharrezkoa da automobilean soilik oinarritzen ez den garraio-eredu bat proposatzea. Horri dagokionez, garrantzi handikoa da talde-garraioa inplementatzea, ez oraingo garraio desberdinen prestazioak hobetuta bakarrik (materialei nahiz zerbitzuei dagokienez), baita horien arteko sinergiak bilatuz ere.

Eskualde Egituran berebiziko aukera dago intermodalitaterako egokia den sistema bat sortzeko; izan ere, horrek sustatu egingo ditu bide-sareak barrutik egiten dituen ibilbideak, baita trenbideak kanpotik egiten dituenak ere. Horretarako, hala eta guztiz ere, bi baldintza daude eta horiek betetzeko behar diren jarduketan inplikazioek gainditu egiten dute Eskualde Egituraren lurralde-eremua:

- Trenbidea hobetzea; horrela, jardueragune nagusien arteko lotura egokiarekin batera, trenbidea beste aukera batzuekin lehiakorra izateko zerbitzu-prestazioak bermatuko dira.
- Udalek eta garraioaren arloan eskumena duten agintari eskudunek neurriak hartuko dituzte bidaiarien lekualdatzea egiteko, ibilgailu pribatutik trenbidera, bi jarduketa-ildotan:
 - Ibilgailu pribatua gutxiago erabiltzea eragiten duten neurriak.
 - Truke modaleko azpiegituren kudeaketa, automobil-trenbide trukea bidaiak hasteko lekuetatik ahalik eta hurbilen bermatzeko.

Lemoan truke modalerako nodo bat sortzea proposatzen da, trenbide-geltokiaren, hirigunearen eta ibilgailuen bideen arteko lotura eraginkorrean oinarrituz; horretarako, hauxe egin behar da:

- a) Edukiera nahikoa duen aparkalekua sortzea, geltokitik hurbil, benetako intermodalitatea ezartzeko. Errepideak ibaiko ibarreko lurrekin duen kota-alde handia erabil daiteke, erdi sotoko zenbait solairu dituen parkinga egiteko, horiek urak hartzeko moduko kotan gelditu barik.
- b) Ibaizabalen gaineko zubia egitea, oinezkoentzat, Lemoako hirigunea trenbide-geltokiarekin eraginkortasunez lotzeko.
- e) Multzo osoa haranetik dabiltzan autobus-lineekin ondo lotzea.

Trenbidea hiriarteko garraio-eskaintzatzat lehiakorra izateak, gainera, autobusarekiko osagarritasuna ezartzeko aukera emango luke, azken hori gehienbat toki-izaera handiagoko lekualdatzeetara bideratuta. Igorreko Eskualde Egituraren kasuan, balizko eskarira egokituriko zerbitzu-mota eskainita, orain oso-osorik ibilgailu pribatuan egiten den mugikortasun mota erakarriko luke.

Halaber, garraio publikoaren geralekuetan, berrikusi egin behar dira oinezkoen irisgarritasun-baldintzak, eta leku horiek, euren ezaugarrien arabera, bizikletarekiko intermodalitatea ahalbidetzeko behar diren elementu guztiak eduki beharko dituzte.

4.2 ZERBITZU AZPIEGITURAK

4.2.1 Helburuak

Giza-komunitate baten antolamendu fisikoan eta funtzionalean, era askotako baliabideek hartzen dute parte. Garrantzitsuenak, lurralde-antolamenduaren ikuspegitik, energia, ura eta hondakinak dira.

Horien zentzuzko aprobetxamenduak beste faktore batzuk inplikatzeko ditu; adibidez, borondate politikoa, Administrazioak egindako inbertsio publikoak eta enpresa-ekimena, baita biztanleak jabeazte ere.

Baliabide naturalen kontsumoa murriztu egin behar da, horretarako teknikak aztertuta, eta gainera, lehenengo zerbitzua eman dutenak berriro erabili behar dira. Garapen iraunkor kontzeptuaren barruan sartzen den ikuspegi hori orokortzen ari da Europako herririk garatuenetan. Jarrera horrek eragiten dituen ekintzak, berriro, orain arte pentsaezinak ziren mailetaraino iristen dira; esate baterako, ohiko erabilera duten materialen bizitzaren ziklo osoen azterketa zientifikoak egitea, material horiek fabrikatzeko, erabiltzeko eta ezabatzeko sortzen diren kostu guztiak aintzat hartuta, bai barruko kostuak (lehengaiak, energia, manufaktura, garraioa) eta bai kanpokoak (kutsadura, osasun-arazoak, paisaiaren suntsipena). Estatuko eta EAEko herri-administrazioek baliabideak erabiltzeko ikuspegi berri hori eskuratu dute, eta helburuok lortzeko neurriak (gehienbat, kontrolekoak) ezartzen dituen legeria sortu dute.

EAEko Lurralde Antolamendurako Jarraibideek lurraldearen gaineko jarduketa sektorial guztien erreferentziako esparrua osatzen dute; jarraibide horiek konpromisoko jarrera etikoa hartzea proposatzen dute, ingurumenaren tratamenduari dagokionez, inguru fisikoaren eta naturalaren arazoekiko sentikortasun berezian oinarrituz, inguru horren gaineko eragin kaltegarriak ekiditera mugatu barik.

Agiri horrek detektaturikoaren arabera, gure lurraldeko sistema natural garrantzitsuak narriatzen ari dira, jarduerak bertan ezartzeko moduen eraginez, eta prozesu hori geldiarazteko proposatzen du, inguru fisikoa oinarritzko azpiegituratzat hartuta; izan ere, horren kalitateak eginkizun gero eta garrantzitsuagoa izango du produkzio-jarduerak kokatzeko erabakietan.

2002ko ekainaren 4an, Gobernu Kontseiluak EAEko Ingurumeneko Esparru Programa (2002-2006) onetsi du, Ingurumena Babesteari buruzko 3/1998 Legeak ezarritakoaren arabera eta Garapen Iraunkorreko Euskadiko 2002-2020 Ingurumen Estrategiaren eremuaren barruan; agiri horren helburua, izan ere, EAEko herri-administrazioa osatzen duten erakunde guztiek garatu eta aplikatu beharreko ingurumen-politika planifikatzea da, bost helburu lortzeko:

- 1) Aire, ur eta lurzoru garbiak eta osasuntsuak bermatzea.
- 2) Baliabide naturalak eta hondakinak zentzuz kudeatzea.
- 3) Natura eta biodibertsitatea babestea: sustatu beharreko berebiziko balioa.
- 4) Lurralde-oreka eta mugikortasuna: ikuspegi bateratua.
- 5) Aldaketa klimatikoaren gaineko eragina mugatzea.

4.2.2 TELEKOMUNIKAZIO AZPIEGITURAK

Halako azpiegituri dagokienez, esan behar da Eskualde Egituran honako elementu hauek daudela: alde batetik, Telekomunikazio Zentroa, Urreskoataxa mendian, Dimako udalerrian, eta horren estalduraren barruan udalerrri hori eta mugakideak sartzen dira; bestetik, Durangoko bideko Zuntz Optikoko Komunikazioen Enbor Sarearen tarte bat, Bedia eta Lemoa udalerrietan lurpetik doana, eta, tarteen arabera, N-240 autobiarekin, Euskotrenen linearekin eta BI-635 errepidearekin paraleloa dena.

Azpiegitura horien adierazpen grafikoa planoan jasota dago.

Azkenik, Internet Eskualde Egiturara banda zabaletik eramateko proiektua garatzen ari dira; azpiegitura hori, segurutik, Lemoaren eta Artearen artean hedatuko da, N-240 errepidearen trazatuarekin paraleloan, eta Arteatik Zeanurira, BI-3530 errepidearekin paraleloan, Dimarako adar bereziarekin; horren kanalizazioa, berriz, Igarreko saihebidetaren proiektuan jasoko da.

LZEko dokumentazioaren barruan dagoen Zerbitzuko Oinarrizko Azpiegituren planoan, azpiegitura hau modu eskematikoan jasota dago, lanean erabilitako eskalaren eta, kasu batzuetan, zerbitzu-sareek orain duten zehaztapen mailaren arabera. Udal-planeamenduek lurzoruaren kalifikazioa zehaztu beharko dute, eta hori halako azpiegiturak betearazteko proiektuekin bat etorriko da.

4.2.3 ENERGIA

4.2.3.1 HELBURUAK

Energiak berebiziko garrantzia dauka giza komunitateak garatu ahal izateko. Gaur egun, eraikuntzak, industriak eta garraioek energia-kantitate ikaragarriak kontsumitzen dituzte. Kontsumo mailak murrizteko edo energia berriztagarrien bidezko kontsumoa sustatzeko orain arte egin diren ahaleginak, bestalde, elementu isolatuetan oinarritu dira (adibidez, eraikin jakinen bat), eta hiri-eskala nahiko baztertuta gelditu da ahalegin horietatik. Hala ere, eskala horrexetan eta,

batez ere, lurralde-eskalan lor daitezke aurrezpen garrantzitsuak, ezarkuntzetan eta azpiegiturretan estrategia eta planteamendu berritzaileak erabilia.

LAJek egindako diagnostikoaren arabera, gure lurraldean erregai solidoen kontsumoa handia da, petrolioaren eta gas naturalaren deribatuen kontsumoari dagokionez.

Halaber, diagnostiko horren arabera, energia elektrikoaren kontsumoa ere oso altua da, Estatuko eta Europar Batasuneko gainerako eskualdeei dagokionez.

Energiaren kontsumo osoan, industria-sektoreak partaidetza oso handia dauka Euskadiko kontsumo osoan: %61 (Europar Batasunaren kasuan %33).

Eskualde Egiturako energiaren eskari gordinak, bestalde %3-4 bitarteko hazkundera izan du urtero. Hazkunde hori handiagoa da gas naturalean energia elektrikoan baino, baina bi kasuetan ere joera goranzkoa da.

2000n gainditu egin dira 1996-2005eko aurreikuspenak, energia elektrikoaren eskariari dagokionez (3E-2005 Egitamuan jasotako aurreikuspenak). Egoera horretan eraginik handiena izan duen faktorea, izan ere, EAEko jarduera ekonomikoak azken bosturtekoan izandako hazkunde itzela izan da, hazkunde hori 1995ean egindako aurreikuspenak baino askoz ere handiagoa izan baita.

EAEk kanpoarekiko ia erabateko energia-mendekotasuna duenez, Eusko Jaurlaritzak ezarri duen energia-politikaren helburua autohornikuntza eta kalitateko hornidura da, prezio lehiakorak ezarrita, eta, horretarako, energia elektrikoa sortzeko nahiz garraiatzeko azpiegiturak ezarri eta gas naturala hornitzeko sistema bat instalatu du, likidoturiko gas naturala inportatzeko terminal bat (LGN) erabilia, gas naturalaren garraiorako sare berriak sortuta eta mugaz gaindiko loturak indartuta.

EAEko Energia Sektorearen ezaugarri nagusia oraingo instalazio motaren dibertsifikazioa da; bertan egiten diren jarduera nagusiak, izan ere, elektrizitatea fintzea, sortzea nahiz banatzea eta gas naturala garraiatzea zein banatzea dira. Erronka nagusiak honako hauek dira: produkzio-sistema ingurumen-kalitate handiagoko erregaietara egokitzea, egiturazko hobekuntza iraunkorrak, kontsumoen murriztapena eta ingurumena.

Elektrizitatearen baterako sorkuntzari dagokionez, erakundeen helburu nagusia EAEko sistemari baterako sorkuntzako potentzia ahalik eta handiena bermatzea da, baita elektrizitatea energia berriztagarrien bidez sortzea ere.

Helburu hori lortzeko, Euskadi 2010 (3E-2010) energia-estrategia zehaztu da, Eusko Legebiltzarrak ezarritako jarraibideetan oinarrituz; jarraibideok honako hauek dira, laburbilduta:

- Aurrezpen-politika eta energia-eraginkortasuna ahalik eta gehien handitzea.
- Baliabide berriztagarrien ustiapena sustatzea.
- Erregai garbiagoen erabilera sustatzea (bioerregaiak).
- Zentral termiko konbentzionalak ixtea eta, horien ordezt, eraginkorrak diren eta ingurumen-eragin urriagoa sortzen duten sistemak erabiltzea.
- Kiotoko helburuak betetzeko lagungarria den eta tokiko ingurumen-eraginak murrizten dituen energia-politika ezartzea.
- Eraikuntza iraunkorra sustatzea, energia-eraginkortasuna aintzat hartzen duena.

Planteaturiko estrategiaren eta ezarritako jarraibideak garatzeko egindako ahaleginen ondorioz, elektrizitatea sortzeko zenbait proiektu garatu eta heldu dira; Bilbo Metropolitarrako Eskualde Egituran honako hauek daude kokatuta:

- Hiri Hondakin Solidoak (HHS) tratatzeko planta integrala, Zabalgarbiko energia-aprobetxamenduarekin, Bilbon.
- Santurtzi IV proiektua (Bilboko portua): Iberdrolak elektrizitatea sortzeko egindako instalazio berria; instalazioan gas naturaleko ziklo konbinatuaren teknologia erabili da (400 MW).
- Bizkaiko Badia Elektrizitatea-BBE (Bilboko portua): partzuergo hau BP-Amoco, Iberdrola, Repsol eta EVE konpainiek osatu dute, 800 MW-ko planta eraikitze (400 MW-ko 2 ziklo konbinatu), portuko lurretan kokatuta Zierbenan (Punta Cevallos). Bizkaiko Badia Gasa-BBG planta berria eraiki da, likidoturiko gas naturalaren birgasifikaziorako.

EAEko energia-panorama asko aldatuko da, energia elektrikoa sortzeko proiektu berriak instalatuta; beraz, beharrezkoa da garraiobideak indartzea, sortutako energia guztia garraiatzeko eta, beharrezko loturen bidez, energia elektrikoaren erabilgarritasuna bermatzeko, horniduraren kalitatea eta bermea eskainita.

Eusko Jaurilaritzaren estrategian energia berriztagarrien arloan ezarritako beste helburuetariko bat, izan ere, parke eolikoak instalatzea da, 175 MW-ko potentzia lortu arte. Horretarako, Energia Eolikoaren Lurralde Egitamu Sektoriala (LES) idatzi da, EAEko lurralde txikian parke eolikoaren instalazioa antolatze, ingurumenean ahalik eta kalte txikiena sortuta eta energia-errendimendu ahalik eta handiena aterata.

EAE eta Europar Batasunak antzeko eskari maila dute gas naturalari dagokionez, eta hazten jarraitzeko joera dago, batik bat energia elektrikoa sortzeko ziklo konbinatuko zentralak izango duten eskari gero eta handiagoaren ondorioz, baita likidoturiko gasa garraiatzeko garraio-sarea hobetu behar izatearen eraginez ere; gas hori inportatu eta Bizkaiko Badia Gasa (BBG) plantan birgasifikatzen da; halaber, aintzat hartu behar dira Euskadi Norte deritzonarekiko nazioarteko loturak.

Eskari horri erantzuna emateko, oraingo azpiegituran eta inbertsio irmoen erabakietan oinarritutako gara; adibidez, Nafarroako nazioarteko lotura, BBG planta eta Santurtzi-Zierbena gasbidea.

Erabakitako inbertsio horiek gaitasun-gabezia gero eta handiagoa dute, aurreikusitako eskariari dagokionez; horrenbestez, MINECO deritzonari, 2010erako energia-azpiegituren planifikazioaren barruan, honako hauek proposatu zaizkio:

1. Arrigorriaga-Santurtziko gasbidearen edukiera handitzea.
2. Frantziaren eta Espainiaren arteko lotura "erraza", Gas de Sud Oeste (GSO) izenekoaren eta Euskadiko Gas Sozietatearen (EGS) artean, 0,5 bcm-ko gaitasunarekin, 2003ko negutik honako urtaro-eskaria orekatzeko.
3. Bizkaiko Badia Gasa (BBG) birgasifikazio-plantaren edukiera handitzea, lehenengo fasean 6 bcm-raino.
4. BBGtik Kantabriarako gasbidea. Gaur egun, hasita dago Santander/Bilborako obra.
5. BBGko birgasifikazio-plantaren edukiera 8 bcm-raino handitzea.

6. BBGko birgasifikazio-plantaren edukiera 10 bcm-raino handitzea, eta 150.000 m³-ko hirugarren biltegia eraikitzea, 2008an eraginkorra izateko.

PZEak energia aurrezteari eta aprobetxatzeari lotuta egindako proposamenen artean, honako hauek aipa daitezke:

- Errepideko garraioaren modalitatea murriztea eta, beraz, beste garraiobide batzuk sustatzea, adibidez, trenbidea, merkantzien eta bidaiarien ohiko garraiorako.
- Egoitzaren eta lanaren arteko oreka lortzea, biztanleria-ezarkuntza nagusietan, motordun lekualdatzeak murrizteko.
- Erabilitako energia-iturriak dibertsifikatzea, energia-multzo malguagoa edukitzeko, eta, horrek, gainera, zaurgarritasun urriagoa izango du hornidura-iturriren baten baliozko aldaketei dagokienez.
- Sorkuntza-iturrien eta kontsumoko guneen arteko hurbiltasun handiagoa bilatzea, energia garraiatzeko kostuak murrizteko.
- Energiaren baterako sorkuntza sustatzea, batez ere kontsumorik handieneko sektoreetan (kimikoa, papera, siderurgikoa, elikadura).
- Hondakindegietan sorturiko biogasa aprobetxatzea.
- Hiriko hondakin solidoen suspertze energetikorako plantak eraikitzea.
- Udal-planeamendu orokorra energia sortzeko zentro txikien instalazioa ahalbidetzen saiatuko da, hondakinen tratamenduaren bidez edo energia berriztagarriak erabiliz; halaber, horretarako lurzoru-erreserbak egingo ditu, paisaiaren gaineko eragina aldez aurretik baloratuz; besteak beste, baloratu ditu energia sortzeko behar diren elementuek paisaian sor dezaketen eragin kaltegarria. Instalazio horiekin batera, industria-instalazioak edo sistema orokorrak egon daitezke, baldin eta azken hori bigarren mailako jarduera bada, jarduera nagusiari dagokionez; nolana ere, horietarako hautaturiko kokalekuaren aldez aurreko onespena beharko da.

4.2.3.2 PROPOSAMENAK

Igorreko Eskualde Egituran, energia kontsumoa (per capita) Lurralde Historikokoa baino bi aldiz handiagoa da (9.454 eta Lurralde Historikoan 4.413 Kwh, 1994an). Igorreko eta Lemoako industria-udalerriek Eskualde Egitura osoko elektrizitate kontsumoaren %87 baino gehiago biltzen dute, eta hori 1994an 111.365 megawattekoa izan zen.

Eskualde Egiturako kontsumo altuari, elektrizitatea garraiatzearen eraginezko galerak handiak izatea gehitu behar zaio; horrela, honako hau egin beharra sortzen da:

- a) Haraneko autohornikuntza elektrikoaren maila hobetu.
- b) Horretarako, energia berriztagarriko iturriak erabili.
- c) Energia aurrezteko neurriak sustatu, erabilera publikoa duten eraikinetan eta egoitza-eraikinetan. Kontsumo energetikoa minimizatzeko eta aurrez ikusitako garapenen iraunkortasunean lehiakortasuna sortzeko, gomendatzen da Area

Funtzionaleko udalerriek eraginkortasun energetikoaren ziurtagiria eskatzea, bai eraikin publikoei, bai pribatuei. Neurri horrekin eraikinetan eraginkortasun energetikoa hobetuko duten jarraibideak eta teknologiak aplikatuko dira eta, beraz, karbono dioxidoaren igorpenak murriztuko dira.

d) Gas naturala Eskualde Egiturako udalerri guztiei hornitu, Lemoa-Haroko gasbidetik, eta hori ENAGAS enpresako 2002-2011ko planifikazioan aurreikusita dago.

e) "Eraginkortasun energetikoa hobetuz ingurumena babesteko kanpoko argiztapenaren Udal Ordenantzaren Ereduari buruzko Proposamena" udalerriek aplika dezaten gomendatzea. Hori IDAEk egin du.

Lehenengo bi helburu horiek lortzeko, Eskualde Egituraren barruan biomasa eta biogasa identifikatu dira balizko energia-iturritzat; horretarako, hondakin solidoen sorkuntzaren garrantzia (basokoak, mozketakoak eta lorezaintzakoak) eta Igorreko hondakin solidoen hondakindegia presentzia aprobetxatuko da.

Energia sortzeko aukerako proposamenekin jarraituz, LZEak honako hau proposatzen du:

- a) Biomasako zentral bat instalatzeko aukera ikertzea.
- b) Biogas-zentral bat instalatzea.
- c) Lemoako zementu-lantegiko labeen gaitasuna nabarmentzea, hondakinen aprobetxamendu energetikorako.

Jarduketa horien kokalekua, bestalde, Zerbitzuen Oinarrizko Azpiegituren planoan grafiaturik dago, eta hori LZEan dago jasota, eskema orientagarritzat, erabilitako lan-eskalaren eta, batzuetan, zerbitzu-sareek orain duten zehaztapen mailaren arabera. Lurzoruaren bidezko kalifikazioa udal-planeamenduek egingo dute eta hori bat etorriko da halako azpiegiturak betearazteko proiektuekin.

a) BIOMASAKO ZENTRALA:

LZEak biomasako zentral baten balizko instalazioa proposatzen du, haranean sortzen diren zur-hondakinak aprobetxatzeko; izan ere, horiek bere azpiegitura horren errendimendu bikainerako behar den bolumena izan ez arren, Lurralde Historikoan bildutako halako hondakin guztiekin batera energia sortzeko iturri garrantzitsua osatuko dute, eta, horrela, errazago lortuko dira Euskadiko Energia Estrategiako Egitamuak 2010erako ezarrita dituen helburuak. Biomasako zentrala kokatzeko aukera ikertu beharko dira, inplikaturiko faktore guztiak baloratuz (irisgarritasuna, distantzia eta oraingo sarearekin lotzeko erraztasuna, ingurumen-eragina, etab.), eta aintzat hartu behar da Igorreko (Apario) oraingo hondakindegitik hurbil egon daitekeela, Kokagunean Hondakin Inerteak eta ez-arriskutsuak Birziklatzeko eta Tratatzeko Area jarri berria denez. Lurzoruak udal-planeamenduak kalifikatuko ditu, azpiegitura horren behin betiko kokalekuaren eta proiektuaren arabera, hori gauzatzea bidezkoa izanez gero.

b) BIOGASEKO ZENTRALA:

LZEak Igorreko hondakindegian sortutako biogasaren energia-aprobetxamendurako planta baten instalazioa sustatuko du. Energiaren Euskal Erakundeak laguntza eman du hondakindegi horretan sorturiko biogasaren kalitatea eta erabilgarritasuna ebaluatzeko, eta baliabide horren energia-aprobetxamenduaren bideragarritasuna zehaztu du.

Azpiegitura hori modu sinbolikoan adierazita dago, ikono baten bidez, LZEaren dokumentazio grafikoan, eta lurra udal-planeamenduak kalifikatu beharko ditu, betearazteko proiektuan ezarritakoaren arabera.

c) ZEMENTU PLANTAKO LABEAK:

Halaber, Lemoako zementu-lantegiko labeek hondakinen baliozko errekuntzarako duten gaitasuna nabarmentzen da. Halako prozesuek energia sortuko lukete eta, horretarako, bero-ahalmen handitik sortutako hondakinak behar dituzte.

Horien energia-aprobetxamendurako hondakin mota egokia ezagutu behar da, kudeaketa egokia lortzeko (bilketa, garraioa, pilaketa, energia-aprobetxamendua) eta ingurumen-eragin handiegia ekiditeko bidezko mekanismoak ezartzeko. Prebentzio handia eduki behar da, kontuan hartuta hondakin-errekuntza horrek atmosferara egin ditzakeen isurpenen eta Lemoako zementu-lantegiaren inguruko hiri-garapenen arteko bateragarritasun eza; horrenbestez, ingurumen mailako neurriak eta kontrolak ezarri behar dira.

Azpiegitura hori modu sinbolikoan adierazita dago, ikono baten bidez, LZEaren dokumentazio grafikoan, eta lurra udal-planeamenduak kalifikatu beharko ditu, betearazpen-proiektuan ezarritakoaren arabera.

d) ENERGIA HIDRAULIKOA

LZEak, aintzat hartuta Eskualde Egiturako ibilguetan presa eta ur-jauzi asko dagoela, horiek ondareak suspertzeko proposamena egiten du, euren eta ondoko eremuen aprobetxamendu didaktikoa nahiz jolasekoa egiteko, astialdiko zona publikotzat, energia sortzeko presak suspertzeak ingurumen-eragina sortuko lukeelako, ibai-ekosistemen gaineko eraginari dagokionez.

Elementu horien energia-potentzialtasuna funtsezkoa izan daiteke Undurraga ibaiko presaren azpian ustiapen hidroelektrikoa egiteko.

Nolanahi ere, Arratiaren emariak Undurragako zentral hidroelektrikoaren eragin handia dauka, eta horrek Arratiara bideratzen du gehiegizko emaria, hornidurarako behar ez dena. Emari horrek gorabehera handiak ditu; esate baterako, Urkizuko neurketa-estazioak 8,1 m³/s-ko balioa hartu zuen 98/99an, eta 2,8 m³/s-koa hurrengo aldian (99/2000).

4.2.3.3 ENERGIA BERRIZTAGARRIKO PROIEKTUEN SUSTAPENA

Energiaren Euskal Erakundeak energia berriztagarriak sortzeko proiektuak sustatzen ditu. Baliabide horiek ustiatzen dituzten enpresen kapitalean parte hartu eta dirulaguntza handiak ematen ditu bideragarritasun-ikerketak egiteko. Eragile garrantzitsua izango litzateke halako baliabideen kudeaketan.

4.2.4 URA

Ingurumeneko Foru Sailak 2004/2007rako duen politika Urari buruzko 2000/60/EE Esparru Zuzentarauan eta Hiriko Hondakin Uren Saneamenduari buruzko 1991/271/EE Zuzentarauan sartzen da, Estatuko Legeria (urei buruzko Legeko Testu Bateginaren 1/2001 ED) eta EAEkoa (Urei buruzko 1/2006 Legea) horietara egokitu baita. Ezarritako lege-esparru horren helburuen artean, honako hauek aipa daitezke:

- Ur kontinentalen kalitate ekologikoa babestea eta hobetzea.
- Uretako sistemen narriadura gehigarri guztia aurreikustea.
- Uraren erabilera iraunkorra sustatzea.
- Ur-hornidura nahikoa bermatzea, aintzat hartuta urari loturiko zerbitzuen kostua suspertzeko printzipioa, kutsatzen duenak ordaindu egiten duela dioen printzipioaren arabera.
- Lehorteen eta uholdeen ondorioak arintzea.
- 2000 biztanletik gorako hiri-pilaketa guztiek uren tratamendu egokia egitea, horien isurketak Europar Batasunak eskaturiko kalitate-helburu guztiak betetzeko.

4.2.4.1 HORNIDURA

Bizkaiko Foru Aldundiaren helburua, uraren ziklo integralari dagokionez, bizkaitar guztiek egunero kantitate eta kalitate egokiko ura edukitzea da.

Igorreko Eskualde Egituran, Bizkaia hornitzeko iturri nagusia den Zadorraren urak Undurragako urtegiara lekualdatzen dira, eta azken hori Zeanuriko udal mugartean dago. Baina Arratiako harana, neurri handian, gainazaleko erakarpen ugari hornitzen dute, eta horien artean garrantzitsuena Igorreko udalerrian dagoen San Kristobalekoa da.

Gaur egun, Eskualde Egituran ura hornitzeko baldintzak onargarriak dira; baina ez kasu guztietan, eta gabeziarik gehien duen udalerria Dima da. Bizkaiko Foru Aldundiak, horri dagokionez, udalerri horretan oinarritzko sarea gauzatzeko behar den inbertsioa egiteko asmoa dauka.

LAJen helburuen artean, hauxe sartzen da: “ahal den neurrian, EAEko isurialde mediterraneo lehorretik hezerako (kantabriarra) lekualdatze berriak ekiditea, azken horretan baliabide hidrikoen erregulazioa optimizatuz, isurialde mediterraneoan baino askoz ere ugariagoak baitira”. Era berean, beharrezkoa da EAEko Barruko Arroen Egitamu Hidrologikoa egitea, eta horren ezaugarriak Urei buruzko 1/2006 Legean ezarrita daude (IV. kapitulua: Planifikazio Hidrologikoa, Euskadiko Mugape Hidrografikoaren Egitamu Hidrologikoa).

Eskualde Egiturako udalerri guztiek Bilbo Handiko Ur Partzuergoaren bidez egiten dute hornidura. Bilbo Handiko Partzuergoak kudeaturiko baliabide hidriko asko isurialde mediterraneotik datozenek (Zadorrako urtegia), eta LAJetan ezarritako helburua aintzat hartuta, honako hau proposatzen da:

- a) Igorreko Eskualde Egiturako baliabideak optimizatzea.
- b) Arroen arteko lekualdatzea ahalik eta gehien murrizteko neurriak ezartzea.

4.2.4.1.1. HELBURUAK ETA JARDUKETA IRIZPIDEAK

BALIABIDEAK OPTIMIZATZEA

Gaur egun, Eskualde Egiturako hornidura, gehienbat, Zadorraren Sistemako saretik iritsitako ekarpenekin egiten da. LZEaren iritziz, azpiegitura-sistema hori eta berorren garapena onak dira, hornidura maila egokiak lortzeko. Helburua ez da hori aldatzea eta Eskualde Egituran jarduketa-ildo berriak ezartzea; baina, LAJen helburuak aplikatzeko, LZEak Igorreko Eskualde Egiturako baliabideak optimizatu beharra nabarmentzen du.

Baliabide hidraulikoak optimizatzeko ikerketa egiteko tresna egokia Egitamu Hidrologikoa izango litzateke; hori udalerriz gaindikoa izango da eta jarduketak zehazteko ahalmena izango du, ikerketa egokiaren bidez, uren erakarpenari eta tratamenduari dagokionez.

Horretarako, haxe proposatzen da:

a) Isurialde kantabiarreko baliabideen optimizazioa ikertzea.

Eskualde Egituran, aukeratariko bat mikroekarpen hidrikoen sarean oinarrituriko sistema da. Sistema horretarako, baliabidea banatzeko azpiegitura berria sortu eta kudeatu behar da. Kostua aintzat hartuta, oraingo iturriak erabiltzen dituen zerbitzu-azpiegitura bat dagoela ahaztu barik, azpiegitura hori ez da oso bideragarria, baina hobari handiak ekarriko lituzke inguru naturalerako.

Bestalde, Oiz mendiko zonan dagoen akuifero garrantzitsua ustiatzeko aukeren ikerketak eragina izan dezake EAEko hornidura-azpiegituren oraingo sistemaren eraldaketan.

b) Dimaren kasuan, helburu hori ez ezik, bertako hornidura-sistema zaharra (iturburuen bidezkoa) ordeztzea proposatzen da; horri dagokionez, tratamendua eta bilketa sustatuko dira, kalitate eta emari maila egokiak bermatzeko. Gaur egun, udalerri horretan hornidurarako oinarritzko sare berria egitea dago aurreikusita; horrek San Kristobaleko (Igorre) EUAtik Ugarana auzoraino eramango ditu urak. Goialdeko auzoetarako, bultzatze-hodi batek Ugaranako biltegitik Artaunen eta Idezurin aurreikusitako biltegi berrietara eramango du trataturiko ura.

LZEaren dokumentazioan jasotako Zerbitzuen Oinarritzko Azpiegituren planoan, azpiegitura hori osatzen duten elementuak eta trazatuak daude adierazita, modu eskematikoan eta orientagarrian, erabilitako eskalaren eta, kasu batzuetan, aurreikusitako zerbitzu-sareen oraingo zehaztapen mailaren arabera. Lurzoruaren kalifikazioa udal-planeamenduek egingo dute, halako azpiegituretarako proiektuekin bat etorritik.

ARROEN ARTEKO LEKUALDATZEA MINIMIZATZEKO NEURRIAK EZARTZEA

Lehen adierazitakoaz gain, kontuan hartu beharreko beste alderdi garrantzitsu bat ere badago, LAJen helburu orokor hau garatzeko: “ahal den neurrian, EAEko isurialde lehor mediterraneotik heze kantabriarrerako lekualdatzeak ekiditea”.

4.2.4.2 SANEAMENDUA

Igorreko Eskualde Egiturako udalerrietako hondakin ur guztia, Zornotza ondoan dagoen jarduera ekonomikoen poligonokoa izan ezik (udalerrri horretako araztegiak tratatzen baitira), Bediako araztegi bideratzeko helburua berresten da. Izan ere, obraren zati bat gauzatzen ari dira dagoeneko, Arteako kolektorea betearazita.

Kontuan hartu behar da, gainera, hiriko hondakin urak biltzeko sareak zurgatu egiten duela guneeetako errekatxoetatik ebakuaturiko isurketa-uraren zatia. Egoera hori kezagarria da Igorreko Eskualde Egiturarako, Arrati eta Indusi ibaien emaria murriztea eragingo baitu. Beraz, helburuak honako hauek dira:

a) Udalerriek erabilitako ura ibaira itzultzea, ekarpenetik hurbilen dagoen lekuan.

b) Eskualde Egituran erabilitako ur guztiak araztea.

4.2.4.2.1. HELBURUAK ETA JARDUKETA IRIZPIDEAK

UDALERRIEK ERABILITAKO URA IBAIRA ITZULTZEA, ERAKARPENETIK HURBILEN DAGOEN LEKUAN

Jarduera konplexua da, baina ibaiaren emaria suspertzeko neurri zuzentzaileak daude:

a) Euri-urak ibaiko ibilgura (ekarpenetik hurbilen dagoen lekuan) eramaten dituen banaketa-sarea erabiltzea.

Bediako HUAr doan hondakin uren sare orokor osoan (Bedia, Lemoa, Igorre, Arantzazu eta Artea), banaketa-sarea sortzea proposatzen da, euri-urak ibaiko ibilgura itzultzeko, erakarpenetik hurbilen dagoen lekuan; ur fekalak eta hondakin-urak (industria-jatorrikoak), berriz, Bediako HUAr bideratuko dira.

b) Uholdeak saihesteko eta kalitatea bermatzeko euri-uren isurketa kudeatu egin behar da.

Zona urbanizatuak garbitzen dituzten euri-urak tratatu egin behar dira, nagusiki, lehenengo garbiketakoak direnak.

Euri-urak bereizteko sareari dagokionez, egokiena litzateke ibilgura isurketa kontrolatua kanalizatzea trumoi-tangen bidez.

ESKUALDE EGITURAKO HONDAKIN UR GUZTIAK ARAZTEA

Helburua Eskualde Egiturako hondakin-ur guztiak araztea da, landaguneetakoa ere barne.

Hirigunean integraturiko baserrietan ez dira hobi septikoak onartzen.

Saneamendu-sarea berritu egin behar da, LZEaren baldintzak betetzeko eta mantenamendu egokia edukitzeko. Neurriak hartzeko beharrianik handiena duen udalerrria, saneamendu maila egokiak lortzeari dagokionez, Dima da.

LZEaren dokumentazioan jasotako Zerbitzuen Oinarrizko Azpiegituren planoan, azpiegitura hori osatzen duten elementuak eta trazatuak daude adierazita, modu eskematikoan eta orientagarrian, erabilitako eskalaren eta, kasu batzuetan, aurreikusitako zerbitzu-sareen oraingo zehaztapen mailaren arabera. Lurzoruaren kalifikazioa udal-planeamenduek egingo dute, halako azpiegituretarako proiektuekin bat etorritik.

4.2.5 HONDAKINAK

4.2.5.1 HONDAKIN SOLIDOEN KUDEAKETA

Iraunkorrak ez diren gizarteetan, hondakinak gauza gogaikarritzat hartzen dira, bota eta desagerrarazi beharreko gauzatzat. Baina, hondakin horien oraingo bolumena aintzat hartuta, hondakinak ezabatzea ia ezinezkoa da, naturaren oreka osasuntsua apurtu barik.

Garapen iraunkorraren ereduan, aldiz, hondakinak baliabidetzat hartu eta birziklatu egiten dira; horrela, lehengaiak aurreztu eta ingurumen-kalteak murriztu egiten dira. Esate baterako, hondakin solidoek energia sor dezakete (gasa, beroa), eraikuntzan erabil daitezke (obrako zaborrak, metalak) edo arazketatik ateratako hondakinekin konbinatu ahal dira, ongarri organikoak sortzeko.

LAJek hondakin gehiegi sortzen dela ikusi dute eta, beraz, hondakinen sorrera murrizteko politikak sustatzen dituzte; hain zuzen ere, horiek berriro erabili behar direla diote, beharrezko azpiegituren garapenaren bidezko kudeaketa egokia eta birziklapena erabiliz.

Oraingo azpiegiturak, Arratiako haraneko hiriko hondakin solidoak kudeatzeari dagokionez, egokiak dira, eta gune nagusia Igorreko HHSen hondakindegia da. Hondakindegia horren bizitza erabilgarria, "Bizkaiko HHSen Egitamu Integralean" ezarritakoaren arabera, 2009ra artekoa da, eta horren oraingo erabilerarako, itxierarako eta ondorengo aldirako egin behar diren inbertsioak ezarrita daude. Hondakindegia horretako biogasa erabiliz energia sortzeko planta bat eraikitzeko aukera ari dira ikertzen.

4.2.5.2 HELBURUAK ETA JARDUKETA IRIZPIDEAK

LAJen helburua hondakin motak bereiztea da: Hiri Hondakin Solidoak, Industriakoak, Toxikoak edota Arriskutsuak, Nekazaritzakoak edota Abeltzaintzakoak, Eraikuntzakoak, Araztegietakoa (lokatzak),... Horri dagokionez, LZEaren helburuak honako hauek dira:

a) Igorreko hondakindegia inguruaren Hondakinak Kudeatzeko Zentro modernoa egitea; bertan, jarduera desberdinen arteko elkarreraginerako (bilketa hautakorra, tratamendua, birziklapena, energia-sorkuntza, etab.), Kudeaketa Egitamu Integrala sortu beharko da.

b) Eraikuntzako hondakinak berrerabiltzea, zementu-plantaren eremutik, beste material batzuk egiteko.

c) Obrako hondakinak meatze-erauzketarako erabiltzen diren espazioetan uztea, harrizko geruzak bete egiten baititu EAEko Hondakinen Egitamuak halako pilaketetarako ezartzen dituen beharrezko ezaugarriak. Komenigarria da hondakin horiek, batez ere eraikuntzako eta obra zibileko hondakinezko materialak, Garakoiko harrobian (bertan behera utzitako harrobia) uztea, modu kontrolatuan, harrobi horren ingurumen-suspertzea egiteko lagungarriak izan daitezen.

Azpiegitura hori modu sinbolikoan adierazita dago, ikono baten bidez, LZEaren dokumentazio grafikoan, eta lurrak udal-planeamenduak kalifikatu beharko ditu, betearazteko proiektuan ezarritakoaren arabera.

d) Hondakinen kontrol eta alde zuzeneko hautapen handiagoa egitea; horretarako, hauxe egin beharko da:

- 1- Nekazaritzako eta abeltzaintzako hondakinak gehiago kontrolatzea, eragin larriak sortzen baitituzte gainazaleko eta lurpeko baliabide hidrikoetan.
- 2- Jendea jabeatzeko kanpainak sustatzea, hiritarren jokabidea hobetzeko eta, horrela, hondakin horien aurretiazko hautapen handiagoa lortu ahal izateko.
- 3- Bilketa Hautakorreko Zentroak instalatzea; horiek banaketa egokia izango dute Eskualde Egituraren barruan, biztanleei hondakinak banatzeko lana errazteko.
- 4- Etxeko bilketa hautakorra industrialdeetara hedatzea, hirikoekin asimilagarriak diren hondakinetarako.
- 5- Hondakinek landagunean duten berrerabilera arautzea.

e) Cementos Leona fabrika hondakin inerte baliatu, duten bero-gaitasuna kontuan hartuz. Izan ere, gaur egun garapen-fasean dago Berreskuratutako Erregai Solidoak (CSR) definitutako dituen araudia, birziklatze edo konpostaje bidez aprobetxatu ezin daitezkeen hiriko hondakinen edo hondakin inerteen zati bezala. Instalazio horrek jada baimena dauka hondakinen kudeatzaile bezala aritzeko, eta, beraz, etorkizunean egingo den hondakinen ustiapena bideragarria izango da,

baldin eta ezarri beharreko araudiak eskatutako isurtze-mugak errespetatzen badira, eta sortutako hondakinen kudeaketa egokia egiten bada.

4.3 KUTSATURIKO LURZORUAK

Gure geografiako leku batzuetan kutsaturiko lurzoruak daudenez, udal-planeamenduak aintzat hartu beharko du lurzoruaren kalitatearen aldagaia, arazo hori Eusko Legebiltzarrak lurzoruaren kutsadura aurreikusteari eta zuzentzeari buruz egindako 1/2005 Legeko xedapenen arabera konpontzeko, zaharkituriko erauzketa jarduerak eta industrialdeak suspertzeko nahiz berritzeko eragiketak zehaztean.

5. EKIPIAMENDUAK

EAEko LAJetako 12.c artikuluan ezarritakoaren arabera (4/90 Legea), Lurralde Egitamuek Egitamua eraginpeko eremurako edo zonarako interes komunekoak diren ekipamenduak aukeratuko dituzte.

Kapitulu horri dagokionez, aurretiazko diagnostikoaren eta detektaturiko beharizanen araberrako ekipamendu-proposamena egin nahi den arren, esan behar da Eskualde Egiturako biztanle kopuru urria aintzat hartuta ez dela bideragarria ekipamendu nahiko garrantzitsuak planteatzea.

lido horretan, baloratu egin behar dira oraingo aukerak; hain zuzen ere, Areatzak Hirigune Historikoaren kokaleku berezia eta Inguru Fisikoarekin duen lotura, Gorbeia Parke Naturalean sartzeko ataritzat, eta horren babes-eremuak erraz gainditzeko du Eskualde Egiturakoa.

5.1 DIAGNOSTIKOA: DETEKTATURIKO GABEZIAK

Udalerri bakoitzeko zuzkidura aztertu ondoren, detektaturiko beharizanak azaltzen dira; dena den, adierazten diren ekipamendurik gehienak, telezentroa izan ezik, gehienbat toki-eremura mugatzen dira.

5.1.1 HEZKUNTZA EKIPIAMENDUA

Behar orokor bezala honakoa aipatu behar da: LPPren ereduaren barruan Area Funtzionalean etxebizitza gehiago eraikitzea aurrez ikusten dela. Horrek biztanleen kopurua gehituko du eta ekipamenduen halako motako azpiegitura gehiago beharko direla, kasu gehienetan egungo ekipamenduek eskaera handiagoari erantzuteko tarte txikia baitute.

5.1.1.1 HAUR HEZKUNTZA

Liburutegi-sarea funtsezkoa da haurren etorkizunerako, eta orain udal guztiek lokal sorberriak dituzte. LZEak haurren liburutegiak, hemerrotekak eta halakoak sortzea proposatzen du, orain erdi hutsik dauden eraikin historikoetan, dorretxeetan eta errotetan, horiek orain eginkizun asko dituzten arren; adibidez, gizarte-kluba, haurtzaindegia, liburutegia eta eskolaurrea.

5.1.1.2 IKASTETXEAK

Lanbide- edo unibertsitate-irakaskuntzari dagokionez, Zeanuriko lanbide heziketako eskola handitzea azter daiteke, edo lgorren atal berria sortzea, beharrezkoa izanez gero. Unibertsitate-irakaskuntza, udako unibertsitatetzat, Areatzan soilik egin daiteke, Hirigune Historikoan dagoen eraikin enblematikoren batean, inguru naturalari eta Gorbeiaiko zein Urkiolako parke naturalei lotuta.

5.1.2 LAGUNTZAKO EKIPAMENDUA

Hezkuntza-zuzkidurekin batera, laguntzakoak ere ezinbestekoak dira, eta horiek gaur egun hornituta daude, hala eta guztiz ere, LPPk ez du atean ixten halako motako ekipamendu berriak egiteko, etorkizunean hautemandako beharretan oinarrituta. Biztanleen eskaerari erreparatu beharko zaio.

5.1.3 KIROLEKO EKIPAMENDUA

Zuzkiduren lehentasun-ordenan, hurrengo postuan kirol-instalazioak datoz, baina ez espezializazioko kirolaren zentzuan, kirola inguru naturalean bermatzeko aukera eskaintzearen arloan baizik; esate baterako, aire zabaleko igerilekuak udarako. Aipagarria, Arratiaren eta Indusiren haranetako inguru naturalaren berezitasuna kontuan hartuta, ibaien ibarbidearen ondoko zona jakinetan jolas-eremuak egokitzeko aukera; horiei tratamendu biguna emango zaie, lurra egoera ahalik eta naturalenean kontserbatzeko. Instalazio horien eraikuntzaren ingurumen-inpaktua minimizatzeko, diseinatzeko orduan LPPk hurrengo oinarritzko irizpideak gomendatzen ditu:

- Ibaiertzetako eta Erreka Ertzetako LPSk xedatutakoa errespetatzea, bereziki, instalazioak bat badatoz ondo kontserbatutako landaretza duten ertzeekin.
- Ibilguan existitzen da ibaiertzeko landaretzaren babesa eta leheneratzea.
- Emari ekologikoa mantentzea ibaiarekin zerikusia duten fauna-espezieak arriskuan ez jartzeko.

5.1.3.1 IBILGUARI LOTURIKO JOLAS EREMUAK

LZEko “Inguru Fisikoaren Antolamendua” izeneko kapituluko “Sare Berdea” atalean, lau kokaleku aukeratu dira ibaiko ibilguari lotutako “kirol- eta jolas-ekipamenduak” deritzenetarako, eta, horrela, mugaturik gelditu da hiru eremu horietako esku-hartzea.

a) Igorre: Arratiak eta Indusik bat egiteko lekuko ipar-ekialdeko lautadetan.

b) Artea: Arratiaren eskuineko ertzean, hirigunearen hegoaldean gelditzen diren bi meandrotan.

c) Zeanuri: Arratiaren ezkerreko ertzean, Zulaibar institutuaren iparraldean.

d) Bedian olgetako area kontuan hartuko da Ibaizabalen iparraldeko eremuan.

“Ekipamenduen kokalekua eta proposamena” planoan ibaiko ibilguari lotutako jolas-eremutzat grafiaturik daude.

Eremu horien tratamendua esku-hartze ahalik eta gutxienarekin egingo da, eta lehentasuna emango zaio inguru naturala errespetatzeari eta kontserbatzeari.

5.1.3.2 UDAKO IGERILEKUAK

Aurreko proposamenari dagokionez, jolas-eremuetan garatu beharreko jardueren osagarritzat, inguru naturalean (urak hartzeko moduko zonetan) aire zabaleko igerilekuak instalatzea iradokitzen da; horrela, ur-laminadun eremuak sortuko dira, uholdeen kasuan bezala, eta, horretarako, ibaiko ibilgua erabiltzen saiatu beharko da, soluzio bigunak erabilia, ibai-igarobidea egoera ahalik eta naturalenean mantendu ahal izateko.

Erakargarria izango litzateke Igorrek aire zabaleko igerilekuak edukitzea, udarako. Zona bikaina dauka horiek instalatzeko: Arratiak eta Indusik bat egiteko lekuaren ipar-ekialdean.

Artean eta Zeanurin, Jolas Eremutzat adierazitako ekipamenduak jarduketa zehatzak izan daitezke, garrantzi urriagokoak eta bigunagoak; bertan, aurreko kasuan bezala, ibaiko ura bera ibilguaren ondoko putzutzat erabil daiteke, udan horretaz gozatu ahal izateko.

5.1.3.3 FUTBOL ZELAIK

Era berean, komenigarria izango da Zeanurin futbol-zelaia egitea, agian antzinako industrialdean; edo bestela oso erraz, Undurragako presa-oina egokituta, Areatzan ere futbol-zelaia egiteko proposamena egin daiteke, hirigunearen iparraldeko belardietan.

Hala ere, ekipamendu mota horren egingarritasuna toki-eragineko eremutik bertatik aztertu behar da.

5.1.4 KULTURA ZENTRORAKO ETA TEKNOLOGIA BERRIETARAKO EKI-PAMENDUA

5.1.3.1 AREATZAKO HIRIGUNE HISTORIKOA ETA TELEZENTROA

Areatzako Hirigune Historikoa garrantzi handikoa da. Bere edertasun bereziak eta ahalmen handiak berebiziko aukera ematen dute bertako eraikin askotan hirugarren sektoreko jarduerak biltzeko. Jarduera horiek, eraikin batzuk eta ingurua suspertuta, indartu egingo lukete Areatza, eta udalerriri beharrezko bizitasuna eta merezi duen lehentasunezko izaera emango liokete.

Hirugarren sektoreko zuzkidura hau osatuta, eta Eskualde Egiturako teknologia berriko ekipamenduen zuzkidura aztertu ondoren, Arteako zentro aurrendaria aintzat hartuta, Areatzan “Telezentro” bat instalatzeko aukera planteatzen da. Zentro horren barruan, ludoteka bat eta mediateka bat egongo lirarteke, eta horrek handitu egingo litzuke zonako aisialdi-aukerak. Erabiltzaileek sarean konektatu eta

heziketa-ikastaroak jasoko lituzkete, horietariko batzuk teknologia berriei loturiko enpresen sorkuntza sustatzeko. Zentroak, bestalde, enpresaburu berrien lan-zentrotzat eskainiko lituzke bere instalazioak (web-orrien diseinua, merkataritza elektronikoko instalazioak, zonako enpresetarako teknologia berrien aholkularitza, etab.). Azken eginkizun horrek aukera ematen du Eskualde Egiturako enpresa batzuek ekimena finantzatzen laguntzeko.

Telezentroa ez litzateke gazteentzako bakarrik izango; izan ere, hirugarren adinerako aukera garrantzitsuak eskaintzen ditu, biztanleria-sektore horrek neurri handian ez baititu ezagutzen informazioaren teknologia, horiek erabiltzeko astia eduki arren.

Areatzako Hirigune Historiko ederrerako proposaturiko zuzkidura hau osagarria da Arteako telezentroarekin. Bi zentroak sarean konektaturik egotea proposatzen da. Arteako eta Areatzako biztanleguneak hurbil egotea, gainera, faktore ona da; izan ere, Eskualde Egiturako hegoaldeko zonak teknologia berrien sektorean espezializatzeko aukera dauka. Informazioaren teknologiekin eta horrekin erlazionaturiko beste aukera batzuekin loturiko jarduerak oso interesgarriak dira, lagungarriak baitira biztanleria etorkizuneko aukera handiak dituen sektore batean finkatzeko, eta horrek ingurumenen duen eragina, gainera, bigarren sektoreko jardura askorena baino txikiagoa da.

5.1.5 GARRAIO AZPIEGITUREI LOTURIKO EKIPAMENDUA

LZEko “Azpiegituren Lurralde Eredua” izeneko 4. kapitulan, banako ekipamenduetara bideratzen den proposamen bat egiten da. Horiek honako hauek dira:

- a) Trenaren, autobusaren eta automobilaren geltoki intermodala Lemoan.
- b) Geltoki intermodalari zerbitzua ematen dio automobil-aparkalekua Lemoan.

“Ekipamenduen kokalekua eta proposamena” planoan grafiaturik dago.

5.1.6 SUSPERTZEA ETA BIRGAITZEA

Ekipamendu batzuen kokalekuaren helburua (landa-hotelak, kultura-etxeak, teknologia berrietarako zentroak, liburutegiak, aisialdi-lantegiak, artisautzakoak, etab.), ahal den neurrian, inguruko eraikinak eta hiriguneak suspertzea izan behar da, gehienbat Areatzako Hirigune Historikoa. Horren edertasun bereziak eta ahalmen handiak berebiziko aukera ematen dute bertako eraikin askotan hirugarren sektoreko jarduerak ezartzeko. Jarduera horiek, eraikinak eta ingurua suspertuta, indartu egingo lukete Areatza, eta udalerri horri beharrezko susperraldia eta merezi duen lehentasunezko izaera emango liokete. Alderdi hori zehatz garatuta dago agiri honetako “Berritzeko estrategiak” izeneko 6. kapitulan.

5.2 EKIPIAMENDU PROPOSAMENA

Egindako diagnostikoaren eta ekipamenduen arloan detektaturiko beharrianen arabera, udalerriko xehaturiko ekipamendu-proposamena egiten da; hala eta guztiz ere, esaten da komenigarria dela Mankomunitateak berak jarduketak sustatzea, horien eragin-eremuaren barruan Eskualde Osoa sartzeko. Horretarako, izaera jakina duten eta lurralde-ereduaren garapenerako egingarrienak zein beharrezkoenak diren ekipamenduak adierazi dira. Proposamenean ez dira aintzat hartu hezkuntza-ekipamenduen ordezkpenak eta handitzeak, zaharren egoitza publikoak, haurtzaindegia, etab.; izan ere, halako jarduketak zehatzago aztertu behar dira, eta horrek ez du esan nahi halakorik egingo ez denik, baldin eta kasuan kasuko egoera eta kokalekua aintzat hartuta bideragarriak badira. Xede horrez, LPPren helburu bat da ekipamendu-beharrak, nagusiki, laguntzakoak eta hezkuntzarenak, ebaztea, biztanleek eskatzen baitituzte.

Informazio hori eta udalerrri bakoitzeko ekipamenduak "Ekipamenduen kokalekua eta proposamena" izeneko planoan grafiaturik daude.

5.2.1 LEMOA

Lemoan, ekipamenduen proposamena honako honetarako da:

- a) Automobilien aparkalekua.
- b) Geltoki intermodala (Azpiegituren Lurralde Ereduaren eraginezkoa).

5.2.2 IGORRE

Igorren, ekipamenduen proposamena honako honetarako da:

- a) Udako igerileku-multzoa.
- b) Ibaiko ibilguari lotutako jolas-eremua.

5.2.3 DIMA

Diman, ekipamenduen proposamena honako honetarako da:

- a) Udako igerileku-multzoa.

5.2.4 ARTEA

Artean, ekipamenduen proposamena honako honetarako da:

- a) Udako igerileku-multzoa.
- b) Ibai-ibilguari lotutako jolas-eremua.
- c) Futbol-zelaia (udalerrri mailako erabakia).

5.2.5 AREATZA

Areatzan, ekipamenduen proposamena honako honetarako da:

- a) Kulturako eta Teknologia Berrietako Zentroa.
- b) Hirigune Historikoan dauden eraikinak eta ingurua suspertzea, Eskualde Egitura osorako eragileak diren ekipamenduak kokatzeko.
- c) Futbol-zelaia (udalerrri mailako erabakia).

5.2.6 ZEANURI

Zeanurin, ekipamenduen proposamena honako honetarako da:

- a) Udaleko igerileku-multzoa.
- b) Ibaiko ibilguari lotutako jolas-eremua.
- c) Futbol-zelaia (udalerrri mailako erabakia).

5.2.7 BEDIA

Bedian, ekipamenduen proposamena honako honetarako da:

- a) Ibaiko ibilguari lotutako jolas-eremua.

6.ESKU HARTZEKO ESTRATEGIAK

LAJetan adierazitako Ongizaterako eta Berrikuntzarako Lurralde Ekimenei dagokionez, eta Euskadiko LAJetako 12.e artikuluan ezarritakoaren arabera (4/90 Legea), LZEak esku hartzeko modu hauek ezartzen ditu:

- **SUSPERTZEA**
- **BIRMOLDATZEA**
- **BIRGAITZEA**

Gainera, horietariko bakoitza aplikagarri duen espazioa zehazten du, hori ez narriatzeko edo neurri batean edo guztiz desberdinak diren erabileretarako suspertu ahal izateko; horretarako garatu beharreko programak eta hartu behar diren neurriak ere zehazten ditu.

Suspertzea: Jarduera Ekonomikoetarako esku-hartze modu berezia da, oraingo industria-paisaia hobetzeko sortutakoa.

Industria-paisaiari dagokionez, aipagarriak dira Industria Aurriak, **Eremu Narriatutzat** identifikatzen direnak; hala eta guztiz ere, euren ezaugarri bereziak kontuan hartuta, ez daude suspertzea deritzon esku-hartze moduari lotuta.

Birmoldatzea eta **birgaitzea**, izan ere, urbanizaturiko eta eraikitako ondarearen optimizazioan eragina duten esku-hartze moduak dira; helburua lehendik dagoena kontserbatzea da, horren funtzioa, egitura edo bizigarritasuna egokituta. Birgaitzeari dagokionez, esku-hartze modu horren jasotzaile bakarra edo soila ez da etxebizitza, alderdi hori garrantzi handikoa izan arren; izan ere, esku-hartze horren jasotzaileak multzoak dira eta horren barruan eraikuntza osoa sartzen da, ekipamenduak eta hirigintza ere barne.

“Suspertzeko, Birmoldatzeko eta Birgaitzeko Espazioak” izeneko O-04.A planoan, jarduketa behar duten zonak agertzen dira, bakoitzak behar duen esku-hartze estrategien arabera bananduta.

Esku hartzeko adierazi diren moduak ez ezik, eta birgaitzeari zuzenean lotuta, kapitulu honetan Kultura Ondarearen Antolamendua ere jasotzen da.

6.1 SUSPERTZEKO ESPAZIOAK

Esku hartzeko modu hau oraingo industria-paisaiaren irudia eta egokitza pen a hobetzeko sortu da, EAEko industrializazio masiboaren garaian sortu ziren hiri-espazioetarako, espazio horiek (euren erabileraren arabera) egokitu egin behar direnean, proposaturiko lurralde-ereduan integratu ahal izateko.

Esku hartzeko modu honen eraginpean dauden lurzoru-eremuetan (LZEak grafikoki jasotako eremuak), egokitu egingo da oraingo irudia, honako helburu hauek betetzeko:

- Okupaturiko lurzoru finkatuak hobetzea.
- Barrualdeko egitura-ardatz jarraituak sortzea, barruko komunikazioetan hiri-egitura koordinatua eta autonomia sortzeko.
- Zaharkituriko industria-eremuak suspertzea.
- Industria-kalifikazioa duten okupatu gabeko lurzoruak garatzea; lurzoru horiek tipologia berriak integratzeko gauza dira eta, tipologiotan, lehentasunezko ezaugarriak izango dira ingurumen atsegina edukitzea, eraikitako espazioak erakargarriak izatea eta faktore kualitatiboak kuantitatiboei nagusitzea.
- Ingurumen-neurri zuzentzaileak ezartzea, beharrezkoa izanez gero.

Dena den, esku hartzeko modu hori PZEan berariaz aurreikusita ez duten udalerriek ekintzak garatu ahal izango dituzte suspertu beharreko eremuetan, goian aipaturiko helburuak betetzeko. Horretarako, komenigarria da esku hartzeko modu hau aplikatzea Jarduera Ekonomikoen LESak "lehentasunezko interesekotzat" hartzen dituen udalerritan.

Iparraldetik hegoaldera, adierazitako eremuak honako hauek dira:

Bedia

- Murtazako eta San Lorenzoko industria lurzoruak, N-240 errepidearen bi aldeetan.

Lemoa

- Zementu-plantaren industria-lurzoruak.
- Mendietako industria-lurzoruak, N-240 errepidearen hegoaldean.

6.1.1 EREMU NARRIATUAK

Industria Aurrien arazoak arreta berezia merezi du, aurri horiek narriadura- eta zaharkitzapen-irudia ematen baitute; horrela, eragin kaltegarria dute dinamika berrien sorkuntzan.

Horri dagokionez, espazio horiek toki-esparrutik suspertzeko politikak sustatu ahal dira, horien balizko kudeaketa oztopatzen duten elementuak ezabatuz. Kasu batzuetan, adibidez, Lemoako udalerrian, Arauak Berrikusteko Agiriaren proposamenen artean, narriaturiko eremu batzuk suspertzea sartzen da, eta, horretarako, eremuok Ibaizabalako ibai-parkearen eta intermodalaren proiektuetan integratu behar dira.

Iparraldetik hegoaldera, adierazitako eremuak honako hauek dira:

Lemoa

- Zubiateko industria-lurzoruak (055-01 industria-aurria).
- 055-02 industria-aurriko lurzoruak.
- Tranbiaren antzinako kotxe-tokiak (055-03 industria-aurria).
- Ibaizabalaren ezkerreko ertzean, zementu-plantaren aurrean, dauden industria-lurzoru narriatuak.

Igorre

- 094-04 industria-aurriko lurzoruak.

Arantzazu

- 006-01 industria-aurriko lurzoruak.

Artea

- 023-01 industria-aurriko lurzoruak.

Areatza

- 093-01 industria-aurriko lurzoruak.
- 093-02 industria-aurriko lurzoruak.

Zeanuri

- 093-01 industria-aurriko lurzoruak.

6.2 BIRMOLDATZEKO ESPAZIOAK

Birmoldatzeko espazioak, izan ere, euren oraingo egoera hobetzeko toki-izaerako hirigintza-jarduketak behar dituzten erabileradun zonak dira; lehentasunezko espazioak hiriguneetan dauden zeharbideak dira, egitamuaren indarraldian kasuan kasuko saihesbideekin ordeztuko direnak.

Saihesbideak (Zeanuri, Igorre eta Boroa-Lemoa) zerbitzuan sartzeak aukera emango du hiriguneen erdialdetik trafiko trinkoa eta astuna ezabatzeko, N-240 errepidetik zirkulatzen duen trafikoa. Horrek (Zeanurin dagoeneko gauzatuta) berebiziko aukera emango du zeharbide zaharrak hiriko erabilera eta zirkulazio berrietara egokitzeko, eta, beraz, komenigarria da espazio horiek oinezkoentzat egokitzeko eta berrantolatzeke era aztertzea.

Hala eta guztiz ere, antzinako zeharbideak berrantolatzearekin modu osagarrian, beharrezkoa da ondoko hiri-egitura osoa berregituratzea. Helburua, mugikortasun eraginkorra lortzeko, aukerako kaleen sarea egotea da, barruko lekualdatzeetan ardatz nagusi bakarrarekiko mendekotasun masiborik ez egoteko.

Iparraldetik hegoaldera, adierazitako eremuak honako hauek dira:

Bedia

- Zeharbidea, Boroa-Lemoa saihesbidea zerbitzuan sartu ondoren.
- Ertzean dagoen kanpoaldeko bide osagarria sortzea.

Lemoa

- Etorkizunean egingo den intermodalaren lurrak.
- Zeharbidea, Boroa-Lemoako saihesbidea zerbitzuan sartu ondoren.

Honen barruan ez da sartzen Ibaizabalen eskuineko ertza, Lemoako hiri-parkean integraturik dagoelako, eta horren barruan oraingo zubia suspertzeko lanak ere sartu beharko lirateke.

Igorre

- Zeharbidea, Igorreko saihesbidea zerbitzuan sartu ondoren.
- Ibaia ertza, hiri-erabilerarako suspertuta eta zuhaitzak dituen oinezkoentzako pasealekua sortuta. Helburua hau da: eliza-ibaia multzoa suspertzea, Arratia ibaia suspertzea, hirigunearen erdian hormak nahiz platanondoak suspertzea eta ibaia bideratzeko lanak sortu ahal duten eragin kaltegarria ahalik eta gehien murriztea.
- Arratia eta Indusi ibaiek bat egiteko lekuko lautada handia, ibaien ertzak suspertuta eta udako igerilekuak sortuta.

Dima

- Proiektaturiko saihesbidea nahikoa izan ez arren, oraingo zeharbidean birmoldatze txikiak egin daitezke, bidearen bi aldeetako hiri barruko zirkulazioa bermatzeko.
- Ertzeko kanpoaldeko bide bat sortzea iradokitzen da, eta hori osagarria izango da BI-2543 errepidearen hegoaldeko hiri-lurzoruetatik doanarekin.

Arantzazu

- Zeharbidea, Igorreko saihesbidea zerbitzuan sartu ondoren.
- Ibairen ertza, batez ere industria-zonan, hori oinezkoen erabilerarako suspertuta.

Areatza

- Hirigune Historikoa. Areatzako Hirigune Historikoan egin behar den esku-hartzearen zatitza, beharrezkoa da hiri-birmoldaketako proiektu globala egitea, bertako espazioen berezitasuna aintzat hartzeko, eta hori, berriz, eraikinen birgaikuntza sustatuta osatuko da.

6.3 BIRGAITZEKO ESPAZIOAK

Birgaitzea, esku hartzeko modutzat, honako alderdi hauetan oinarritzen da: eraikitako eta urbanizaturiko ondarea kontserbatzean, babestean eta hobetzean, espazio eta zuzkidura berriak sortzea ahalbidetzearen kalterik gabe, elementu dinamizatzailatzat, osagarritzat eta beharrezkotzat, baterakoa eta integratzailea den suspertze-ekintza baten barruan.

Gainera, kapitulu honen sarreran esan dugunez, esku hartzeko modu hau ez da etxebizitzara soilik bideratu behar, hori oso garrantzitsua izan arren, eta esku-hartzearen eremu jasotzaileak multzoak dira eta horien barruan eraikuntza osoa (ekipamenduak ere barne) eta hirigintza landu behar dira.

Bestalde, LAJek diotenez, Hirigune Historikoak eta, hain zuzen ere, Eskualde Egituran Areatzako Hirigune Historikoa suspertzeko, birgaitze-irizpideak erabili behar dira, egoitza- eta gizarte-aprobetxamendua ahalbidetzeko, hiri-egitura berezi hori bizikidetzat-espazioa izan dadin. Gainera, lehendik ere Egitamu Berezia duen Hirigune Historikoa denez, Hirigune Historikoarekiko jarduketa exogenoak eragiten dituzten ekimenak ere abiatu dira, horiek ingurua suspertzeko beharrezkoak direnean eta, gainera, Egitamu Berezian jasotako jarduketa endogenoak osatzen dituztenean.

Ekipamenduen 5. kapituluari adierazitakoari dagokionez, horien edertasun eta ahalmen handiak aukera ematen du eraikin askotan hirugarren sektoreko jarduerak instalatzeko. Jarduera horiek, eraikin jakinak eta ingurua suspertuta, indartu egingo lukete Areatza, eta gune horri beharrezko bultzada eta merezi duen lehentasunezko izaera emango liokete.

Era berean, garrantzitsua da, birgaitze-mekanismoen bidez, Areatzako Hirigune Historikoaren turismo-aprobetxamendua sustatzea, Inguru Fisikoan duen kokaleku bikaina aintzat hartuta, Gorbeiako Parke Naturalean sartzeko atea baita; halaber, bertako hiri-ondarea turismoa erakartzeko benetako gunetzat hartu behar da, alderdi askotan: landa-turismoa, kultura-turismoa, etab.

Eskualde Egiturako Kultura Ondarea osatzen duten elementuen artean, garrantzitsuena Hirigune Historikoa da; dena den, lurraldean barreiaturiko elementu asko eta asko daude, bai multzo txiki interesgarriak osatuz edo bai unitate isolatutzat, eta horiek balio historiko handia dute eta suspertze-neurriak behar dituzte, kontserbazioa eta mantenamendua bermatzeko.

Kultura Ondarearen antolamenduari zuzen-zuzen lotutako alderdi hauek sakon aztertzen dira hurrengo atalean.

6.4 KULTURA ONDAREAREN ANTOLAMENDUA

LAJeetan adierazitakoaren arabera, garrantzitsua da kultura-ondarea kontserbatzea, herrien nortasuna identifikatzeko balio duen elementutzat; bestalde, helburuen artean, EAEko Kultura Ondarea babestea eta defendatzea aipatzen dute.

Horretarako, EAEko Kultura Ondareari buruzko uztailaren 3ko 7/1990 Legeak babestu behar diren ondareko ondasunak eta bakoitzaren babes mailak ezartzen ditu.

Lege horrek EAEko Kultura Ondarearen barruko ondasun guztietarako, honako sailkapen hauek ezartzen ditu:

- a) Kalifikaturiko Ondasunak. Babesak interes publikoa duenean, garrantzi handia eta balio berezia aintzat hartuta, eta halakotzat hartuta daudenean, 7/1990 Legean ezarritako prozeduraren arabera; Kalifikaturiko Kultura Ondasunen Erregistroan jasota daude.
- b) Inbentarioan jasotako ondasunak. Kalifikaturiko ondasunei eratzikitzeko moduko garrantzi handia edo balio berezia eduki ez arren EAEko Kultura Ondarearen barruko elementuak direnak eta halakotzat inskribaturik daudenak, 7/1990 Legean ezarritako prozeduraren arabera; EAEko Kultura Ondarearen Inbentario Orokorrean jasota daude.

EAEko Kultura Ondareari buruzko 7/1990 Legean ezarritakoaren arabera, Euskal Herriko kultura-ondarea osatzen duten ondasunak, kalifikatzeko eta inbentarioan jasotzeko modukoak direnak, honako kategoria hauetarikoren batean sailkatu behar dira:

- a) Monumentua; hau da, berak bakarrik kultura-interesa duen ondasun higiezina edo higigarria.
- b) Monumentu multzoa; hain zuzen ere, kultura-ondasuna osatzen duten ondasun higigarrien edo higiezinen taldea.
- c) Kultura-espazioa; hots, Euskal Herriko kulturari edo bizimoduari lotutako iraganeko gertaerek, lekuek, jarduerak, sormenek, sinesmenek edo tradizioek osatzen dutena.

LZEak, lurraldea antolatzeko tresnatzat, EAEko Kultura Ondareari buruzko 7/1990 Legeak babesturiko kultura-ondasunak jasotzen ditu, udal-planeamenduek eta garapeneko planeamenduek kultur interesa duten elementuen katalogoetan aintzat har ditzaten; halaber, LZEan jasota ez dauden baina Lege horrek etorkizunean babestu ahal dituenak ere halakotzat hartuko dira.

Bestalde, LZEak beste elementu interesgarri batzuen kontserbazioa sustatzen du, horiek lagungarriak baitira Eskualde Egiturako aberastasuna babesteko, bisitarientzat elementu erakargarriak baitira.

LZEak, kultura-ondare higiezia antolatzeko, honako informazio hau ematen du:

6.4.1 KULTURA ONDAREA. (EUSKADIKO KULTURA ONDAREARI BURUZKO 7/1990 LEGEA)

A. ONDASUN HIGIEZINAK

Balio historiko, artistiko, antropologiko, urbanistiko, tipologiko edo tekniko handiko eraikinak, espazioak eta arkitektura-lanak dira.

Igorreko Eskualde Egituran Kultura Ondasuntzat jasota dago, Monumentu Multzok kategoriarekin (EAEko Kultura Ondareari buruzko 7/1990 Legean ezarritakoaren arabera), Areatzako hirigune historikoa, 292/2002 Dekretua (2002ko abenduaren 17ko EHAA) eta 124/1996 Dekretua (1996ko ekainaren 10eko EHAA) aintzat hartuta, Kalifikaturiko Kultura Ondasunen Erregistroan.

Kalifikatutako kultur ondasunei dagokienez, euren mugak eta babeserako arauak errespetatu beharko dira, dagokion kalifikazio-dekretuan definitutakoak.

Inbentariatutako ondasunei dagokienez, behar bezala zaindu behar dira ez daitezen galdu, suntsitu edo hondatu.

B. ARKEOLOGIA ONDAREA

7/1990 Legean ezarritakoaren arabera, Euskal Herriko ondare arkeologikoa honako ondasun hauek osatzen dute: balio historikoa, artistikoa, hirigintzakoa, etnografikoa, zientifikoa nahiz gizartekoa aintzat hartuta kultura-interesekoak diren ondasun higigarriak eta higiezinak, eta, horrenbestez, babestu eta defendatu egin behar direnak, horien ikerketak arkeologiako metodologiaren aplikazioa behar duenean.

B.1 ARKEOLOGIA ZONAK

Ondare arkeologikoaren barruan, aipagarria da **Areatzako Hirigune Historikoko Zona Arkeologikoa**, Eskualde Egituraren barruan duen garrantzia kontuan hartuta. Zona hori Kultura Ondasuntzat inskribatu da, Monumentu Multzokaren kategoriarekin, Euskadiko Kultura Ondarearen Inbentario Orokorrean, Kultura Sailburuak 1994ko irailaren 9an emandako Aginduaren bidez (1994ko urriaren 11ko EHAA).

B.2 USTEZKOTASUN ARKEOLOGIKOA DUTEN ZONAK

Euskadiko Kultura Ondareari buruzko uztailaren 3ko 7/1990 Legeko 49. artikuluan ezarritakoaren arabera, Ondare Arkeologikoaren barruan ustezkotasun arkeologikoa duten zonen kategoria sartzen da, aztarna arkeologikoak izan ditzaketen zonetarako, orubeetarako edo eraikinetarako; horri dagokionez, jabeak edo obren sustatzaileak orubearen edo eraikinaren balio arkeologikoari buruzko ikerketa aurkeztu behar du, eta horrek obra-proiektuan izan dezakeen eraginari buruzkoa ere bai.

Ustezkotasun arkeologikoa duten zonak, orubeak zein eraikinak zehazteko eta mugatzeko araubidea, baita Legeko 49. artikuluan ezarritako ikerketaren edukiak ere (horien balio arkeologikoari buruzko ikerketa), urriaren 8ko 234/1996 DEKRETUan ezarrita dago.

LZEan Euskal Autonomia Erkidegoko **arkeologia ustezkotasunekotzat harturiko zona arkeologikoak** daude jasota, 1997ko maiatzaren 5eko Ebazpenaren eta 1997ko azaroaren 5eko Ebazpenaren bidez, eta planoan izendurikotzat (D) agertzen dira ageriko egiturak dituztenak, eraikinaren ondoan.

6.4.2 BESTE ELEMENTU INTERESGARRI BATZUK

EAEko Kultura Ondarearen Erregistroan eta Inbentarioan jasotako ondasunak ez ezik, LZEan zona arkeologikoei buruzko informazioa dago jasota, Euskadiko Kultura Ondarearen Zentroaren zerrendatik aterata. Zona horietariko batzuk historiaurreko ezarkuntzak dira eta izendatu gabeko zonatzat daude jasota, dokumentazio grafikoan, aintzat hartuta ondare arkeologikotzat garrantzitsuak direla. Zona hauek udal-planeamendua hartuko dute oinarritzat, horrexek aukeratuko baitu bidezko babes-araubidea.

Bestalde, Igorreko Eskualde Egituran, EAEko Kultura Ondarea osatzen duten edo Euskadiko Kultura Ondarearen Zentroaren zerrendetan jasota dauden ondasunak ez ezik, beste elementu asko ere badaude, eta horietariko batzuk toki-babesa dute, bidezko planeamenduaren bitartez; LZEak horiek ere adierazi nahi ditu, ez elementua bera kontuan hartuta bakarrik, baita Eskualde Egiturako paisaia zein izaera osatzen duten gune interesgarrien sarea eta bisitaria erakartzeko elementutzat duten garrantzia kontuan hartuta ere, hori lagungarria baita eremu osoaren aberastasuna handitzeko.

LZEak, plano zehatz batean, elementu horietariko asko jasotzen ditu; aintzat hartzeko moduko ondare-balioa dute eta udal-planeamenduak erabakiko du bidezko babes maila; ondoren adierazitakoaren arabera sailkaturik daude:

- a) Elizak eta hilerriak
- b) Baselizak eta nekropoliak
- c) Jauregiak eta dorretxeak
- d) Baserriak
- e) Burdinolak eta errota

6.4.3 ONDAREA BIRGAITZEKO ESPAZIOAK

LZEak eraikuntza berriko erabileren eta tipologiaren inguruko irizpideak ere proposatzen ditu, Arratia-Indusiren haranaren berezitasuna eta, nolabait ere, Ibaizabalaren eremuan duen tartea zaintzeko; jarraibide tradizionalak errespetatzeko aholkua ematen du (tipologiei, altuerari, antolamenduari eta materialei dagokienez), eta herri-arkitektura aberatsa kontserbatzea ere gomendatzen du (zibila eta erlijiosoa), eta arkitektura kultura ere bai (neurri handian, herri-arkitekturaren jaraunslea). Baserriek, garaiek, estalpeak, baselizek, santutxoak, arkupeak, parrokiak, dorretxeak, jauregiak, zubiek, antzinako ospitaleak, udalak... ezagutza eta errespetua merezi dute, ez proportzioei dagokienez bakarrik, baita paisaiarekiko loturari, hirigintzari nahiz anarkia bortitzari, barruko munduari, sekzioari eta materialei dagokienez ere.

Grafiatu diren ondarea birgaitzeko espazioen artean, bestalde, **Balio Arkitektoniko Handiko Ezarkuntzak** eta **Interes Orokorreko Multzoak** bereizten dira. Udal-planeamenduei kasu bakoitzean bidezkoak diren neurriak hartzeko gomendioa egiten zaie.

Beste elementu bat ere jasotzen da, Teodoro Martínez historialariak egindako ikerketetan oinarritua eta historiaren nahiz kulturaren ikuspegitik interesgarria dena: **Bide Historikoa-Erromatar Bidea**. Dirudienez, Donejakue bidearekin erlazionaturiko ibilbidea da. Mugaketa grafikorik egon ez arren, horren trazatua azaltzen da, baita ibilbideko elementurik garrantzitsuenak ere, bideak zeharkatzen duen udalerririk bakoitzak, bere mugen barruan, bidezko ikerketak egin ahal izateko eta ibilbidea balioztatze behar diren neurri egokiak hartu ahal izateko.

6.4.3.1 BALIO ARKITEKTONIKO HANDIKO EZARKUNTZAK

Balio Arkitektoniko Handiko Ezarkuntzak, batez ere, eraikuntza tipologiari lotuta daude, eta hori haraneko arkitektura tradizionalaren arabera da. Balorazio zabala da eta ez da eraikinaren balio berezietara mugatzen; izan ere, bertako tipologiaren balio orokorrak ere aintzat hartzen dira, horiek gabe haranak ez bailuke irudi bera izango.

LZEak haranaren izaera berezia mantentzea gomendatzen du, herri-arkitekturako (zibila eta erlijiosoa) tipologiak, proportzioa, altuera eta materialak kontserbatuz, baita arkitektura kulturen ezaugarri bereziak kontserbatuz ere, Balio Arkitektoniko Handiko Ezarkuntzetan. Komenigarria da familia bakarreko edo anitzeko etxebizitzaren tipologia tradizionala kontserbatzea, horren proportzioak, paisaiarekiko lotura, barruko mundua, sekzioa eta materialak mantenduz. Halaber, garrantzitsua da ohiko gehieneko okupazioa kontserbatzea, azaleran eta forman, baserrien oinplanoan.

6.4.3.2 INTERES OROKORREKO MULTZOAK

Interes Orokorreko Multzoak, oro har, Balio Arkitektoniko Handiko Ezarkuntzen barruan daude, azken horien kalifikazioa zabalagoa izan baita. Interes Orokorreko Multzoak baliotsuak dira hiri-morfologiaren edo eraikinaren antolamenduaren ikuspegitik, eta haraneko herri-kulturan espazio interesgarriak dira.

LZEak berezko ezaugarria mantentzea gomendatzen du, Interes Orokorreko Multzoen eraikuntzaren eta hirigintzaren antolamenduari dagokionez. Bolumenen antolamenduan oso aberatsak dira horien biraketak eta paisaiaren ikuspegiak, Arratiako hirigintzan hain ohikoak direnak, eta, horri dagokionez, ekidin egin behar da trazatu ortogonala edo lauki-erakoa, haranerako oso arrotza baita. Espazio horien hirigintzari dagokionez, komenigarria da baserriaren aurreko espazio bateratua mantentzea, espaloia-zintarria-galtzada motako hirigintza edo hiri-espazio osoa ibilgailuaren esku jartzen duen asfaltatua saihestuz.

Ondarea zaintzeko beste irizpide batzuk Egitamuaaren gainerako zatian hartu dira; baina atal honetan aurreko kapituluetan islatu ez diren irizpideak, printzipioak eta arauak baino ez ditugu aipatu.

6.4.3.3 BIDE HISTORIKOA-ERROMATAR BIDEA-

Bide Historikoa-Erromatar Bidea Eremuaren barruko jolas-ibilbidetzat suspertu da, lehen adierazitakoaren arabera.

Teodoro Martínez historialariak egindako ikerketa historikoetan jasotako hipotesi batzuen arabera, Bide Historikoa Donejakue bidearekin erlazionaturik dago.

Hipotesi horiek diotenez, Bermeoko portutik Lautadarako Donejakue bidea da, Arratiaren bideari jarraitu eta Bizkaiko Donejakue bideetariko batekin (Ibaizabali jarraitzen ziona) gurutzatzen zena.

Bide hori Burdeos-Astorga kostaldearekin (Bermeoko porturantz eta Trianoko meatzeetarantz) lotzen zuen erromatar bidean euskarritzen zen.

Bide horien lekukotzat, erromatar oinarria nahiz profila duten zubiak eta defentsako dorreak (zubietatik hurbil, gero dorretxeak sorrarazi zituztenak) gelditu dira; gero, Santa Marina nahiz Santiago baselizek erromesen igarotzea adierazten joan ziren.

Hipotesiaren arabera, bidea eta ondorengo ibilbidea Ubidetik igotzen zen, bere izenak dioenez, Abarora igotzen den oraingo bidetik, eta Urrusti inguratu ondoren beherantz abiatzen zen berriro, malda gogorretatik, kantabriar isurialdean.

San Adrian baselizatik igaro eta Ipiñaburura heltzen zen, bertako Santiago baselizara.

Bertatik, haranera jaisten zen Zeanuriraino, oraingo zubi zaharretik.

Ondoren, Andramarira igo eta, bertatik, Arratiaren bihurgunera nahiz arroilara jaisten zen apurka-apurka; gero, ezkerreko ertzera igaro eta oraingo Areatzaren iparraldeko antzinako gunera iristen zen.

Bertatik, Uribarriko antzinako bidetik, Arteara heltzen zen, eta, erreka zeharkatuz, Santa Marinara iristen zen, bertako dorreak ibilbide osoa defendatzen baitzuen; Santiago eta San Migel baselizek Orozkoko bideekin bat egiteko lekua adierazten dute.

Santa Marinaren ostean, belardiek ezabatu egin dute bidea, eta errepidearekiko paraleloa izandako bide modernoago baten aztarnak gelditu dira; bidea Ibarbekoara eta Zelaiara heltzen zen, Arantzazun, eta, bertan, zalantza gelditzen zen errepidea gurutzatzeko zubian; zubi horrek antzinako San Pedro monasteriora (gero, artzapez-barrutia) heltzeko aukera ematen zuen.

Arantzazuren ostean, bidea Igorreko dorre zaharrera heltzen zen, Santa Marinako gainean, San Migeletik eta Lasartetik igarota. Bertan, Indusiren bide zaharra jasotzen zuen, hori haraneko zenbait lekutatik, Bargondiatik, Santa Marinatik eta Arostegietako Galtzadatik jaitsi ondoren.

Arratiaren eta Indusiren haranera jaitsi baino lehen, erromatar bide batek, agian, Asterria Lamindaoko, Elezkanoko eta Bildosolako mendilerrotik jarraitzen zuen.

Ibaiko arroiletatik, bideak gurutzatu egiten zuen Garakoin, eta eskuineko ertzetik jarraitzen zuen, edo San Andresen eta, gero, Zabalan eta Aristin gurutzatzen zuen, berriro ere eskuineko ertzera gurutzatzeko; gurutzatze horiek, izan ere, ibaiak arroila ukitzearen eraginezkoak ziren, horren ondorioz ezinezkoa baitzen bideak aurrera egitea.

Aristitik, Larrabeiti eta erromatar zubia zeharkatuz, Lemorietara iristen zen; bertan, Ibaizabalaren bidearekin biltzen zen, Andre Mariatik eta San Lorentzotik, Lemoako Haitzaren oinean, eta Agirretik, Zornotzarantz eta Bermeorantz.

Horrenbestez, bidea oso-osorik suspertzeko modukoa da; errepide nazionalarekiko bidegurutzea dago Zeanuriko Andramariren ostean, eta beste bat Garakoiko korapiloan, eta gero lasai-lasai doa Teileriako bidegurutzeraino, Lemoan.

Agirretik Zornotzarantz beste arazo bat dago, baina aukerako ibilbide zahar bat dago, Aristi-Larrabeititik Elorriagako San Pedrora, eta bertatik, Santa Luziara eta Zornotzara.

Era berean, San Lorentzoko eta Andre Mariako bideak Bediako eta Lemoako ingurua suspertzeko aukera eman dezake, ibilbide historiko horretan.

LZEaren iritziz, komenigarria da ibilbide hori ikertzea eta sakontzea, eta, egingarria izanez gero, ibilbide historiko hau bisitariarentzat interes historiko eta kultural erakargarria duen ibilbidetzat suspertzea. Horretarako, multzoak birgaitzeko proposamena egin daiteke (zubiak, presak eta bideak), baita orain aurrian dauden baserriak birgaitzeko proposamena ere, horiek aterpetzat edo liburutegitzat eta zerbitzuetarako erabili ahal izateko.

Horri dagokionez, LZEak gomendiotzat proposatzen dizkie alderdiok, ibilbideak zeharkatzen dituen udalerriei, udal-plangintzetan ibilbideok balioztatzeko behar diren neurriak jaso ditzaten.

7. UDAL PLANEAMENDUEN BATERAGARRITASUNA

7.1 SARRERA

Planeamenduaren Bateragarritasuna eragiten duten zergati nagusiak anitzak dira, baina helburu komunari ematen diote erantzuna:

- Hirigintza Antolamenduko Egitamuen Xedapenak modu integratuan hartzea, udalerri mugakideen artean.
- Planeamenduaren bidez, programen aplikazioa edo arazoen tratamendua ahalbidetzea.
- Udalerri mugakideetako lurzorua erabileretan osagarritasuna eta espezializazioa lortzea.

7.2 IRIZPIDE OROKORRAK

Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legeko 63. artikuluan, planeamenduen bateragarritasunerako kasuak ezartzen dira. Horri dagokionez, esaten da bateragarritasuna honako kasu honetan egin beharko dela: zenbait udal mugartetako zona mugakideetako hiri garapenaren ezaugarriak eta beharrianak aintzat hartuta, eraginpeko egitamu orokorren egiturazko antolamendua koordinatu behar denean.

Irizpide horien arabera, eta LZEak proposaturiko lurralde-eredua kontuan hartuta, beharrezkoa da udalerri batzuen planeamenduen bateragarritasuna aztertzea, udalerri horietan LZEak dituen esku-hartze moduek hori behar dutenean, okupazioaren mugako eremuei eta ezarritako komunikazio-sare berriei dagokienez.

Horretarako, Planeamenduak Bateratzeko Sistema zehazten da.

7.3 PLANEAMENDUAK BATERATZEKO SISTEMA

Lurraldearekiko Zati Egitamuek Bateragarritasun Sistematzat hartzen du LZEan honako honetarako ezartzen den prozedura: planeamendu orokorreko xedapenak ondo koordinatzeko prozedura, koordinatu beharreko udalerriz gaildiko eremu jakinean eragina duten lurzoru-eremuetan, aintzat hartuta eremu horien zehaztapena, tipologia edo ezaugarriak.

Sistema hori Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legeko 63. eta 92. artikuluetan ezarritakoaren arabera izango da.

7.4 LZE-AREN BATERAGARRITASUN EREMUEN ZEHAZTAPENA ETA SAILKAPENA

- **Bateragarritasun Eremua:** egiturazko hirigintza-antolamenduko xedapenetan (adibidez, Sailkapena, Kalifikazioa eta Sistema Orokorrak, batez ere, Komunikazioak eta Espazio Askeak) harmonizazioa behar duen azalera da.

Bateragarritasunari dagokionez, Eskualde Egituraren barruko eremu hauek aztertu behar dira:

- Bedia – Lemoa
- Lemoa - Igorre
- Igorre - Arantzazu
- Artea - Areatza

Halaber, Eskualde Egituratik kanpoko udalerri mugakideetan eragina duten bi eremu ere aztertu behar dira:

- Bedia – Galdakao
- Lemoa - Zornotza

Era berean, Egitamuko bi proposamenek trazatuaren bateragarritasuna eragiten dute, eurak zehazten dituzten eskemek zeharkaturiko udalerri guztietan; proposamenok honako hauek dira:

- Aukerako Mugikortasuna
- Paisaiari lotutako Ibai Igarobidea

Eskualde Egituran, planeamenduen bateragarritasuna eragiten duten alderdi batzuk bereizten dira; horrela, honako eremu moten sailkapena sortzen da:

1. **Bateragarritasun Orokorreko Eremuak:** udalerriz gaindiko hiri-jarraipenak dituztenak; horien zona mugakideetan egiturazko antolamendua orokorrean koordinatu beharra detektatzen da.
2. **Trazatuaren Bateragarritasun Eremuak:** halako eremuetan, Lurraldearekiko Zati Egitamuaaren proposamen berriek ezaugarri desberdineko egiturazko sareak edo azpiegiturak sartu zituzten, eta horien trazatuaren bateragarritasun xehatua ezinbestekoa da.

7.5 LZE-AREN BATERAGARRITASUN EREMUEN IDENTIFIKAZIOA

Identifikaturiko eremuak ondoren azalduta daude, aurreko atalean ezarritako sailkapenaren arabera.

7.5.1 BATERAGARRITASUN OROKORREKO EREMUA

Eremu hauen antolamenduaren koordinazioa bermatzeko zehaztu den egiturazko antolamendu-tresna Planeamenduaren Bateragarritasun Egitamua da.

Lurraldearekiko Zati Egitamuak honako eremu hauek jasotzen ditu, Planeamenduen Bateragarritasun Orokorrerako.

1. BEDIA ETA GALDAKAO

• ***Bateragarritasun Orokorreko Eremua:*** Bediako Belaustegi landagunearen inguruan, dentsitate ertaineko egoitza okupazioaren mugako eremua dago aurreikusita. Eremu hori Murtatzan euskarritzen da eta zehaztu egin behar dira hiri-egitura eta proposamen berria egituratzeko elementuak, bideria-eskemak ere aintzat hartuta; horiek bermatu egin behar dute horren jarraitasuna, Usansoloko goialdearekin, euren kokalekua lehendik dagoen hiri-jarraipenean gauzatuko baita. Horrenbestez, N-240 errepidearen hiri-zeharbidea zeharkatu behar da, bi udalerrietatik igarotzeko lekuan, eta horri oraingoa baino irudi eta hirigintza bigunagoa eman behar zaio.

Egoitza-okupazioaren mugako eremuaren garapenak irizpide koordinatuak izango ditu, forma-antolamenduari, espazio askeen sistemei eta, batik bat, bide-azpiegituri dagokienez, kasuan kasuko inguruaren irisgarritasuna lortu ahal izateko.

2. BEDIA ETA LEMOA

Bi udalerri hauen gune nagusien oraingo egituraren ezaugarri nagusia, izan ere, N-240 errepidean euskarrituz hazitako hiri-jarraipena izatea da, eta bide-tarte hori ezin daiteke zeharbidetzat hartu. Bide-azpiegitura horrek, aipaturiko tartean, ez ditu beharrezko hirigintza-elementuak, hiri-bidearen izaera edukitzeko. Beraz, eremuaren irisgarritasuna ikertu beharra dago, funtzionaltasuna modu bateratuan bermatzen duen lotura integratuko sistema bat ezarrita.

• ***Bateragarritasun Orokorreko Eremua:*** bi udalerriak banatzen dituen mugaren bi aldeetan, Bediako Bidekolean eta Lemoako Mendietan, izaera desberdineko ezarkuntzak daude: landakoak, industriakoak, oinplano berriko egoitzakoak, etab. Beharrezkoa da eraikin-multzo hori elkarrekin integratzea, alde batetik, landaguneak birmoldatuta, eta bestetik, eremu osorako irizpide komunak hartuta, forma-antolamenduari dagokionez, gehienbat bide-azpiegiturak, euren inguruaren irisgarritasuna ahalbidetzeko.

3. ARTEA ETA AREATZA

- ***Bateragarritasun Orokorreko Eremua:*** Biteriren inguruan eta Santo Tomas apostolua baselizaren ondoan, izaera desberdineko ezarkuntzak daude: landakoak, oinplano berriko egoitzakoak, etab. Eraikinok elkarrekin integratu beharra dago, eremu osorako irizpide komunak erabiliz, euren inguruaren forma-antolamenduari dagokionez.

7.5.2 TRAZATUAREN BATERAGARRITASUNEKO EREMUAK

Lurraldearekiko Zati Egitamuaaren proposamenen ondorioz, Trazatuaren Bateragarritasun Eremuak ezartzen dira, eta horiek erantzuna ematen diote udalerriz gaindiko sareen, ardatzen edo azpiegituren gurutzaguneari; horien eskemak lotesleak dira eta bateraturik daude Egitamuko dokumentazio grafikoan.

Trazatueta Egitamuak zehazturiko eskeman ezarritako jarraitasuna bermatzeko, antolamendu xehatua antolamendu-tresna bateratuen baterako edo aldi bereko tramitazioaren bidez egin beharko dute inplikaturiko udalerriek, trazatuak kasuan kasuko udal-planeamenduetan (antolamendu xehatua jasota) bateraturik dituzten azpiegituren kasuan izan ezik.

Lurraldearekiko Zati Egitamuak Trazatuaren Bateragarritasun Eremu hauek aztertzen ditu:

1. ZORNOTZA ETA LEMOA / LEMOA ETA IGORRE

(N-240 BOROA-LEMOA / N-240 LEMOAKO SAIHESBIDEA)

- ***Trazatuaren Bateragarritasun Eremua:*** bi azpiegituren eskema, Boroa-Lemoa lotura eta Lemoako saihesbidea, LZEko O-03.A1 planoko dokumentazio grafikoan jasota dago. A-8 deritzonarekiko loturatik, Zornotzan, Igorreko udal mugartearen mugan dagoen bidearekiko loturara.

Ahalegina egin behar da Parke Naturalen eta Urdaibai Biosfera Erreserbaren arteko Lotura Estrategikoa arriskuan ez jartzen.

2. IGORRE ETA ARANTZAZU

(N-240 IGORREKO SAIHESBIDEA)

- ***Trazatuaren Bateragarritasun Eremua:*** Igorreko saihesbidearen eskema, LZEaren dokumentazio grafikoan jasotakoa (O-03.A1 planoan). Garakoiko loturatik (Igorreko udal mugartea) Olarran dagoen bide berrirako loturaraino (Arantzazuko udal mugartea).

Bide-loturen betearazpen atsegina, aintzat hartuta paisaiaren gaineko eraginak eta finkaturiko hiri-eremuen hurbiltasun fisikoa.

3. AUKERAKO MUGIKORTASUNA

- ***Trazatuaren Bateragarritasun Eremua:*** Aukerako Mugikortasun Sareko azpiegitura-eskema O-03.A2 planoan jasota dago.

Eskema horren garapen xehatua eta eta kokaleku espaziala egokitu egin daiteke, planeamenduko tresna egokien bitartez; hortaz, xehatze hori batera egin beharko dute bi udalerriek, azpiegiturari jarraitasuna emateko.

4. PAISAIARI LOTUTAKO IBAI IGAROBIDEA

- *Trazatuaren Bateragarritasun Eremua:* Paisaiari lotutako Ibai Igarobideko azpiegituraren eskema O-01.D planoan proposaturik dago.

Paisaiari lotutako Ibai Eremua modu integratuan kudeatu beharko dute inplikaturiko udalek. Helburu nagusia, izan ere, inplikaturiko udalek proposamenen antolamendu xehatua batera egitea da.

7.6 BATERAGARRITASUN PLANAREN ZEHAZTAPENA, FORMULAZIOA, TRAMITAZIOA ETA ONESPENA

Planeamenduen Bateragarritasun Sistema gauzatzeko modua, bateragarritasun orokorreko eremuetarako, Bateragarritasun Egitamua da, eta hori, gutxienez, plan orokorrerako aurreikusitakoen antzeko agirietan formulatuko da, iraunkortasun-ikerketaren kasuan izan ezik; agiriok, dena den, bateragarritasun-eremuari buruzkoak izango dira eta horren antolamendu koordinaturako behar diren xedapenak jasoko dituzte.

2/2006 Legeko 92. artikuluan ezarritakoaren arabera, Egitamuak udalerri batean baino gehiagotan badu eragina, formulazioa eta tramitazioa eraginpeko toki-erakundeetarako bakarrak egin dezake, euren artean lortzen den akordioaren arabera.

Halako akordiorik egon ezean, foru-organoak bi hilabeteko epea emango du hori lortzeko. Epe hori igaro eta akordiorik egon ezean, foru-administrazioak bateragarritasun-egitamua formulatu, tramitatu eta onetsiko du, eta horren tramitazioan inplikaturiko toki-erakundeen entzunaldia egingo du.

Hasierako onespenaren jendaurreko azalpenerako iragarpena eta horren behin betiko onespenaren argitalpena, bestalde, eraginpeko lurralde historikoetan gehien saldutako egunkarian edo egunkarietan eta aldizkari ofizialeetan egingo da.

Egiturazko antolamenduko xedapenetan eragina duen neurrian, EAEko Lurralde Antolamenduko Batzordearen txostena beharko du.